มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย
กรณีศึกษาตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

มลฑา พราหมเภทย์

วพ346.086
ม177ม
34B0192765
Title : มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลาง
ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-417-1

Legal Measures Concerning the Control of Insurance Intermediary

Case Study under Thai Law and Foreign Law

Moltha Prampate

A Thesis Submitted in Partial fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-671-417-1

DPU

เลขทะเบียน 0192765
วันลงทะเบียน 21 ก.พ. 2559
เลขเรียกหนังสือ จฝ
346.046
ม๓๓๓
[2549]

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย : กรณีศึกษาตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

เสนอโดย น.ส.มลฑา พราหมเภทย์

สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ชูศักดิ์ ศิรินิล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ชูศักดิ์ ศิรินิล)

..... กรรมการ

(อาจารย์กมลมิตร วุฒิจำนงค์)

..... กรรมการ

(นายอำนวย ศุภเวชย์)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดำริชอบ)

วันที่ 13 เดือน กันยายน พ.ศ. 2549

DPU

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จได้ด้วยดี เกิดจากการที่ผู้เขียนได้รับความเมตตาและเอาใจใส่จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณของท่านรองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ ท่านอาจารย์กมลมิตร วุฒิจำนงค์ และท่านอาจารย์อำนวย ศุภเวชย์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสอบ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการสอบวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง ตลอดจนอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ด้านกฎหมายแก่ผู้เขียนเป็นอย่างมาก เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน กราบขอบพระคุณบิดา มารดา น้องสาวของผู้เขียน และคุณสุคนธ์ กอบพิมาน ที่คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้เขียนขออุทิศให้แก่บุพการี และผู้มีพระคุณแก่ผู้เขียนทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มลฑา พราหมเภทย์

DPU

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย……	ฆ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ……....	จ
กิตติกรรมประกาศ……	ช
บทที่	
1. บทนำ……...	1
1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา……	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย……..……....	6
1.3. สมมุติฐานของการวิจัย……...……...	6
1.4. ขอบเขตการวิจัย……..……..	7
1.5. วิธีที่จะดำเนินการวิจัย……	7
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย……	7
2. แนวคิดและหลักการในการควบคุม กำกับ ดูแลคนกลาง……	8
2.1 แนวคิดและหลักการในการควบคุม กำกับดูแล คนกลางประกันภัยของต่างประเทศ……...	8
2.2 แนวคิดและหลักการในการควบคุม กำกับดูแล คนกลางประกันภัยของประเทศไทย……..	12
2.3 ความหมายสัญญาประกันภัยและความเป็นมาของ คนกลางประกันภัย……	14
2.3.1 ความหมายสัญญาประกันภัย……	14
2.3.2 การเกิดขึ้นของสัญญาประกันภัย……..…..	21
2.3.3 ความหมายของคนกลางประกันภัยและนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง…....……..	25
2.4 การฝึกอบรม ความหมาย และความสำคัญของการฝึกอบรม……...	28
2.4.1 บทบาทเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมคนกลางประกันภัย.....…….	28
2.4.2 การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต ให้เป็นนิติบุคคลเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้า ประกันวินาศภัย……..	31

DPU

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 สิทธิและหน้าที่ของคนกลาง.....	36
2.5.1 สิทธิคนกลางประกันภัย.....	36
2.5.2 หน้าที่ของคนกลางประกันภัย.....	37
2.5.3 เปรียบเทียบตัวแทนตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 กับตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	38
2.6 จรรยาบรรณ หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนและนายหน้าประกันภัย.....	43
2.6.1 ความหมายของจรรยาบรรณ.....	44
2.6.2 ผลกระทบของจรรยาบรรณต่อธุรกิจประกันภัย.....	45
2.6.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนนายหน้าประกันภัย.....	46
2.6.4 จรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติที่ดีต่ออาชีพตัวแทนนายหน้าประกันภัย.....	47
3. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย.....	52
3.1 มาตรการทางการกฎหมายของต่างประเทศ.....	52
3.1.1 ประเทศอังกฤษ.....	53
3.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	62
3.1.3 ประเทศสิงคโปร์.....	75
3.2 มาตรการทางการกฎหมายของประเทศไทย.....	92
3.2.1 การควบคุมคนกลางประกันภัยตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	92
3.2.2 กฎหมายการควบคุมคนกลางประกันภัยในประเทศไทย.....	103
3.2.3 ลักษณะของการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย.....	105
3.2.4 ขอบเขตของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม.....	106
3.2.5 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมคนกลางประกันภัย.....	108
3.2.6 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์.....	117

DPU

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย
ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ..... 118
4.1 วิเคราะห์โดยละเอียด..... 119
4.2 วิเคราะห์โดยรวม..... 124
4.3 ผลดีผลเสีย..... 126
5. สรุปและข้อเสนอแนะ..... 130
5.1 สรุป..... 130
5.2 ข้อเสนอแนะ..... 137
บรรณานุกรม..... 141
ภาคผนวก..... 148
Singapore (Insurance Act Chapter 142)..... 149
America (The Model Act)..... 174
ประวัติผู้เขียน..... 217

DPU

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย : กรณีศึกษาตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

ชื่อผู้เขียน มลฑา พราหมเภทย์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ศิรินิล

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้ในการควบคุมและ กำกับดูแลคนกลางประกันภัย อันได้แก่ตัวแทนประกันชีวิตและนายหน้าประกันชีวิตตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และตัวแทนประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นบทบัญญัติที่ใช้ควบคุมและกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ส่วนที่สองเป็นบทบัญญัติที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย

การศึกษานี้ใช้วิธีศึกษาวิจัยจากเอกสาร โดยได้วิเคราะห์เทียบเคียงกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนกลางประกันภัยของประเทศไทยมีมาตรฐานเทียบเท่ากับคนกลางประกันภัยของต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยยังไม่รัดกุมเพียงพอ เป็นเหตุให้คนกลางประกันภัยอาศัยช่องว่างของกฎหมายกระทำการไปในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและประชาชน มีปัญหาที่เกิดจากการกระทำของคนกลางประกันภัยในการชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย โดยเพิ่มมาตรการทางกฎหมายให้รัดกุมยิ่งขึ้น รวมถึงเสนอแนะให้มีการควบคุมกันเอง

DPU

Thesis Title Legal Measures Concerning the Control of Insurance Intermediary : Case Study under Thai Law and Foreign Law

Author Moltha Prampate

Thesis Advisor Associate Professor Chusak Sirinil

Department Law

Academic Year 2006

ABSTRACT

The objective of this Thesis is to study the law of Thailand concerning the control and supervision of insurance intermediary. There are the life insurance agent and broker, and the non-life insurance agent and broker. The author finds that the legal concerning are confined to two Acts, the Life Insurance Act B.E. 2535 and non-life insurance Act B.E. 2535. Both Acts is divided in two parts, one for controlling and supervising of the life insurance entrepreneur and non-life insurance entrepreneur, and another for controlling and supervising of insurance intermediary.

From this study, by using the document research method, the author has made a comparative analysis with foreign law i.e. the law of England, the United States of America and Singapore to find out the efficient means of amendment, to make the Thai insurance intermediary reach the standard equivalent to the foreign insurance intermediary.

From the analysis, the existing law is found to be inadequately tight to control and supervise of insurance intermediary. That is the cause of legal gap the insurance intermediary doing the damage against the insured, policy beneficiary and people. The author finds that there are many problems insurance intermediary concerning the inducement, indication the opportunity or arrangement the person to enter into the insurance contract with the insurer.

DPU

In order to solve problem as referred above, this thesis suggests the amendment of the Life Insurance Act B.E. 2535 and the Non – Life Insurance Act B.E. 2535 concerning the control and supervision the insurance intermediary in order to designate the means and criteria of law more tight and proper. In addition to the self-controlled among there organization.

DPU

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากธุรกิจประกันภัยไม่ว่าจะเป็นประกันวินาศภัยหรือประกันชีวิต จำเป็นต้องอาศัยคนกลางในการติดต่อขอเอาประกันภัยกับบริษัทประกันภัยต่างๆ ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญหรือเป็นคนกลางในการติดต่อก็คือ ตัวแทนประกันภัย[1] นายหน้าประกันภัย[2] และคนกลางประกันภัย[3] เป็นผู้ติดต่อทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัย ถึงแม้บางครั้งผู้ซื้อประกันภัยอาจติดต่อกับผู้ขาย ประกันภัยโดยตรง และการที่จะขยายธุรกิจหรือทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตขึ้น คนกลางประกันภัยจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจ เพราะบุคคลเหล่านี้มีส่วนช่วยผลักดันให้บริษัทประกันภัยเติบโตขึ้น แต่ตรงกันข้ามถ้าคนกลางประกันภัยประพฤติปฏิบัติตนผิดจรรยาบรรณและศีลธรรมแห่งวิชาชีพของตน ก็อาจส่งผลให้ธุรกิจประกันภัยไม่ก้าวหน้าและไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนหรือผู้เอาประกันภัย

---

[1] **ตัวแทนประกันภัย** ตามพระราชบัญญัติประกันภัย พ.ศ. 2535 คือ ผู้ซึ่งบริษัทมอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลทำสัญญากับบริษัท **ตัวแทน** ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งและมอบอำนาจให้กระทำการแทนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทุกอย่างในกิจการใดๆ

[2] **นายหน้าประกันภัย** หมายถึง ตามพระราชบัญญัติประกันภัย พ.ศ. 2535 คือ ผู้ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญากับบริษัท **นายหน้า** ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ คนกลางทำหน้าที่ชี้ช่องให้บุคคลฝ่ายหนึ่งได้เข้าทำสัญญากับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง

[3] **คนกลาง** หมายถึง คนที่ทำหน้าที่แนะนำการซื้อขายระหว่างสองฝ่าย คนที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั้งสองฝ่าย (middleman ; go-between ; intermediary) อ้างใน เธียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2540). **พจนานุกรมไทย (ฉบับอธิบาย 2 ภาษา)**. หน้า 350.

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของคนกลางประกันภัย เช่น การบิดเบือนข้อความจริงในกรมธรรม์ประกันภัย การรับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัท ล้วนแต่มีผลให้ผู้เอาประกันภัยไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์เพราะไม่มีสัญญาเกิดขึ้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียหาย และถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา แต่ปัญหาเหล่านี้ก็ยังไม่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขอย่างจริงจังและยังคงเกิดขึ้นทุกวัน เนื่องจากการกระทำของคนกลางประกันภัยเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษาวิเคราะห์ เพราะปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดๆ ในประเทศไทยที่ใช้บังคับคนกลางประกันภัยโดยตรง มีเพียงพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ที่ใช้บังคับตัวแทนและนายหน้าเท่านั้น แต่ถึงอย่างไร พระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับก็ยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมและชัดเจนได้มาตรฐานในการควบคุมและส่งเสริมคนกลางประกันภัยและธุรกิจประกันภัย ให้ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจเป็นที่ยอมรับจากประชาชนทั่วไป ทำให้ภาพพจน์ของธุรกิจประกันภัยของไทยออกมาในแง่ลบเสมอ สังเกตได้จากประชาชนส่วนใหญ่ไม่นิยมทำประกันภัย เพราะกลัวว่าจะถูกหลอก ต่างกับต่างประเทศที่มีระบบธุรกิจประกันภัยที่เจริญก้าวหน้าได้รับความเชื่อถือจากประชาชนทั่วไป ทำให้ประชากรของต่างประเทศนิยมทำประกันภัยกันมาก อย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา หรือสิงคโปร์ มีการพัฒนาด้านธุรกิจประกันภัยจนได้รับมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากประชาชนและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยและตัวแทนนายหน้าอย่างเข้มงวด ครอบคลุม และชัดเจน ผู้เขียนจึงสนใจวิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศของอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและควบคุมการกระทำต่างๆ ที่เกิดจากบุคคลดังกล่าว และเป็นแนวทางในการผลักดันให้มีนโยบายในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในประเทศให้ได้มาตรฐานสากลเทียบเท่ากับต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของศีลธรรมจรรยาบรรณในวิชาชีพ การฝึกอบรมความรู้ความชำนาญในการหาประกันภัย โดยมีสถาบันที่ได้รับการรับรอง เพื่อให้คนไทยไว้วางใจและนิยมทำประกันภัยกันมากขึ้น การประกันภัยจึงเป็นการบรรเทาความเสียหายวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิม การประกันภัยในระยะเริ่มแรกได้ใช้วิธีรวมตัวกันของบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้ความเสี่ยงภัยอย่างเดียวกันจัดตั้งขึ้นเป็นรูปของสมาคมซึ่งไม่มีลักษณะเป็นการค้า ต่อมาจึงได้วิวัฒนาการเป็นการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นการค้า แต่เนื่องจากการประกันภัยเป็นกิจการค้าขาย ที่กระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกของสาธารณชน รัฐจึงต้องเข้ามาควบคุมการประกอบธุรกิจของผู้รับประกันภัย โดยการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับที่ใช้อยู่ปัจจุบัน คือพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ทั้งนี้เพื่อให้บริษัทมีฐานะการเงินมั่นคง มีการดำเนินงานถูกต้องตามหลักวิชาการ

และมีบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ซื่อสัตย์และไว้วางใจได้ เพื่อให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยเป็นสำคัญ

ความสำคัญของคนกลางประกันภัยนั้นไม่ได้อยู่ที่การหารายได้เข้าบริษัทด้วยการนำเสนอขายประกันภัยแต่เพียงอย่างเดียว ที่สำคัญยิ่งกว่าคือการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และสร้างภาพพจน์ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อบริษัทที่ตนสังกัดอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคโลกาภิวัฒน์ที่การสื่อสารและข่าวสารข้อมูลทุกประเภทสามารถกระจายและเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายได้ในทุกพื้นที่

คนกลางประกันภัยจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ธุรกิจประกันภัยเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน คนกลางประกันภัยจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับการประกันภัยเป็นอย่างดีเพื่อจักได้อธิบายขยายความให้ผู้เอาประกันได้ทราบ เพื่อเขาจะได้ซื้อความคุ้มครองได้ถูกต้องตรงกับสภาพของความเสี่ยงภัยที่เขามีอยู่ คนกลางประกันภัยจึงต้องมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพไม่ต่างไปจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ หรือทนายความเป็นต้น

ด้วยเหตุที่การขายความคุ้มครองการเสี่ยงภัยเป็นสินค้าที่ไม่มีตัวตน ความคุ้มครองที่ผู้เอาประกันภัยได้รับเมื่อได้ตกลงทำสัญญากันแล้ว เป็นเพียงลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะให้ผู้ซื้อเกิดความต้องการที่จะขอซื้อ การขายสินค้าดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยคนกลางประกันภัยเป็นผู้ชักชวน ชี้ช่อง หรือจัดการให้มีการทำสัญญาประกันภัยระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัย **คนกลางประกันภัย**จึงเป็นบุคคลที่ความสำคัญต่อความเจริญและความน่าเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ด้วยเหตุนี้เองพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติวินาศภัย พ.ศ. 2535 จึงได้กำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และจะต้องจัดให้เข้าสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันภัยเสียก่อน เมื่อสอบได้แล้วจึงจะออกใบอนุญาตให้ คนกลางประกันภัยอาจถูกปฏิเสธไม่ออกใบอนุญาตให้ ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือระงับการให้ต่อใบอนุญาตได้ หากกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประชาชน หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แล้วแต่กรณีหรืออาจมีกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติในการเป็นคนกลางประกันภัย[4]

---

[4] แหล่งเดิม.

เนื่องจากคนกลางประกันภัยจะได้รับค่าบำเหน็จจากผู้รับประกันภัยเป็นการตอบแทนในการดำเนินการ แต่คนกลางประกันภัยจะได้รับค่าบำเหน็จต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยได้มีการตกลงทำสัญญากัน และผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันให้แก่ผู้รับประกันภัยแล้ว คนกลางประกันภัยจึงต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะให้บุคคลที่ตนชักชวน ตกลงเข้าทำสัญญาประกันภัยกับผู้รับประกันภัย ซึ่งบางครั้งอาจมีการอธิบายขยายความเกินกว่าข้อคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัย หรืออาจมีการเก็บเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้วยักยอกไว้เสียเอง ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและประชาชน

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมและกำกับคนกลางประกันภัย รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพคนกลางประกันภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเน้นให้มีคนกลางประกันภัยที่เป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งต้องยกระดับคนกลางประกันภัยให้ได้มาตรฐาน มีความรู้และจรรยาบรรณที่ดี โดยกำหนดกรอบมาตรฐานการดำเนินธุรกิจที่ดี (Best Practice) ซึ่งรัฐจะต้องหาทางส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลกันเองของภาคเอกชนด้วย (Self Regulation) ทั้งนี้ เพื่อลดภาระของภาครัฐ (Deregulation)

สำหรับประเทศไทย แม้จะมีพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติวินาศภัย พ.ศ. 2535 ที่ใช้ควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยแล้วก็ตาม ก็ยังมีปัญหาทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติอยู่เสมอ กล่าวคือรูปแบบการสอบสวนพฤติกรรมของคนกลางประกันภัยยังมีข้อบกพร่องอยู่เนื่องจากยังมีความไม่ชัดเจนในเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสถานะขององค์กร หรือเรื่องความรับผิดของคนกลางประกันภัย ซึ่งองค์กรเหล่านี้จะเป็นรูปแบบขององค์กรเอกชน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสมควรจัดให้มีสถาบันหรือองค์กรที่ควบคุมและกำกับดูแลให้คนกลางประกันภัยมีความประพฤติ จรรยาบรรณ และการปฏิบัติงานให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนที่ได้ตกลงเข้าทำสัญญาประกันภัยกับผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยได้รับการชดใช้เมื่อมีความสูญเสียหรือมีความเสียหายเกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ได้ก่อให้เกิดแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ตามแนวทางของต่างประเทศ รวมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบขององค์กรให้มีองค์กรมหาชน ซึ่งจะได้รับอำนาจพิเศษตามกฎหมายเพื่อควบคุมสมาชิกและกิจกรรมที่คนกลางประกันภัยดำเนินต่อบุคคลภายนอกหรือสมาชิก เมื่อมีการปรับบทบาท

ขององค์กรให้มีลักษณะเป็นมหาชนแล้ว ขณะนี้กรมการประกันภัยในฐานะหน่วยราชการที่มีหน้าที่ควบคุมคนกลางประกันภัยยังคงมีหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทในเรื่องมารยาทของคนกลางประกันภัย

การกระทำความผิดของคนกลางประกันภัยต่อผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย และประชาชน ทำให้มีการตั้งข้อสังเกตว่ากรมการประกันภัยซึ่งเป็นองค์กรที่ควบคุมกำกับคนกลางประกันภัยดังกล่าวข้างต้น เป็นองค์กรในทางปกครอง โดยได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการในประเด็นเกี่ยวกับความบกพร่องเรื่องการศึกษา ความเข้าใจเรื่องความคุ้มครองของสัญญาประกันภัยระหว่างคนกลางประกันภัยและผู้เอาประกันภัย การสอบสวนการกระทำความผิดของคนกลางประกันภัย ตลอดจนการลงโทษคนกลางประกันภัยว่ามีความเป็นธรรมแก่คนกลางประกันภัยหรือไม่ [5]

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการศึกษาถึงการดำเนินธุรกิจประกันภัย พบว่ามีกระบวนการและลักษณะเฉพาะบัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม รวมทั้งไม่สามารถให้ความคุ้มครองและเยียวยาทางแพ่งและอาญาให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและประชาชนได้อย่างเพียงพอ ดังนั้น การกำหนดรูปแบบ การควบคุมวิชาชีพ จะมีองค์กรทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดในการกระทำของคนกลางประกันภัยตามหลักสากลที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลในรูปของคณะกรรมการ (Committee System) จะเป็นองค์กรควบคุมวิชาชีพดังกล่าว อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นเรื่องบุคคลากรเป็นสำคัญ อันส่งผลดีต่อผู้เอาประกัน หรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย และประชาชนผู้บริโภค ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

---

[5] สถิติคนกลางประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ณ วันที่ 1 มกราคม - 31 พฤษภาคม 2547 มีดังนี้

พ.ศ.	ตัวแทนประกันชีวิต (คน)	ตัวแทนประกันวินาศภัย (คน)	นายหน้าประกันภัย (คน)
2544	327,896	40,450	8,203
2545	366,022	42,945	10,667
2546	438,237	47,746	16,501
2547	467,686	49,871	17,718

ด้วยเหตุที่ในปัจจุบัน กฎหมายที่ใช้บังคับและเกี่ยวข้องกับคนกลางประกันภัย คือ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 อีกทั้งยังมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้อยู่ แต่บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมและได้มาตรฐานสากลในการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจประกันภัย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้หาประกันภัย จึงทำให้ไม่ได้รับความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนทั่วไป ทำให้ประชาชนไม่นิยมทำประกันภัย ซึ่งต่างกับต่างประเทศที่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนและนายหน้าประกันภัยอย่างจริงจัง เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยและประชาชน จึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนศึกษาและหาแนวทางประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนกำหนดแนวทางการแก้ไขกฎหมายและจัดทำกฎหมายใหม่เข้ามารองรับการดำเนินการธุรกิจประกันภัยต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาที่มาและความสำคัญของมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการในการควบคุม กำกับ ดูแลคนกลางประกันภัย และส่งเสริมคนกลางประกันภัย

1.2.3 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย และส่งเสริมคนกลางประกันภัย

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายไทยฉบับใดที่กำหนดเกี่ยวกับบทบาท สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของคนกลางประกันภัยอย่างชัดเจน จึงเห็นควรวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนกลางประกันภัยของประเทศไทย เปรียบเทียบกับของต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยในอนาคต

DPU

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เพื่อหาข้อบกพร่องและแนวทางการในการปรับปรุงแก้ไข โดยศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการในการกำกับดูแลคนกลางประกันภัยของต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยของประเทศไทยให้เหมาะสมต่อไป

1.5 วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลคนกลางประกันภัยตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ทั้งสองฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย คำอธิบาย คำพิพากษาของศาลฎีกา บทความนักกฎหมายและผู้เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเปรียบเทียบตัวแทนและนายหน้าประกันภัยตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบที่มาและความสำคัญของปัญหาในการควบคุมและส่งเสริมคนกลางประกันภัย

1.6.2 ทำให้ทราบแนวคิดและหลักการในการควบคุม กำกับ ดูแลคนกลางประกันภัยและส่งเสริมคนกลางประกันภัย

1.6.3 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย และส่งเสริมคนกลางประกันภัยทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย

1.6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัย และกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำกับคนกลางประกันภัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด และหลักการในการควบคุม กำกับ ดูแลคนกลางประกันภัย

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญกับประเทศ เพราะเป็นธุรกิจที่กระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชน รวมทั้งมีเรื่องการเงิน และคนกลางเข้ามาเกี่ยวข้อง บุคคลที่ประกอบอาชีพนี้ก็คือ ตัวแทนนายหน้าประกันภัยหรือคนกลางประกันภัย ซึ่งเป็นคนกลางในการหาประกันป้อนให้กับบริษัทประกันภัยที่ตนสังกัดอยู่ และมีคนกลางประกันภัยกระจายอยู่ทั่วทุกแห่งของประเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของคนกลางประกันภัย เช่น การให้ข้อมูลที่เป็นเท็จแก่ผู้เอาประกันภัย และบริษัทประกันภัย การเก็บเบี้ยประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัท ฯลฯ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงแนวคิดและหลักการในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย โดยศึกษากฎหมายประกันภัยของต่างประเทศ และกฎหมายประกันภัยของประเทศไทย โดยวิเคราะห์หลักการจากภาพรวมของธุรกิจประกันภัยและการกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกันภัยของคนกลางประกันภัยเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการยกร่างกฎหมายประกันภัยต่อไป

2.1 แนวคิดและหลักการในการควบคุมคนกลางประกันภัยของต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายประกันภัยของต่างประเทศ ทำให้ทราบว่าหลาย ๆ ประเทศ เช่น อังกฤษ, สหรัฐอเมริกา, สิงคโปร์, ญี่ปุ่น ฯลฯ ต่างให้ความสำคัญกับธุรกิจประกันภัย การประกันภัยได้เจริญก้าวหน้าในแถบประเทศยุโรปและอังกฤษก่อน ในสมัยนั้นพ่อค้าที่มีเรือเดินทะเลมักจะใช้ร้านกาแฟเป็นที่พบปะกัน เพื่อการค้าขายและตกลงประกันภัยด้วยการขอทำประกันภัยและการรับประกันก็ตกลงกันที่ร้านกาแฟนั่นเอง โดยผู้รับประกันภัยจะมีเอกสารรับประกันมาพร้อม เมื่อตกลงรับประกันแล้วผู้รับประกันก็จะลงชื่อรับประกันไว้ภายใต้เอกสารสัญญานั้น ในกรุงลอนดอนประเทศอังกฤษ มีสถานที่แห่งหนึ่ง ที่นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับธุรกิจประกันภัย นั่นก็คือร้านกาแฟของนายลอยด์ส[1] (Lloyds) ร้านกาแฟแห่งนี้พ่อค้าทั้งหลายต่างนิยมไปชุมนุมกันมาก ทั้งนี้เพราะนายลอยด์สจะเป็นผู้รวบรวมข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการเดินเรือทะเลในด้านสภาพดินฟ้าอากาศ

---

[1] สิทธิโชค ศรีเจริญ.(2528-2529). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย.** ในเอกสารทางวิชาการ ชุดที่ 4 ของสมาคมประกันวินาศภัย.

ชนิดสินค้าต่างๆ ไว้บริการให้กับลูกค้าหรือผู้ที่อยากทราบข่าวสารต่างๆ ก็จะทราบได้จากร้านของนายลอยด์ส ข่าวต่างๆ เหล่านี้ต่อมา กลายเป็นหนังสือพิมพ์ Lloyds's News ออกเป็นรายอาทิตย์ และต่อมาชื่อของนายลอยด์สก็ได้กลายเป็นองค์การประกันภัยที่ใหญ่ที่สุดมาจนถึงทุกวันนี้คือ Lloyds Association มีทั้งที่ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษถือว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านการประกันภัย การควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยทั้งในด้านความมั่นคงทางบริษัท และการควบคุมคนกลางประกันภัย รวมถึงมีมาตรการในการคุ้มครองผู้เอาประกันภัยให้ได้รับประโยชน์จากกรมธรรม์เต็มที่ จนเป็นที่เชื่อถือของประชาชนทั่วไป ดังนั้นประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยได้นำแบบอย่างหรือวิธีการเหล่านี้ไปเป็นแบบอย่าง มาตรการที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยในประเทศอังกฤษ แบ่งออกเป็นการกำกับดูแลโดยรัฐ และการกำกับดูแลกันเอง ซึ่งจะคล้ายๆ กันในหลายประเทศที่กล่าวถึง

มาตรการในการกำกับดูแลโดยรัฐ โดยการบัญญัติขึ้นของกฎหมายเพื่อใช้ในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับเช่น Insurance Companies Act 1982 เป็นพระราชบัญญัติที่ควบคุมบริษัทประกันภัย หรือ Insurance Brokers' (Registration) Act 1977 เป็นพระราชบัญญัติที่ใช้ควบคุมตัวแทนนายหน้าประกันภัย (ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาเฉพาะบทบัญญัตินี้ โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 3) และ Policyholders' Protection Act 1975 เป็นพระราชบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองผู้เอาประกันภัย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การกำกับดูแลโดยรัฐในประเทศอังกฤษจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ โดยจะมีกฎหมายแต่ละฉบับเพื่อใช้ในการควบคุม และกำกับดูแลในแต่ละเรื่องเป็นการเฉพาะ ในประเทศอังกฤษธุรกิจประกันภัยจะถูกควบคุมและกำกับดูแลโดยกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลตั้งแต่การออกใบอนุญาต จนกระทั่งการเพิกถอนใบอนุญาต ตลอดจนมีอำนาจในการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของบริษัทประกันภัย การแทรกแซงในการประกอบธุรกิจ การถอดถอนผู้บริหาร ฯลฯ

มาตรการในการกำกับดูแลกันเอง การกำกับดูแลกันเองก็มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจประกันภัยและคนกลางประกันภัย เนื่องจากการกำกับดูแลกันเองนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยและคนกลางประกันภัยมากกว่าการกำกับดูแลโดยรัฐ เพราะผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยย่อมเข้าใจในสภาพปัญหาของตนเองมากกว่า ตลอดจนการแก้ไขปัญหาก็สามารถกระทำได้รวดเร็วกว่ารัฐ โดยวิธีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในด้านต่างๆ จัดตั้งในรูปของสมาคมต่างๆ โดยมีกฎหมายกำหนดให้มีการจัดตั้งหรือมีกฎหมายรองรับ และมีการกำหนดกรอบปฏิบัติสำหรับ

ผู้ที่จะเป็นคนกลางประกันภัย และกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นคนกลางประกันภัย ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของสมาคมประกันภัยอังกฤษ (The ABI Code of Practice for Sales of General Insurance) และข้อบังคับของสมาคมนายหน้าลอยด์ส (Llyod's regulation of llyods brokers) ซึ่งจะมีธรรมเนียมปฏิบัติว่า ผู้ที่เอาประกันภัยต้องสอบผ่านการเป็นนายหน้าและนายหน้าจะถูกถือว่าเป็นตัวแทนของผู้เอาประกันภัย แต่ถ้าเป็นการเก็บเงินเบี้ยประกันภัย นายหน้าจะกลายมาเป็นตัวแทนของผู้รับประกันภัย แต่ประเทศอังกฤษเองก็ยังไม่มีหลักการที่สามารถแยกแยะได้ชัดเจนว่ากรณีใดถือว่าเป็นตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย เพราะทั้งตัวแทนและนายหน้าประกันภัยต่างก็คือคนกลางที่ทำหน้าที่ประกันภัยเช่นเดียวกัน[2]

ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยอย่างครอบคลุมและเข้มงวด ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบการกระทำของบริษัทฯและคนกลางประกันภัยเพื่อให้เกิดความยุติธรรม และเหมาะสมแก่ผู้บริโภคและผู้เอาประกันภัยเพื่อไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบจากคนกลางประกันภัย รวมถึงการจัดตั้งสถาบันการอบรมความรู้ความชำนาญให้กับผู้ที่ประกอบอาชีพคนกลางประกันภัย การออกใบอนุญาตต่างๆ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิขอใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัย ประเทศสหรัฐอเมริกาในแต่ละมลรัฐจะมีกฎหมายประกันภัยเพื่อใช้กำกับดูแลกันเองในแต่ละรัฐ ซึ่งจะกำกับดูแลโดยรัฐบาลกลาง แต่จะมีกฎหมายเพิ่มเติมในลักษณะพิเศษนอกเหนือจากที่กฎหมายแต่ละรัฐกำหนด เช่น การจำกัดขอบเขตการรับประกันภัย หรือคนกลางรัฐบาลจะต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดและกฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณาระหว่างรัฐ นอกจากนี้ในแต่ละรัฐจะมีกฎหมายประกันภัยเป็นของตนเอง ซึ่งรายละเอียดการบังคับอาจใช้แตกต่างกัน โดยประเทศสหรัฐอเมริกาจะพิจารณาจากการกระทำและขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้เรียกใช้บริการ ใครควบคุมการดำเนินการ ใครจ่ายเงิน และในการกระทำการแทนนั้นผลประโยชน์เป็นใคร มิใช่พิจารณาเพียงแค่ชื่อที่เรียกว่าตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย[3] ในการกำกับดูแลของแต่ละรัฐจะมีหน่วยงานที่กำกับดูแลคือสำนักงานประกันภัย ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี 1859 โดยจัดตั้งขึ้นในรัฐนิวยอร์กเป็นรัฐแรก แต่รัฐที่มีการจัดองค์กรกำกับดูแลการประกันภัยที่ใหญ่ที่สุดคือรัฐ North Carolina ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีมาตรการในการกำกับดูแลคนกลางประกันภัยที่เข้มงวด โดยกำหนดให้คนกลางประกันภัยจะต้องมีหลักทรัพย์ประกันวางต่อนายทะเบียนเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดจากการกระทำของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีระบบตรวจสอบ

---

[2] E.R. Hardy Ivamy. (1986) **General Principles of Insurance Law** (5 th ed.). p.557.

[3] John Alan Appleman and Jean Appleman. (1981). **Insurance Law and Practice**. p. 333.

ที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนค้ำประกันขึ้นเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เอาประกันภัยด้วย

ประเทศสิงคโปร์ มีทั้งการกำกับดูแลโดยรัฐ และการกำกับดูแลกันเอง โดยจะใช้วิธีการควบคุมและกำกับดูแลโดยรัฐให้น้อยที่สุด แต่เน้นการสร้างความรับผิดชอบของบริษัทประกันภัยหรือผู้รับประกันภัย[4] สำหรับองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยคือ กรมการประกันภัย (Insurance Commissioner's Department) หรือ ICD เป็นหน่วยงานราชการที่ดูแลด้านการเงิน และรับผิดชอบเฉพาะเรื่องการประกันภัย ซึ่งมีความสามารถในเก็บข้อมูลและให้บริการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นหน่วยงานที่สามารถสร้างบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านขึ้นได้ รวมทั้งสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพอย่างมีมาตรฐาน ส่วนกฎหมายที่ใช้ควบคุมและกำกับดูแลตัวแทนและนายหน้าประกันภัยในประเทศสิงคโปร์ คือ Chapter 142 Insurance Act (จะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 3) ซึ่งจะมีคนกลางประกันภัยอยู่ 2 ประเภทคือ 1. ประเภทที่ได้รับ approval จากรัฐ หรือคนกลางประกันภัยที่ผ่านการสอบและได้รับอนุญาตตามระเบียบของรัฐ 2. ประเภทที่ได้รับอนุญาตจากรัฐคือผู้ที่กระทำการแทน Association ของผู้รับประกันภัยที่มีระบบ เช่น Lloyd's ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับและกฎระเบียบของสมาคมประกันภัย และมีมาตรการในการคุ้มครองผู้เอาประกันภัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อบริษัทประกันภัย โดยเน้นเรื่องสัญญาและข้อความในกรมธรรม์, การกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย, กองทุนประกันภัย, และการใช้กฎหมายควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัยที่เข้มงวด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในประเทศสิงคโปร์มีมาตรการในการควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัยโดยเคร่งครัด เน้นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในด้านความเสียหายที่จะกระทบต่อผู้เอาประกันภัย ดังจะเห็นได้จากการบังคับให้คนกลางประกันภัยจะต้องมีทรัพย์สินที่เพียงพอและให้มีการทำประกันภัยความรับผิดต่อวิชาชีพ

ในต่างประเทศทั่วไปถือว่าการทำสัญญาประกันภัยต้องกระทำผ่านตัวแทนประกันภัย (Insurance Agents) แม้ว่าผู้ขอเอาประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัยจะสามารถทำสัญญาประกันภัยโดยตรงกับผู้รับประกันภัยก็ตาม ส่วนนายหน้าประกันภัย (Insurance Brokers) ถือว่าเป็นตัวแทนประกันภัยชนิดพิเศษ ซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย นายหน้าประกันภัยสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนทั้งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะพึ่งความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานประกันภัยของคนกลางประกันภัย

---

[4] กษิเดช ณรงค์ชัย. (2543). **มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย.**

2400

ในการเข้าต่อรองทำสัญญาประกันภัยกับผู้รับประกันภัย และถ้าเขาไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี เขาจะต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เอาประกันภัยอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเขา ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการประกอบอาชีพกับประชาชนซึ่งคนกลางประกันภัยต้องมีความรับผิดชอบตามวิชาชีพ

จากแนวคิดและหลักการดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษาวิเคราะห์กฎหมายประกันภัยของไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายประกันภัยของต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมายพระราชบัญญัติประกันภัย หากมีการปรับปรุงแก้ไขในคราวต่อไป

2.2 แนวคิดและหลักการในการควบคุมคนกลางประกันภัยของไทย

จุดกำเนิดของการประกันภัยในประเทศไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและผู้ปกครองประเทศเริ่มเห็นถึงความสำคัญของการประกันภัยมากขึ้น ดังนั้นจึงกำหนดให้การประกันภัยเป็นธุรกิจที่ต้องมีการควบคุม และกำกับดูแลเพราะจัดว่าเป็นธุรกิจที่กระทบต่อความผาสุกของประชาชน สิ่งที่เกิดขึ้นสรุปได้ว่าธุรกิจประกันภัยมีจุดกำเนิดขึ้นก่อนบทบาทประกันภัยเพื่อให้การประกันภัยอยู่ภายใต้กฎหมายที่ใช้ควบคุม และกำกับดูแลให้อยู่ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้ เพื่อไม่ให้ประชาชนผู้บริโภคหรือผู้ขอเอาประกันภัยถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลที่ประกอบอาชีพการประกันภัยซึ่งก็คือคนกลางประกันภัย โดยกฎหมายฉบับแรกที่รัฐใช้เพื่อควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยและคนกลางประกันภัย ก็คือ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 ซึ่งถือเป็นทดสอบการทำกฎหมายฉบับนี้อย่างหนึ่งว่า สามารถรองรับหรือปรับใช้กับการประกอบธุรกิจและควบคุมคนกลางประกันภัยได้หรือไม่ ซึ่งผู้พิจารณายกร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ใช้ความพยายามอย่างมากที่จะตรากฎหมายขึ้นไว้รองรับทั้งเหตุการณ์อันใกล้และเหตุการณ์ระยะยาว แต่ในความเป็นจริงของการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ประกอบธุรกิจมีหลายปัจจัยที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องดิ้นรนหาทางรอดหรือให้เหนือกว่าคนอื่น จึงเกิดวิธีการดำเนินธุรกิจแบบแปลกใหม่และซับซ้อนยิ่งขึ้น เป็นผลทำให้วิถีทางประกันภัยมีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้กฎหมายฉบับนี้ไม่ทันต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจประกันภัย ปัญหานี้ก่อให้เกิดแนวคิดในการยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ว่าต้องหาจุดเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการออกกฎหมายซึ่งมีระยะยาวและขั้นตอนมาก จึงเปิดช่องให้การใช้ดุลพินิจมากขึ้น เสมือนเป็นทางแก้ให้กฎหมายสามารถรองรับธุรกิจประกันภัยและบุคคลในอาชีพนี้ได้อย่างทันท่วงที จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลได้ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แต่หลักการและมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลคนกลางประกันภัย

ยังเป็นไปตามเดิมไม่มีการแก้ไขปรับปรุงให้แตกต่างไปจากหลักการเดิมเท่าใดนัก จนกระทั่งปัจจุบันล่วงเลยมาแล้วกว่า 38 ปี หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ปรากฏว่าคนกลางประกันภัยยังคงปฏิบัติหน้าที่เดิมๆ ในการชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตและสัญญาประกันวินาศภัยกับบริษัทฯ และการให้บริการในด้านการรับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแทนบริษัท และกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 อยู่เนืองๆ นายทะเบียนหรืออธิบดีกรมการประกันภัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมาย ให้ดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตคนกลางประกันภัยที่กระทำการก่อให้เกิดความเสียหายหรือ อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประชาชนไปแล้วเป็นจำนวนมาก ทำให้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานและจรรยาบรรณของคนกลางประกันภัยไปเพื่อเป็นกรอบหรือมาตรการที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยให้ได้ผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมยิ่งขึ้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า นอกจากการควบคุมดูแลธุรกิจประกันภัยแล้ว สิ่งสำคัญซึ่งกฎหมายจะต้องเข้าไปควบคุม และกำกับดูแลเพื่อให้ธุรกิจประกันภัยเกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมก็คือ คนกลางประกันภัย เพราะบุคคลดังกล่าวมีความสำคัญต่อความเจริญและความเชื่อถือของประชาชนและต่อธุรกิจประกันภัย ซึ่งเกี่ยวเนื่องโดยตรงต่อผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยจึงทำให้เกิดแนวคิดและหลักการในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยโดยอาศัยหลักการ 5 ประการดังนี้

1. คุณธรรม คือผู้ประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยควรทำในสิ่งที่ดีงาม

2. จริยธรรม คือผู้ประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยควรทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎข้อบังคับของบริษัท และถูกต้องตามข้อปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพคนกลางประกันภัย

3. ความซื่อสัตย์ คือการประกันด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ไม่คดโกงไม่หลอกลวง มีความจริงใจต่อผู้เอาประกันภัยและบริษัท

4. คุณภาพ คือ การประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพ โดยการจัดกรมธรรม์ที่มีคุณภาพที่ดีและตรงตามความต้องการของลูกค้าให้บริการที่ดีที่เหมาะสม ตามสิทธิประโยชน์ที่ผู้เอาประกันภัยควรจะได้รับ ด้วยการพัฒนาตัวเองให้คุณภาพ มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

5. ความรับผิดชอบ คือการดูแลเอาใจใส่สิทธิประโยชน์ของลูกค้าและรักษาผลประโยชน์ให้ลูกค้าตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกรมธรรม์

เนื่องจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคนกลางประกันภัยเป็นเพราะขาดหลักการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับความคลุมเครือไม่ชัดเจนในบทบัญญัติของกฎหมาย ทำให้คนกลางประกันภัยอาศัยช่องโหว่เหล่านี้เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคหรือผู้ขอเอาประกันภัย ประกอบกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของคนกลางประกันภัยยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและเร่งด่วน

2.3 ความหมายสัญญาประกันภัยและความเป็นมาของคนกลางประกันภัย

2.3.1 ความหมายของสัญญาประกันภัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างการประกันชีวิตกับการประกันวินาศภัยโดยทั่ว ๆ ไปว่ามีความหมายอย่างไร ดังนี้

การประกันภัย เป็นคำรวม หมายถึง การประกันชีวิต (Life Insurance) และการประกันวินาศภัย (General หรือ Non-life Insurance) และอาจให้ความหมายกว้างๆ ได้ว่า "หมายถึง วิธีการเฉลี่ยความเสียหายของบุคคลคนหนึ่งไปให้แก่บุคคลอื่น เพื่อแบ่งเบาภาระความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นนั้นให้หมดไปหรือเบาบางลง" ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสัญญาประกันภัยไว้ว่า "อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้นหรือเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดั่งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย" บทบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการประกันชีวิตและการประกันวินาศภัย ดังนั้น ถ้าจะทราบความหมายเฉพาะของการประกันชีวิต และการประกันวินาศภัยแล้วจะต้องไปพิจารณาในมาตรา 861 และมาตรา 889 มาตรา 869 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะเรื่องต่อไป

การประกันวินาศภัย เมื่ออ่านมาตรา 861 ประกอบกับมาตรา 869 ซึ่งบัญญัติว่า อันคำว่า "วินาศภัย" ในหมวดนี้ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ ซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้" แล้วพอจะให้ความหมายว่า การประกันวินาศภัยคือ การประกันภัยความเสียหายอันอาจเกิดขึ้น (ไม่แน่นอน) ในอนาคตตามที่ตกลงกันไว้ และความเสียหายนั้นสามารถประมาณเป็นเงินได้

การประกันชีวิต ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ให้ความหมายไว้โดยตรง จึงต้องอ่านมาตรา 861 ประกอบกับมาตรา 889 ซึ่งบัญญัติว่า "ในสัญญาประกันชีวิตนั้นการใช้จำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง" เมื่ออ่านแล้ว อาจให้

ความหมายของการประกันชีวิตไว้ว่า การประกันชีวิต คือการประกันความเสียหายทางเศรษฐกิจของชีวิตมนุษย์อันเนื่องมาจากการมรณะหรือความชราภาพ โดยผู้รับประกันภัยจะชดใช้เงินให้เป็นจำนวนที่แน่นอนตามจำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้โดยอาศัยเหตุการทรงชีพหรือมรณะของบุคคลหนึ่ง

โดยเหตุที่สัญญาประกันภัยมีลักษณะแตกต่างกับสัญญาซื้อขายโดยสิ้นเชิง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงได้บัญญัติให้เป็นเอกเทศสัญญาอีกอย่างหนึ่งแยกออกมาต่างหากจากสัญญาซื้อขาย ลักษณะของสัญญาประกันภัยมีดังนี้

1. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

สัญญาต่างตอบแทน[5] คือสัญญาที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหนี้ที่จะต้องชำระหนี้ตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยผู้เอาประกันภัยมีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่ผู้รับประกันภัย คือเบี้ยประกันภัย ส่วนหนี้ทางฝ่ายผู้รับประกันภัยก็คือ ถ้าเกิดวินาศภัยหรือเกิดเหตุการณ์อย่างอื่นขึ้นในอนาคตตามที่ระบุไว้ในสัญญา ผู้รับประกันภัยมีหนี้ที่จะต้องชำระ คือค่าสินไหมทดแทนหรือเงินจำนวนหนึ่งตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติไว้และตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ในสัญญา โดยถ้าเกิดวินาศภัยขึ้นนับตั้งแต่ระยะเวลาที่สัญญานั้นเริ่มต้นจนถึงวินาทีสุดท้ายของสัญญา ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ตามจำนวนที่เสียหายจริง แต่สูงสุดไม่เกินกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 877 ที่กล่าวมาแล้วเป็นกรณีของสัญญาประกันวินาศภัย

ถ้าเป็นสัญญาประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ใช้เงินตามจำนวนที่เอาประกันภัยไว้ให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณี กล่าวคือถ้าเป็นการประกันชีวิตแบบทรงชีพก็จ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยเอง หากผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่จนครบกำหนดระยะเวลาของสัญญา หรือจ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือทายาทโดยธรรมของเขา ถ้าหากผู้เอาประกันภัยมรณะภายในกำหนดระยะเวลาของสัญญา หรืออาจจะไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของสัญญาก็ได้ หมายความว่าตลอดชีพของผู้เอาประกันภัยนั่นเอง

ยังมีสัญญาประกันภัยอีกชนิดหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการการสูญเสียอวัยวะ การประกันภัยดังกล่าวนี้จะเรียกว่าสัญญาประกันวินาศภัยก็ไม่ได้ และจะเรียกว่าสัญญาประกันชีวิตก็ไม่ได้ เพราะคำว่า "วินาศภัย" หมายความความเสียหายอย่างใดๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้ แต่

---

[5] ประสิทธิ โฆวิไลกุล. (2535). **การตีความกฎหมาย สัญญา และกรมธรรม์ประกันภัย.** หน้า 45.

การสูญเสียอวัยวะเราไม่สามารถประมาณเป็นเงินได้ว่าอวัยวะที่สูญเสียไปนั้นมีราคาสักเท่าใด และการสูญเสียอวัยวะไม่ใช่การทรงชีพหรือมรณะ ดังนั้นการสูญเสียอวัยวะจึงไม่ใช่การประกันชีวิต แต่เป็นการประกันภัยชนิดกำหนดจำนวนเงินแน่นอนเช่นเดียวกับการประกันชีวิต

2. เป็นสัญญาเสี่ยงโชค

เป็นสัญญาเสี่ยงโชค[6] หมายความถึงสัญญาซึ่งการชำระหนี้ตามสัญญานั้นจะกระทำก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนเกิดขึ้น (ในอนาคต) เหตุที่ถือว่าสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาเสี่ยงโชค (aletory contract) ก็ด้วยเหตุที่การชำระหนี้ตามสัญญาประกันภัยขึ้นอยู่กับวินาศภัยหรือเหตุอย่างอื่นในอนาคตว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น เช่น ไฟจะไหม้บ้านหรือไม่ รถจะเกิดอุบัติเหตุหรือไม่ หรือทรัพย์สินในบ้านจะถูกโจรกรรมหรือไม่ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า สัญญาประกันภัยผู้เอาประกันภัยมีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่ผู้เอาประกันภัยอย่างแน่นอน หนี้ที่จะต้องชำระก็คือเบี้ยประกันภัยนั่นเอง แต่หนี้ทางฝ่ายผู้รับประกันภัยขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนว่าจะเกิดวินาศภัยขึ้นหรือไม่ ถ้าไม่มีวินาศภัยเกิดขึ้นเลยตลอดอายุของสัญญาประกันภัย ผู้รับประกันภัยก็ไม่มีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ถ้าจะเปรียบเทียบสัญญาประกันภัยกับการซื้อสลากกินแบ่ง (Lottery) จะเห็นได้ชัดเจน ผู้ที่ซื้อสลากกินแบ่งหากไม่ถูกรางวัลใดๆ เลย ผู้ซื้อย่อมจะไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆ กลับคืนมา ตรงกันข้ามกับผู้ถูกรางวัลซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลตอบแทนกลับคืนมา ผู้ถูกรางวัลจึงเปรียบได้กับผู้ที่ได้รับความวินาศในสัญญาประกันภัย ความแตกต่างระหว่างสัญญาประกันภัยกับสัญญาซื้อขายสลากกินแบ่งก็คือ ผู้เอาประกันภัยซื้อความคุ้มครองการเสี่ยงภัยเพราะหากเกิดภัยขึ้นเขาจะได้รับการชดใช้จากผู้รับประกันภัย แต่ความเสี่ยงภัยที่เขาซื้อไว้เขาไม่อยากให้มันเกิดขึ้นกับเขา แต่ผู้ซื้อสลากกินแบ่งซื้อเพราะเขาว่าเขาหวังว่าเขาอาจจะถูกรางวัล ตรงนี้แหละที่ทำให้สัญญาประกันภัยแตกต่างกับการพนัน

3. เป็นสัญญาที่ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 863 บัญญัติว่า "อันสัญญาประกันภัยนั้นถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซร้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด"

---

[6] จิตติ ติงศภัทิย์. (2524). **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย.** หน้า 8.

ส่วนได้เสีย (Insurable interest) ในเหตุที่เอาประกันภัย หมายความว่า วัตถุที่เอาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยจะนำไปประกันภัยกับผู้รับประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในเหตุนั้น ส่วนได้เสีย จึงหมายความถึง ผู้เอาประกันภัยจะได้รับประโยชน์จากการใช้วัตถุที่เอาประกันภัยนั้น หากวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นยังคงมีสภาพเดิมอยู่ แต่ผู้เอาประกันภัยจะไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้วัตถุที่เอาประกันภัยนั้น หากวัตถุที่เอาประกันภัยไว้นั้นได้รับความเสียหาย เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคำว่า "วัตถุที่เอาประกันภัย" เสียก่อน สัญญาซื้อขายทรัพย์สินที่ผู้ขายต้องส่งมอบให้กับผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขาย กฎหมายเรียกว่า วัตถุแห่งสัญญาซื้อขาย ถ้าเป็นสัญญาเช่าทรัพย์ ทรัพย์ที่ผู้เช่าต้องการใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น กฎหมายเรียกว่า วัตถุแห่งการเช่า ในสัญญาประกันภัยก็เช่นเดียวกัน สิ่งที่เป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินให้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 867 (1) เรียกว่า วัตถุที่เอาประกันภัยการประกันอัคคีภัย วัตถุที่เอาประกันภัยคือทรัพย์ซึ่งอาจเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ก็ได้ ถ้าเป็นการประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล วัตถุที่เอาประกันภัยคือตัวบุคคล เช่น นายดอกหญ้าเอาประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคลไว้กับบริษัทแอกซ่าประกันภัย จำกัด ในกรณีนี้วัตถุที่เอาประกันภัยคือบุคคล และถ้าเป็นการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอก วัตถุที่เอาประกันภัย คือความรับผิดต่อบุคคลภายนอก

ส่วนได้เสียที่อาจเอาประกันภัยได้ อาจเป็นทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์ ความรับผิด รวมทั้งการสูญเสียในสิทธิประโยชน์หรือรายได้ด้วยก็ได้ แต่ต้องสามารถประมาณราคาเป็นเงินได้ ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ประกอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 869 หมายความว่าต้องสามารถกะจำนวนค่าเสียหายส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยได้ เช่น นายขนมจีบเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในบ้านเลขที่ 999 นายขนมจีบเอาบ้านประกันอัคคีภัยไว้ ถือได้ว่านายขนมจีบมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยไว้ ส่วนได้เสียในเหตุที่ไม่สามารถเอาประกันภัย เช่น นายแปลงเป็นเพียงคนใช้ในบ้าน ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยคือความรับผิดตามกฎหมายต่อเจ้าของบ้าน หากนายแปลงกระทำโดยประมาทเลินเล่อทำให้บ้านของเจ้าของบ้านไฟไหม้ ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยต้องเป็นความรับผิดตามกฎหมาย หากเอาบ้านไปประกันอัคคีภัยไว้ ถือได้ว่าไม่มีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยไว้

ในการประกันวินาศภัย แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 จะไม่ได้บัญญัติถึงเวลาของการมีส่วนได้เสียของผู้เอาประกันภัยไว้ก็ตาม แต่เมื่อได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรานี้แล้ว ต้องตีความว่าผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย

ตั้งแต่ขณะทำสัญญา และส่วนได้เสียต้องมีตลอดไปจนถึงขณะเกิดความเสียหาย เว้นแต่การประกันภัยทางทะเลถือหลักว่า ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในขณะที่เกิดการสูญเสียหรือเสียหาย ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ใน Number 4 (b) of the marine insurance act 1906

เหตุผลของกฎหมายต้องบัญญัติให้ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย ก็เพื่อไม่ให้เกิดภาวะภัยทางศีลธรรม (Moral hazard) เพราะถ้าจะเปิดโอกาสให้กระทำเช่นนั้นได้ ก็จะมีการกระทำโดยทุจริตโดยจงใจหรือแกล้งทำให้เกิดความเสียหายแก่วัตถุที่เอาประกันภัยเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์จากการประกันภัย ซึ่งการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม เป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และถ้าหากเปิดโอกาสให้ผู้เอาประกันภัยสามารถเอาประกันภัยได้โดยไม่ต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย ย่อมจะทำสัญญาประกันภัยเป็นการพนันขันต่อทันที

4. เป็นสัญญาที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างยิ่ง

หลักการสำคัญของสัญญาประกันภัยในเรื่องนี้มีลักษณะแตกต่างกับเอกเทศสัญญาอื่นๆ ทุกชนิด เนื่องจากในการทำสัญญาทั่วๆ ไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 5 บัญญัติว่า "ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต" แต่ในสัญญาประกันภัยต้องเพิ่มขีดแห่งความสุจริตให้สูงขึ้นกว่าความสุจริตธรรมดา

ที่มาของหลักสุจริตอย่างยิ่งในการทำสัญญาประกันภัยก็เนื่องมาจากการประกันภัยทางทะเลอันเป็นการประกันภัยที่เกิดขึ้นก่อนการประกันภัยประเภทอื่นๆ ในการขอทำสัญญาประกันภัยทางทะเล สินค้าที่เอาประกันภัยอาจอยู่ในต่างประเทศ หรืออยู่ท่ามกลางทะเลและมหาสมุทร ผู้เอาประกันภัยเท่านั้นที่ทราบถึงสภาพ ลักษณะ จำนวน การบรรจุหีบห่อ และความเสี่ยงภัยอื่นๆ เกี่ยวกับสินค้าที่เอาประกันภัย ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเสี่ยงภัยของสินค้าที่เอาประกันภัยบริษัทไม่มีโอกาสได้ทราบเลย ผู้เอาประกันภัยแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นที่ทราบถึงข้อความจริงทั้งปวงของความเสี่ยงภัยในตัวสินค้าที่เอาประกันภัย

ด้วยเหตุนี้เองกฎหมายจึงต้องบัญญัติให้ฝ่ายผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องแถลงข้อเท็จจริงทั้งปวงที่เกี่ยวกับความเสี่ยงภัยของวัตถุที่เอาประกันภัยให้บริษัททราบ เพื่อจะได้กำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยได้ถูกต้องตรงกับสภาพความเสี่ยงภัยที่แตกต่างกันไป กล่าวคือถ้าความเสี่ยงภัยมีมาก

อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนดก็ต้องสูงกว่าวัตถุที่เอาประกันภัยที่มีความเสี่ยงภัยน้อยกว่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในหมู่ผู้เอาประกันภัยด้วยกัน

ในการทำสัญญาประกันชีวิต ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการเสี่ยงภัยในตัวของผู้เอาประกันภัยได้แก่สุขภาพอนามัย โรคภัยไข้เจ็บที่ผู้เอาประกันภัยเคยหรือกำลังอยู่ในระหว่างการรักษาพยาบาล รวมทั้งอายุ อาชีพ จำนวนเงินเอาประกันภัยทั้งประกันชีวิตและประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคลที่ผู้เอาประกันภัยได้ทำไว้กับบริษัทอื่นๆ อยู่แล้ว รวมทั้งความเสี่ยงภัยอื่นๆ เช่น ความไม่ปกติของร่างกายที่เป็นมาแต่กำเนิด หรือขณะนี้กำลังต้องโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำ เป็นต้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงภัยในตัวผู้เอาประกันภัยทั้งสิ้น การที่บริษัทต้องทราบก็เพื่อจะได้นำมาประกอบการพิจารณาว่าจะรับประกันชีวิตของผู้ขอเอาประกันชีวิตได้หรือไม่ ถ้าได้จะกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยเท่าใด ถ้าผู้ขอเอาประกันภัยมีความเสี่ยงภัยสูงกว่าปกติแต่ยังอาจรับประกันภัยได้ ก็จะต้องเพิ่มเบี้ยประกันภัยให้สูงขึ้นอีก แต่ถ้าความเสี่ยงภัยนั้นสูงมากเกินกว่าที่บริษัทจะรับประกันชีวิตได้ บริษัทก็จะปฏิเสธการรับประกันชีวิตของผู้นั้นเสียทั้งสองกรณีที่กล่าวข้างต้น ตามหลักของการประกันชีวิต ถือว่าเป็นภัยที่ต่ำกว่ามาตรฐาน กรณีแรกเป็นกรณีต่ำกว่ามาตรฐานแต่ยังอาจรับประกันชีวิตได้โดยต้องเพิ่มเบี้ยประกันภัยให้สูงขึ้น แต่กรณีหลังถือเป็นภัยที่ต่ำกว่ามาตรฐานมากจนไม่อาจที่จะรับประกันชีวิตได้

จากเหตุผลที่มาดังกล่าวข้างต้น เป็นต้นเหตุที่ทำให้ต้องนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 วรรคหนึ่ง ความว่า "ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีการประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพของเขาก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริง ซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีก หรือให้บอกปัดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นความเท็จไซร้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ"

เพื่อที่จะเกิดความเข้าใจในถ้อยคำของกฎหมายที่ว่า "ในกรณีการประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขาก็ดี" หมายความว่าในการประกันชีวิต อาจมีการเอาประกันชีวิตตนเองก็ได้หรืออาจมีการเอาประกันชีวิตคนอื่นก็ได้ ถ้าผู้เอาประกันภัยมีส่วนได้เสียในชีวิตของคนอื่นที่จะนำเอาความเป็นหรือความตายของเขามาประกัน กฎหมายจึงใช้คำรวมๆ กันว่า "บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขาก็ดี" ถ้าเป็นการเอาประกันชีวิตตนเอง ผู้เอาประกันภัยเป็นผู้มีหน้าที่ต้องแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงภัยของตัวเองให้บริษัททราบ

แต่ถ้าเป็นการเอาประกันชีวิตคนอื่น บุคคลผู้ถูกเอาประกันชีวิตเป็นผู้มีหน้าที่ต้องแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงภัยในตัวของเขาให้บริษัททราบ ทั้งนี้เพราะการประกันชีวิตเงื่อนไขในการใช้เงินมีสองอย่าง คือทรงชีพอย่างหนึ่ง กับมรณะอีกอย่างหนึ่ง

ทรงชีพ หมายความว่า ถ้าสัญญาประกันชีวิตครบกำหนดตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ บุคคลอันการใช้เงินยังคงมีชีวิตอยู่ บริษัทประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องใช้เงินแก่ผู้ที่ยังทรงชีพอยู่นั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 7043/2540 การที่เด็กหญิงภัชญาอายุเพียงสี่ขวบ การใช้ถ้อยคำตอบคำถามต้องทำโดยโจทก์ซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ถือเสมือนเด็กหญิงภัชญาเป็นผู้ให้ถ้อยคำด้วยตนเอง เมื่อถ้อยคำนั้นเป็นเท็จ สัญญาประกันชีวิตย่อมเป็นเท็จ

5. เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 867 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่"

สัญญาประกันภัยแม้จะทำสัญญากันด้วยวาจาหรือทางโทรศัพท์ ก็ถือว่าสัญญานั้นสมบูรณ์ เพียงแต่ว่าถ้าไม่มีลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ กฎหมายบัญญัติแต่เพียงว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้เท่านั้น แต่ถ้าฝ่ายที่ถูกฟ้องแม้จะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็สามารถจะให้การต่อสู้คดีได้ เพราะกฎหมายบัญญัติให้เฉพาะฝ่ายที่ต้องรับผิดเท่านั้นที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา 867 บัญญัติให้ผู้รับประกันภัยต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยอันมีเนื้อความต้องตามสัญญานั้นให้แก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง กรมธรรม์ประกันภัยที่มอบให้แก่ผู้เอาประกันภัยนั้นต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย

ในวรรคสี่ของมาตรา 867 บัญญัติให้กรมธรรม์ประกันภัยต้องมีรายการดังต่อไปนี้คือ

- วัตถุที่เอาประกันภัย
- ภัยใดซึ่งผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง
- ราคาแห่งมูลประกันภัย ถ้าหากได้กำหนดกันไว้
- จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย

- จำนวนเบี้ยประกันภัยและวิธีส่งเบี้ยประกันภัย
- ถ้าหากสัญญาประกันภัยมีกำหนดเวลา ต้องลงเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย
- ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัย
- ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันภัย
- ชื่อของผู้รับประโยชน์ ถ้าจะพึงมี
- วันทำสัญญาประกันภัย
- สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย

2.3.2 การเกิดขึ้นของสัญญาประกันภัย

การดำเนินธุรกิจการประกันภัยโดยทั่วไปนั้น คนกลางประกันภัย จะเป็นผู้ออกไปติดต่อกับบุคคลอื่นๆ เพื่อชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลเหล่านั้นทำประกันภัยกับผู้รับประกันภัย หากบุคคลใดสนใจจะทำประกันภัยกับผู้รับประกันภัยแล้ว คนกลางประกันภัยจะจัดให้ผู้ขอเอาประกันภัยกรอกข้อความลงในเอกสารชนิดหนึ่งเรียกว่า "คำขอเอาประกันภัย" (application หรือ proposal form) แต่ในสัญญาประกันวินาศภัยบางประเภทอาจมีการสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงภัยของวัตถุที่เอาประกันภัยด้วยวาจาก็ได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

ข้อความในใบคำขอเอาประกันภัย ผู้รับประกันภัยเป็นผู้กำหนดข้อความ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพความเสี่ยงภัยของวัตถุที่เอาประกันภัย เพื่อประโยชน์ในการที่จะพิจารณาว่าสามารถจะรับประกันภัยตามที่ขอเอาประกันภัยได้หรือไม่ ถ้าได้จะกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยเท่าใด โดยปกติใบคำขอเอาประกันภัยจะมีข้อความและมีคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ

ใบคำขอเอาประกันภัย (proposal form)

ในการทำสัญญาประกันภัยไม่ว่าจะเป็นการประกันวินาศภัย หรือการประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยจะจัดทำใบคำขอเอาประกันสำหรับการประกันภัยประเภทต่างๆ ไว้เพื่อให้คนกลางของตนนำไปให้ผู้ขอเอาประกันภัยกรอกข้อความและตอบคำถามตามเพื่อให้ผู้รับประกันภัยพิจารณา หากบุคคลใดต้องการทำสัญญาประกันภัยประเภทใดกับผู้รับประกันภัย ก็จะกรอกข้อความลงไปในใบคำขอเอาประกันภัยประเภทนั้น คำขอเอาประกันภัยจึงเป็นคำเสนอขอทำสัญญาประกันภัย

ใบคำขอเอาประกันภัยในประเทศไทยนั้น โดยทั่วไปได้คัดลอกมาจากใบคำขอเอาประกันภัยของต่างประเทศ ซึ่งมีข้อความต่างๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะของการประกันภัยนั้นๆ และจะเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางปฏิบัติของผู้รับประกันภัยแต่ละราย อย่างไรก็ดี คำขอเอาประกันภัยทั้งหลายจะมีโครงร่างทั่วไปเป็นแบบเดียวกัน คือ จะปรากฏข้อความเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

(1) ให้ผู้เอาประกันภัยแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเอง

ข้อเท็จจริงเหล่านี้ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่และอาชีพของผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะต้องแจ้งต่อผู้รับประกันภัยทราบตามความจริงทุกประการ ในกรณีที่เป็นการประกันชีวิตข้อความจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติและอาชีพดังกล่าวถือเป็นสาระสำคัญ ซึ่งต้องไม่แถลงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงใดๆ ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งหากผู้รับประกันภัยทราบความจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้วอาจปฏิเสธไม่รับประกันภัยหรือถ้ารับประกันก็อาจจะเรียกเบี้ยประกันเพิ่มขึ้นจากอัตราปกติที่ใช้อยู่

(2) อธิบายถึงภาวะของการเสี่ยงภัยต่อผู้เอาประกันภัย

การอธิบายถึงภาวะของการเสี่ยงภัยนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการประกันภัย เช่น ในกรณีของการประกันภัยทรัพย์สิน ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงภัยของทรัพย์สินที่นำมาประกันภัยนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งต่อผู้รับประกันภัย เช่นในกรณีที่เป็นการประกันอัคคีภัย ลักษณะของสิ่งปลูกสร้างและสถานที่ตั้งถือเป็นสาระสำคัญ หรือในกรณีของการประกันภัยความรับผิด (liability insurance) สถานการณ์ต่างๆ และภาวะวิสัยที่อาจเกิดอุบัติเหตุก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอกเหล่านี้ ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบโดยครบถ้วน

(3) อธิบายถึงเหตุต่างๆ ที่จะกระทบถึงภาวะของภัย

คำถามต่างๆ เกี่ยวกับเหตุที่จะกระทบถึงภาวะของภัยนั้น จะแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ใดบ้างที่อาจส่อแสดงว่าการเสี่ยงภัยจะเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติและคำถามเหล่านั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการประกันภัย เช่น ในกรณีของการประกันภัยทรัพย์สิน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะและสถานที่ของอาคาร ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่เอาประกันภัยต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยและมาตรการในการป้องกันความเสียหาย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้เอาประกันภัยต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ เพราะเป็นกรณีที่อาจกระทบถึงการเสี่ยงภัยของผู้รับประกันภัยได้ หรือในกรณีของการประกันภัยความรับผิด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะของธุรกิจ หรือสภาพเครื่องจักรและเครื่องใช้ที่ใช้อยู่ หรือรายงานเกี่ยวกับจำนวนคนงานของผู้เอาประกันภัย อาจเป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้กระทบถึงภาวะของภัยที่ผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง ดังนั้นผู้เอาประกันภัยจึงต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบ นอกจากนี้ผู้เอาประกันภัยอาจต้องตอบคำถามต่างๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ใดๆ อันเกี่ยวกับ

ภาวะของภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เว้นแต่คำถามนั้นอนุญาตให้ผู้เอาประกันภัยใช้วิจารณญาณของตนเองในการพิจารณาว่าสถานการณ์ใดที่อาจเกี่ยวพันถึงภาวะของภัย หรืออนุญาตให้วิญญูชนเป็นผู้คาดคิดว่าสถานการณ์ใดเป็นเรื่องสำคัญ

(4) คำถามเกี่ยวกับประวัติของผู้เอาประกันภัย

คำถามเกี่ยวกับประวัติของผู้เอาประกันภัยอันจะเกี่ยวพันไปถึงผลของการเสี่ยงภัยนั้น จะพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ ประสบการณ์ของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเป็นคำถามที่ต้องการทราบว่าผู้เอาประกันภัยเคยได้รับความเสียหายจากภัยที่ตนต้องการนำมาประกันภัยหรือไม่ ซึ่งอาจมีกำหนดระยะเวลาใดโดยเฉพาะให้ตอบก็ได้ หรืออาจเป็นคำถามว่าผู้เอาประกันภัยได้แสดงให้เห็นถึงอันตรายจากความเสียหายนั้นหรือไม่อย่างไร

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่า คำถามต่างๆ ในใบคำขอเอาประกันภัยจะเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการประกันภัย ฉะนั้นคำถามต่างๆ เกี่ยวกับการประกันชีวิตย่อมมีลักษณะแตกต่างไปจากการประกันภัยประเภทอื่นๆ โดยคำถามส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของผู้เอาประกันภัย ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับคำถามต่าง ๆ ในใบคำขอเอาประกันภัย คือ ผู้รับประกันภัยมีอำนาจในการกำหนดข้อความต่างๆ ให้ผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ทำคำเสนอในสัญญาประกันชีวิตดำเนินการทำคำเสนอโดยตอบคำถามที่ตนต้องการทราบได้หรือไม่

การเกิดขึ้นของสัญญาประกันภัยต้องอาศัยหลักเกณฑ์ทั่วไปของการเกิดขึ้นของสัญญา กล่าวคือ ต้องมีบุคคลสองฝ่ายได้แก่ ฝ่ายผู้เสนอและฝ่ายผู้สนอง ทั้งสองฝ่ายต้องแสดงเจตนาผูกนิติสัมพันธ์โดยเข้าทำสัญญาต่อกัน

คู่สัญญาในสัญญาประกันภัย จะมีบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย คือผู้รับประกันภัยฝ่ายหนึ่ง และผู้เอาประกันภัยอีกฝ่ายหนึ่ง

(1) ผู้รับประกันภัย หมายถึง บุคคลที่ตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในเหตุที่ได้รับเสี่ยงภัยไว้ในสัญญาหรือใช้ให้แก่บุคคลภายนอกซึ่งเรียกว่า "ผู้รับประโยชน์" หรือใช้ให้แก่ผู้ต้องเสียหายในกรณีที่เป็นการประกันภัยค้ำจุน

(2) ผู้เอาประกันภัย ในส่วนนี้ต้องพิจารณาบุคคล 2 คน คือผู้เอาประกันภัยและผู้ขอเอาประกันภัย (applicant) คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในสัญญาประกันภัยต้องเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ขอเอาประกันภัยได้ยื่นคำขอทำสัญญาประกันภัยตนเองต่อผู้รับประกันภัย ผู้ยื่นคำขอประกันภัยจะกลายเป็นผู้เอาประกันภัย และเป็นคู่สัญญาในสัญญาประกันภัยต่อไป แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ขอเอาประกันชีวิต ได้ยื่นคำขอทำสัญญาประกันชีวิตบุคคลอื่น

ต่อผู้รับประกันภัย คือต่างก็เป็นผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันภัย ในข้อนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 862 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "ผู้เอาประกันภัย" หมายถึงคู่สัญญาซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย ดังนั้นนอกจากผู้รับประกันภัยซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาประกันภัยแล้ว คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้แก่ผู้เอาประกันภัย ซึ่งตกลงจะใช้เบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย

(3) ผู้รับประโยชน์ คือบุคคลที่จะได้รับเงินตามจำนวนเงินเอาประกันภัยเมื่อเหตุที่รับเสี่ยงภัยได้เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้เอาประกันภัยก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 862 วรรคท้าย ที่บัญญัติไว้ว่า "อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์นั้นจะเป็นบุคคลคนเดียวกันก็ได้" เช่น นาย ข. บุตร นาย ก. ยื่นคำขอเอาประกันชีวิต นาย ก. ต่อผู้รับประกันภัย โดยตนเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกันภัยและเป็นผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย หากผู้รับประโยชน์ไม่ได้เป็นบุคคลเดียวกับผู้เอาประกันภัย จะต้องอยู่ในบังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 891 วรรค 1 บัญญัติไว้ว่า "แม้ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เป็นผู้รับประโยชน์เองก็ดี ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอนประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งได้ เว้นแต่จะได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกันภัยแล้วว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น" แต่อย่างไรก็ดีผู้รับประโยชน์ไม่ใช่คู่สัญญาในสัญญาประกันภัย เพราะมิใช่เป็นผู้แสดงเจตนาในการทำสัญญาประกันภัย

การทำคำเสนอในสัญญาประกันภัยคือ คำขอให้ทำสัญญาหรือได้แก่การแสดงเจตนาฝ่ายเดียว ซึ่งมีผู้รับของบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เสนอต่อบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับคำเสนอ โดยผู้เสนอได้เสนอให้อีกฝ่ายหนึ่งทำสัญญาด้วย หรืออาจสรุปได้ว่า คำเสนอคือคำขอซึ่งถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งยอมรับตามข้อความในคำขอนั้น สัญญาจึงจะเกิดขึ้น

2.3.3 ความหมายของคนกลางประกันภัย และนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อกล่าวถึงคนกลางประกันภัย[7] ย่อมหมายถึงตัวแทนประกันชีวิตและตัวแทนประกันวินาศภัย และเมื่อกล่าวถึงนายหน้าประกันภัย ย่อมหมายถึง นายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย

สำหรับประเทศไทย ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าการประกันภัยเป็นที่รู้จักครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อใด แต่การประกันภัยเริ่มเข้ามาในประเทศไทย ก่อนมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 มีการทำสัญญาประกันภัยในประเทศไทยที่ยังไม่มีกฎหมายการประกันภัยบัญญัติใช้แต่อย่างใด[8] โดยมีการร่างกฎหมายประกันภัยในปี ค.ศ 1925 (2468) และบัญญัติกฎหมายว่าด้วยประกันภัยไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญาลักษณะ 20 ซึ่งเป็นการบัญญัติถึงลักษณะการประกันภัย ไม่ได้เป็นบทบัญญัติลักษณะกฎหมายที่ใช้ควบคุมกิจการประกันภัย

นับตั้งแต่ธุรกิจประกันภัยเริ่มเข้ามาแพร่หลายในประเทศ รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะควบคุมดูแลธุรกิจนี้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เอาประกันเป็นประการแรก และเพื่อควบคุมและกำกับบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัยฐานะการเงินมั่นคง อีกทั้งให้บริษัทดำเนินการโดยเล็งถึงผลประโยชน์ประชาชนเป็นสำคัญด้วย โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามลำดับ[9] ดังนั้น ใน "พระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัท ร.ศ. 130" ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อ 1 มกราคม พ.ศ. 2454 จึงมีข้อความระบุไว้ในมาตรา 115 กำหนดห้ามมิให้บริษัทเดินรถไฟ รถราง บริษัทรับประกันภัยต่างๆ บริษัททำการคลังการเงิน ตั้งขึ้นโดยมิได้รับพระบรมราชานุญาต แต่ทั้งนี้ก็ยังมิได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมการดำเนินธุรกิจประกันภัยในรายละเอียดแต่อย่างใด ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 พ.ศ. 2471 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2467 ซึ่งมีการกล่าวถึงการประกันภัยไว้ในบรรพ 3 และต่อมารัฐเห็นว่าการประกันภัยเป็นกิจการที่กระทบกระเทือนถึงความปลอดภัย หรือความผาสุกแห่งสาธารณชน จึงได้มีการประกาศใช้บังคับ "พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือความผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471" เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2471 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการ

---

[7] แหล่งเดิม.

[8] ร.แลงกาต์.(2526). **ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2.** หน้า 286.

[9] ประสิทธิ โฆวิไลกุล. (2538). **การตีความกฎหมาย สัญญา และกรมธรรม์ประกันภัย.** หน้า 38-41.

ประกันภัยหรือกิจการอื่นที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะการนั้น และในขณะที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะการนั้นใช้บังคับ จะต้องได้รับอนุญาตจากเสนาบดีเจ้าหน้าที่เสียก่อน จึงจะประกอบกิจการได้ เสนาบดีเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รักษาการเกี่ยวกับการประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ซึ่งเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2472 กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมได้ออกประกาศให้บุคคลที่จะเริ่มประกอบกิจการประกันภัย หรือบุคคลที่ได้ประกอบกิจการอยู่แล้วต้องขอรับอนุญาต และก่อนที่จะได้รับอนุญาตนั้น ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติวินาศภัย พ.ศ. 2510 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 5 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวได้นำมาใช้บังคับเป็นระยะเวลาประมาณ 25 ปี และมีส่วนพัฒนาธุรกิจประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าพอสมควร เสริมสร้างในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หน่วยงานทางราชการที่ทำหน้าที่ในการควบคุมกำกับสอดส่องและตรวจสอบกิจการประกันภัยต่อมาได้ยกเลิกการใช้พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 10 เมษายน 2535 เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมกิจการประกันภัยในปัจจุบัน

นิยามคนกลางประกันภัยตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์ดังนี้

คนกลางการประกันภัย (Insurance intermediary) หมายถึง บุคคลที่เป็นตัวแทนสำหรับบริษัทประกันภัยหนึ่งแห่งหรือมากกว่าเป็นตัวแทนของผู้เอาประกันภัยโดยจัดทำสัญญาประกันภัยในประเทศสิงคโปร์

คนกลาง หมายถึง คนที่ทำหน้าที่แนะนำการซื้อขายระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย หรือที่ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย

นายหน้าประกันภัยตรง (Direct insurance broker) หมายถึง บุคคลที่ได้จดทะเบียนภายใต้มาตรา 35T ตามกรมธรรม์ประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทั่วไป และกรมธรรม์อุบัติเหตุและสุขภาพระยะยาว รวมถึงกรมธรรม์ประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการประกันภัยต่อ

บริษัทประกันภัยตรง (Direct insurer) หมายถึง บริษัทประกันภัยใดๆ รวมถึงบริษัทประกันภัยต่อที่ได้รับอนุญาต

นายหน้าประกันภัยต่อทั่วไป (General reinsurance broker) หมายถึง บุคคลที่ได้จดทะเบียนภายใต้มาตรา 35T ที่เกี่ยวข้องกับการประกันความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทั่วไป

ตัวแทนประกันภัย (Insurance agent) หมายถึง ตัวแทนของบริษัทประกันภัยที่กำลังดำเนินธุรกิจการประกันภัย โดยเป็นตัวแทนสำหรับบริษัทประกันภัย 1 แห่งหรือมากกว่า และรวมถึงตัวแทนของบริษัทกำลังดำเนินธุรกิจการประกันภัยภายใต้แผนของบริษัทประกันภัย

นายหน้าประกันภัย (Insurance broker) หมายถึงบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือนิติบุคคลที่ได้รับค่าชดเชยค่านายหน้า หรือสิ่งที่เป็นมูลค่าอื่นๆ จากการกระทำหรือช่วยในลักษณะการชักชวนการเจรจาหรือขายประกัน หรือจัดการความเสี่ยง หรือถอนประกันภัยออกในฐานะของผู้เอาประกันหรือในฐานะของนายหน้าประกันที่มีใบอนุญาต

ผู้เอาประกันภัย (Insured) หมายถึงผู้เอาประกันภัยต่อ และบริษัทประกันภัยรวมถึงบริษัทประกันภัยต่อ

นายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียนแล้ว (Registered insurance broker) หมายถึง นายหน้าประกันภัยที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

ผู้แทน (Representative) โดยเกี่ยวข้องกับที่ปรึกษาด้านการเงินที่มีใบอนุญาตหรือยกเว้นที่ปรึกษาด้านการเงิน ซึ่งมีความหมายเหมือนกันตามพระราชบัญญัติที่ปรึกษาด้านการเงิน

บริษัทประกันที่จดทะเบียนแล้ว (Registered insurer) หมายถึง บริษัทประกันภัยที่จดทะเบียนภายใต้กฎหมาย

ผู้ไกล่เกลี่ย (Adjuster) หมายถึงบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือ นิติบุคคล ที่ได้รับเงินค่านายหน้า หรือสิ่งที่เป็นมูลค่าอื่นๆ จากการกระทำในฐานะของบริษัทประกันภัยในงานตรวจสอบและไกล่เกลี่ยการเรียกร้องสิทธิ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาการประกันภัยที่ออกโดยบริษัทประกันภัยและบุคคลที่บริษัทประกันภัยมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ รวมถึงบุคคลที่ได้ค่าชดเชย หรือสิ่งที่เป็นมูลค่าอื่นๆ จากการตรวจสอบและไกล่เกลี่ยการเรียกร้องสิทธิ์ในฐานะของผู้ไกล่เกลี่ย

DPU

2.4 การฝึกอบรม ความหมาย และความสำคัญของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม[10] หมายถึง กระบวนการ กรรมวิธี หรือความพยายามอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่างที่มุ่งเสริมสร้าง เพิ่มพูน หรือเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพ ในการทำงานวิธีในการทำงาน หรือพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลในด้านประสบการณ์ ความรู้ความสามารถทักษะ ความชำนาญ ความคิด ทัศนคติ อุปนิสัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาการกระทำ พฤติกรรม และท่าทีต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้มีความรู้ ความเข้าใจและฝึกฝนในงานที่ทำ

การศึกษาอบรมเป็นพิเศษ มีความสำคัญต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงต้องมีการอบรมกันอย่างพิเศษ คือ อบรมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และอบรมปลูกฝังอุดมคติในการประกอบวิชาชีพของคนนั้นจำเป็นต่อสังคมผู้ประกอบวิชาชีพต้องเสียสละเพื่อสังคม จึงต้องมุ่งปลูกฝังอุดมคติ คือ ปลูกฝังให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความสำนึกว่าตนต้องเป็นผู้ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนไม่ว่าจะประกอบอาชีพในสาขาใด

2.4.1 บทบาทเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมคนกลางประกันภัย

ในปัจจุบันนี้ นอกจากพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 3 ลักษณะ 20 ก็ได้มีบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องประกันภัยไว้เช่นกัน รวม 37 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 861 ถึงมาตรา 897 บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ เป็นหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาประกันภัย ซึ่งจะกล่าวถึงการก่อให้เกิดสัญญาประกันภัย การบอกเลิกสัญญา ความสมบูรณ์ของสัญญา อายุความต่างๆ สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัย และผู้เอาประกันภัย ฯลฯ ซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติสองฉบับที่กล่าวแล้ว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมการประกอบธุรกิจประกันภัยโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นผู้รับประกันภัยและคนกลางประกันภัย ซึ่งจะศึกษาเฉพาะในส่วนคนกลางประกันภัย หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ได้มีประกาศนายทะเบียนให้สถาบันการศึกษาคือสถาบันประกันภัยไทยหรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สถาบันประกันภัยไทย มอบหมายโดยความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้จัดการฝึกอบรมความรู้แก่ผู้ประสงค์ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตและวินาศภัยตามหลักสูตรที่นายทะเบียนได้กำหนดไว้

---

[10] ธนศักดิ์ คำสว่าง. (2535, สิงหาคม). "การอบรมคืออะไร." **ข่าวสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ.** หน้า 26.

สถาบันประกันภัยไทย[11] ได้เริ่มมีการก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2523 ว่าด้วยความร่วมมือของกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ สมาคมประกันชีวิตและสมาคมประกันวินาศภัย เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาวิชาการประกันภัยสำหรับพนักงานและบุคลากรในวงการประกันภัยตามแนวทางของต่างประเทศ

สถาบันประกันภัยไทย (Thailand Insurance Institute) โดยมีวัตถุประสงค์

(1) สนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจประกันภัยและการศึกษาวิชาการประกันภัยให้เจริญก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่สาธารณชนและเศรษฐกิจของประเทศ

(2) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจประกันภัย และวงการศึกษาเกี่ยวกับประกันภัย

(3) สนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ การค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับการประกันภัยและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง

(4) ให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนกับองค์กร หรือนิติบุคคลอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

(5) ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์การกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ประกาศนายทะเบียนเรื่องการกำหนดหลักสูตรการอบรมและวิธีการสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต

1. ให้ยกเลิกประกาศนายทะเบียนเรื่อง กำหนดหลักสูตรการอบรมและวิธีการสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต ฉบับลงวันที่ 2 ตุลาคม 2545

2. "สถาบันการศึกษา" หมายความว่า สถาบันประกันภัยไทย หรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สถาบันประกันภัยไทย มอบหมายโดยความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้จัดการฝึกอบรมความรู้แก่ผู้ประสงค์ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตตามหลักสูตรที่นายทะเบียนกำหนด

3. ผู้สมัครสอบเข้ารับการอบรมเพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต ต้องรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับการประกันชีวิต รวมทั้งการสอบความรู้ ความเข้าใจวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันชีวิตจำนวน 6 ชั่วโมง

---

[11]มูลนิธิสถาบันประกันภัยไทย. **วารสารประกันภัย, ฉบับที่ 65.** หน้า 11-12.

4. ผู้สมัครสอบต้องยื่นใบสมัครพร้อมหลักฐานการสมัครโดยมีรูปถ่ายขนาด 2.5 x 3 จำนวน 2 รูป , สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน

"หลักสูตร" หมายความว่า หลักสูตรการอบรมความรู้เกี่ยวกับประกันชีวิตตามที่กำหนดไว้ในประกาศ

5. ผู้สมัครสอบต้องชำระค่าธรรมเนียมในวันสมัคร ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ค่าธรรมเนียมดังกล่าวจะไม่คืนให้ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น

6. การกำหนดสถานที่รับสมัครสอบ วันรับสมัคร วันสอบ และการจัดการสอบจะกระทำโดยสมาคมประกันชีวิตไทย

7. ผู้สมัครสอบต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ให้ไว้ในประกาศนายทะเบียน

8. ผู้สมัครสอบจะใช้เกณฑ์ในการตัดสินดังนี้คือ วิชาจรรยาบรรณและศีลธรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70, วิชาหลักการประกันชีวิต ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

9. การประกาศผลสอบจะประกาศโดย สมาคมประกันชีวิตไทย

10. ผู้ที่สอบได้ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตต่อนายทะเบียนภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศผลสอบ

11. ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต และใบอนุญาตดังกล่าวสิ้นอายุก็ให้ขอรับใบอนุญาตใหม่ได้ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

12. ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต แต่ไม่ขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนด จะถูกตัดสิทธิในการขอรับใบอนุญาต แต่ไม่ตัดสิทธิในการสมัครสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิตใหม่

13. ผู้เข้าสอบใดฝ่าฝืนระเบียนการเข้าสอบตามที่กำหนดไว้ในประกาศนายทะเบียนให้ถือว่าผู้นั้นสอบตก

14. ผู้สมัครสอบใดกระทำการทุจริต หรือมีส่วนร่วมทุจริตในการสอบ หรือยินยอมให้ผู้อื่นทำการสอบแทน ทั้งผู้สมัครสอบ ผู้ทำการสอบแทน และผู้มีส่วนร่วมในการทุจริต การสอบต้องถูกตัดสิทธิการสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตและการสมัครสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต มีกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ได้กระทำการนั้น

ผู้ทำการสอบแทนหรือผู้มีส่วนร่วมทุจริตในการสอบ เป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันชีวิตอยู่แล้ว ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย และให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตได้

2.4.2 การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตให้เป็นนิติบุคคลเป็นนายประกันชีวิต และนายหน้าประกันวินาศภัย

การควบคุมนิติบุคคลเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย นอกเหนือจากการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 โดยนายทะเบียนได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขอรับอนุญาตให้นิติบุคคลเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยไว้ดังนี้

เงินกองทุน หมายความว่า ทรัพย์สินส่วนที่เกินกว่าหนี้สินของนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัย ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตและวินาศภัย

2.4.2.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล

1. เป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บริษัทมหาชนจำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

2. ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อที่มีคำว่า “นายหน้าประกันชีวิต” “นายหน้าประกันวินาศภัย”

3. มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการอื่นมิได้ นอกจากวัตถุประสงค์ตัวการนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย

4. ทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาทและต้องมีการเรียกชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่า

5. หุ้นของนิติบุคคล จะต้องเป็นหุ้นสามัญชนิดระบุชื่อผู้ถือ

6. จำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทย ถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

7. กรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

8. กรรมการอย่างน้อยหนึ่งคนจะต้องผ่านการทดสอบความรู้ตามที่นายทะเบียนกำหนด และต้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล หรือจะต้องลงนามร่วมกับกรรมการอื่นจึงจะผูกพันนิติบุคคล

2.4.2.2 การประกอบธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยของนิติบุคคล

1. การประกอบธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยโดยตรงปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 คน และนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยต่อปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 3 คน

2. ต้องมีสำนักงานของนิติบุคคล และมีนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยปฏิบัติงานประจำสำนักงานนิติบุคคลไม่น้อยกว่าหนึ่งคน เพื่อบริการกับประชาชนและให้คำชี้แจงต่อนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

3. ห้ามนิติบุคคลตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่มีอำนาจในการจัดการของนิติบุคคล

3.1 บุคคลที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย หรือใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย

3.2 บุคคลที่เป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยผู้ทำการแทนนิติบุคคลอื่นที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายประกันวินาศภัยในเวลาเดียวกัน

3.3 บุคคลที่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ สมุห์บัญชีหรือพนักงานผู้ที่มีอำนาจในการจัดการของนิติบุคคลอื่นที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยในเวลาเดียวกัน

3.4 บุคคลที่เป็นกรรมการ หุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการจัดการของนิติบุคคลอื่นที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยในเวลาเดียวกัน

3.5 บุคคลที่ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต

3.6 บุคคลล้มละลาย

3.7 บุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

3.8 บุคคลที่เป็นตัวแทนประกันชีวิตและตัวแทนประกันวินาศภัย

DPU

0192765

4. นิติบุคคลต้องดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนตลอดเวลาที่ได้รับใบอนุญาตเป็นหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย ตามประเภทของใบอนุญาตดังนี้

4.1 ประเภทที่ทำการชี้ช่องหรือจัดการให้มีการประกันภัยโดยตรงไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท

4.2 ประเภทที่ทำการชี้ช่องหรือจัดการให้มีการประกันภัยต่อไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท

4.3 ประเภทที่ทำการชี้ช่องหรือจัดการให้มีการประกันภัยโดยตรงและประเภทที่ทำการชี้ช่องหรือจัดการให้มีการประกันภัยต่อไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านห้าแสนบาท

5. การดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนตามข้อ 4 ต้องปราศจากภาระผูกพัน และให้กระทำการโดยวิธีดังต่อไปนี้

5.1 ซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทย หรือพันธบัตรองค์การหรือรัฐวิสาหกิจ

5.2 ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน

5.3 ฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินภายในประเทศ

5.4 สลากออมสิน

5.5 ลงทุนอย่างอื่นตามที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

6. นิติบุคลซึ่งประกอบธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย ต้องจัดทำสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจและยื่นรายงานเกี่ยวกับผลของการประกอบธุรกิจต่อนายทะเบียน

7. การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ต้องได้รับความเห็นชอบเป็นหนังสือจากนายทะเบียน หรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมาย

เมื่อได้ดำเนินการจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นิติบุคคลจัดส่งเอกสารที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง

ศูนย์สนเทศและหอสมุด
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2.4.2.3 การเปิดสาขา และการย้ายสาขานายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย

1. นิติบุคคลจะเปิดสาขาได้จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการดังนี้

1.1 ให้ยื่นคำขออนุญาตเปิดสาขาต่อนายทะเบียนตามแบบแนบท้าย

1.2 นิติบุคคลนั้นต้องมีเงินกองทุนเกินกว่าจำนวนที่ต้องดำรงไว้ไม่น้อยกว่าสาขาละห้าแสนบาท

1.3 ผู้จัดการสาขาหรือผู้บริหารสาขา ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยและต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม

1.4 ต้องมีนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยปฏิบัติงานในสำนักงานสาขานั้นอย่างน้อยสามคน

1.5 สำนักงานสาขาของนิติบุคคลต้องมีลักษณะพื้นที่ใช้สอยและอุปกรณ์สำนักงาน มีสัดส่วนของตนเองโดยเฉพาะ และมีป้ายชื่อของนิติบุคคลติดไว้หน้าสำนักงานให้เห็นชัดเจน

หากนิติบุคคลไม่เปิดดำเนินงานสาขาภายในสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียน ให้การอนุญาตเป็นอันสิ้นสุดผล

2. การย้ายสาขาต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียนและห้ามย้ายสาขาข้ามจังหวัด

2.4.2.4 การเพิกถอนใบอนุญาตนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย

1. หากนิติบุคคลมิได้ประกอบการภายในระยะเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต ให้ถือว่านิติบุคคลนั้นไม่ประสงค์จะประกอบการต่อไป และให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาต หรือระงับการต่อใบอนุญาตได้

2. การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตหรือระงับการให้ต่อใบอนุญาตได้

DPU

2.4.2.5 การยกเลิกการประกอบธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย

1. ในกรณีนิติบุคคลใดประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าวินาศภัยให้นิติบุคคลนั้นขอความเห็นชอบเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน พร้อมทั้งแสดงเอกสารหรือหลักฐานที่ปรากฏการปราศจากภาระหนี้ค้างชำระเบี้ยประกันภัยกับบริษัทรับประกันภัย

2. เมื่อได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนแล้ว ให้นิติบุคคลส่งคืนใบอนุญาตต่อนายทะเบียน

2.4.2.6 บทเฉพาะกาล

ให้นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยนี้มีผลบังคับใช้ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศนี้เว้นแต่ในกรณี ดังต่อไปนี้

1. นิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วน ให้คงเป็นห้างหุ้นส่วนต่อไป

2. ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการอื่น ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ และยังคงประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์นั้นอยู่ ให้ยังคงมีวัตถุประสงค์และสามารถประกอบกิจการเช่นนั้นได้ต่อไป โดยจะต้องปฏิบัติการตามควรทุกประการ เพื่อแยกรายรับและรายจ่ายของกิจการนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยออกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากรายรับและรายจ่ายของกิจการอื่น

3. มิให้นำทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาทและเรียกชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่ามาใช้บังคับแก่นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยอยู่ก่อนหรือในวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ

4. นิติบุคคลใดมีผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ให้คงมีผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยในอัตราที่เป็นอยู่ได้ต่อไป

5. มิให้นำกรณีนิติบุคคลต้องมีเงินกองทุนจำนวนที่ต้องดำรงไว้ไม่น้อยกว่าสาขาละห้าแสนบาท แห่งประกาศนี้มาใช้บังคับแก่นิติบุคคลที่มีสาขาที่ได้รับอนุญาตอยู่ก่อนหรือในวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ เว้นแต่มีการขอเปิดสาขาตามประกาศนี้ นิติบุคคลนั้นต้องมีเงินกองทุนไม่น้อยกว่าห้าแสนบาทครบทุกสาขาที่มีอยู่เดิม และผู้จัดการสาขาหรือผู้บริหารสาขาต้องได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต และต้องไม่มีลักษณะตัวแทนครบทุกสาขาที่มีอยู่เดิมด้วยเช่นกัน

6. มิให้นำในเรื่องกรรมการอย่างน้อยหนึ่งคนจะต้องผ่านการทดสอบความรู้มาใช้บังคับแก่นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยอยู่ก่อนหรือในวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ จนกว่านิติบุคคลนั้นได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกรรมการและหรืออำนาจกรรมการลงนามผูกพันนิติบุคคลจึงให้นำความในเรื่องกรรมการอย่างน้อยหนึ่งคนจะต้องผ่านการทดสอบความรู้มาบังคับใช้

2.5 สิทธิและหน้าที่ของคนกลางประกันภัย

ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้ว่า

ตัวแทนประกันชีวิต หมายความว่า "ผู้ซึ่งบริษัทได้มอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัท"

นายหน้าประกันชีวิต หมายความว่า "ผู้ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิต โดยกระทำเพื่อบำเหน็จเนื่องจากการนั้น" และในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ก็ได้มีการบัญญัติความหมายของตัวแทนไว้ทำนองเดียวกันนี้

ตัวแทนประกันวินาศภัย หมายความว่า "ผู้ซึ่งบริษัทมอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท"

นายหน้าประกันวินาศภัย หมายความว่า "ผู้ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท โดยกระทำเพื่อบำเหน็จเนื่องจากการนั้น"

2.5.1 สิทธิคนกลางประกันภัย

(ก) สิทธิตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้แก่สิทธิดังต่อไปนี้

1. สิทธิที่จะชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท อันเป็นสิทธิที่พระราชบัญญัติทั้งสองดังกล่าวบัญญัติรับรองไว้ บุคคลอื่นที่ไม่ได้รับใบอนุญาตฯ จากนายทะเบียนย่อมไม่มีสิทธิที่จะกระทำการเป็นคนกลางประกันภัยได้ หากกระทำการเป็นคนกลาง

ประกันภัยโดยมิได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

2. คนกลางประกันภัยที่เป็นตัวแทนประกันภัย อาจได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทให้ทำสัญญาประกันภัยในนามบริษัทได้ หากได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท

3. คนกลางประกันภัยทั้งตัวแทนประกันภัย และนายหน้าประกันภัย อาจได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทให้รับเบี้ยประกันภัยในนามบริษัทได้ หากได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท ในกรณีที่นายหน้าประกันภัยได้รับมอบอำนาจจากบริษัทให้รับเบี้ยประกันภัยในนามบริษัทได้ ถือได้ว่านายหน้าประกันภัยมีสถานะทางกฎหมายเป็นทั้งตัวแทนของผู้เอาประกันภัยในการจัดการให้มีทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท และอีกสถานะหนึ่งคือเป็นตัวแทนของบริษัทในการรับเบี้ยประกันภัยแทนบริษัท

สิทธิตาม (1) และ (2) จะเกิดขึ้นต่อเมื่อได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท หากไม่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทและไปกระทำการดังกล่าว มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(ข) สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ได้แก่ สิทธิที่จะได้ให้ได้รับค่าบำเหน็จจากบริษัท เมื่อได้กระทำการชักชวนชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทจนเป็นผลสำเร็จและผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทแล้ว

2.5.2 หน้าที่ของคนกลางประกันภัย

หน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 คนกลางประกันภัยที่เป็นนายหน้าประกันภัย พระราชบัญญัติฯ ได้บัญญัติหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. หน้าที่ต้องแจ้งแจ้งย้ายสำนักงาน

2. หน้าที่ในการจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

3. หน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกให้คนกลางประกันภัยมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้

ส่งสมุดทะเบียน สมุดบัญชีหรือเอกสารใดเพื่อตรวจสอบหรือเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของคนกลางประกันภัย

เหตุที่กฎหมายต้องบัญญัติไว้ดังกล่าว ก็เนื่องจากโดยข้อกฎหมายนายหน้าประกันภัยถือเป็นตัวแทนของผู้เอาประกันภัย ดังนั้นกฎหมายจึงต้องบัญญัติให้ต้องมีสำนักงานเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยสามารถติดต่อกับนายหน้าประกันภัยได้ ณ สำนักงานของนายหน้าประกันภัย ในกรณีที่มีการย้ายสำนักงานก็ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบเป็นหนังสือภายในห้าวันนับแต่วันที่ย้าย เพื่อว่าหากผู้เอาประกันภัยที่เป็นลูกค้าของนายหน้าประกันภัยหรือประชาชนไม่สามารถทราบได้ว่านายหน้าประกันภัยย้ายสำนักงานไปอยู่แห่งใด ก็สามารถจะขอตรวจสอบดูได้จากทะเบียนของคนกลางประกันภัยที่กรมการประกันภัยได้จัดทำไว้

2.5.3 เปรียบเทียบตัวแทนตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 กับตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตัวแทนตามพระราชบัญญัติฯ นอกจากการกระทำการเป็นคนกลางประกันภัยแล้วยังอาจรับประกันภัยหรือทำสัญญาประกันภัยแทนบริษัทได้ แต่จะต้องได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทจึงจะกระทำการดังกล่าวนี้ได้

ส่วนตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มี 2 ประเภท แบ่งออกตามอำนาจกระทำการแทนตัวการ ดังนี้คือ

การเป็นตัวแทนมี 2 ประเภทคือ

1. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ[12] คือ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งและมอบอำนาจจากตัวแทนให้กระทำการเฉพาะอย่าง ตัวแทนเฉพาะนี้ต้องถูกจำกัดให้ทำงานได้แต่เฉพาะงานหรือกิจการที่จำเป็นเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปเท่านั้น ดังนั้นตัวแทนจะไปกระทำการอย่างอื่นที่ไม่ใช่สิ่งจำเป็นไม่ได้

---

[12] กมล สนธิเกษตริน. ม.ป.ป. **กฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนและนายหน้า.** หน้า 12.

2. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป[13] คือ ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้กระทำการโดยทั่วไปและแจ้งวัตถุประสงค์เป็นแนวนโยบายที่ตัวแทนจะต้องปฏิบัติ โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นการอะไรโดยเฉพาะเจาะจงเหมือนอย่างตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจเฉพาะการ

วิธีการแต่งตั้งตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 798 ที่นำมาใช้กับคนกลางประกันภัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 798 เป็นเรื่องของวิธีการแต่งตั้งตัวแทนเป็นหนังสือแต่งตั้งหรือมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ โดยหลักแล้วสัญญาตัวแทนไม่มีรูปแบบ แต่หากกิจการที่ตัวการมอบหมายให้ตัวแทนทำนั้น กฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือแต่งตั้ง การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการใดนั้นก็ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย หรือหากกิจการที่ตัวการนั้นมอบหมาย ถ้ากฎหมายบังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการนั้น ก็ต้องมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยเช่นกัน

ส่วนขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของตัวแทนมีรายละเอียดดังนี้

ก. ขอบเขตอำนาจของตัวแทน

เป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งในสัญญาตัวการหรือตัวแทน เพราะเหตุว่าในการที่จะวินิจฉัยว่าตัวแทนกระทำการนอกเหนือขอบอำนาจหรือไม่ หรือการงานที่ตัวแทนกระทำไปนั้นจะผูกมัดตัวการได้มากน้อยเพียงใด และตัวการจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกอย่างไร ต้องอาศัยอำนาจกระทำการของตัวแทนเป็นหลักว่ามีอยู่มากน้อยแค่ไหนและตัวแทนมีอำนาจกระทำกิจการแทนตัวการได้เฉพาะกิจที่ตัวการมอบหมายและที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ตัวการจะกระทำได้เท่านั้น ตัวแทนจะมีอำนาจมากไปกว่าอำนาจที่ตนได้รับมอบหมายและที่ตัวการมีอยู่ไม่ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติถึงขอบอำนาจตัวแทนไว้คือมาตรา 800 และมาตรา 801 ซึ่งทั้งสองมาตราบัญญัติไว้ว่า

มาตรา 800 "ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะการท่านว่าจะกระทำการแทนตัวการได้ แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแต่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป"

มาตรา 801 "ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใดๆ ในการจัดการแทนตัวการก็ย่อมทำได้ทุกอย่าง"

---

[13] ไชยเจริญ สันติศิริ . ม.ป.ป. **กฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนและนายหน้า.** หน้า 26.

ตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าหาอาจกระทำได้ไม่คือ

(1) ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์

(2) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป

(3) ให้

(4) ประนีประนอมยอมความ

(5) ยื่นฟ้องต่อศาล

(6) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา

จากบทบัญญัติกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 800 และมาตรา 801 มีตัวแทนอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปและเฉพาะการ มีการแบ่งจากลักษณะงานและขอบเขตของงาน มีตัวแทนต้องทำตามหน้าที่และอำนาจของตัวแทนแต่ละประเภทซึ่งจะมีผลต่อการบ่งชี้ว่า กิจการที่ตัวแทนจะทำการไปแทนตัวการนั้นๆ จะมีผลผูกพันตัวการหรือไม่เพียงใด

จะเห็นได้ว่าตัวแทนฯ ตามพระราชบัญญัติฯ เมื่อเปรียบเทียบตามอำนาจกระทำการแล้ว ตัวแทนตามพระราชบัญญัติฯ ก็คือตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์การแต่งตัวแทนตามพระราชบัญญัติฯ กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ว่าจะต้องกระทำอย่างไร ดังนั้นการแต่งตั้งตัวแทนคงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ อาจแต่งตั้งแสดงออกชัดหรือโดยปริยายก็ได้ ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 797 แต่หากกิจการอันใดกฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือการแต่งตั้งตัวแทน ก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ และกิจการอันใดกฎหมายบังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การแต่งตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 798

จากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังที่กล่าว แสดงให้เห็นว่าการตั้งตัวแทนตามพระราชบัญญัติฯ ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ เพราะการทำสัญญาประกันภัย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 867 วรรคหนึ่งบัญญัติว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ

ข. สิทธิ และหน้าที่ของตัวแทนต่อตัวการ

สิทธิ และหน้าที่ของตัวแทนต่อตัวการ คือสิทธิตามสัญญาที่สามารถเรียกประโยชน์ต่างๆ จากตัวการได้ เช่น สิทธิของตัวแทนที่จะเรียกให้ตัวการจ่ายเงินทดรอง (มาตรา 815) สิทธิของตัวแทนที่จะเรียกคืนเงินทดรองและค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไป (มาตรา 816 วรรคหนึ่ง) สิทธิของตัวแทนที่จะเรียกให้ตัวการชำระหนี้ (มาตรา 816 วรรคสอง) สิทธิของตัวแทนที่จะเรียกค่าเสียหาย (มาตรา 816 วรรคสาม) และสิทธิของตัวแทนที่เรียกค่าบำเหน็จ (มาตรา 807, 817 และ 818)

ค. หน้าที่ระหว่างกันของคู่สัญญา

สำหรับหน้าที่ของตัวแทนตัวการนี้ เช่น หน้าที่ทำการร่วมกับตัวแทนอื่นๆ (มาตรา 804) หน้าที่ไม่เข้าทำนิติกรรมในนามของตัวการกับตนเอง หรือในฐานะเป็นตัวแทนของบุคคลภายนอก (มาตรา 805) หน้าที่ต้องทำตามคำสั่งของตัวการหรือตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติ (มาตรา 807 วรรคหนึ่ง) หน้าที่ต้องการทำการด้วยตนเอง (มาตรา 808) หน้าที่แถลงความเป็นไปในงาน (มาตรา 809) หน้าที่ส่งเงินและทรัพย์สินที่รับไว้แก่ตัวการ (มาตรา 810)

ฆ. ความรับผิดของตัวแทนต่อตัวการ

ความรับผิดของตัวแทนต่อตัวการ เช่น กรณีตัวแทนมีหน้าที่ดังกล่าว แต่ตัวแทนไม่ทำตามหน้าที่ย่อมก่อให้เกิดความรับผิดตามมา เช่น ตัวแทนรับผิดเพราะเอาเงินของตัวการไปใช้ส่วนตัว (มาตรา 811) ตัวแทนรับผิดเพราะความประมาทเลินเล่อของตนหรือเพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนหรือเพราะทำการโดยปราศจากหรือนอกเหนืออำนาจ (มาตรา 812) ตัวแทนรับผิดเพราะแต่งตั้งตัวแทนช่วงไม่เหมาะสม

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของตัวการต่อตัวแทน เช่น เรื่องเงินทดรอง (มาตรา 815 และมาตรา 816 วรรคแรก) การขอใช้หนี้หรือค่าเสียหายและให้หลักประกันกับบุคคลภายนอก เช่น บำเหน็จ, สิทธิยึดหน่วง

DPU

ง. ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

ความรับผิดชอบของตัวการต่อบุคคลภายนอก (มาตรา 820)

มาตรา 820 บัญญัติไว้ว่า "ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้กระทำไปภายใต้ขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน"

มาตรา 820 นี้ ถือว่าเป็นแม่บทสำคัญที่แสดงถึงลักษณะอันแท้จริงของกฎหมายลักษณะตัวแทน เพราะผู้กระทำมิต้องผูกมัดรับผิดชอบในผลของการกระทำที่ตนทำแทนไปนั้น แต่ผู้ที่มิได้ลงมือกระทำกลับต้องเป็นผู้รับผิดชอบเอง

จ. ความรับผิดของตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

ตัวแทนกระทำการในขอบเขตอำนาจของตนอย่างถูกต้องตัวแทนก็หลุดพ้นจากความรับผิดต่อตัวการและบุคคลภายนอก อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อยกเว้นให้ตัวแทนเป็นคู่สัญญาหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกคือตัวแทนของตัวการที่อยู่ต่างประเทศ (มาตรา 824) ตัวแทนต้องรับผิดเป็นการส่วนตัว เนื่องจากต้องการช่วยเหลือรักษาประโยชน์ของบุคคลภายนอกสุจริต ถ้าให้ตัวแทนหลุดพ้นตามหลักทั่วไปแล้วบุคคลภายนอกก็จะต้องเรียกร้องจากตัวการซึ่งอยู่ในต่างประเทศเท่านั้น

หากตัวแทนกระทำการไปโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ (มาตรา 823) ตัวแทนต้องรับผิดชอบโดยลำพังเป็นส่วนตัว ตัวการไม่ต้องรับผิดผูกพันในกิจการนั้น

ตัวแทนในกรณีตัวการไม่เปิดเผยชื่อ กรณีตัวแทนทำสัญญากับบุคคลภายนอกในนามของตนเอง โดยไม่บอกบุคคลภายนอกว่าทำสัญญาแทนใคร ตัวแทนก็ต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเอง

ฉ. ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอกผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตัวแทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 บัญญัติให้ตัวการต้องรับผิดร่วมกับตัวแทนในผลแห่งละเมิดที่ตัวแทนได้กระทำไปในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

ความรับผิดฐานละเมิดตามมาตรา 427 เป็นความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม กล่าวคือในกรณีที่บุคคลภายนอกฟ้องตัวการและตัวแทนให้รับผิดร่วมกัน ทั้งตัวการและตัวแทนต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 291 ถึงมาตรา 296 แต่

บุคคลภายนอกอาจฟ้องตัวการคนเดียวหรือตัวแทนคนเดียวก็ได้ หลักดังกล่าวเป็นหลักความรับผิดในการกระทำของผู้อื่น (Vicarious Liability)

ช. การสิ้นสุดของสัญญาตัวแทน แบ่งออกได้เป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้

(1) โดยเจตนาของคู่สัญญา คือตัวการถอนตัวแทนหรือตัวแทนบอกเลิกเป็นตัวแทนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 827 วรรคหนึ่งว่า "ตัวการจะถอนตัวแทนและตัวแทนจะบอกเลิกเป็นตัวแทนในเวลาใดๆ ก็ได้ทุกเมื่อ"

(2) โดยบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ตัวแทนตายหรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ เป็นต้น

2.6 จรรยาบรรณ หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนและนายหน้าประกันภัย

จะเห็นได้ว่า ตามกฎหมายควบคุมคนกลางประกันภัยดังกล่าวได้จำแนกความรับผิดไว้ 2 ประเภทเท่านั้น คือ[14] **ความรับผิดทางวินัย** ซึ่งหมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับข้อปฏิบัติเพื่อให้ชัดเจน **จรรยาบรรณในวิชาชีพ** ซึ่งหมายถึงกฎเกณฑ์ความประพฤติหรือมรรยาทในการประกอบวิชาชีพ และความรับผิดในทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยสถาบันควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจลงโทษเฉพาะผู้กระทำความผิดทางวินัย จรรยาบรรณในวิชาชีพเท่านั้นและมีอำนาจลงโทษเพียง 2 ประการ คือ สั่งพักใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต ส่วนความรับผิดทางอาญานั้นกฎหมายกำหนดโทษอาญาสำหรับบุคคลที่มิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนนายหน้าประกันภัย นอกจากนี้กฎหมายการควบคุม คนกลางประกันภัยก็กำหนดแต่เพียงมารยาท (ethics) เช่น คุณธรรม คือ เป็นลักษณะข้อห้ามเสียเป็นส่วนมากและกำหนดไว้ในลักษณะกว้างจนยากที่จะเข้าใจในรายละเอียดได้ เช่น "ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตตามหลักปฏิบัติและวิชาการ..." ส่วนในเรื่อง**มาตรฐานวิชาชีพ**[15] (Professional Standards) หมายถึงแนวทางการปฏิบัติการในวิชาชีพของแต่ละสาขาวิชาชีพซึ่งเป็น ที่ยอมรับหรือถูกกำหนดหรือถูกสร้างขึ้นโดยสมาชิกหรือคณะกรรมการตามกฎหมายที่กำหนด ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ซึ่งหากผู้ประกอบวิชาชีพได้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้แล้วก็ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพได้ปฏิบัติตามมาตรฐานแห่งความชำนาญของผู้ประกอบวิชาชีพทั่วๆ ไป

---

[14] ก่อศักดิ์ เจนสมุทรสินธุ์. (2535). **การสอบสวนและพิจารณาคดีมารยาททนายความ.** หน้า 14-15.

[15] ศิณีนาถ เกียรติกังวาฬไกล. (2535). **ความรับผิดทางละเมิดผู้ประกอบวิชาชีพ.** หน้า 108.

2.6.1 ความหมายของจรรยาบรรณ[16]

คำว่า "จรรยาบรรณ" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความว่า "ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงาน แต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริม เกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของบริษัท อาจเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

สภาวิจัยแห่งชาติได้ให้คำจำกัดความว่า หมายถึง "หลักความประพฤติอันเหมาะสม แสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ที่กลุ่มบุคคลแต่ละสาขาอาชีพประมวลขึ้นเป็นหลัก เพื่อสมาชิกในสาขาวิชาชีพนั้นๆ ยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณของวิชาชีพ"

สำหรับใน "ธุรกิจประกันภัย" จรรยาบรรณที่ดีย่อมนำไปสู่ธุรกิจที่ดีตัวแทนประกันภัยที่มีจรรยาบรรณที่ดี ย่อมเป็นเครื่องสร้างให้สาธารณชนและสังคมมีความเชื่อมั่นที่ดีต่อธุรกิจประกันภัย ทำให้ภาพลักษณ์ของตัวแทนประกันภัยมีคุณค่าในสายตาของสาธารณชนยังผลให้ธุรกิจประกันชีวิตเติบโตก้าวหน้าอย่างมั่นคงยั่งยืน

สิ่งที่สังคมเรียกหาและคาดหวังจากธุรกิจประกันภัย คือ การมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ คุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของตัวแทนประกันภัย

ดังนั้น ตัวแทนประกันภัยจึงควรยึดถือ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณจนกลายเป็นวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นการสืบสานและส่งเสริมเกียรติคุณของตัวแทนประกันภัยให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป

กรอบแนวคิดที่เหมือนกันในหมู่ประมวลจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพต่างๆ

จรรยาบรรณในวิชาชีพต่างๆ มักมีกรอบแนวคิดที่เหมือนกันดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมาย
2. มุ่งประโยชน์ของลูกค้าเหนือกว่าประโยชน์ของตัวเอง
3. ประพฤติด้วยความจริงใจ
4. รักษาความลับ
5. เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
6. ประพฤติตนในลักษณะที่จะสร้างเกียรติให้กับตัวเองและวิชาชีพ

---

[16] มูลนิธิสถาบันประกันภัยไทย. **วารสารประกันภัย, ฉบับที่ 65**. หน้า 3-1.

2.6.2 ผลกระทบของจรรยาบรรณต่อธุรกิจประกันภัย

ตัวแทนนายหน้าประกันภัยจะมีจรรยาบรรณที่ดีหรือไม่ ล้วนมีผลกระทบต่อธุรกิจประกันภัยทั้งสิ้น ทั้งผลในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. ภายในธุรกิจประกันภัย
2. ภายนอกธุรกิจประกันภัย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในธุรกิจประกันภัย

1. ผลกระทบต่อตนเอง ตัวแทนประกันภัยที่มีจรรยาบรรณที่ดี ย่อมแสดงถึงความเป็นมืออาชีพในวิชาชีพ ย่อมได้รับการยอมรับ ได้รับความศรัทธาเชื่อถือ มีเกียรติ มีคุณค่าต่อสังคม มีความภาคภูมิใจในตัวเองที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และย่อมจะได้รับการแนะนำลูกค้าให้เป็นการขยายฐานตลาดให้กว้างขว้างยิ่งขึ้น

2. ผลกระทบต่อเพื่อนร่วมอาชีพ ตัวแทนประกันภัยที่มีจรรยาบรรณที่ดี ย่อมแสดงถึงภาพลักษณ์ที่ดีในสังคมที่คนในวิชาชีพเดียวกันไม่กล้ากล่าวร้ายทับถมกัน ไม่แก่งแย่งลูกค้ากัน มีการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กัน มีความสามัคคี มีพลังเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันก้าวหน้าไปพร้อมๆ กันทั้งธุรกิจ

3. ผลกระทบต่อผู้รับประกันภัย การที่ตัวแทนนายหน้าประกันภัยมีจรรยาบรรณที่ดี ทำให้บริษัทประกันภัยมีคุณภาพ และนำมาทั้งปริมาณและคุณภาพของลูกค้า ผลประกอบการของบริษัทก็จะเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน บริษัทก็จะได้รับความนิยมอย่างสูงจากสังคม คนก็จะหลั่งไหลมาเป็นตัวแทนของบริษัทมากขึ้น เมื่อบริษัทมีตัวแทนเพิ่มขึ้น ก็จะมีลูกค้าเพิ่มขึ้นด้วยตามลำดับ

4. ผลกระทบต่อวิชาชีพ การที่ตัวแทนนายประกันภัย มีจรรยาบรรณที่ดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของธุรกิจประกันภัย ทำให้คนมองว่าตัวแทนนายประกันภัยเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่า ทำให้เป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคม

ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายนอกธุรกิจประกันภัย

1. ผลกระทบต่อผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะได้รับตัวแทนนายหน้าประกันภัยที่มีคุณภาพ คุณธรรม ไว้บริการกรมธรรม์ มีความเข้าใจประโยชน์ของการทำประกันภัยอย่างถูกต้อง ได้ทำประกันภัยอย่างถูกต้องเหมาะสมกับความจำเป็นและงบประมาณที่จัดสรรไว้ ทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการทำประกันภัย

2. ผลกระทบต่อสาธารณชนหรือสังคม เมื่อตัวแทนนายประกันภัยมีจรรยาบรรณที่ดี ย่อมทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อวิชาชีพ ต่อธุรกิจประกันภัย ยังผลให้ประชาชนทำประกันภัยมากขึ้น ประหยัดงบประมาณแผ่นดิน ทำให้สามารถนำงบประมาณไปใช้ในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงรุกมากขึ้น อันเป็นผลดีโดยรวมต่อทั้งประเทศ

สิ่งที่ผู้เอาประกันภัยคาดหวังจากตัวแทนนายและนายประกันภัย

ผู้เอาประกันภัยมีความคาดหวังให้ตัวแทนนายหน้าประกันภัยทุกคน ประกอบอาชีพด้วยการมีหลักการ 5 ประการดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง การประกอบอาชีพโดยทำในสิ่งที่ดีงาม
2. จริยธรรม หมายถึง ประกอบอาชีพโดยทำในสิ่งที่ถูกต้อง ถูกต้องตามกฎหมาย กฎข้อบังคับของบริษัท และถูกต้องตามข้อควรปฏิบัติของวิชาชีพ
3. ความซื่อสัตย์ หมายถึง ประกอบอาชีพด้วยความซื่อตรง ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง มีความจริงใจต่อผู้เอาประกันภัยและบริษัท
4. คุณธรรม หมายถึง การประกอบอาชีพอย่างมีคุณธรรม โดยจัดกรมธรรม์ที่มีคุณภาพที่ดีและตรงตามความต้องการของลูกค้า ให้บริการที่ดีที่เหมาะสมตามสิทธิประโยชน์ของลูกค้า โดยเป็นตัวแทนประกันภัยที่มีคุณค่า ด้วยการพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
5. ความรับผิดชอบ หมายถึง ประกอบอาชีพโดยดูแล ใส่ใจ ในสิทธิประโยชน์ของลูกค้าและรักษาผลประโยชน์ให้ลูกค้าตามเงื่อนไขในกรมธรรม์

2.6.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนประกันภัย

ตัวแทนประกันภัย เป็นอาชีพที่สร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับประชาชน ผู้เอาประกันภัย ครอบครัว และสังคมโดยรวม หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนประกันภัยมีดังนี้

1. ชักชวนบุคคลให้ทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทที่ตนสังกัดอยู่ ตัวแทนประกันภัยมีหน้าที่หลักต้องออกไปทำการชักชวนบุคคลต่างๆ ให้ทำสัญญาประกันภัยภัยกับบริษัทที่ตนสังกัดเท่านั้น ไม่ใช่ชักชวนให้ทำสัญญากับบริษัทที่ตนไม่ได้สังกัด
2. ให้ความรู้ในเงื่อนไขของกรมธรรม์จนบุคคลตัดสินใจทำกรมธรรม์ได้ตรงกับความจำเป็นและความต้องการ ตัวแทนประกันภัยมีหน้าที่ต้องให้ความรู้ในเรื่องเงื่อนไขของกรมธรรม์อย่างถูกต้องชัดเจน จนบุคคลสามารถตัดสินใจทำกรมธรรม์ได้ตรงตามความจำเป็นและความต้องการ และมีเบี้ยประกันภัยที่เหมาะสมกับรายได้

3. รับเงินเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้วรีบนำส่งเข้าบริษัทโดยด่วน เนื่องจากหน้าที่ชำระเบี้ยประกันภัยเป็นของผู้เอาประกันภัย ตัวแทนฯ ต้องแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบ หากตัวแทนฯ ได้รับมอบอำนาจให้รับเบี้ยประกันภัย และเมื่อไปเก็บเบี้ยประกันภัยมาแล้วต้องรีบนำส่งบริษัทโดยเร็วที่สุด เพื่อผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย เพื่อความซื่อสัตย์สุจริตและภาพลักษณ์ที่ดีของอาชีพตัวแทนประกันภัย

4. ให้บริการที่ดีและสม่ำเสมอแก่ผู้เอาประกันภัย ตัวแทนฯ มีหน้าที่ต้องให้บริการหลังการขายที่ดี ตามเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ เพื่อรักษาสิทธิประโยชน์และผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยโดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

2.6.4 จรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติที่ดีต่ออาชีพตัวแทนนายหน้าประกันภัย

จรรยาบรรณที่ดีของตัวแทนนายหน้าประกันภัย

1. มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้เอาประกันภัย บริษัทและเพื่อนร่วมอาชีพ

2. ให้บริการที่ดีอย่างสม่ำเสมอ และชี้แจงให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงสิทธิและหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย

3. รักษาความลับอันไม่ควรเปิดเผยของผู้เอาประกันภัย และของบริษัทต่อบุคคลภายนอก

4. เปิดเผยข้อความจริงต่อผู้เอาประกันภัย ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญเพื่อการพิจารณารับประกันภัยหรือเพื่อความสมบูรณ์แห่งกรมธรรม์

5. ไม่เสนอแนะผู้เอาประกันภัย ทำประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย หรือเสนอขายนอกเหนือเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์

6. ไม่ลดหรือเสนอที่จะลดค่าบำเหน็จ เพื่อเป็นการจูงใจให้เอาประกันภัย

7. ไม่แนะนำผู้เอาประกันภัยสละกรมธรรม์เดิมเพื่อทำสัญญาใหม่หากทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียประโยชน์

8. ไม่กล่าวให้ร้ายทับถมตัวแทนประกันภัยบริษัทอื่น หรือนายหน้าประกันภัยบุคคลอื่น

9. หมั่นศึกษาหาความรู้ในวิชาชีพเพิ่มเติมอยู่เสมอ

10. ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมประเพณีอันดีงาม ทั้งธำรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ศรีและคุณธรรมแห่งอาชีวปฏิญาณ

1. มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้เอาประกันภัย บริษัทและเพื่อนร่วมอาชีพ

ตัวแทนประกันภัยที่ดี ควรจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่หลอกลวง ไม่คดโกง ไม่เอาเปรียบ และซื่อตรง ไม่ทำสิ่งใดผิดเงื่อนไขกรมธรรม์หรือผิดกฎหมาย ตัวแทนประกันภัย จะต้องซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้เอาประกันภัยต่อบริษัทที่ตนสังกัดและต่อเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน เพื่อมิให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสูญเสียประโยชน์อันพึงได้รับตามสิทธิที่ควรจะได้ และสามารถรักษาผลประโยชน์ที่พึงจะได้ไว้โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น อันจะนำมาซึ่งภาพพจน์ที่ดีของธุรกิจประกันภัย

2. ให้บริการที่ดีอย่างสม่ำเสมอ และชี้แจงให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงสิทธิและหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย

ตัวแทนประกันภัยที่ดีควรจะให้บริการที่ดีแก่ผู้เอาประกันภัย ตามเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์ และให้บริการอย่างเสมอต้นเสมอปลายและสม่ำเสมอ และตัวแทนประกันภัยที่ดีควรจะชี้แจงให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากกรมธรรม์ในฉบับนั้นๆ ว่ามีสิทธิประโยชน์อะไรบ้าง เพื่อที่จะได้ทราบและใช้ประโยชน์ได้เมื่อยามจำเป็น ตัวแทนประกันภัย ควรชี้แจงให้ผู้เอาประกันภัยได้ทราบถึงหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยที่พึงกระทำด้วย เช่น ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยตามกำหนดระยะเวลา เมื่อครบกำหนดวันชำระเบี้ยประกันภัย โดยมีระยะเวลาผ่อนผันหลังครบกำหนด 30 วัน หากชำระล่าช้ากว่ากำหนดระยะเวลาผ่อนผัน ย่อมเกิดผลกระทบต่อสัญญา หรือมิฉะนั้นผู้เอาประกันภัยจะไม่ได้รับผลประโยชน์สูงสุดตามเงื่อนไขในกรมธรรม์ ถ้าผู้เอาประกันภัยไม่เข้าใจอย่างถูกต้องย่อมทำให้เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อธุรกิจประกันภัย

3. รักษาความลับอันไม่ควรเปิดเผยของผู้เอาประกันภัย และของบริษัทต่อบุคคลภายนอก

ตัวแทนประกันภัยที่ดีต้องรักษาความลับของผู้เอาประกันภัย ของบริษัทและของเพื่อนร่วมอาชีพ ไม่พึงทำการเปิดเผยข้อมูลในที่อื่นๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเท่านั้น มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือเสียประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยของบริษัท รวมทั้งความไม่ไว้วางใจในตัวแทนฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของตัวแทนประกันภัย

4. เปิดเผยข้อความจริงต่อผู้เอาประกันภัย ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญเพื่อการพิจารณารับประกันภัย หรือเพื่อความสมบูรณ์แห่งกรมธรรม์

ตัวแทนฯ ที่ดีควรจะเปิดเผยข้อมูลตามความเป็นจริงของผู้เอาประกันภัยตามใบคำขอเอาประกันภัย ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการพิจารณารับหรือไม่รับประกันภัย รับโดยเงื่อนไข เช่น เพิ่มเบี้ยประกันภัย หรือข้อยกเว้นที่ไม่คุ้มครอง ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัยทุกคนและเพื่อความสมบูรณ์แห่งกรมธรรม์

5. ไม่เสนอแนะผู้เอาประกันภัยทำประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย หรือเสนอขายนอกเหนือเงื่อนไขแห่งกรมธรรม์

ตัวแทนที่ดี ไม่ควรเสนอแนะให้ผู้เอาประกันภัยทำประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย การที่ผู้เอาประกันภัยได้ทำประกันในจำนวนเบี้ยประกันภัยที่เอาประกันภัยสามารถจัดสรรเงินรายได้ เพื่อทำประกันภัยได้อย่างเหมาะสม โดยไม่เดือดร้อนความเป็นอยู่ และสามารถรับผิดชอบในการชำระเบี้ยประกันภัยได้ตลอดอายุสัญญา การทำประกันภัยในจำนวนเงินเบี้ยประกันที่ไม่มากเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับรายรับ-รายจ่ายและภาระต่างๆ ของผู้เอาประกันภัยก็จะทำให้ผู้เอาประกันภัยสามารถรักษากรมธรรม์ไว้ได้ครบสัญญา ทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับผลประโยชน์ครบถ้วนตามเงื่อนไขของกรมธรรม์

แต่หากจำนวนเบี้ยที่ทำประกันภัยไม่สมดุลระหว่างรายรับ-รายจ่าย ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้เอาประกันภัย ทำให้ผู้เอาประกันภัยต้องลดจำนวนเงินเอาประกันภัยลงเพื่อให้เหมาะสมหรือเลิกสัญญาบางส่วนลงไป ส่งผลให้ผู้เอาประกันภัยต้องลดหรือปิดกรมธรรม์ไป ส่งผลต่อภาพพจน์ของตัวแทนประกันภัยและธุรกิจประกันภัย

ตัวแทนที่ดี ไม่ควรเสนอขายนอกเหนือเงื่อนไขกรมธรรม์ เพราะกรมธรรม์ประกันภัยคือสัญญาฉบับหนึ่ง เมื่อเป็นสัญญา ข้อความในกรมธรรม์จึงมีผลบังคับ และผลผูกพันตามเงื่อนไขในเอกสารสัญญานั้นเท่านั้น ไม่อาจมีผลผูกพันนอกเหนือไปจากเงื่อนไขในกรมธรรม์ได้ ตัวแทนประกันภัยจึงต้องเสนอขายประกันภัยให้กับผู้เอาประกันภัยตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกรมธรรม์เท่านั้น ผู้เอาประกันภัยจึงจะได้รับผลประโยชน์จริงตามเงื่อนไขแห่งสัญญากรมธรรม์ หากตัวแทนฯ เสนอขายนอกเหนือ หรือบิดเบือนเงื่อนไขกรมธรรม์ ย่อมทำให้ผู้เอาประกันภัยเกิดการเข้าใจผิดและไม่ได้รับผลประโยชน์ตามที่ตัวแทนประกันภัยเสนอไว้

ผลกระทบที่ตามมาก็คือ ผู้เอาประกันภัยสูญเสียประโยชน์เกิดผลกระทบทางลบต่อภาพพจน์ของธุรกิจประกันภัยและอาจเสียชื่อเสียงต่อไปในอนาคต

6. ไม่ลดหรือเสนอที่จะลดค่าบำเหน็จ เพื่อเป็นการจูงใจให้เอาประกันภัย

ค่าบำเหน็จจากการขายประกันภัยนั้น เป็นรายได้หลักของผู้ที่ยึดอาชีพตัวแทนประกันภัย และเป็นรายได้ที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย ประกอบกับตัวแทนประกันภัยไม่มีรายได้จากเงินเดือนประจำ ดังนั้นค่าบำเหน็จจึงถือเป็นรายได้หลักของอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย จากรายได้นี้ตัวแทนฯ สามารถนำไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และให้บริการที่ดีต่อผู้เอาประกันภัยจนกว่าจะครบสัญญาของกรมธรรม์

หากตัวแทนประกันภัยลดหย่อนค่าบำเหน็จของตัวเอง ตัวแทนประกันภัยจะมีรายได้เหลือพอที่จะดำรงชีวิตในครอบครัวและไว้ใช้จ่ายในการให้บริการที่ดีได้อย่างไร เมื่อไม่สามารถบริการที่ดีกับผู้เอาประกันภัยได้ ผลกระทบที่ตามมาก็คือ ตัวแทนประกันภัยก็ไม่สามารถยืนหยัดอยู่ในอาชีพต่อไปได้ หรือไม่สามารถที่จะให้บริการที่ดีต่อผู้เอาประกันภัยดังที่ผู้เอาประกันภัยคาดหวังไว้ อันจะส่งผลกระทบต่อเพื่อนร่วมอาชีพและกระทบต่อการคาดหวังที่จะได้รับการบริการอย่างดีจากตัวแทนประกันภัย รวมทั้งภาพพจน์ของสังคมที่มีต่อตัวแทนประกันภัย

7. ไม่แนะนำผู้เอาประกันภัยสละกรมธรรม์เดิมเพื่อทำสัญญาใหม่ หากทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียประโยชน์

การสละกรมธรรม์เดิม หมายถึง การที่ตัวแทนประกันภัยดำเนินการให้ผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิทำการเวนคืนกรมธรรม์ตามมูลค่าเวนคืนเงินสด หรือลดจำนวนเงินเอาประกันภัย หรือขยายความคุ้มครอง เพื่อทำกรมธรรม์ฉบับใหม่แทน โดยตัวแทนฯ ไม่ได้พิจารณาถึงการเสียผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยในการปิดกรมธรรม์ฉบับเดิม สำหรับกรมธรรม์ฉบับใหม่ผู้เอาประกันภัยต้องชำระเบี้ยประกันภัยด้วยการคำนวณเบี้ยประกันภัยจากความเสี่ยงที่สูงขึ้น ทำให้เบี้ยประกันภัยสูงขึ้นด้วย

8. ไม่กล่าวให้ร้ายทับถมตัวแทนประกันภัยบริษัทอื่น หรือนายหน้าประกันภัยบุคคลอื่น

การกล่าวร้ายทับถม คือการที่พูดเรื่องราวไม่เป็นความจริงของบุคลหนึ่งให้อีกบุคคลหนึ่งฟังทำให้เกิดความเสียหาย ความเข้าใจผิด และเกิดความไม่ไว้วางใจ การที่ตัวแทนประกันภัยกล่าวร้ายทับถมบริษัทอื่นที่ไม่ใช่บริษัทที่ตัวเองสังกัด หรือกล่าวร้ายทับถมตัวแทนประกันภัยที่ร่วมอาชีพเดียวกันให้ผู้เอาประกันภัยฟัง เพื่อหวังให้เกิดความเข้าใจผิด เกิดความเสียหาย เกิดความไม่ไว้วางใจ

จนทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ทำประกันภัยกับตัวแทนฯ คนนั้น ผลกระทบหรือความเสียหายไม่ได้มีเพียงแค่เกิดกับตัวแทนฯ ผู้กล่าวร้ายทับถมด้วย แต่กระทบต่อความไว้วางใจ และภาพลักษณ์ของอาชีพตัวแทนประกันภัยโดยรวมด้วย

9. หมั่นศึกษาหาความรู้ในวิชาชีพเพิ่มเติมอยู่เสมอ

การตัวแทนประกันภัยที่ดีควรหมั่นศึกษาหาความรู้ในวิชาชีพ ทำให้ตัวเองมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ศึกษาหาความรู้เพื่อขยายแนวความคิด เทคนิคและวิทยาการใหม่ๆ ให้เป็นตัวแทนประกันภัยที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัฒน์

10. ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมประเพณีอันดีงาม ทั้งธำรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ศรี และคุณธรรมแห่งอาชีวปฏิญาณ

ตัวแทนประกันภัยที่ควรจะดำเนินชีวิตตามครรลองครองธรรมที่ดี โดยประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรมแห่งศาสนา และยึดถือประเพณีอันดีงามเป็นแนวทางในการประกอบวิชาชีพ ตัวแทนประกันภัยที่ดีควรคำนึงและรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรี และคุณธรรมแห่งวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้อาชีพตัวแทนประกันภัยมีเกียติ มีศักดิ์ศรี สมกับคุณประโยชน์และคุณค่าที่ให้แก่ผู้เอาประกันภัยและสังคม

DPU

บทที่ 3
มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย

เนื่องจากธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจระดับสากล มีแนวทางในการปฏิบัติและมีจารีตประเพณีที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมดูแลธุรกิจประกันภัยก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนั้นเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความละเอียดและประกอบด้วยเนื้อหาในมุมที่กว้างขึ้น จึงได้วิเคราะห์ถึงมาตรการกฎหมายของต่างประเทศที่ใช้สอดส่องดูแลและควบคุมคนกลางประกันภัยมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงการควบคุมและส่งเสริมคนกลางประกันภัยของประเทศเหล่านั้น เพื่อนำมาปฏิรูปหรือยกร่างกฎหมายไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกำกับ ดูแลคนกลางประกันภัย ในการวิจัยฉบับนี้ได้วิเคราะห์ถึงกฎหมายของอังกฤษ, กฎหมายสหรัฐในมลรัฐนิวยอร์กกับมลรัฐแคลิฟอร์เนีย และกฎหมายสิงคโปร์ ดังนี้

3.1 มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ

3.1.1 ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษ หลักทั่วไปที่ตัวการต้องรับผิดต่อบุคคลที่สามในการกระทำของตัวแทนซึ่งโดยทั่วได้แบ่งอำนาจของตัวแทนออกเป็น 3 ลักษณะ[1] คือ

3.1.1.1 อำนาจโดยชัดแจ้งและอำนาจโดยปริยาย (Express authority or Implied authority)

3.1.1.2 อำนาจโดยธรรมเนียมประเพณี (His usual authority)

3.1.1.3 อำนาจโดยการแสดงออกของตัวการ (His apparent authority)

---

[1] G.H.L. Fridman. n.d. **The Law of Agency.** p.191.

1. อำนาจโดยชัดแจ้ง (Express authority) และอำนาจโดยปริยาย (Implied authority)

การแต่งตั้งตัวแทนอาจทำโดยวิธีการทำสัญญาเป็นเอกสาร (Contractual document) หรือเอกสารอื่น (non-contractual document) หรืออาจแต่งตั้งตัวแทนโดยการตกลงกันด้วยวาจา (Orally) แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งโดยวิธีใดอำนาจของตัวแทนจะต้องมีความชัดจนและอยู่ในขอบเขตของการเป็นตัวแทนและตัวแทนจะไม่มีอำนาจมากไปกว่าที่ตัวการมอบอำนาจไว้

อำนาจของตัวแทนโดยปริยาย ((Implied authority) มีอยู่ 2 วิธีคือ วิธีแรกเป็นไปตามที่ตัวแทนได้รับมอบหมายโดยชัดแจ้งให้มีอำนาจกระทำการใดๆ ที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องได้ (authority necessarily locidental to express authority) เช่น เมื่อตัวแทนได้รับมอบหมายให้มีอำนาจซื้อสินค้าและราคา ในกรณีนี้ตัวแทนย่อมมีอำนาจในการเจรจาต่อรองราคาสินค้าได้ แต่ทั้งนี้อำนาจของตัวแทนต้องจำกัดตามคำสั่งหรือคำชี้แนะของตัวการ และตามที่ตัวแทนรู้ว่าการกระทำนั้นโดยพฤติการณ์ตัวการไม่อาจยอมรับได้ และวิธีที่สองตัวแทนมีอำนาจโดยปริยายที่จะกระทำการตามปกติ ตัวแทนไม่เพียงแต่มีอำนาจที่ได้รับมอบหมายโดยชัดแจ้งจากตัวการเท่านั้น ตัวแทนยังมีอำนาจโดยปริยายในการกระทำตามความจำเป็นในวิถีทางการดำเนินธุรกิจตามปกติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2. อำนาจโดยธรรมเนียมประเพณี (His usual authority)

อำนาจของตัวแทนตามธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นจากลักษณะงานของตัวแทนตามธรรมชาติ (The nature or the agent's work) ทั้งนี้ตัวการสามารถกำหนดขอบเขตของการเป็นตัวแทนได้โดยชัดแจ้งตามที่กล่าวมาแล้ว จึงมิต้องกังวลถึงลักษณะของอำนาจของตัวแทนโดยปริยายในการทำตามธรรมเนียมประเพณีแต่อย่างใด ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะกระทำตามปกติ (usual) และจะต้องไม่มีลักษณะที่ปราศจากเหตุผล (unreasonable) หรือฝ่าฝืนกฎหมาย (unlawful)

ดังนั้น จากหลักการของการกระทำการแทนดังกล่าว ตัวแทนจึงต้องแสดงให้บุคคลที่สามรู้ว่าตัวการได้มอบหมายแก่ตัวแทนโดยชัดแจ้งให้เข้าทำสัญญาหรือตัวแทนเข้าทำสัญญาภายในขอบเขตของการได้รับมอบหมายโดยนัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็น (Necessary) หรือเป็นปกติ (Usual) หรือประเพณี (Customary) สำหรับการเป็นตัวแทนในทางการค้าหรือธุรกิจที่จะเข้าทำสัญญานั้นๆ ตามที่กล่าวมาแล้วหากตัวแทนทำสัญญาโดยนอกหนือขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายที่เป็นอยู่จริง (Actual) หรือที่เห็นได้ชัด (Apparent) หรือที่คาดคะเนได้ (Presumed) ตัวการก็ไม่อาจเข้าถือประโยชน์จากการฟ้องหรือถูกฟ้องตามสัญญาที่ตัวแทนทำกับบุคคลภายนอกได้แต่อย่างใด

3. อำนาจโดยการแสดงออกของตัวการ (His apparent authority)

ในกรณีที่ตัวแทนเชิดบุคคลใดเป็นตัวแทนของตน ตัวการจะต้องผูกผันและรับผิดต่อบุคคลภายนอก ในกิจการทั้งหลายซึ่งเกิดจากอำนาจโดยการแสดงออกของตัวแทน กรณีดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นเรื่องตัวแทนกระทำการเกินขอบเขตอำนาจที่ให้ไว้โดยชัดแจ้ง หรือเป็นกรณีที่ความจริงแล้ว ตัวแทนไม่มีอำนาจที่จะกระทำการแทนตัวการเลยก็ตาม (อัญชลี อนันต์โท หน้า 32)

อย่างไรก็ดี ตัวการอาจปฏิเสธการกระทำที่ไม่มีอำนาจของตัวแทนต่อผู้รับประกันภัย แต่ต้องปฏิเสธโดยทันทีและก่อนที่บุคคลที่สามจะได้รับความเสียหาย หลังจากเกิดความเสียหายแล้ว บริษัทประกันภัยจะปฏิเสธความรับผิดโดยอ้างว่าตัวแทนออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยทำเกินขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายโดยชัดแจ้งไม่ได้

ประเทศอังกฤษ[2] ได้แบ่งตัวแทนของผู้เอาประกันภัย (agents of insurers) ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแทนทั่วไป (General Agents) คือกรรมการของบริษัทประกันภัย (directors) ซึ่งมีอำนาจเข้าทำสัญญาประกันภัยโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ตัวแทนพิเศษหรือตัวแทนท้องถิ่น (Special or Local Agents) คือตัวแทนที่บริษัทประกันภัยมอบหมายให้ทำการชักชวน (solicits) บุคคลผู้ให้ทำคำขอเอาประกันภัยและมีหน้าที่เรียกเบี้ยประกันภัย นอกจากนั้น ตัวแทนประเภทนี้ยังมีอำนาจอื่น อย่างกว้างขวางขึ้นอยู่กับว่าได้รับมอบอำนาจให้ไปทำสิ่งใด โดยปกติตัวแทนประกันภัย (insurers agents) จะไม่มีหน้าที่ออกกรมธรรม์ประกันภัย แต่ถ้าออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยไม่ได้รับมอบอำนาจเป็นพิเศษ ก็จะไม่ผูกพันบริษัท โดยทั่วไปหน้าที่จะถูกจำกัดอยู่ที่การรับและเสนอคำขอเอาประกันภัย

นอกจากนี้ ในอังกฤษได้มีธรรมเนียมปฏิบัติของ Lloyd's ที่ให้บริษัทประกันภัยทำการรับประกันภัยโดยผ่านผู้พิจารณารับประกันภัย (underwriters) ที่รวมตัวกันเป็นสมาคมอาชีพ (syndicate) ส่วนผู้ที่จะขอเอาประกันภัยก็ต้องติดต่อผ่านนายหน้าประกันภัยจะติดต่อกับผู้พิจารณารับประกันภัย (underwriters) โดยตรงไม่ได้

---

[2] อัญชลี อนันต์โท. (2537). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนนายหน้าประกันภัย**. หน้า 35.

จากการศึกษาของ อัญชลี อนันต์โท (2537) พบว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมและส่งเสริมนายหน้าประกันภัยตามกฎหมายอังกฤษ (การจดทะเบียน) ค.ศ. 1977 (Insurance Brokers Registration Act. 1977)[3] ที่กระทำในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้
2. การควบคุมและส่งเสริมนายหน้าประกันภัย
3. การควบคุมความรู้ ความสามารถของนายหน้าประกันภัย
4. ควบคุมด้านความประพฤติของนายหน้าประกันภัย
5. ควบคุมการดำเนินธุรกิจของนายหน้าประกันภัย
6. ควบคุมเพื่อบรรเทาความเสียหายที่บุคคลใด ๆ ได้รับ
7. ควบคุมทางด้านวินัยของผู้ประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัย
8. ควบคุมโดยกำหนดหลักเกณฑ์การลบชื่อนายหน้าประกันภัยออกจากทะเบียน เนื่องจากการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัยหรือบริษัทประกันภัย
9. ควบคุมโดยการกำหนดโทษบุคคลอื่นแอบอ้างใช้คำนำและคำพรรณาของนายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัย
10. ควบคุมการกระทำผิดของนิติบุคคล

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้

ให้มีการแต่งตั้ง "หน่วยงาน" (Body) ซึ่งเรียกว่า The Insurance Brokers Registration Councill หรือคณะกรรมการ โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

1.1 อำนาจของคณะกรรมการ

1.1.1 จัดทำและดูแลรักษาทะเบียนนายหน้าประกันภัย คณะกรรมการมีอำนาจออกหนังสือรับรองว่าบริษัทใดเป็นผู้ประกอบธุรกิจนายหน้าประกันภัย รวมทั้งการควบคุมดูแลบัญชีรายชื่อบริษัทเหล่านี้ด้วย หนังสือรับรองนี้ต้องปรากฏชื่อ ที่ตั้งของสำนักงานใหญ่และรายละเอียดอื่นๆ ตามที่กำหนด

---

[3] กฎหมายประกันภัยของสหรัฐอเมริกาข้อมูลทั่วไปทางกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับการประกันภัย. จาก **htt//www.naic.org/legal และhtt://public.leginfo.state.ny.us.**

1.1.2 อนุมัติให้ตั้งสถาบันการอบรมและกำหนดคุณสมบัติของนายหน้าประกันภัย ดังนี้

- คณะกรรมการมีอำนาจรับรองวิทยาฐานะของบุคคล ซึ่งผ่านการอบรมจากสถาบันนายหน้าประกันภัย เมื่อเห็นว่ามีความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่เพียงพอ
- คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติคุณสมบัติ ของผู้ที่ผ่านการทดสอบตามมาตรฐานการสอบที่กำหนด เมื่อเห็นว่า มีความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่เพียงพอ

1.1.3 ร่างและแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดการกระทำและการละเว้นการกระทำซึ่งได้กระทำขึ้นโดยนายหน้าและบริษัทนายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียน รวมทั้งนายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียนเป็นภาวะกรณีพิเศษในการก่อตั้งตามความประสงค์ของกฎหมายนี้

1.1.4 ออกกฎเกณฑ์แก่นายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัย ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจประกันภัยเพื่อให้แน่ใจว่า

- ธุรกิจประกันภัยนั้นมีเงินทุนไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้
- มูลค่าของทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ และต้องไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้
- ให้จำนวนบริษัทประกันภัยที่บรรดานายหน้าประกันภัย และบริษัทนายหน้าประกันภัย ซึ่งจดทะเบียนมีธุรกิจอยู่ด้วย และจำนวนรายการธุรกิจประกันภัยซึ่งพวกเขาส่งให้บริษัทประกันภัยแต่ละบริษัทนั้น จะไม่กลายเป็นธุรกิจที่ไปขึ้นกับบริษัทประกันภัยรายใดเกินควร

1.1.5 ออกกฎเกณฑ์แก่นายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัย ซึ่งประกอบธุรกิจประกัยภัยเพื่อ

- เปิดบัญชีธนาคาร สำหรับเงินที่ได้รับจากบุคคลเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัย
- เก็บรักษาเงินไว้ตามลักษณะที่กฎหมายกำหนด
- เก็บรักษาเอกสารที่บันทึกไว้ เพื่อแสดงและอธิบายถึงการประกอบธุรกิจ
- ตระเตรียมและยื่นเอกสารเกี่ยวกับผลกำไร ขาดทุนแก่คณะกรรมการให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและการตรวจสอบที่ถูกต้องเพื่อเสนอแก่รัฐ

1.1.6 ให้นายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัย ส่งรายชื่อที่กระทำโดยสมุห์บัญชี ที่มีคุณสมบัติถูกต้อง โดยแสดงข้อมูลที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพื่อที่จะแน่ใจว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือไม่

1.1.7 กำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหาย กรณีนายหน้าประกันภัยหรืออดีตนายหน้าประกันภัย บริษัทนายหน้าประกันภัยหรืออดีตบริษัทนายหน้าประกันภัยได้ก่อให้เกิดขึ้น

1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการ

1.2.1 ร่างข้อกำหนดซึ่งก่อตั้งเรื่องความประพฤติที่ไม่เข้าข่ายวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางให้นายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัยปฏิบัติตาม

1.2.2 ดูแลควบคุมหลักสูตรของสถาบันที่ได้รับอนุญาต และตรวจสอบคุณสมบัติของนายหน้าประกันภัยตามที่กฎหมายกำหนด

1.2.3 จ่ายค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายแก่บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัตินี้ตามที่ได้กำหนดไว้

2. การควบคุมและส่งเสริมนายหน้าประกันภัยตามกฎหมายอังกฤษ

โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อควบคุมการจดทะเบียนและรายละเอียดอื่นๆ เช่น การควบคุมด้านบัญชีรายชื่อของผู้ได้รับการจดทะเบียน

3. การควบคุมความรู้ ความสามารถของนายหน้าประกันภัย

3.1 อนุมัติให้ตั้งสถาบันการอบรมและกำหนดคุณสมบัติ

3.1.1 สถาบันอบรมเกี่ยวกับการเป็นนายหน้าประกันภัย อาจได้รับการรับรองจากคณะกรรมการเมื่อเห็นว่า สถาบันนั้นให้ความรู้และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพนายหน้าประกันภัย

3.1.2 ผู้สอบผ่านการทดสอบคุณสมบัติของการเป็นนายหน้าประกันภัยอาจได้รับการรับรองจากคณะกรรมการเมื่อเห็นว่าผู้นั้นมีความรู้และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพนายหน้าประกันภัย

3.1.3 กรณีที่คณะกรรมการปฏิเสธการรับรองตามที่กล่าวไว้ข้างต้นรัฐมนตรีมีสิทธิกลับคำตัดสินได้หลังจากพิจารณาอุทธรณ์ และปรึกษาคณะกรรมการแล้ว โดยมีคำสั่งให้คณะกรรมการรับรอง

3.2 ดูแล ควบคุมตรวจสอบสถาบันอบรมและสอบคุณสมบัติของนายหน้าประกันภัย

3.2.1 มีการดูแล ควบคุมหลักสูตรของสถาบันที่ได้รับอนุญาตแล้ว และมีการตรวจสอบการสอบเป็นนายหน้าประกันภัย

3.2.2 มีการแต่งตั้งบุคคลเข้าไปตรวจสอบสถาบันที่ได้รับอนุญาตและอาจมีการส่งบุคคลเข้าร่วมดูแลการอบรมด้วย

DPU

3.2.3 บุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง มีหน้าที่รายงานไปยังคณะกรรมการในเรื่องการเรียนการสอนของสถาบัน ว่าเพียงพอหรือไม่ เกี่ยวกับการสอบหรือตามที่กำหนดไว้ แต่ไม่มีสิทธิรบกวนการเรียนการสอนหรือการสอบ

3.2.4 เมื่อปรากฏว่าการเรียนการสอนไม่สามารถให้ความรู้และทักษะที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพนายหน้าประกันภัยและด้วยเหตุผลอื่น สถาบันและการสอบที่ได้รับการรับรองควรถูกถอนใบอนุญาต ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งความเห็นของคณะกรรมการไปยังสถาบันและองค์กรที่จัดสอบ พร้อมด้วยสำเนารายงานและความเห็นของคณะกรรมการ

3.2.5 ภายในเวลาที่กำหนดให้สถาบันหรือองค์กรที่จัดสอบนั้นทำข้อสังเกตหรือข้อคัดค้านรายงาน หรือความเห็นของคณะกรรมการ

3.2.6 หลังจากที่ได้รับการคัดค้านหรือพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้ว ให้คณะกรรมการตัดสินว่าจะเพิกถอนการรับรองอนุญาตสถาบันหรือองค์กรที่จัดสอบหรือไม่ โดยพิจารณาถึงข้อสังเกตและข้อคัดค้านนั้นด้วย

3.2.7 ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งการตัดสินไปถึงสถาบันและองค์กรที่จัดสอบ หากตัดสินให้เพิกถอน คำสั่งจะไม่มีผลจนกว่าจะพ้นหนึ่งเดือน นับแต่วันแจ้งหรือจนกว่าอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี คำสั่งนี้จะเป็นที่สุด

3.2.8 การอุทธรณ์คำสั่งให้เพิกถอนสามารถอุทธรณ์ได้ภายใน 1 เดือนนับแต่วันแจ้งโดยอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี

3.2.9 ให้คณะกรรมการจ่ายค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการตามกฎหมายนี้แก่ผู้รับการแต่งตั้งไปตรวจสอบควบคุม

4. ควบคุมด้านความประพฤติของนายหน้าประกันภัย

5. ควบคุมการดำเนินธุรกิจของนายหน้าประกันภัย

5.1 คณะกรรมการอาจออกกฎเกณฑ์กำหนดให้นายหน้าประกันภัย และบริษัทนายหน้าประกันภัยจดทะเบียนให้ความมั่นใจในธุรกิจประกันภัยของตนได้โดย

5.1.1 ให้มีเงินทุนดำเนินการไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้

5.1.2 ให้มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้

5.1.3 ผู้ประกอบธุรกิจต้องให้คณะกรรมการแน่ใจว่า จำนวนบริษัทประกันภัยที่นายหน้าหรือบริษัทนายหน้าประกันภัยมีธุรกิจอยู่ด้วย ไม่กลายเป็นธุรกิจของบริษัทนายหน้าประกันภัยอื่นมากเกินควร

5.2 คณะกรรมการอาจออกกฎเกณฑ์ กำหนดให้นายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัยจดทะเบียนต้องปฏิบัติดังนี้

5.2.1 เปิดบัญชีกับธนาคาร เพื่อเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพนายหน้าประกันภัย

5.2.2 เก็บรักษาเงินที่ได้จากธุรกิจประกันภัยตามที่กำหนดไว้

5.2.3 เก็บรักษาเอกสารการลงบัญชีที่สามารถแสดง และอธิบายถึงธุรกิจของตนได้

5.2.4 จัดเตรียมและยื่นเอกสารงบดุลต่อคณะกรรมการตามเวลาที่กำหนดเพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลและความถูกต้องของรัฐ

5.2.5 ให้นายหน้าประกันภัยและบริษัทประกันภัย ส่งรายงานที่ออกโดยนักบัญชีที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในระยะเวลาที่กำหนด โดยให้รายงานนั้นแสดงถึงข้อมูลที่อาจกำหนดไว้โดยวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้แน่ใจว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือไม่

6. ควบคุมเพื่อบรรเทาความเสียหาย

6.1 กรณีที่นายหน้าประกันภัย อดีตนายหน้าประกันภัย บริษัทนายหน้าประกันภัยเนื่องจากการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัยหรือบริษัทประกันภัย การกระทำการให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของตนหรือลูกจ้าง จะต้องชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งที่เกิดขึ้น

6.2 กรณีความเสียหายที่เกิดจากการประมาทเลินเล่อ หรือการฉ้อฉล หรือความไม่ซื่อสัตย์อื่นๆ หรือไม่ได้ลงรายการเงินที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจโดยความผิดของพวกเขาเองนั้น อาจมีการออกกฎเกณฑ์สำหรับการให้ความช่วยเหลือ หรือการจ่ายเงินสำหรับการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น

7. ควบคุมทางด้านวินัยของผู้ประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัย

7.1 ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีความผิดทางวินัยได้

7.1.1 นายหน้าประกันภัยหรือบริษัทนายหน้าประกันภัย ที่ถูกกล่าวหาว่าต้องรับผิดจะต้องถูกถอนชื่อออกจากทะเบียน

7.1.2 มีการฟ้องร้องต่อคณะกรรมการ โดยในนามของสมาชิกของสาธารณชนเกี่ยวกับนายหน้าประกันภัยหรือบริษัทนายหน้าประกันภัย หรือลูกจ้างของพวกเขา

7.2 คดีความผิดทางวินัยจะถูกส่งไปให้คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นสอบสวนข้อเท็จจริง และกำหนดวิธีการตามที่กำหนด

8. ควบคุมโดยกำหนดหลักเกณฑ์การลบชื่อนายหน้าประกันภัยออกจากทะเบียน

8.1 หากปรากฏว่าบุคคลใดได้รับการจดทะเบียนมาโดยการฉ้อฉล หรือข้อมูลไม่เป็นจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนชื่อได้ อย่างไรก็ตามบุคคลหรือบริษัทอาจขอจดทะเบียนได้อีก แม้ว่าจะถูกถอนชื่อไปแล้ว แต่ถ้าถูกถอนชื่อกรณีฉ้อฉล คณะกรรมการมีอำนาจที่จะไม่รับจดทะเบียนได้อีก หรือแม้ว่าจะให้พ้นกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ก่อนก็ได้

8.2 หากกรณีที่นายหน้าประกันภัยหรือบริษัทนายหน้าประกันภัย ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือขาดคุณสมบัติ ซึ่งทำให้ไม่เหมาะสมที่จะได้รับอนุญาตต่อไป ก็อาจถูกลบชื่อออกจากทะเบียนได้ เมื่อนายหน้าประกันภัยถึงแก่ความตายขณะที่เป็นกรรมการของบริษัทนายหน้าประกันภัย จะถือว่าเขาเป็นกรรมการจนกว่าจะหมดอายุเวลา 6 เดือน เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ถึงแก่กรรมจนกระทั่งกรรมการคนใหม่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาแทนผู้ตาย และเมื่อนายหน้าประกันภัยหรือบริษัทนายหน้าประกันภัยใด ถูกพิจารณาให้ถอนชื่อออกแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งบุคคลเหล่านั้นพร้อมด้วยเหตุแห่งการนั้น

9. ควบคุมโดยการกำหนดโทษบุคคลอื่นแอบอ้างใช้คำนำและคำพรรณาของนายหน้าประกันภัยและบริษัทนายหน้าประกันภัย

9.1 มีการกำหนดให้ใช้ค่าเสียหายในกรณีที่แอบอ้างว่าเป็นนายหน้าประกันภัยที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว ดังนี้

9.1.1 บุคคลใดใช้คำนำหรือพรรณา โดยเจตนาที่จะแสดงออกอย่างชัดแจ้งว่าตนเป็นนายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียน โดยตนยังไม่ได้รับการจดทะเบียน

9.1.2 บุคคลใดใช้คำนำ ชื่อหรือคำพรรณาอันเป็นการหลอกลวงโดยปริยายหรือกระทำการแอบอ้างประการอื่นว่าตนเป็นนายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียนแล้ว มีโทษปรับหรือต้องถูกฟ้องร้องให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

9.2 มีการกำหนดให้ใช้ค่าเสียหายในกรณีที่แอบอ้างว่าเป็นบริษัทนายหน้าประกันภัยที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว ดังนี้

9.2.1 นิติบุคคลที่ใช้คำนำหน้าหรือคำพรรณนาโดยเจตนาที่จะแสดงออกอย่างชัดแจ้งว่าตนเป็นบริษัทนายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียน โดยตนยังไม่ได้รับการจดทะเบียน

9.2.2 นิติบุคคลใดใช้คำนำหน้า ชื่อหรือคำพรรณนา อันเป็นการหลอกลวงโดยปริยายหรือกระทำการแอบอ้างประการอื่นว่า ตนเป็นบริษัทนายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียนแล้ว มีโทษปรับ หรือต้องถูกฟ้องร้องให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

DPU

9.3 ในมาตรานี้ คำว่า "นายหน้าประกันภัย" รวมถึง "นายหน้าประกันชีวิต นายหน้าประกันภัยต่อ และนายหน้าประกันชีวิตต่อ"

10. ควบคุมการกระทำความผิดของนิติบุคคล

เมื่อมีการกระทำความผิดซึ่งเกิดจากนิติบุคคลไม่ว่าจะเกิดโดยความยินยอมอย่างชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หรือโดยความประมาทเลินเล่อของผู้อำนวยการ ผู้จัดการ เลขานุการ หรือพนักงานอื่นๆ เช่นที่กล่าวมานี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถกระทำการในนามบริษัทต้องรับผิดชอบในการถูกฟ้องร้องเพื่อการลงโทษ

ในประเทศอังกฤษ นายหน้าประกันภัยจะดำเนินธุรกิจภายใต้ Insurance Broker Registration Act 1977 และมีบทบัญญัติกฎหมายพิเศษควบคุมไว้โดยเฉพาะเหมือนกับการควบคุมการประกอบอาชีพอื่น เช่น ทนายความ แพทย์ วิศวกร เป็นต้น โดยกำหนดให้นายหน้าประกันภัยมีองค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพนายหน้าประกันภัย ในการออกใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย การออกกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับการปฏิบัติงานของนายหน้าประกันภัย การเพิกถอนใบอนุญาตนายหน้าประกันภัย

สภาของสถาบันลอยด์ ในประเทศอังกฤษ นายหน้าประกันภัยของสถาบันลอยด์ต้องมีผู้รับประกันภัยในจำนวนเพียงพอเพื่อให้บริการลูกค้าผู้เอาประกันภัย และนายหน้าประกันเลือกผู้รับประกันภัยที่มีความมั่นคง และให้ผลประโยชน์ต่อลูกค้าที่ดีที่สุด

คณะกรรมการของสมาคมบริษัทประกันภัยแห่งประเทศอังกฤษ[4] (The Board of the Association of British Insurers : ABI) ส่งเสริมให้ธุรกิจประกันภัยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเน้นการสร้างความเชื่อมั่นของภาคประชาชนที่มีอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเชื่อมั่นของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อธุรกิจประกันภัยได้แก่

---

[4] อัญชลี อนันต์โท. (2537). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนนายหน้าประกันภัย.** หน้า 116.

(1) สร้างมาตรฐานประกันวินาศภัย (General Insurance Standards Councils : GISC) จุดประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อแทนที่กฎระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และมีความซ้ำซ้อนกันในการกำกับดูแลการขายกรมธรรม์ประกันวินาศภัย เช่น Insurance Broker (Raistration) Act กฎระเบียบของ Lloyds ที่เกี่ยวข้องกับนายหน้าประกันภัย

(2) การกำกับดูแลภาคธุรกิจประกันภัย ได้รับพลังสนับสนุนจากองค์กรที่คุ้มครองผู้บริโภค และการเพิ่มขึ้นของอำนาจในการต่อรองของผู้บริโภค และให้มีการกำกับดูแลกันเอง ดังนั้นสมาคมบริษัทประกันภัยของประเทศอังกฤษจึงมีความเข้มแข็ง และวางมาตรการในการกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสม

3.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเภทของตัวแทน (Classification of agents) ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐฯ โดยทั่วไปแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. Universal agent หมายถึง ตัวแทนที่มีอำนาจดำเนินการทุกอย่างของตัวแทนตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการดำเนินการอื่นใดที่ต่อเนื่องและเกี่ยวกับเนื่องกับการบริการที่ได้รับมอบหมายทุกอย่าง

2. General agent หมายถึง ตัวแทนที่มีอำนาจดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากตัวแทนรวมทั้งการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ได้รับมอบหมาย เช่น การดำเนินการของผู้จัดการทั่วไป (General Manager) หรือตัวแทนจัดซื้อ (Purchasing agent) เป็นต้น

3. Special agent หมายถึง ตัวแทนที่ได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะไม่รวมถึงการที่เกี่ยวเนื่องกับการบริการ เช่น ตัวแทนที่ได้รับมอบหมายให้ขายสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใดโดยเฉพาะ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการแบ่งแยกประเภทตัวแทนนั้น เพื่อกำจัดความรับผิดของตัวการสำหรับการกระทำที่อยู่นอกขอบเขตของการเป็นตัวแทนในแต่ละประเภท ซึ่งอำนาจของตัวแทน (agent's authority) อำนาจของตัวแทนในการกระทำการสามารถแบ่งได้เป็นอำนาจแท้จริง ซึ่งแสดงออกโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายกับอำนาจที่ปรากฏ (apparent)[5]

---

[5] Roger Leroy Miller & Gaylord A. Jentz. **Business Law Today** (4 th ed.). p.603.

1. ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยตามกฎหมาย

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นมลรัฐต่างๆ จำนวน 50 มลรัฐ ดังนั้น ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยจึงอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายทั้งของมลรัฐและของสหพันธรัฐ ในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยนั้น กฎหมายของมลรัฐจะมีอำนาจเหนือกว่ากฎหมายของสหพันธรัฐ สหรัฐอเมริกามี The Model Act หรือกฎหมายแม่แบบเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตตัวแทนและนายหน้า (Agents and Brokers Licensing Model Act) เพื่อให้มลรัฐต่างๆ นำมาใช้เป็นรูปแบบเดียวกัน อำนาจของมลรัฐในการออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยนั้น รวมถึงอำนาจในการอนุญาตและควบคุมบุคคลซึ่งกระทำการหาประกัน ทุกมลรัฐมีกฎหมายเกี่ยวกับการให้ใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป มีเพียง 2 รัฐเท่านั้นที่นำมาเป็นแบบอย่างคือ รัฐนิวยอร์ก และรัฐแคลิฟอร์เนีย

บุคคลที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการประกันภัยนั้นมีหลายประเภท แต่บุคคลซึ่งจะต้องขอรับใบอนุญาตก่อนดำเนินธุรกิจของตนนั้น ประเภทแรกคือ "ตัวแทนประกันภัย" และ "นายหน้าประกันภัย" จึงทำให้ความหมายของบุคคลดังกล่าวครอบคลุมกว้างขวาง

กฎหมายของ **มลรัฐนิวยอร์ก** ได้นิยามคำว่า ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยไว้ดังนี้

"ตัวแทนประกันภัยอิสระ" (independent insurance angent) หมายถึง ตัวแทนประกันภัยซึ่งไม่เป็นเจ้าของ หรือถูกควบคุมโดยบริษัทประกันภัย และข้อตกลงของสำนักงานตัวแทนที่ไม่ทำการเสนอของบริษัทประกันภัยอื่น ตัวแทนอิสระจะต้องแสดงต่อสาธารณะเพื่อเป็นตัวแทนประกันภัยอิสระหรือสำนักงานตัวแทน

"นายหน้าประกันภัย" (Insurance broker) หมายถึง บุคคลใด บริษัท ซึ่งดำเนินการเพื่อให้ได้ค่าชดใช้, ค่านายหน้า หรือสิ่งมีค่าอื่น จากการกระทำการหรือชักชวน, เจรจาหรือขายสัญญาประกันภัย ในฐานะของผู้เอาประกันภัยที่ไม่ใช่ตนเอง หรือในฐานะของนายหน้าประกันภัยที่ได้รับอนุญาต

"ตัวแทนประกันภัยแบบไม่มีที่พักอาศัย" (non-resident insurance agent) หมายถึง บุคคลซึ่งไม่มีที่พักอาศัยอยู่ในรัฐนิวยอร์ก แต่ได้รับอำนาจหรืออนุญาตให้กระทำการเป็นตัวแทนประกันภัยในรัฐที่ตนอาศัยอยู่ หรือที่ตนเป็นพนักงาน

"นายหน้าประกันภัยที่ไม่มีที่พักอาศัย" (non-resident insurance broker) หมายถึง บุคคลซึ่งไม่มีที่พักอาศัยอยู่ในรัฐนิวยอร์ก และได้รับอนุญาต หรืออำนาจให้กระทำการเป็นนายหน้าในรัฐที่ตนอาศัยอยู่

"ที่ปรึกษาด้านประกันภัย" (Insurance consultants) หมายถึง บุคคลที่รับค่าธรรมเนียมจากลูกค้าเพื่อตอบแทนในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพิจารณากรมธรรม์ประกันภัย

กฎหมายของ **มลรัฐแคลอฟอร์เนีย** ได้นิยามคำว่า ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยไว้ดังนี้

"ตัวแทนประกันภัย" (Insurance agent) หมายถึง บุคคลหรือตัวแทนประกันภัยที่ได้รับมอบหมายจากบริษัทประกันภัย ให้ทำการชักชวนเพื่อขอทำประกันภัยในนามของบริษัทประกันภัยที่ได้รับอำนาจ

"นายหน้าประกันภัย" (Insurance broker) หมายถึง บุคคลที่กระทำการเพื่อค่าตอบแทนค่าชดเชย ค่านายหน้า จากกระทำหรือชักชวน ชี้ช่อง หรือขายสัญญา ในฐานะของนายหน้าประกันภัยที่ได้รับอนุญาต

นอกจากนั้น The Model Act ยังกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตสำหรับตัวแทนประกันภัยที่มีขอบเขตจำกัด กล่าวคือตัวแทนเหล่านี้จะดำเนินธุรกิจประกันภัย โดยการขายประกันภัยที่ระบุประเภทไว้แน่นอน เช่น การประกันภัยหีบห่อ การประกันภัยอุบัติเหตุจากการเดินทางที่มีขอบเขตจำกัด

นอกจากตัวแทนประกันภัย และนายหน้าประกันภัย ซึ่งจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังมีบุคคลอีกประเภทหนึ่ง คือ "ที่ปรึกษาด้านประกันภัย" (Insurance Consultants) ซึ่งอาจต้องขอรับใบอนุญาตในบางมลรัฐ

"ที่ปรึกษาด้านประกันภัย" (Insurance Consultants) คือ บุคคลที่รับค่าธรรมเนียมจากลูกค้าเพื่อตอบแทนในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพิจารณากรมธรรม์ประกันภัย

DPU

The NAIC Agents and Brokers Licensing Model Act[6] กำหนดให้ที่ปรึกษาด้านประกันภัยต้องขอรับใบอนุญาต และที่ปรึกษาด้านประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตแล้วไม่สามารถถือใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัย หรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยได้อีก นอกจากนั้นยังไม่สามารถรับเงินตอบแทนจากตัวแทนประกันภัย นายหน้าประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยได้ และในการดำเนินธุรกิจนั้นจะต้องมีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งลงนามโดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ระหว่างที่ปรึกษาด้านประกันภัยและลูกค้าก่อนการให้บริการ

โดยสรุปคือ ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย จะตกอยู่ภายใต้บังคับการออกใบอนุญาตของทุกมลรัฐ ซึ่งตนกระทำการเกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันภัย ไม่ว่าจะเป็นการชักชวน การเจรจาตกลง การมอบสัญญา การเก็บรวบรวมเบี้ยประกันภัย หรือมีสำนักงานเพื่อดำเนินธุรกิจในกรณีที่มีข้อสงสัย ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยที่มีความรอบคอบจะขอรับใบอนุญาตสำหรับผู้ไม่อยู่ในมลรัฐ (Nonresident Agent)

"คนกลางประกันภัยต่อ" คือ ผู้กระทำการชักชวนให้กระทำสัญญาประกันภัยต่อ[7] ลักษณะทั่วไปของกฎหมายประกันภัยรัฐนิวยอร์ก์ว่าด้วยตัวแทนประกันภัยซึ่งมีลักษณะดังนี้

(1) ตัวแทนทั่วไป (General Agents) คือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาเข้ารับเสี่ยงภัย ทำการตกลงเข้ารับเสี่ยงภัย ทำการตกลงและกำหนดข้อสัญญาประกันภัย ออกกรมธรรม์ประกันภัยต่ออายุหรือเปลี่ยนแปลงกรมธรรม์ประกันภัย เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงกรมธรรม์ประกันภัย เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงสัญญาประกันภัย ทั้งนี้การพิจารณาว่าเป็นตัวแทนประกันภัยหรือไม่นั้น ก็ให้พิจารณาจากสัญญาระหว่างบริษัทกับผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ ดังนั้นผู้พิจารณารับประกันภัย (underwriters) จึงเป็นตัวแทนทั่วไปเช่นกัน

(2) ตัวแทนท้องถิ่น (Local Agents) คือ ผู้ที่กระทำการแทนผู้รับประกันภัยในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งหรือภายในเขตพื้นที่อันจำกัด ถ้าได้รับมอบอำนาจให้ทำสัญญาประกันภัยได้ด้วย ก็ถือว่าเป็นตัวแทนทั่วไป แต่ถ้าไม่มีอำนาจทำสัญญาประกันภัย ก็เป็นเพียงตัวแทนหาประกันภัยเท่านั้น

---

[6] อัญชลี อนันต์โท. (2537). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนนายหน้าประกันภัย.** หน้า 44.

[7] กฎหมายประกันภัยของสหรัฐอเมริกาข้อมูลทั่วไปทางกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับการประกันภัย. จาก **htt//www.naic.org/legal และhtt://public.leginfo.state.ny.us.**

(3) ตัวแทนหาประกันภัย (Soliciting Agents) คือผู้ที่รับคำขอเอาประกันภัยแล้วส่งต่อให้กับเจ้าหน้าที่ของบริษัทผู้รับประกันภัย เรียกเก็บเบี้ยประกันภัยและนำกรมธรรม์ประกันภัยส่งมอบให้แก่ผู้เอาประกันภัย

(4) ตัวแทนพิเศษ (Special Agents) คือ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำการ สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นการเฉพาะเจาะจงหรือภายในขอบเขตอันจำกัด

(5) ตัวแทนช่วง (Sub-agents) คือ ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจช่วงมาจากตัวแทนให้กระทำการภายในขอบอำนาจของตัวแทนผู้รับมอบอำนาจ

(6) ผู้ช่วย ลูกจ้าง และเสมียนของตัวแทน (Assistants Employees and Clerks of Agents) เมื่อสัญญาตัวแทนได้ห้ามตัวแทนประกันภัยแต่งตั้งตัวแทนช่วงซึ่งจะไม่กินความถึงกรณีของบริษัทตัวแทนที่จะจ้างบุคคลธรรมดาให้ดำเนินงานของบริษัท และบริษัทประกันภัยจะต้องรับผิดต่อการกระทำของบรรดาผู้ช่วยและลูกจ้างทั้งหลายของตัวแทนเช่นเดียวกับการกระทำของตัวแทนเอง กล่าวคือ ถ้าตัวแทนประกันภัยติดต่อธุรกิจโดยผ่านลูกจ้าง การกระทำของลูกจ้างภายในขอบอำนาจย่อมผูกพันผู้รับประกันภัย

2. ข้อกำหนดของการออกใบอนุญาต

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น นอกจากบุคคลธรรมดาจะสามารถขอรับใบอนุญาตการเป็นตัวแทนประกันภัยได้แล้ว องค์กรต่าง ๆ ก็สามารถขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยได้เช่นเดียวกัน ซึ่งรวมถึงห้างหุ้นส่วนบริษัท สมาคม ห้างร้านต่าง ๆ

บุคคลธรรมดาที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัย ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

(1) อายุไม่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยปกติไม่ต่ำกว่า 18 ปี

(2) ได้รับการศึกษาตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

(3) ในบางกรณีจะต้องมีชั่วโมงเรียนเกี่ยวกับวิชาการประกันภัยตามที่กฎหมายกำหนด และใน The Model Act ได้วางข้อกำหนดว่าผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องได้รับการรับรอง จากคณะกรรมการว่าเป็นผู้มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์น่าไว้วางใจ มีความรับผิดชอบทางด้านการเงินที่ดีและมีชื่อเสียงทางด้านธุรกิจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป

(4) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัย หรือนายหน้าประกันภัยต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม

3. ประเภทของใบอนุญาต

ใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกได้ดังนี้คือ[8]

ก. ใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย ซึ่งมีที่พักอาศัยในมลรัฐที่ออกใบอนุญาต (Resident Licenses) คือใบอนุญาตที่ออกให้ตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย ซึ่งมีที่พักอาศัยและประกอบธุรกิจภายในมลรัฐที่ออกใบอนุญาต ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ข. ใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย ซึ่งมีที่พักอาศัยต่างมลรัฐ (Nonresident Licenses) คือใบอนุญาตที่ออกให้กับตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย ซึ่งมีที่พักอาศัยต่างมลรัฐ เพื่อให้สามารถขายประกันภัยภายในมลรัฐที่ออกใบอนุญาตนั้น และต้องกระทำการเพื่อบริษัทประกันภัยซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจในมลรัฐที่ออกใบอนุญาตนั้นด้วย

ค. ใบอนุญาตชั่วคราว (Temporary Licenses) เป็นใบอนุญาตซึ่งบางมลรัฐออกใช้เพื่อวัตถุประสงค์บางประการ อาทิเช่น ในขณะที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเข้าศึกษาเพื่อขอรับใบอนุญาตที่ถาวร หรือออกให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้แทนของตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย ที่พิการหรือตาย หรือออกให้แก่บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากตัวแทนประกันภัย ซึ่งต้องเข้ารับราชการทหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธุรกิจของตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัยที่ไม่สามารถกระทำการต่อไปรวมทั้งดำเนินการในสิ่งจำเป็นจนสำเร็จเป็นต้น ซึ่งผู้ขอรับใบอนุญาตชั่วคราวนี้ไม่จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อขอรับใบอนุญาต

ง. ใบอนุญาตจำกัดประเภท (Limited Licenses) ใบอนุญาตประเภทนี้ใช้ในหลายมลรัฐ อีกทั้งยังมีบัญญัติไว้ใน The Agents and Brokers Licensing Model Act ดังต่อไปนี้คือ "ผู้แทนขายประกันภัยที่ถูกจำกัดอำนาจ" ได้แก่ บุคคล ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลหรือสมาคมซึ่งได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (The Commissioner) ให้ชักชวนหรือกระทำการเจรจาตกลงเงื่อนไขในสัญญาประกันภัยประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประเภทนี้ ไม่จำเป็นต้องมีความสามารถตามวิชาชีพตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย

---

[8] กฎหมายประกันภัยของสหรัฐอเมริกาข้อมูลทั่วไปทางกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับการประกันภัย. จาก **htt//www.naic.org/legal และhtt://public.leginfo.state.ny.us.**

4. การระงับ เพิกถอน และไม่ออกใบอนุญาต

บุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย ที่ปรึกษาด้านประกันภัย ผู้ไกล่เกลี่ยประกันภัยหรือคนกลางประกันภัยต่อ อาจถูกระงับ เพิกถอนใบอนุญาต หรือปฏิเสธการต่อใบอนุญาตได้ เมื่อบุคคลเหล่านั้นถูกลงโทษในความผิดอุกฉกรรจ์ หรือกระทำการละเมิดต่อจรรยาบรรณในการประกันภัย

เจ้าพนักงานสามารถเพิกถอน หรือพักใบอนุญาตของตัวแทน นายหน้าประกันภัย[9] ที่ปรึกษาประกันภัย ผู้ไกล่เกลี่ยการประกันภัยหรือคนกลางประกันภัยต่อ ถ้าปรากฏว่า

1. ฝ่าฝืนกฎหมายการประกันภัยใดๆ หรือฝ่าฝืนระเบียบ หมายศาล หรือคำสั่งของเจ้าพนักงาน
2. ให้ข้อมูลเท็จ ไม่ถูกต้อง ทำให้เข้าใจผิด ไม่สมบูรณ์ ในการสมัครใบอนุญาต
3. ใช้ตัวแทนที่ผิด หรือปลอม ในการขอรับใบอนุญาต
4. การดำเนินการที่หลอกลวง บีบบังคับ หรือไม่สุจริต โดยแสดงถึงความไม่เหมาะสม ความไม่น่าเชื่อถือ
5. การหน่วงที่ไม่เหมาะสม หรือ ได้รับเงินหรือทรัพย์สินมาจากธุรกิจที่ไม่เหมาะสม
6. กระทำผิดทางอาญาร้ายแรง
7. การดำเนินการค้าเกี่ยวกับการประกันภัยที่ไม่ซื่อสัตย์ หรือหลอกลวง
8. ปลอมแปลงชื่อผู้อื่น หรือเอกสารที่ต้องใช้ในการสมัครเกี่ยวกับการประกันภัย
9. ใช้ข้อความหรือสิ่งที่อ้างถึงอย่างไม่เหมาะสม เพื่อผ่านการตรวจสอบการทำใบอนุญาตการประกันภัย

การเก็บเบี้ยประกันภัย ผู้รับประกันภัยอาจอนุญาตให้ตัวแทนประกันภัยของตน เก็บเบี้ยประกันภัยเริ่มแรก (Initial Premium) หรือเบี้ยประกันภัยต่ออายุ (Renewal Premium) ด้วยการอนุญาตให้ตัวแทนประกันภัยเก็บเบี้ยประกันภัย ซึ่งต้องจ่ายให้แก่ผู้รับประกันภัยนั้น เนื่องจากการจ่ายให้แก่ตัวแทนภายในขอบเขตอำนาจของตัวแทนก็คือการจ่ายให้แก่ตัวการ และในหลักการเดียวกันนี้ นายหน้าประกันภัยก็ถือว่าเป็นตัวแทนของผู้รับประกันภัยในการเก็บเบี้ยประกันเช่นเดียวกัน

---

[9] กฎหมายประกันภัยของสหรัฐอเมริกาข้อมูลทั่วไปทางกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับการประกันภัย. จาก **htt//www.naic.org/legal และhtt://public.leginfo.state.ny.us.**

โดยทั่วไปตัวแทนประกันชีวิตมีอำนาจเฉพาะในการเก็บเบี้ยประกันภัยเริ่มแรก ถ้ากรมธรรม์ประกันภัยมีข้อความแสดงว่าการจ่ายเบี้ยประกันภัยต่ออายุต้องจ่ายที่สำนักงาน หรือแก่ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจ โดยมีใบเสร็จรับเงินชนิดพิเศษนั้น ทำให้การจ่ายเบี้ยประกันภัยต่อตัวแทนประกันภัยที่ไม่ได้รับมอบอำนาจไม่ถือว่าเป็นการจ่ายเงินต่อผู้รับประกันภัย เว้นแต่ผู้รับประกันภัยจะได้ยอมรับเอาเบี้ยประกันภัยนั้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย

5. การควบคุมด้านการดำเนินธุรกิจของตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย

นอกจากกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในเรื่องตัวแทนและนายหน้าประกันภัยแล้ว ยังมีกฎหมายและระเบียบอื่นที่นำมาใช้ในการควบคุมการดำเนินธุรกิจของตัวแทนและนายหน้าประกันภัยด้วย ดังนี้

5.1 หลักปฏิบัติของกฎหมายการเป็นตัวแทนประกันภัย[10]

ทางกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย ตัวแทนประกันภัยเป็นบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อบุคคลอื่นโดยดำเนินการทางสัญญากับกลุ่มบุคคลที่สาม นิยามนี้เป็นแนวคิดของอำนาจซึ่งตัวแทนที่ได้รับอำนาจจะผูกตัวการต่อสัญญา (และต่อสิทธิและความรับผิดชอบของสัญญานั้น) หลักปฏิบัติของกฎหมายการเป็นตัวแทนที่สำคัญคือ การกระทำของตัวแทน ภายในขอบเขตของอำนาจ เป็นการกระทำในส่วนของสัญญาประกันภัย การชำระเงินให้แก่ตัวแทนประกันภัยถือว่าเป็นการชำระเงินให้แก่บริษัทประกันภัย และความรู้ของตัวแทนประกันภัยต้องเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัย

5.2 อำนาจของตัวแทนประกันภัย

อำนาจของตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้กระทำในฐานะของบริษัทนั้น เป็นแนวคิดของกฎหมายการเป็นตัวแทน แต่ในทางปฏิบัติ การกระทำเหล่านี้สำหรับตัวแทนประกันภัยแล้วถือเป็นการได้รับมอบอำนาจที่แท้จริงเพื่อให้สามารถผูกผันบริษัทประกันภัย อย่างไรก็ตาม อำนาจของตัวแทนประกันภัยรัฐแคลิฟอร์เนีย สามารถแบ่งออกได้ค่อนข้างกว้าง ซึ่งมีด้วยกัน 3 ประเภท คือ

1. อำนาจในการแสดงชัดแจ้ง (Express authority) เป็นอำนาจที่ตัวการมอบอำนาจให้แก่ตัวแทนของตน อำนาจในการแสดงออกจะได้รับสิทธิ์ตามวิธีการของสัญญาของตัวแทน เช่น ตัวแทนมีอำนาจในการแสดงออก ในการเขียนหนังสือเพื่อชักชวนการสมัครประกันภัยในฐานะของบริษัท

---

[10] **California Life and Health Insurance**. pp.38-39.

2. อำนาจในการแสดงโดยปริยาย (Implied authority) เป็นอำนาจที่ไม่ได้รับสิทธิ์ให้แสดงออก แต่ตัวแทนกระทำได้โดยให้มีการดำเนินธุรกิจของตัวการ อำนาจในการแสดงโดยปริยายเป็นอำนาจในการแสดงออกที่เกิดขึ้นโดยปฏิบัติเมื่ออำนาจของตัวแทนในการตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรบางอย่างไม่สามารถกำหนดได้ เช่น สัญญาของตัวแทนจะต้องไม่ระบุเจาะจงว่าเขาสามารถพิมพ์นามบัตรที่ลงชื่อของบริษัทได้ แต่อำนาจในการกระทำนี้เป็นโดยปริยาย

3. อำนาจหน้าที่ตามที่ปรากฏ (Apparent authority) เป็นการปรากฏของอำนาจตามการกระทำหรือถ้อยคำของตัวการ หรือสถานการณ์ที่ตัวการได้สร้างขึ้น เช่น การจัดหาเอกสารต่างๆ ที่ทำให้บริษัทสร้างความประทับใจต่อความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทน และบริษัทยังคงรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ต่อไป

นัยสำคัญของอำนาจเหล่านี้ คือการจำกัดบริษัทในการกระทำกับตัวแทนของตน กฎหมายจะพิจารณาตัวแทนและบริษัทในทำนองเดียวกัน

5.3 ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ

ผู้ได้รับมอบอำนาจ เป็นบุคคลในฐานะที่ให้ความไว้วางใจและเชื่อถือได้ตามมาตรฐานของกฎหมายในการดำเนินธุรกิจ ตัวแทนจะเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจเมื่อเขายอมรับเบี้ยประกันในฐานะของบริษัทประกันภัย หรือเสนอคำแนะนำที่มีผลต่อความมั่นคงทางการเงินของบุคคล ตัวแทนมีความรับผิดชอบต่อผู้ได้รับมอบอำนาจทั้งต่อผู้เอาประกันภัยและบริษัทประกันภัยที่ได้ทำหน้าที่แทน

การกระทำเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจนั้น ตัวแทนประกันภัยจะต้อง มีความเหมาะสม มีความซื่อสัตย์และน่าไว้วางใจ มีชื่อเสียงทางธุรกิจที่ดี มีคุณสมบัติในการปฏิบัติหน้าที่ประกันภัย มีความรู้ตามกฎหมายและระเบียบของรัฐแคลิฟอร์เนีย เช่น เบี้ยประกันซึ่งตัวแทนประกันภัยได้รับในธุรกิจที่มาจากการเป็นผู้รับมอบอำนาจ ตัวแทนประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตซึ่งถ่ายโอนเบี้ยประกันภัยให้แก่ตนเองจะมีความผิดฐานลักทรัพย์ และได้รับบทลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด

นอกจากนี้เงินสะสมของผู้ได้รับมอบอำนาจเพื่อใช้จ่ายเบี้ยประกันล่วงหน้า และกันไว้เพื่อจ่ายค่านายหน้าคืน หรือเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้ในกระบวนการรับและส่งเบี้ยประกัน นายหน้า - ตัวแทนประกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ หรือนายหน้าแบบส่วนเกิน จะต้องใช้เงินสะสมของผู้เอาประกัน ในการคืนเบี้ยประกันเป็นจำนวนเงินตามที่ผู้เอาประกันเดิมไม่ได้จ่ายเบี้ยประกันตามกรรมธรรม์

ตัวแทนประกันภัยที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมการประกันภัย จะถือว่าผู้ขอใบอนุญาตนั้นเป็นที่ยอมรับมีชื่อเสียงที่ดีและสมควรได้รับใบอนุญาต ผู้ขอใบอนุญาตตัวแทนประกันชีวิต และใบอนุญาตนายหน้า-ตัวแทนประกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ จะต้องได้รับการแต่งตั้ง ผู้ขอใบอนุญาตตัวแทนนายหน้าประกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุเพื่อกระทำการเป็นผู้ชักชวน จะต้องมีหนังสือเห็นชอบในการจ้างและแต่งตั้งผู้ขอตามที่เห็นสมควรได้รับอนุญาต เพื่อเป็นลูกจ้างภายในรัฐ ตัวแทน-นายหน้า ที่ได้รับใบอนุญาตจะถือว่าเป็นตัวแทนประกันภัยสำหรับบริษัทประกันภัยที่ได้ยื่นหนังสือการแต่งตั้งไว้กับกรรมาธิการ นอกจากนี้ ตัวแทนประกันชีวิตจะต้องได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจประกันทุพพลภาพนานเท่าที่บริษัทประกันภัยได้เสนอชื่อ และยื่นหนังสือการแต่งตั้งต่อกรรมาธิการ (commissioner) เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว

โดยสรุป การดำเนินธุรกิจเพื่อเป็นตัวแทนหรือผู้ชักชวน จะต้องมีขั้นตอนพื้นฐาน 2 อย่าง คือ ได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทประกันภัยและได้รับใบอนุญาตของรัฐ ส่วนการดำเนินธุรกิจเพื่อเป็นนายหน้านั้นจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐ

การแต่งตั้งจะมีผลตามวันที่หนังสือแต่งตั้งได้ลงนามโดยบริษัทประกันภัย และมีผลบังคับจนกว่ามีการยกเลิกหรือหมดอายุของใบอนุญาตที่ใช้ในช่วงเวลาที่แต่งตั้ง หรือ ผู้แต่งตั้งหรือผู้ได้รับแต่งตั้งยื่นหนังสือขอยุติ

5.4 การระงับใบอนุญาต

ผู้ได้รับใบอนุญาตที่ละทิ้งใบอนุญาตประกันภัยเวลาใด จะถือว่าถูกยกเลิก การละทิ้งใบอนุญาตจะสมบูรณ์โดยการส่งหนังสือในเรื่องนี้ให้แก่กรรมาธิการ หรือจัดหาหนังสือที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่กรรมาธิการที่พิจารณาการยกเลิกของผู้ได้รับใบอนุญาต

ใบอนุญาตทั้งหมดที่ถูกระงับ เนื่องจากการเสียชีวิตของบุคคลที่ได้รับใบอนุญาต ในกรณีนี้องค์กรที่ขาดคุณสมบัติในการถือครองใบอนุญาต จะถือว่าเป็นการสิ้นสุดของหุ้นส่วนร่วม หรือการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในหุ้นส่วนร่วม การยุติของสมาคม การสิ้นสุดของบริษัท

ถ้าองค์กรเป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนร่วมที่ยังคงอยู่จะต้องดำเนินธุรกิจประกันภัยต่อภายใต้ใบอนุญาตจนกว่าการกระทำดังกล่าวถูกกำหนดภายใต้ข้อเรียกร้องของกรรมาธิการ ดังนี้ หุ้นส่วนร่วมที่ยังอยู่ให้ยื่นการขอจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงสมาชิก, ชำระค่าธรรมเนียมที่ได้

กำหนดไว้ ภายใน 30 วัน และอย่างน้อยที่สุดบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจการเป็นตัวแทนหรือนายหน้าของหุ้นส่วนร่วมเดิม ให้ดำเนินการดังกล่าวต่อสำหรับการเป็นหุ้นส่วนร่วมที่ยังอยู่

ใบอนุญาตขององค์กรที่ได้ใบอนุญาตเพื่อเป็นนายหน้า-ตัวแทนประกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ หรือตัวแทนประกันชีวิต จะไม่ได้ผลตามการเพิกถอนหรือการยุติของบุคคลสุดท้ายที่มีชื่ออยู่ หรือเมื่อบุคคลสุดท้ายที่ไม่สมควรมีชื่ออยู่

5.5 การออกใบอนุญาตอื่นๆ

กระทำการใดๆ โดยไม่มีใบอนุญาตบุคคลที่ไม่มีใบอนุญาต ซึ่งต้องกระทำการโดยมีใบอนุญาต จะมีความผิดอาญาประเภทเบา ยกเว้นเมื่อถูกดำเนินการโดยนายหน้าแบบส่วนเกิน การกระทำที่เป็นอาญาประเภทเบาในแคลิฟอร์เนีย ได้แก่ การ กระทำการเป็นตัวแทนประกันภัยสำหรับบริษัทประกันภัยที่ไม่ได้รับการยินยอมให้ดำเนินธุรกิจประกันภัยในแคลิฟอร์เนีย การโฆษณาบริษัทประกันภัยที่ได้รับการยินยอมในแคลิฟอร์เนียช่วยบริษัทประกันภัยที่ไม่ได้รับการยินยอมให้ดำเนินธุรกิจประกันภัยในรัฐแคลิฟอร์เนีย

นอกจากนี้ บทลงโทษสำหรับอาญาประเภทเบานั้น บุคคลที่ละเมิดกฎหมายนี้จะต้องจ่าย 500 เหรียญสหรัฐต่อบทลงโทษ และเพิ่มอีก 100 เหรียญสหรัฐในแต่ละเดือน หรือตามอัตราส่วนของเดือนระหว่างที่ยังคงละเมิดอยู่

การต่อใบอนุญาต

การต่อใบอนุญาตในรัฐแคลิฟอร์เนีย ใบอนุญาตประกันภัยต้องมีการต่อใหม่หรือหมายถึงใบอนุญาตหมดอายุ การยื่นขอต่อใบอนุญาตใหม่สามารถทำได้ก่อนวันสุดท้ายของช่วงเวลาที่ได้ออกใบอนุญาต พร้อมกับค่าธรรมเนียมในการต่อใหม่ โดยให้สิทธิ์ผู้ขอในการดำเนินธุรกิจภายใต้ใบอนุญาตนี้เป็นเวลา 60 วันหลังจากวันที่หมดอายุ หรือจนกว่าได้รับแจ้งจากหน่วยงานว่าไม่ได้รับการต่อใหม่ เรื่องนี้ไม่สามารถใช้ได้กับใบอนุญาตที่ถูกพักหรือเรียกคืน

ใบอนุญาตที่ไม่เคลื่อนไหว

ในการยุติการแต่งตั้งทั้งหมด หรือการรับรองใบอนุญาตที่มีชื่อของผู้ได้รับใบอนุญาต และการยกเลิกข้อผูกมัดที่กำหนดถ้ากระทำการเป็นนายหน้า ใบอนุญาตถาวรจะไม่ถูกยกเลิก แต่อยู่ในสถานะที่ไม่เคลื่อนไหว การต่อใหม่เพื่อให้ใช้งานได้ตลอดเวลาก่อนที่จะหมดอายุ

โดยยื่นเสนอการแต่งตั้งใหม่ ใบอนุญาตที่ไม่เคลื่อนไหวนี้จะไม่สามารถให้ถือครองเพื่อดำเนินธุรกิจประกันภัยที่ถูกต้องได้ ดังนั้นใบอนุญาตจะต้องใช้งานได้จริง

5.6 การแถลงข้อความเป็นเท็จ

การดำเนินธุรกิจประกันภัยถูกคาดหวังเพื่อให้ทำหน้าที่แทนด้วยความซื่อสัตย์ต่อกรมธรรม์ การแถลงข้อความเป็นเท็จ หรือการแจ้งกรมธรรม์ที่ผิด ถือว่าผิดกฎหมาย

บริษัทประกันภัยและผู้แทนของบริษัท จะต้องไม่ออกหนังสือเวียน หรือใช้การแถลงข้อความเท็จในเรื่อง ข้อกำหนดของกรมธรรม์, ผลประโยชน์ หรือสิทธิประโยชน์ ส่วนแบ่งการชำระเงินในอนาคตภายใต้กรมธรรม์

นอกจากนี้ ผู้ออกประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาต หรือบริษัทประกันภัย จะต้องไม่แถลงข้อความเท็จแก่นายหน้าแบบส่วนเกิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาระความคุ้มครองการประกันภัย, อัตรา หรือกฎ ในการเสนอหรือสมคบเพื่อจัดหาการประกันภัยที่ไม่ได้รับอนุญาต

5.7 การสับเปลี่ยนกรมธรรม์

การสับเปลี่ยนกรมธรรม์ คือ การกระทำที่ผิดกฎหมายด้วยการแถลงข้อความเป็นเท็จ เพื่อโน้มน้าวบุคคลใดให้ละทิ้งกรมธรรม์อันหนึ่ง เพื่อไปซื้ออีกอันหนึ่ง หรือเปลี่ยนกรมธรรม์ไป เรื่องนี้เป็นข้อห้าม โดยเฉพาะกฎหมายประกันภัยของแคลิฟอร์เนีย ระบุไว้ว่า บุคคลจะต้องไม่แถลงข้อความเท็จ หรือชี้นำการแทนหรือเปรียบเทียบที่ผิด กล่าวคือ ชักนำบุคคลใดให้ซื้อกรมธรรม์ ประกันภัย หรือปฏิเสธการรับกรมธรรม์ที่ออกให้ และรับกรมธรรม์จากบริษัทประกันภัยอื่นแทน หรือชักนำผู้ถือกรมธรรม์ให้ละเลย, สูญเสีย หรือละทิ้งการประกันภัย

5.8 บทลงโทษสำหรับผู้ออกประกัน

บุคคลใดที่แถลงข้อความเท็จ หรือสับเปลี่ยนกรมธรรม์ จะมีความผิดทางอาญาประเภทเบา โดยได้รับโทษปรับ 200 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกเป็นเวลา 6 เดือน

หลังการพิจารณาแล้ว กรรมาธิการจะต้องพักใบอนุญาตของตัวแทน นายหน้า หรือผู้ชักชวน ที่แถลงข้อความเท็จ หรือสับเปลี่ยนกรมธรรม์ เป็นระยะเวลา 3 ปี

6. การส่งเสริมตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยในสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีการส่งเสริมการหาประกันภัย โดยให้การอบรมและการศึกษาแก่ผู้หาประกันภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับตัวแทนประกันชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรความรู้ในสาขาประกันภัยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตัวแทนประกันภัยก็เช่นเดียวกับผู้ประกอบวิชาชีพในสาขาอื่น ต้องมีการศึกษาหาความรู้ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงในวิชาชีพของตน ระหว่างปี 1970-1979 ในมลรัฐต่างๆ เริ่มจะผ่านกฎหมายซึ่งกำหนดให้ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยต้องได้รับการอบรมในสาขาประกันภัยทุกปี

ในปี 1978 **The NAIC** ได้ร่างแบบแห่งบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของตัวแทนประกันภัย บทบัญญัตินี้ได้นำมาใช้กับตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย ซึ่งมีที่พักอาศัยในมลรัฐ โดยกำหนดให้ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยเหล่านั้นต้องผ่านการสอบภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว ผู้ได้รับอนุญาตรายใหม่จะต้องผ่านโปรแกรมการอบรมอย่างน้อยเป็นเวลา 25 ชั่วโมง ในแต่ละปีเป็นเวลา 4 ปีติดต่อกัน หลังจากนั้นจึงอบรมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง ทุกๆ ปี

การฝึกอบรมตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยนั้น ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบขั้นพื้นฐานในการประกอบวิชาชีพ การฝึกอบรมนี้ จะทำให้บริษัทต่างๆ เกิดความแน่ใจในระดับความสามารถขั้นต่ำของผู้ทำประกันภัย

นอกจากการพัฒนาการฝึกอบรมแล้ว บรรดาตัวแทนประกันภัยในบริษัทของตน ยังมีองค์กรหรือสถาบันต่างๆ ที่ให้บริการเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่บรรดาตัวแทนนายหน้าประกันภัยที่ปรึกษาประกันภัย ผู้ไกล่เกลี่ยการประกันภัยหรือคนกลางประกันภัยต่อของกฎหมายประกันภัยรัฐนิวยอร์กกำหนดไว้ชัดเจน อาทิเช่น[11]

(1) The Life Underwriter Training Council (LUTC).

(2) The National Association of Health Underwriters (NAHU).

(3) The Life Insurance Marketing and Research Association (LIMRA).

(4) The American College.

(5) Chartered Life Underwriter (C.L.U)

(6) Chartered Financial Consultant (Ch.F.C)

---

[11] กฎหมายประกันภัยของสหรัฐอเมริกาข้อมูลทั่วไปทางกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับการประกันภัย. จาก **htt//www.naic.org/legal และhtt://public.leginfo.state.ny.us.**

กฎหมายไทย คือตัวแทนประกันชีวิตและตัวแทนประกันวินาศภัยตามบทนิยามในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ตามลำดับ หากเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้วก็คงเป็นประเภทเดียวกันกับตัวแทนพิเศษหรือตัวแทนท้องถิ่น (Special or Local Agents) ตามกฎหมายอังกฤษและตัวแทนประกันภัย (Soliciting Agents) ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา มาตรการทางกฎหมายต่างประเทศในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนประกันภัยเพื่อนำมาเป็นหลักในการปฏิรูปหรือยกร่างกฎหมายไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจประกันภัย

3.1.3 ประเทศสิงคโปร์

องค์ประกอบของธุรกิจประกันภัย[12] ธุรกิจประกันภัยของประเทศสิงคโปร์ประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือฝ่ายเอกชน และฝ่ายราชการ ดังนี้

1. ฝ่ายเอกชน ได้แก่ บริษัทประกันภัย ตัวแทน นายหน้า

1.1 สมาคมนายหน้าประกันภัย (Singapore Insurance Brokers Association :SIBA)

1.2 สมาคมประกันชีวิต (Life Isurance Association : ILA)

1.3 สมาคมประกันวินาศภัย (General Association of Singapore : GIA)

1.4 สมาคมประกันภัยต่อ (Singapore Reirsurers Association : SRA)

1.5 สมาคมนายหน้าประกันภัยต่อ (Reinsurance Brokers Association (Singapore) : RBA (S))

1.6 คณะอนุญาโตตุลาการ (Insurance Ombudsm Bureau : IOB)

1.7 วิทยาลัยประกันภัย (Singapore college of Insurance Limited : SCI)

1.8 สถาบันประกันภัย (Singapore Insurance Tnstitute : SII)

2. ฝ่ายราชการ ได้แก่ กรมทะเบียนประกันภัย (Insurance Commissioner's Department :ICD) ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบธุรกิจประกันภัย

2.1 สำนักงานตัวแทน

2.2 ตัวแทนและนายหน้าแห่งลอยด์

---

[12] **รายงานการศึกษาดูงาน การประกันภัย ณ ประเทศสิงคโปร์** 8-19 เมษายน 2539, กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ และ **รายงานการศึกษาดูงานประกันภัย ณ ประเทศสิงคโปร์** 6-9 กันยายน 2537.

2.3 นายหน้าประกันวินาศภัย

2.4 ตัวแทนประกันวินาศภัย

2.5 ตัวแทนประกันชีวิต

2.6 บริษัทจัดการประกันภัยธุรกิจในเครือ

1. การฝึกอบรมและบทบัญญัติในการฝึกอบรม

1.1 การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องประกันภัยของประเทศสิงคโปร์ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งของสถาบันประกันภัย (Singapore Inurance Tmstitute : SIT) และวิทยาลัยประกันภัยแห่งสิงคโปร์ (Singapore Dollege of Insurance Limited : SCI) ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดที่ก่อตั้งขึ้นโดยการรับรอง (Compary limited by quarantee) เป็นวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลกำไร แต่เพื่อตอบสนองความต้องการการฝึกอบรม และการศึกษาด้านการประกันภัยของธุรกิจประกันภัยในสิงคโปร์ นายทะเบียนประกันภัยเป็นประธานคณะกรรมการวิทยาลัย วิทยาลัยจะมอบวุฒิบัตรการศึกษา ดังนี้

(1) Certificate in Life Insurance (CLI)

(2) Certificate in General Insurance (CGI)

(3) Certificate in Reinsurance (CRI)

(4) Certificate in Life Insurance (Investment-linked Life Insurance olicies : ILP)

(5) Diploma in General Insurance (DGI)

(6) Chartered Life Underwriters/Singapore (CLU/S)

วิทยาลัยแห่งนี้นอกจากจะเปิดสอนวิชาการประกันภัยแล้วยังเป็นศูนย์กลางสอบความรู้ด้านการประกันภัยของสถาบันต่างประเทศหลายแห่ง นอกจากนั้น ยังมีความทันสมัยในเรื่องห้องสมุด และการจัดระบบคลังข้อสอบ ระบบคลังข้อสอบมีลักษณะเป็นระบบข้อสอบทางคอมพิวเตอร์ ผู้ที่ต้องการสมัครสอบความรู้กับวิทยากรสามารถขอสอบได้ตามวันเวลาที่สะดวก โดยผู้สมัครทำข้อสอบชุดที่อยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เมื่อผู้สอบทำข้อสอบเสร็จ เครื่องคอมพิวเตอร์ก็จะตรวจข้อสอบนั้นและประกาศให้ทราบได้ทันทีว่าสอบผ่านหรือไม่

DPU

การจัดตั้งวิทยาลัยประกันภัยแห่งสิงคโปร์ก็เช่นเดียวกับการจัดตั้งสถาบันประกันภัยไทย แต่ความสำเร็จของวิทยาลัยสิงคโปร์อยู่ที่ความร่วมมือระหว่างเอกชนและราชการในการกำหนดให้วุฒิบัตรและประกาศนียบัตรที่ได้รับจากวิทยาลัยเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่ประสงค์จะดำเนินอาชีพในธุรกิจประกันภัย โดยเฉพาะสำหรับตัวแทนและนายหน้าประกันภัย สำหรับประเทศไทยได้มีการโอนบทบาทในการวัดความรู้หรือการอบรมความรู้ให้แก่สถาบันประกันภัยไทยเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติในสิงคโปร์แล้ว สถาบันประกันภัยไทยได้ตอบสนองตามประกาศนายทะเบียน เรื่อง กำหนดหลักสูตรการอบรมและวิธีการสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกาศ ณ วันที่ 9 มีนาคม 2547

1.2 บทบัญญัติในการฝึกอบรม

สมาชิกแต่ละคนจะต้องจัดการและจัดหาหลักสูตรการอบรมให้กับตัวแทนและผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของตัวแทน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของการพัฒนาทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง The Continuouns Professional Development (CPD)[13] ได้ ถ้าตัวแทนหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของตัวแทนไม่สามารถปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของ CPD ได้ตามที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ ตัวแทนของสมาชิกจะต้องรายงานความผิดพลาดแก่คณะกรรมการเพื่อกระทำการภายใต้ข้อกำหนดนี้

ประเทศสิงคโปร์เริ่มมีกฎหมายคนกลางประกันภัย (Insurance Intermediaries General 1999) และมีผลบังคับเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2002[14]

ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่ได้บัญญัติกฎหมายประกันภัยไว้ใน **(Insurance Act Chapter 142)** และได้บัญญัติไว้ชัดเจนในเรื่องของคนกลางประกันภัย ในส่วนที่สอง **(PART IIB Insurance Intermediaries General)** จะเห็นว่าการเป็นคนกลางประกันภัยของประเทศสิงคโปร์กำหนด สิทธิและหน้าที่จะเหมือนกับนายหน้าประกันภัยของประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวแทนได้ทั้งฝ่ายผู้เอาประกันภัยและฝ่ายผู้รับประกันภัย ขณะเดียวกันคนกลางประกันภัยก็สามารถเป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยได้มากกว่าหนึ่งแห่ง ฉะนั้นปัญหาของคนกลางประกันภัยในการยกเลิกการเป็น

---

[13] ข้อมูลทั่วไปและกฎหมายทางอินเตอร์เน็ท.จาก **http : //www.mas.gov.sq/masmcm/bin/Pt.1 subsidiary Legislation Administered.**

[14] ข้อมูลทั่วไปและกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับคนกลางประกันภัยของประเทศสิงค์โปร์. จาก **http;//agcvldb4.agc.gov.sg.**

ตัวแทนของบริษัทประกันภัยไปเป็นตัวแทนของอีกบริษัทหนึ่ง จึงไม่เกิดขึ้นกับผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือประชาชน ตลอดถึงความรับผิดโดยกำหนดให้การกระทำเป็นลักษณะของมืออาชีพ ซึ่งในประเทศสิงค์โปร ได้ให้ความหมายของคำเรียกต่างๆ แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนของตัวแทนประกันภัย
2. ส่วนของนายหน้าประกันภัย

1. ในส่วนของตัวแทนประกันภัย

ประเทศสิงค์โปร ได้ให้ความหมายของตัวแทนประกันภัยไว้ดังนี้

"ตัวแทนประกันภัย" (insurance agent) หมายถึงบุคคลที่กำลังดำเนินธุรกิจการประกันภัยในประเทศสิงคโปร์ โดยเป็นตัวแทนสำหรับบริษัทประกันภัย 1 แห่งหรือมากกว่า และรวมถึงตัวแทนของบริษัทต่างชาติที่กำลังดำเนินธุรกิจการประกันภัยในประเทศสิงคโปร์ภายใต้แผนของบริษัทประกันภัยต่างชาติ ภายใต้ข้อ 2A

"คนกลางในการประกันภัย" (insurance intermediary) หมายถึงบุคคลที่เป็นตัวแทนสำหรับบริษัทประกันภัย 1 แห่งหรือมากกว่า หรือเป็นตัวแทนของผู้เอาประกันหรือผู้เอาประกันโดยเจตนาโดยจัดการสัญญาการประกันภัยในประเทศสิงคโปร์

บริษัทประกันภัยต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยมีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรกับตัวแทนประกันภัย การกำกับตัวแทนประกันภัยเป็นเรื่องของแต่ละบริษัทที่รับผิดแต่ตัวแทนประกันชีวิต ซึ่งจะถูกกำกับโดยฝ่ายราชการ นอกจากนี้พนักงานของธนาคารที่ทำหน้าที่ตัวแทนประกันภัยต้องผ่านการสอบความรู้ เพื่อเป็นผู้ขายประกันภัยจากวิทยาลัยประกันภัยก่อนที่จะรับหน้าที่เป็นตัวแทนประกันภัย

ตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิต กฎหมายกำหนดให้ตัวแทนและหน้าประกันชีวิตต้องผ่านการสอบด้านวุฒิบัตรสาขาประกันชีวิต (Certificate in Life Insurance) ภายใน 2 ปี นับแต่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิต เพื่อให้แน่ใจว่า ตัวแทนประกันชีวิตมีความรู้พื้นฐานในการประกันชีวิต และมีข้อบังคับว่าตัวแทนที่เลื่อนระดับเป็นหัวหน้าจะต้องได้รับประกาศนียบัตรด้านประกันชีวิต (Diploma in Life Insurance) จากสถาบันประกันภัยสิงคโปร์ (Singapore Insurance Institute)

คุณสมบัติของตัวแทนหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนที่เป็นบุคคลธรรมดา

ผู้ที่จะเป็นตัวแทนประกันภัย จะต้องมีคุณสมบัติตามที่ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการทะเบียนตัวแทน (Agents Registration Board)[15] ดังนี้

(1) ห้ามบุคคลต่างชาติประกอบอาชีพเป็นตัวแทน ต้องเป็นพลเมืองสิงคโปร์ หรือมีถิ่นฐานถาวรในสิงคโปร์ หรือชาวต่างชาติที่ถือใบอนุญาตการทำงานที่ถูกต้องหรือใบอนุญาตพนักงาน ที่ออกโดยกระทรวงแรงงาน

(2) ห้ามบุคคลล้มละลายเป็นตัวแทน

(3) อายุ 21 ปีขึ้นไป มีการศึกษาอย่างน้อยระดับมัธยม (General Gerfificate in Education Level) และผ่านการสอบ pre-contract exam จากวิทยาลัยประกันภัย

ก. ผ่านการศึกษาระดับวุฒิบัตรด้านการประกันวินาศภัยจากวิทยาลัยประกันภัย หรือมีประสบการณ์ในธุรกิจประกันวินาศภัยก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นตัวแทน หรือได้รับประกาศนียบัตร Aell / All หรืออื่นๆ ที่เท่าเทียมกัน

ข. การเป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยได้ไม่เกิน 3 บริษัท

ค. การดำรงไว้ซึ่งบัญชีรับรองเบี้ยประกันภัย (Premium trust account)

ง. การจดทะเบียนทุกๆ 12 เดือน

จ. คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการเลื่อนระดับเป็นหัวหน้า และผู้บริหารตัวแทนประกันภัย

2. เกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการเป็นตัวแทนประกันภัย[16]

2.1 จะต้องจัดเป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนดการจดทะเบียนของตัวแทนการประกันภัยทั่วไป (General Insurance Agents Registration Regulations) GIARR

2.2 ได้มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติและภาระหน้าที่ โดยที่ตัวแทนต้องเป็นผู้นำธุรกิจทั่วไปของตัวแทนในการเป็นสมาชิกของของสมาคมประกันภัยทั่วไปของสิงคโปร์

2.3 ตัวแทนจะต้องนำพาธุรกิจของตัวแทนโดยซื่อสัตย์และสมบูรณ์ที่สุด

2.4 ถ้าผู้ถือกรมธรรม์หรือผู้เอาประกันภัยกระทำการร้องเรียนว่าไม่พอใจกับการบริการของตัวแทน ตัวแทนจะต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับหัวหน้าของตัวแทนในการตรวจสอบ

---

[15] ข้อมูลทั่วไปและกฎหมายทางอินเทอร์เน็ต.จาก **http : //www.gia.org.sg/AMF.cfm.**

[16] แหล่งเดิม.

2.5 ตัวแทนจะต้องแจ้งผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัยว่า ถ้าไม่พอใจกับการบริการของตัวแทน หรือถ้าต้องการกระทำการร้องเรียนตัวแทนแล้ว ผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยจะต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษรแก่หัวหน้าของตัวแทนที่เกี่ยวข้อง

2.6 ตัวแทนจะต้องปฏิบัติตามและยินยอมทำตาม นอกเหนือจากบทบัญญัติของกฎเกณฑ์การปฏิบัติการประกันภัยทั่วไปของสิงคโปร์และบทบัญญัติของ GIARR ตามที่สามารถแก้ไขได้โดย GIA

2.7 ถ้าไม่มีการกำหนดเจาะจงไว้ หรือไม่มีสาระที่เรียกร้องเป็นอย่างอื่น คำที่ถูกใช้ในกฎเกณฑ์นี้จะต้องมีความหมายเดียวกับที่นิยามไว้ใน GIARR

2.8 ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนจะต้องปฏิบัติตามและยินยอมทำตามและบทบัญญัติทั้งหมดในเรื่องนี้ที่อ้างถึงตัวแทน จะต้องรวมการอ้างถึงผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนด้วย จนกว่าจะมีสาระที่เรียกร้องเป็นอย่างอื่น

2. ในส่วนของนายหน้าประกันภัย

นายหน้าประกันภัย (Conduct of Insurance Broking Business)[17] ของประเทศสิงคโปร์อยู่ในกฎหมายส่วนที่สองของคนกลางในการประกันภัยทั่วไป **(Insurance Intermediaries General 1999)** ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

"นายหน้าประกันภัย" (insurance broker) หมายถึงบุคคลที่กำลังดำเนินธุรกิจการประกันภัยในประเทศสิงคโปร์ โดยเป็นตัวแทนของผู้เอาประกัน หรือผู้เอาประกันโดยเจตนา

"นายหน้าประกันภัยตรง" (direct insurance broker) หมายถึง บุคคลที่ได้จดทะเบียนภายใต้มาตรา 35X ตามกรมธรรม์ประกันภัย ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทั่วไป และกรมธรรม์อุบัติเหตุและสุขภาพระยะยาว รวมถึงกรมธรรม์ประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการประกันภัยต่อ

"นายหน้าประกันภัยต่อทั่วไป" (general reinsurance broker) หมายถึงบุคคลที่ได้จดทะเบียนภายใต้มาตรา 35X ที่เกี่ยวข้องกับการประกันความรับผิดต่อทรัพย์สินภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทั่วไป

---

[17] แหล่งเดิม.

"นายหน้าประกันภัยที่จดทะเบียนแล้ว" (registered insurance broker) หมายถึง นายหน้าประกันภัยที่ได้จดทะเบียนภายใต้มาตรา 35X

สมาคมนายหน้าประกันภัยแห่งสิงคโปร์ (Singapore Insurance Broker's Association : SIBA) ได้ร่วมมือกับสมาคมประกันวินาศภัยแห่งสิงคโปร์ ในการยกระดับความเป็นมืออาชีพของนายหน้าประกันภัย กล่าวคือ ผู้บริหารของบริษัทนายหน้าที่เป็นสมาชิกของสมาคม ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในธุรกิจประกันวินาศภัยไม่น้อยกว่า 5 ปี ในระดับบริหาร หรือ 10 ปี ในระดับทั่วไป และต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับ Acll / Aall หรือ CIP หรืออื่นๆ ที่เทียบเท่า สำหรับนายหน้าประกันภัยทั่วไปต้องมีการศึกษาระดับวุฒิบัตรนายหน้าหรือเทียบเท่า และบริษัทสมาชิกต้องมีรายงานการว่าจ้างบุคคลเพื่อให้เป็นนายหน้า หรือการแต่งตั้งผู้บริหารของบริษัทนายหน้าให้สมาคมทราบ

สถาบันตัวแทนและนายหน้าของ Lloyd

ตัวแทนและนายหน้าประกันภัยที่เป็นสมาชิกของ Lloyd นับว่าเป็นผู้รับประกันภัยประเภทหนึ่งที่ต้องได้รับใบอนุญาตจากราชการในการประกอบอาชีพในสิงคโปร์ตามกฎหมายประกันภัย ตามมาตรา 34 ซึ่งกำหนดให้ตัวแทนนายหน้าฝากเงินไว้กับส่วนราชการไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ของเบี้ยประกันภัยสำหรับธุรกิจในสิงคโปร์ในปีปฏิทินที่ผ่านมาของสำนักงานตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศ (Representive offices of Overseas Insurance Companies)

สำนักงานตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศในสิงคโปร์ [18] จะไม่ได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจประกันภัย นอกจากให้บริการแก่ลูกค้าเดิม การติดต่อสื่อสารแทนสำนักงานใหญ่ และการวิจัยตลาด ฉะนั้นการยกระดับความรู้ของตัวแทนและนายหน้าประกันภัยของสิงคโปร์ เป็นความร่วมมือกันในสามฝ่ายคือ กรมทะเบียนประกันภัย สมาคมประกันภัยต่างๆ และวินาศภัยประกันภัย รวมทั้งสถาบันประกันภัย ซึ่งหน่วยงานทั้งสามด้านพร้อมใจกันยกระดับการศึกษา ทำให้ประสบความสำเร็จ

---

[18] แหล่งเดิม.

ประเทศสิงคโปร์มีความพอใจที่จะกล่าวว่าตนเปิดตลาดเสรี สำหรับธุรกิจประกันภัยอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม พื้นฐานการเปิดเสรีก็มาจากการวางระบบที่ดีของราชการในการดูแลธุรกิจและศักยภาพทางการศึกษาของประชากรซึ่งรวมถึงบุคลากรของธุรกิจประกันภัย ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดูแลธุรกิจ เฉพาะในส่วนที่จำเป็นและขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านจากการทำงาน จนสามารถยกระดับของบุคลากรในธุรกิจได้ หากประเทศไทยจะเปิดตลาดเสรีสำหรับธุรกิจประกันภัย ก็จำเป็นต้องเน้นการกระจายความรู้เรื่องการประกันภัยให้เสมอภาคทั่วประเทศ เพื่อยกระดับบุคลากรที่มีอยู่ในธุรกิจและเตรียมพื้นฐานสำหรับผู้ที่จะเป็นบุคลากรของธุรกิจในอนาคต

3. การควบคุม การกำกับ ดูแลคนกลางประกันภัย ตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิตประเทศสิงคโปร์

ในการควบคุมดูแลธุรกิจประกันชีวิตของกรมทะเบียนประกันภัย (Insurance Commissioner's Department (ICD)[19] ได้มีกฎหมายกำหนดให้บริษัทปฏิบัติตามรายละเอียดในเรื่องต่างๆ มากพอสมควรและมีบทกำหนดที่เข้มงวด ประกอบกับธุรกิจประกันภัยในสิงคโปร์มีการแข่งขันกันสูง แต่ละบริษัทพยายามที่จะสร้างชื่อเสียงและปฏิบัติตามกฎหมาย

กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมดูแลธุรกิจประกันชีวิตของสิงคโปร์ คือ

1. การควบคุมการจ่ายค่านายหน้า และการควบคุมการจ่ายเงินให้แก่ตัวแทนประกันชีวิตและกรมธรรม์ประกันภัยที่ชดเชยค่าเสียหายตามวิชาชีพโดยกรมทะเบียนประกันภัย

2. การควบคุมอัตราความคงอยู่ของกรมธรรม์ประกันชีวิตได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมอัตราความคงอยู่ของกรรม์ประกันชีวิต ไว้ในประเภทตัวแทนประกันชีวิต

ก. บริษัทจะต้องถูกควบคุมการเพิ่มจำนวนตัวแทนประกันชีวิต ถ้าหากบริษัทไม่สามารถรักษาอัตราตามที่เป็นอยู่ 2 ปีแรก ของการออกกรมธรรม์ประกันชีวิตรายใหม่ โดยการวิเคราะห์จากเบี้ยประกันภัย ไว้ให้ต่ำกว่า 80% มิฉะนั้นบริษัทจะต้องถูกควบคุมจำนวนตัวแทนประกันชีวิต โดยไม่ให้มีจำนวนตัวแทนประกันชีวิตเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

ข. ตัวแทนประกันชีวิตที่มีอัตราตามอยู่ของกรมธรรม์ 2 ปีแรกเท่ากับ 50% หรือถ้าต่ำกว่า 50 % จะต้องถูกออกจากการเป็นตัวแทน

---

[19]แหล่งเดิม.

ค. การให้สิทธิผู้เอาประกันภัยดูรายละเอียดกรมธรรม์ 14 วัน ผู้เอาประกันภัยจะได้รับสิทธิในการตรวจสอบข้อความและเงื่อนไขต่าง ๆ ของกรมธรรม์เป็นเวลา 14 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับกรมธรรม์ ถ้าหากผู้เอาประกันภัยได้พบว่าแบบประกันชีวิตนั้น มีเงื่อนไขในการจ่ายเงินไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ผู้เอาประกันภัยสามารถขอยกเลิกกรมธรรม์ และขอรับเบี้ยประกันภัยคืนได้ภายในระยะเวลาดังกล่าว และบริษัทสามารถขอรับเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากการพิจารณารับประกันภัยคืนจากผู้เอาประกันภัยได้

ง. การจ่ายเงินปันผล ในประเทศสิงคโปร์ กำหนดให้มีการแบ่งส่วนเกินหรือกำไรจากธุรกิจประกันชีวิตที่มีส่วนร่วมในการแบ่งเงินปันผล โดยสัดส่วนให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์และผู้ถือหุ้น

นักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะต้องส่งรายงานการจ่ายเงินปันผลให้กรมทะเบียนประกันภัย (Insurance Commissioner Department (ICD)) โดยแสดงรายละเอียด เพื่อวิเคราะห์จำนวนเงินส่วนเกินหรือกำไรที่เกิดขึ้นจากส่วนต่างๆ จาการบริหารงานของบริษัทว่าเป็นจำนวนเท่าใด คำนวณเป็นจำนวนเงินปันผลที่จะแบ่งให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์ทั้งหมดเป็นจำนวนเท่าใด และจำนวนเงินปันผลที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนเท่าใด

ดังนั้น จึงมีกฎหมายกำหนดให้บริษัทแบ่งแยกธุรกิจประกันชีวิตออกเป็นประเภทที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล (Participating) และประเภทที่ไม่มีส่วนร่วมในเงินปันผล (Non-participating) และวิเคราะห์กำไรที่เกิดขึ้นในระหว่างปีเพื่อนำไปแบ่งให้แก่ผู้ถือกรมธรรม์และผู้ถือหุ้นตามที่กฎหมายกำหนด

จ. กฎหมายกำหนดการควบคุมดูแลถ้อยคำ ใบคำขอทำสัญญาประกันชีวิตตามกรมธรรม์ประกันชีวิต ตลอดจนใบโฆษณาชี้ชวนต่าง ๆ ให้กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบต่าง ๆ

ฉ. อัตราเบี้ยประกันภัยจะต้องได้รับอนุมัติจากกรมทะเบียนประกันภัย ก่อนนำออกไปชี้ชวนประชาชน และมีกฎหมายกำหนดให้นักคณิตศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบในการคำนวณดอกเบี้ยประกันชีวิต โดยจัดแสดงรายละเอียดในการคำนวณให้ชัดเจนดังนี้

สูตรทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ใช้ในการคำนวณเบี้ยประกัน

(1) ตารางที่ใช้ในการคำนวณ

(2) อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณ

(3) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการคำนวณ

เจ้าหน้าที่ กรมทะเบียนประกันภัย จะพิจารณาอัตราเบี้ยประกันชีวิตว่ามีความยุติธรรมหรือไม่ พร้อมทั้งดูประสบการณ์ในการบริหารงานในแต่ละด้านของแต่ละบริษัทประกอบการพิจารณาอนุมัติเบี้ยประกันภัย แต่ในประเทศไทย ไม่มีการกำหนดให้นักคณิตศาสตร์ต้องรับผิดชอบในการคำนวณเบี้ยประกันภัยและต้องแสดงรายละเอียดในการคำนวณต่อนายทะเบียน

ประเทศสิงคโปร์ มีการบัญญัติกฎหมายสำหรับผู้ประกอบการในธุรกิจประกันภัยพร้อมกับมีการติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิด อันนำไปสู่การกำกับดูแลกันเอง โดยมีการประกาศใช้กฎหมายประกันภัยอยู่ใน The Insurance Intermediaries General 1999 เพื่อกำกับดูแลคนกลางประกันภัย กล่าวคือตัวแทน นายหน้าประกันภัย และมีการแก้ไขกฎหมายประกันภัยในเดือนตุลาคม 2000 และเริ่มใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2002 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการชำระเงินแก่คนกลางประกันภัย การเปิดเผยข้อมูลเพื่อทำการเสนอเข้าไปในสัญญาประกันภัย การควบคุมหนังสือการติดต่อที่ถูกใช้โดยคนกลางประกันภัย

สัญญาประกันภัยที่ถูกชักชวนหรือการเกิดขึ้นของสัญญา โดยคนกลางประกันภัยเมื่อมีการชำระเบี้ยประกันภัยให้กับคนกลางประกันภัยแล้ว (Insurance Intermedairies) เสมือนหนึ่งว่าได้มีการชำระเงินให้กับบริษัทประกันภัยแล้ว บริษัทประกันภัยได้ชำระเงินให้แก่คนกลางประกันภัยเพื่อที่จะนำไปมอบให้แก่ผู้เอาประกันภัย ฉะนั้นคนกลางประกันภัยจะไม่ชำระหนี้สินใดๆ ให้แก่บริษัทประกันภัยตามจำนวนเกินเหล่านั้น ซึ่งถ้าคนกลางประกันภัยกระทำการใดๆ ตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ถือว่าเป็นโมฆะ

จึงได้มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมกำกับดูแลคนกลางประกันภัยในประเทศสิงคโปร์ดังนี้

1. การควบคุมเอกสารของคนกลางประกันภัยที่ใช้ในการติดต่อกับผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน ต้องผ่านความเห็นชอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นคนกลางประกันภัยจะมีความผิดซึ่งมีโทษทั้งจำและปรับ

2. ในการประกอบอาชีพคนกลางประกันภัย ต้องมีคุณวุฒิและประสบการณ์ในการอบรมเพื่อควบคุมระเบียบวินัยของคนกลางประกันภัย

3. เจ้าพนักงานของรัฐจะไม่ให้คนกลางประกันภัยดำเนินธุรกิจประกันภัยในประเทศสิงคโปร์ถ้าปรากฏว่าคนกลางประกันภัยกระทำการดังต่อไปนี้

3.1 ปลอมแปลงลายมือชื่อของผู้ถือกรมธรรม์

3.2 ยักยอกเบี้ยประกันภัยของผู้ถือกรมธรรม์

3.3 ละเมิดข้อกำหนดของ พ.ร.บ. นี้

3.4 ให้ข้อมูลที่ผิด ทำให้เข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้องในการทำคำขอเอาประกันภัยแก่บริษัทประกันภัย

3.5 ให้ผู้เอาประกันภัยกรอกข้อความในแบบฟอร์มที่ไม่ถูกต้องในข้อสาระสำคัญ

3.6 ก่อให้เกิดความเสียหายที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งภายใต้กฎหมายของคนกลางประกันภัยของประเทศสิงคโปร์มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545

การประกันวินาศภัย (General Insurance)

การประกันวินาศภัย อยู่ในการกำกับดูแลของธุรกิจประกันวินาศภัย ส่วนกรมทะเบียนประกันภัยควบคุมส่วนน้อย แต่จะให้ผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย มีความรับผิดชอบในตัวเองให้มากที่สุด ในส่วนกรมธรรม์ประกันวินาศภัย ไม่มีกฎหมายกำหนดในการควบคุมดูแลแบบและข้อความของกรมธรรม์ แต่สมาคมประกันวินาศภัยเป็นผู้ให้แนวทางเกี่ยวกับข้อความในกรมธรรม์[20]

1. สมาคมประกันวินาศภัยสิงคโปร์ ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของสมาคมวินาศภัย เพื่อเป็นแนวทางของการพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งประกอบด้วย

ก. ภาพพจน์ที่ดีต่อสาธารณะและมีความซื่อสัตย์สุจริต

ข. มีฐานะทางการเงินที่ดี และมั่นคง และเพื่อให้กรมธรรม์สอดคล้องกับความต้องการของผู้เอาประกันภัย[21]

2. การดำเนินการ (Charting the course) ส่งเสริมให้มีการวางมาตรฐานในการขาย ส่งเสริมให้มีการคุ้มครองด้านประกันภัยแก่สาธารณะการให้บริการด้านค่าสินไหมทดแทน

3. ระยะเวลาในการตรวจสอบกรมธรรม์ประกันภัย สำหรับกรมธรรม์ประกันภัยที่ออกให้ผู้เอาประกันภัยจะมีระยะเวลาในการตรวจสอบกรมธรรม์ไม่น้อยกว่า 14 วันทำการ นับจากวันที่ผู้เอาประกันภัยได้รับกรมธรรม์ประกันภัยระยะเวลาดังกล่าว หากผู้เอาประกันภัยไม่ต้องการความคุ้มครองตามกรมธรรม์สามารถยกเลิกได้ โดยจะได้รับเบี้ยประกันภัยที่ชำระลดแล้วทั้งหมดคืนภายใต้เงื่อนไขที่ว่าภายในระยะเวลาดังกล่าว ผู้เอาประกันภัย ยังไม่ได้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

---

[20] Final Report. (2002, 15 October). **Enhancing Stardards in General Insurance in Singapore.** pp.4-5.

[21] Ardrew Stoleer. (2543, ประจำไตรมาสที่ 4) .**Self-Regulation for UK.Insurer.**

ก. มีการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ และมีความเป็นธรรมต่อผู้เอาประกันภัย

ข. มีมาตรฐานในด้านการเสนอขายกรมธรรม์และด้านการให้บริการ

ค. มีความโปร่งใส มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาของสมาคมประกันวินาศภัยสิงคโปร์

4. การแจ้งต่ออายุ (Notice of renewal) จะแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบถึงวันครบชำระเบี้ยประกันงวดถัดไป หรือวันที่สัญญาประกันภัยจะกำหนดล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วันทำการ

4. มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย (IAIS / Insurance Core Principles)

มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย[22] (Insurance Core Principles) ได้พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2000 โดย International Association of Insurance Supervisors (IAIS) ซึ่ง IAIS มีสมาชิกประกอบไปด้วยหน่วยงานผู้กำกับดูแลธุรกิจประกันภัยจากหลายประเทศ มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยนี้ได้พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของหลักการการควบคุมธุรกิจประกันภัย หลักการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยนานาชาติและการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ (Insurance Concordat) และหลักการจัดการธุรกิจประกันภัย โดยตระหนักถึงการที่จะต้องสร้างความมั่นใจในเรื่องการคุ้มครองผู้ถือกรมธรรม์และความมั่นคงของภาคการเงิน

ทั้งนี้ มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย (Insurance Core Principles: ICP) ที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นมาตรฐานซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมประจำปี ครั้งที่ 10 ของ IAIS ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2003 โดยเป็นการปรับปรุงครั้งที่ 3 จากเดิมเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2000 และเดือนกันยายน ค.ศ. 1997 เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับหน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจประกันภัยทั่วโลก ซึ่งมาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยฉบับปรับปรุงล่าสุดนี้ จะมี 7 หมวด คือ เงื่อนไขสำหรับความมีประสิทธิภาพของการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย ระบบการกำกับดูแล องค์กรภายใต้การกำกับดูแล การดำเนินการในการกำกับดูแล ข้อกำหนดที่มีความรอบคอบ ตลาดและผู้บริโภค การต่อต้านการฟอกเงินและการต่อต้านการให้เงินอุดหนุนต่อการก่อการร้าย

ทั้งนี้ มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยทั้ง 7 หมวดนี้ ผู้วิจัยขอศึกษาเฉพาะในส่วนของตลาดและผู้บริโภค รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

---

[22] อรรถพล พิบูลธนพัฒนา. (2547, 24 มีนาคม). "มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย." **วารสารการประกันภัย ฉบับพิเศษ ครบรอบ 25 ปี กรมการประกันภัย.** หน้า 76 – 134.

ICP 24 คนกลางประกันภัย (Intermediaries)

หน่วยงานที่กำกับดูแลต้องมีข้อกำหนด สำหรับการปฏิบัติของคนกลางประกันภัย เนื่องจากในหลายประเทศ คนกลางประกันภัยเป็นช่องทางการขายที่สำคัญของธุรกิจประกันภัย โดยทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างผู้บริโภคและบริษัทประกันภัย ดังนั้น หน่วยงานที่กำกับดูแลจึงควรกำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องมีการขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ มีการกำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องมีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านทั่วไป ด้านธุรกิจ และด้านวิชาชีพ และมีการกำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องให้ข้อมูลแก่ลูกค้าในส่วนที่เกี่ยวกับฐานะของตน โดยเฉพาะเรื่องการเป็นคนกลางประกันภัยอิสระ หรือสังกัดบริษัทใด และเรื่องอำนาจในการเข้าทำสัญญาประกันภัยแทนบริษัทประกันภัย อีกทั้งควรมีการกำหนดให้คนกลางประกันภัยที่รับเงินจากลูกค้า ต้องมีการป้องกันอย่างเพียงพอในการดูแลรักษาเงินนั้นๆ และหากกรณีที่มีความจำเป็น หน่วยงานที่กำกับดูแลอาจดำเนินการเข้าแก้ไข ซึ่งรวมถึงการใช้มาตรการแทรกแซงต่างๆ ทั้งโดยตรงหรือผ่านบริษัทประกันภัย ตลอดจนอาจยกเลิกใบอนุญาตประกอบ ธุรกิจของคนกลางประกันภัยตามความเหมาะสม นอกจากนี้หน่วยงานที่กำกับดูแลหรือหน่วยงานอื่น ควรต้องมีอำนาจในการดำเนินการกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจคนกลางประกันภัยโดยไม่ได้รับอนุญาต

ICP 25 การคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer protection)

หน่วยงานที่กำกับดูแลต้องมีข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับบริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยในการติดต่อกับผู้บริโภค ซึ่งรวมถึงบริษัทประกันภัยต่างชาติที่ขายกรมธรรม์ข้ามพรมแดน โดยข้อกำหนดนี้อาจรวมถึงการนำเสนอข้อมูลปัจจุบันที่ครบถ้วนและเกี่ยวข้องแก่ผู้บริโภค ทั้งก่อนสัญญาเริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดสัญญา โดยมีการดำเนินการสำหรับผู้ที่กำลังตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ให้สามารถได้รับข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจเลือกซื้อก่อนเข้าทำสัญญาและรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และภาระผูกพันของตนตลอดช่วงอายุสัญญา ดังนั้น หน่วยงานที่กำกับดูแลควรกำหนดให้บริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยมีการปฏิบัติต่อลูกค้าโดยใช้ทักษะและให้การดูแลเอาใจใส่ตามสมควร มีการกำหนดให้บริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยมีนโยบายในการปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม มีการสอบถามข้อมูลจากลูกค้าของตนตามความเหมาะสม เพื่อใช้สำหรับการประเมินความต้องการด้านประกันภัยของลูกค้าก่อนที่จะให้คำปรึกษาหรือทำสัญญาใดๆ มีการกำหนดให้บริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและเวลาของการให้ข้อมูลทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับตัวกรมธรรม์ ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ที่ได้รับ ข้อผูกพันต่างๆ และการคิดค่าธรรมเนียมต่างๆ และในเรื่องอื่นๆ

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ที่ได้รับ ข้อผูกพันต่างๆ และการคิดค่าธรรมเนียมต่างๆ และในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการขาย ซึ่งรวมถึงความเป็นไปได้ในการขัดกันของผลประโยชน์ต่อผู้ถือกรมธรรม์ในปัจจุบันหรือในอนาคต ตลอดจนกำหนดให้บริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับค่าสินไหมทดแทนและข้อร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และด้วยความเสมอภาค โดยใช้กระบวนการที่ไม่ยุ่งยาก ง่ายต่อการเข้าถึงและมีความเสมอภาค

ICP 26 ข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส (Information, disclosure & transparency towards the market)

หน่วยงานที่กำกับดูแลต้องกำหนดให้บริษัทประกันภัยเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญอย่างทันท่วงที เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ทราบถึงการดำเนินการทางธุรกิจและฐานะทางการเงินของบริษัท และสภาพความเสี่ยงของบริษัท ดังนั้น บริษัทประกันภัยจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับฐานะทางการเงินของตนและความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยควรเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของตลาด เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสามารถหาได้ในเวลาที่ทำการตัดสินใจ ตลาดสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยปราศจากค่าใช้จ่ายหรือความล่าช้าอันเกินควร เป็นข้อมูลที่ครบถ้วนสามารถช่วยให้ตลาดเข้าใจสภาพและการดำเนินการของบริษัทประกันภัยได้ เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้ต่อการตัดสินใจ เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาทำการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทได้ และเป็นข้อมูลที่มีบรรทัดฐานสามารถคาดการณ์แนวโน้มได้ ทั้งนี้ ข้อมูลหมายรวมถึงข้อมูลในเรื่องฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐาน วิธีการ และสมมติฐานในการจัดเตรียมข้อมูล ความเสี่ยงต่างๆ และวิธีการบริหารจัดการ ตลอดจนบรรษัทภิบาล นอกจากนี้บริษัทประกันภัยจำเป็นต้องจัดทำรายงานทางการเงินที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีอย่างน้อยปีละครั้ง และเผยแพร่สู่ผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ และหน่วยงานที่กำกับดูแลควรให้การดูแลกับข้อมูลที่บริษัทประกันภัยเป็นผู้เปิดเผยและดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ICP 27 การฉ้อฉล (Fraud)

หน่วยงานที่กำกับดูแลต้องกำหนดให้บริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยมีมาตรการที่จำเป็นในการป้องกัน ตรวจสอบ และแก้ไขการฉ้อฉลที่เกี่ยวเนื่องกับการทำประกันภัย ซึ่งการฉ้อฉลนี้สามารถกระทำโดยบุคคลใดๆ เช่น บริษัทประกันภัย พนักงานและผู้บริหารของบริษัทประกันภัย คนกลางประกันภัย นักบัญชี ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษา ผู้ประเมินภัย รวมทั้งผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย ดังนั้นหน่วยงานที่กำกับดูแลควรต้องมีอำนาจและทรัพยากรในการกำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ และยังสามารถติดต่อกับหน่วยงานที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย และ

หน่วยงานกำกับดูแลอื่นได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการยับยั้ง ตรวจจับ บันทึก รายงาน และแก้ไข การฉ้อฉลในธุรกิจประกันภัย นอกจากนี้หน่วยงานที่กำกับดูแลควรกำหนดให้บริษัทประกันภัยและคนกลางประกันภัยมีมาตรฐานความน่าเชื่อถือในการดำเนินธุรกิจและมีการจัดสรรทรัพยากรและดำเนินกระบวนการและการควบคุม เพื่อยับยั้ง ตรวจจับ บันทึก และรายงานการฉ้อฉลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยทันที และควรกำหนดให้บริษัทประกันภัยดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันการฉ้อฉล ซึ่งรวมถึงการให้การฝึกอบรมเพื่อต่อต้านการฉ้อฉลให้แก่พนักงานและผู้บริหาร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบริษัทประกันภัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการฉ้อฉล และหน่วยงานที่กำกับดูแลควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่กำกับดูแลอื่น รวมทั้งหน่วยงานที่กำกับดูแลในต่างประเทศในการต่อต้านการฉ้อฉล

5. ข้อกำหนดในการจดทะเบียนเป็นตัวแทนประกันภัยทั่วไป General Insurance Agents Registration Regulations[23]

ประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดมาตรการสำหรับดำเนินธุรกิจเป็นตัวแทนประกันภัยทั่วไปให้เป็นไปตามาตรฐานทางการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย (IAIS Insurance Coru Principles) ข้อกำหนด ICP 24 คนกลางประกันภัย (Intermediries) และ ICP 27 การฉ้อฉล (Frand)

การควบคุมการประกอบวิชาชีพตัวแทนทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

1. ในเรื่องของคณะกรรมการการจดทะเบียนตัวแทน

(1) คณะกรรมการอาจมาจากบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมาคม หรือสหกรณ์

(2) บทบาทและหน้าที่ของสมาคม

1. กำหนดเนื้อหาในการจดทะเบียนของตัวแทน (Agent) และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน (Nominee Agents) เพื่อทำธุรกิจประกันภัยทั่วไป หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการแนะนำการประกันภัยทั่วไป

2. กำหนดเนื้อหาในการลงโทษ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงบดุล เบี้ยประกันภัยตั้งอยู่ สมาชิกจะต้องรายงานงบดุลประกันภัยที่ตั้งอยู่ทุกกรณี, ตัวแทน (Agents) หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน (Nominee Agents) ไม่ปฏิบัติตามการเรียกร้อง การพัฒนาทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD)

---

[23] แหล่งเดิม.

3. รูปแบบสาระสนเทศ ในการบริการฐานข้อมูล เพื่อเก็บและประมวลผลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวแทน (Agents) หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน (Nominee Agents)

4. การบริหารตัวแทน และผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน

2. นายทะเบียนตัวแทนประกันภัยทั่วไป

นายทะเบียนจะได้รับการแต่งตั้งจากตัวบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด อำนาจนายทะเบียนจะต้องควบคุมตัวแทนการประกันภัยทั่วไป โดยการเก็บรักษา ดูแล ปรับปรุงข้อมูลชื่อที่อยู่หรือปฏิบัติตามหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

3. องค์ประกอบของคณะกรรมการ (Agents Registration Borad)

(1) คณะกรรมการจะต้องประกอบด้วยสมาชิก 7 คน คณะกรรมการบริหารมาจากสมาคมประกันภัยทั่วไป จำนวน 2 คน

(2) ประธานของคณะกรรมการ ดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า 1 ปี สมาชิกของคณะกรรมการจะต้องดำรงตำแหน่งไม่เกิน 2 ปี

(3) องค์ประชุมของการประชุม จะต้องมีสมาชิกของคณะกรรมการอย่างน้อย 4 คน

4. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

(1) กำหนดกฎเกณฑ์ แบบฟอร์ม การประชุม และการรับฟังของคณะกรรมการทางหน้าที่ของนายทะเบียน ค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายในการสมัครการจดทะเบียนแบบฟอร์มและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการไต่สวน, การแต่งตั้งที่ปรึกษาทางกฎหมายที่อาจถูกร้องขอโดยคณะกรรมการ

5. การไต่สวน

คณะกรรมการอาจจัดตั้งการไต่สวน ถ้าคณะกรรมการมีเหตุผลที่เชื่อได้หรือได้รับข้อมูลหรือการร้องเรียนว่า ตัวแทน(Agents) หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน (Nominee Agent) ได้กระทำการละเมิดกฎ ข้อกำหนด แนวทางหรือคำสั่งที่ออกโดยสมาคมประกันภัยทั่วไปของสิงคโปร์ (General Insurance Association of Singapore) การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประสงค์ในการไต่สวนการกระทำความผิด คณะกรรมการจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างน้อยที่สุด 14 วัน นับตั้งแต่ตัวแทน หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน

6. การยกเลิก การพัก การจดทะเบียน หรือการตักเตือน

(1) คณะกรรมการอาจยกเลิก การพัก การตักเตือน การจดทะเบียน ถ้าคณะกรรมการพบว่าบุคคลที่จดทะเบียนแล้ว ได้จดทะเบียนโดยใช้ข้อความที่ผิด ไม่ถูกต้องหรือทำให้เข้าใจผิด ไม่สามารถเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นสาระ เพื่อสมัครการจดทะเบียน หรือการหลอกลวงในการจดทะเบียน

(2) คณะกรรมการอาจยกเลิกการจดทะเบียน ถ้าบุคคลที่จดทะเบียนแล้วได้รับการตัดสินว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายประกันภัย กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน

(3) คณะกรรมการอาจยกเลิกการจดทะเบียนเป็นตัวแทนได้ ถ้าตัวแทนไม่แสดงสมาชิกให้เป็นหัวหน้าของตัวแทนในช่วงเวลา 3 เดือน

(4) ตัวแทนไม่ผ่านการอบรมการพัฒนาทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง (The Continons Professional Development) ได้ก่อน 1 ตุลาคม ตามชั่วโมงขั้นต่ำที่กำหนดไว้โดยคณะกรรมการในทุกๆ ปี การจดทะเบียนของตัวแทนกับคณะกรรมการจะถูกยกเลิกในทันที จนกว่าตัวแทนจะส่งคำชี้แจงให้แก่คณะกรรมการเพื่อแสดงสาเหตุที่ไม่สามารถผ่านหรือสำเร็จตามจำนวนชั่วโมง

(5) ตัวแทน (Agents) หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน ละเมิดข้อกำหนดการจดทะเบียนของตัวแทนประกันภัยทั่วไป

7. บทลงโทษ คณะกรรมการอาจลงโทษได้โดย

(1) ยกเลิกการจดทะเบียน

(2) ระงับการจดทะเบียนระยะหนึ่งตามแต่คณะกรรมการจะเห็นควรว่าเหมาะสม

(3) การประนาม (ตักเตือน)

8. การอุทธรณ์

ตัวแทน (Agents) หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน (Nominee Agent) ยื่นอุทธรณ์จะต้องทำผ่านหัวหน้าอันดับแรกของตัวแทน การอุทธรณ์จะต้องยื่นเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องยื่นอุทธรณ์ภายใน 3 เดือนนับจากวันที่มีคำสั่งหรือคำตัดสินของคณะกรรมการได้แจ้งไว้แล้ว

9. การพิจารณาการอุทธรณ์

คณะกรรมการบริหารของสมาคมประกันภัยทั่วไปของสิงคโปร์ (GIA) จะต้องพิจารณารายละเอียดของกรณีและบันทึกของกระบวนการพิจารณา คณะกรรมการการบริหารจะต้องให้ผู้อุทธรณ์มีโอกาสเสนอเหตุผล

การจดทะเบียนที่ถูกยกเลิก โดยคณะกรรมการ ตัวแทน (Agent)หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทน (Nominee Agent) อาจสมัครขอจดทะเบียนภายหลัง 1 ปี นับแต่วันที่ยกเลิกการจดทะเบียน คณะกรรมการอาจใช้ดุลพินิจเห็นชอบหรือปฏิเสธการสมัครได้

3.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย

กฎหมายไทย

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัยในเรื่อง

3.2.1 การควบคุม กำกับดูแลคนกลางประกันภัยตามพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.2.2 กฎหมายการควบคุมคนกลางในประเทศไทย

3.2.3 ลักษณะของการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย

3.2.4 ขอบเขตของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมคนกลางประกันภัย

3.2.5 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมคนกลางประกันภัย

3.2.6 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์

3.2.1 การควบคุม กำกับ ดูแลคนกลางประกันภัย ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวกำหนดไว้เพียงการควบคุมและกำกับเฉพาะการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตและการรับเบี้ยประกันภัยกับการทำสัญญาประกันภัยแทนบริษัทซึ่งต้องได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท หากคนกลางประกันภัยดำเนินงานทำให้เกิดหรือจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประชาชน นายทะเบียนมีอำนาจเพียงเพิกถอนใบอนุญาตเท่านั้น หน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างคนกลางประกันภัยกับผู้เอาประกันภัย

เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวแทนและนายหน้า ในกรณีที่มีการยักยอกหรือฉ้อโกงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา

การประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยภัยไม่สามารถกระทำได้โดยเสรี เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความผาสุกของสาธารณชน กฎหมายจึงบัญญัติให้ผู้ที่จะประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีฯ โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ก่อนที่รัฐมนตรีจะออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยให้แก่บริษัท บริษัทต้องมีหลักทรัพย์วางเป็นหลักทรัพย์ประกันไว้กับนายทะเบียนตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง

การควบคุมและกำกับบริษัทประกันชีวิตและวินาศภัยมีกฎหมายควบคุมอย่างรัดกุม ซึ่งต่างจากการควบคุมคนกลางประกันภัยซึ่งควบคุมและกำกับเฉพาะคุมสมบัติเท่านั้น กรณีการกระทำการของคนกลางประกันภัยต้องนำหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ เช่น สัญญาตัวแทนนายหน้าเป็นต้น ส่วนกรณีการลงโทษก็ให้นำประมวลกฎหมายอาญามาพิจารณา เช่น กรณีการยักยอก ฉ้อโกงเป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ไว้ว่าผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินั้น

ปัจจุบันรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้ข้าราชการกรมการประกันภัย ตั้งแต่ระดับ 3 ถึงระดับ 9 และพาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งนี้จะมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 48 กล่าวคือ มีอำนาจตรวจสอบกิจการ และฐานะการเงินของบริษัท รวมตลอดถึงมีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้

1) นายทะเบียน

ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้ให้คำนิยาม **“นายทะเบียน”** ไว้ว่าหมายถึง อธิบดีกรมการประกันภัย หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมาย

ส่วนใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของนายทะเบียน เช่น การให้ความเห็นชอบแบบและข้อความในกรมธรรม์ประกันภัย การออกประกาศหรือคำสั่งใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ การให้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตตัวแทนประกันภัยชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิตและตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัย เป็นต้น นายทะเบียนอาจเป็นผู้ใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือจะมอบหมายให้บุคคลใดทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ เช่น มอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนในเรื่องการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตหรือนายหน้าประกันชีวิต และตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัย

2) รัฐมนตรี

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้ให้คำนิยามคำว่า "รัฐมนตรี" ไว้ว่าหมายถึง รัฐมนตรีผู้ซึ่งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีจะเป็นผู้ใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี กล่าวคือเป็นผู้ออกกฎหมายและประกาศกระทรวง เช่น ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมต่างๆ ออกประกาศกระทรวง กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย สามารถลงทุนประกอบธุรกิจได้หลายประเภท หรือเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์ในการเพิกถอนใบอนุญาตคนกลางประกันภัย เป็นต้น

1.1 การควบคุม กำกับ ดูแลคนกลางประกันภัยเปรียบเทียบการควบคุมกำกับบริษัทประกันภัย

กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลคนกลางประกันภัยตามหลักกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยก็ต่อเมื่อตัวแทนประกันชีวิตและวินาศภัยหรือนายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัย กระทำการดังต่อไปนี้

(1) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

(2) ขาดคุณสมบัติการเป็นตัวแทนประกันชีวิตและวินาศภัยหรือนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัย

(3) ดำเนินงานทำให้เกิดหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประชาชน

ทั้งนี้ผู้ถูกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งอนุมัติของรัฐมนตรี การฝ่าฝืนข้อห้ามเกี่ยวกับการใช้ชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ประกันชีวิต" "ประกันวินาศภัย" หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และปรับไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

ตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยจะต้องมีจรรยาบรรณ หากทุจริตหลอกลวง ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลภายนอก นอกจากจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว อาจต้องรับผิดในโทษทางอาญา และต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งด้วย

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย หรือบริษัมหาชน จำกัด ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย วัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้ธุรกิจประกันวินาศภัยมีความมั่นคง ให้การดำเนินงานของบริษัทอยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้ ป้องกันมิให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยถูกกระทำโดยทุจริตเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์จากการประกันภัย และเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย และผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย

กฎหมายจึงถูกบัญญัติให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี ในการขอใบอนุญาตรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องมีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วไม่น้อยกว่า 300 ล้านบาท (ตามมาตรา 6 และมาตรา 7) การเปิดสาขาก็ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดไว้

เงินกองทุน หมายความว่า ทรัพย์สินส่วนที่เกินกว่าหนี้สินของบริษัทตามราคาประเมินและหนี้สิ้นที่ประเมิน (มาตรา 4) จำนวนเงินกองทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินกองทุน แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท

เงินสำรอง ได้มาจากเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยชำระให้แก่บริษัทเพื่อตอบแทนการที่บริษัทรับเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันภัย เมื่อมีวินาศภัยเกิดขึ้น บริษัทจำเป็นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามข้อคุ้มครองในกรมธรรมประกันภัยที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้

การลงทุนประกอบธุรกิจอื่น หน้าที่หลักของบริษัทประกันวินาศภัย คือ การรับประกันวินาศภัย แต่เนื่องจากบริษัทประกันวินาศภัยจะมีเงินกองทุนมากกว่าบริษัทการค้าทั่วๆ ไป ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงได้บัญญัติให้บริษัทสามารถนำเอาเงินดังกล่าวไปลงทุนหาดอกผล เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวการของบริษัท โดยพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้อำนาจแก่รัฐมนตรีออกประกาศกระทรวงในเรื่องของการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัย และยังได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีที่จะกำหนดเงื่อนไขในการลงทุนให้บริษัทปฏิบัติด้วยก็ได้ เหตุผลก็เพื่อป้องกันมิให้บริษัทนำเงินไปใช้ในทางที่ผิด หรือนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือในกิจการที่มีความเสี่ยงสูงเกินไปซึ่งอาจมีผลกระทบถึงบริษัท การควบคุมกำกับดูแลการลงทุนของบริษัทมิใช่คำนึงถึงผลตอบแทนที่สูงเท่านั้น เพราะการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงย่อมจะมีความเสี่ยงสูงด้วย นอกจากนั้นแล้วยังต้องมีการกระจายการลงทุนอีกด้วย เช่น บริษัทจะซื้อหุ้นของบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายทั้งหมด

มาตรการในการกำกับดูแล เพื่อให้การกำกับดูแลบริษัทมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติมาตรการไว้หลายประการ เช่น ให้บริษัทต้องจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชี และเก็บรักษาสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีไว้ไม่น้อยกว่าสิบปี (มาตรา 44 และมาตรา 45) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจสอบฐานะการเงินและกิจการของบริษัท (มาตรา 51) นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขฐานะการเงิน สั่งเพิ่มทุนหรือลดทุน หรือจะสั่งให้หยุดรับประกันวินาศภัยเป็นการชั่วคราวก็ได้ (มาตรา 52) มาตรการสุดท้ายก็คือการให้อำนาจรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยได้ (มาตรา 59)

การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 กำหนดสาเหตุไว้ 5 ประการดังนี้

1. บริษัทมีหนี้สินเกินกว่าทรัพยสิน หรือมีฐานะการเงินไม่มั่นคงอันอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน กรณีบริษัทมีหนี้สินเกินกว่าทรัพย์สินแสดงว่าบริษัทขาดเงินกองทุน (ตามกฎหมาย บริษัทสำรองเงินกองทุนไว้ร้อยละสิบของเงินสำรองประกันภัย แต่จัดไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท)

2. บริษัทฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐมนตรี นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัติ เช่น บริษัทไปลงทุนประกอบธุรกิจอื่นตามประเภทที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวง แต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข แล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อฐานะการเงินของบริษัทเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

3. บริษัทหยุดประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควร

4. บริษัทประวิงการจ่ายเงินที่ต้องใช้ตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่าย หรือคืนโดยไม่มีเหตุอันควร หรือจ่ายคืนไปโดยไม่สุจริต

5. ถ้าบริษัทประกอบธุรกิจต่อไป จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 กฎหมายได้กำหนดความหมายไว้ว่า บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และหมายความถึง สาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติประกันชีวิตพ.ศ.2535

ผู้ใดประสงค์จะประกอบธุรกิจประกันชีวิต ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ แต่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี การจัดตั้งนิติบุคคลเช่นว่านั้นจะต้องจัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือจัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทมหาชน จำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ก็ได้ (มาตรา 7 วรรคสอง) นอกจากบริษัทจะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตต่อรัฐมนตรีภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ทั้งนี้ต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท บริษัทจะต้องมีหลักทรัพย์วางไว้กับนายทะเบียนเป็นหลักทรัพย์ประกันมีมูลค่าไม่เกินกว่า 20 ล้านบาท หลักทรัพย์ดังกล่าวนี้จะเป็นเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือทรัพย์สินอย่างอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ก็ได้ นอกจากนี้แล้ว บริษัทยังจะต้องมีเงินกองทุนครบถ้วนเต็มจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบล้านบาท และในการออกใบอนุญาตดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง (มาตรา 7 วรรค 3,4) ส่วนบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย จะต้องประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย โดยการจัดตั้งเป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่อประเทศไทย และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

การฝ่าฝืนข้อห้ามเกี่ยวกับการใช้ชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ประกันชีวิต" หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และปรับไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

การวางหลักทรัพย์ประกันของบริษัทประกันชีวิต

"หลักทรัพย์ประกัน" หมายความว่าอย่างไร ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ไม่ได้ให้นิยามไว้ แต่ถ้าพิจารณาบทมาตราในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ประกอบเข้าด้วยกันแล้ว จะได้ความหมายว่า เป็นทรัพย์สินของบริษัท จะเป็นประเภทเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือทรัพย์สินอย่างอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดก็ได้ ที่บริษัทต้องนำมาวางไว้กับนายทะเบียนตามมูลค่าที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้ต่อเจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้อันเกิดจากการเอาประกันชีวิต เฉพาะแต่ในกรณีบริษัทเลิกกันหรือล้มละลาย หลักทรัพย์ได้รับชำระหนี้อันเกิดจากการเอาประกันชีวิตเฉพาะแต่ในกรณีบริษัทเลิกกัน กล่าวคือ เจ้าหนี้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่เกิดจากการเอาประกันชีวิต ไม่อาจจะขอรับชำระหนี้โดยอาศัยเอากับหลักทรัพย์ประกันหนี้ได้

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ให้ความสำคัญแก่หลักทรัพย์ประกันโดยได้กำหนดไว้ให้ผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต ต้องวางหลักประกันต่อนายทะเบียนให้ครบจำนวนก่อนจึงจะยื่นคำขอรับใบอนุญาตได้หรือให้ใบอนุญาตได้ (มาตรา 7 วรรค 1 และมาตรา 8 วรรค 4)

จำนวนของหลักทรัพย์ประกันชีวิตต้องวางไว้กับนายทะเบียน กฎหมายได้กำหนดว่าขั้นต่ำจะต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท ฉะนั้นบริษัทประกันชีวิตสามารถนำหลักทรัพย์ประกันวางไว้กับนายทะเบียนเกินกว่า 20 ล้านบาทก็ได้

การควบคุมการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิต

ประเทศไทยถือว่าการประกอบธุรกิจประกันชีวิตจัดเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความผาสุกและความปลอดภัยแห่งสาธารณชน ฉะนั้นในการดำเนินงานผู้ได้รับอนุญาต จึงควรต้องได้รับการควบคุมและให้มีฐานะการเงินที่มั่นคง และต้องไม่เอารัดเอาเปรียบต่อผู้บริโภค ในขณะเดียวกันก็ควรให้ธุรกิจสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 จึงได้มีการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทที่สำคัญไว้ดังนี้

ก. การลงทุนประเภทธุรกิจอื่น

เมื่อถือว่าการประกันชีวิตเป็นการออมประเภทหนึ่ง ฉะนั้นการนำเบี้ยประกันภัยจำนวนมากมาเก็บรวมไว้ที่บริษัทเพื่อใช้แต่เฉพาะในธุรกิจประกันชีวิตเท่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบริษัทและสังคมส่วนร่วม กฎหมายซึ่งได้เปิดช่องให้รัฐมนตรีมีสิทธิอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิต สามารถนำเบี้ยประกันบางส่วนไปลงทุนประกอบธุรกิจประเภทอื่น

ข. แบบและข้อตกลงตามกรมธรรม์ประกันภัย

ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนก่อนออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในกรณีที่บริษัทออกกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยใช้แบบหรือข้อความที่นายทะเบียนไม่ได้ให้ความเห็นชอบ ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด คือเลือกให้บริษัทรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันที่ออกให้ หรือจะบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตนั้นเสียก็ได้ อย่างไรก็ตามไม่ว่าผู้เอาประกันภัยจะใช้สิทธิ์ดังกล่าวหรือไม่ บริษัทก็มีความผิดพลาดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา 95)

ค. การตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของบริษัท

ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้บริษัทปฏิบัติในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับกิจการและฐานะการเงิน เช่น การดำรงเงินกองทุน การวางเงินสำรองประกันภัยให้บริษัทส่งรายงานประจำปี แสดงฐานะการเงินและกิจการของบริษัทต่อนายทะเบียน

ง. การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต

ก่อนที่รัฐมนตรีจะเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตบริษัทใดก็ตาม นายทะเบียนต้องลงความเห็นของรัฐมนตรี จะสั่งให้แก้ไขฐานะการดำเนินการก่อนหากปรากฏว่าบริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย โดยอาจจะสั่งให้เพิ่มทุนหรือลดทุน สั่งให้บริษัทถอดถอนกรรมการหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการที่เป็นเหตุแห่งความเสียหาย และแจ้งต่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทน

เมื่อนายทะเบียน ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีสั่งให้บริษัทปรับปรุงฐานะการเงินแล้วแต่ฐานะหรือการดำเนินการก็ยังไม่ดีขึ้น รัฐมนตรีจะสั่งควบคุมบริษัทนั้น หรือจะเพิกถอนใบอนุญาตเสียก็ได้ ซึ่งในการควบคุมนั้นรัฐมนตรีจะเป็นผู้สั่ง และจะตั้งคณะกรรมการเข้าควบคุมโดยเข้าดำเนินกิจการในบริษัทได้ และหากปรากฏว่าบริษัทใดสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ รัฐมนตรีก็อาจยกเลิกการควบคุมได้ แต่ถ้าเห็นว่าไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ รัฐมนตรีก็จะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจ

การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 กำหนดสาเหตุไว้ 5 ประการดังนี้

1. บริษัทมีหนี้สินเกินกว่าทรัพย์สิน หรือมีฐานะการเงินไม่มั่นคงอันอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน กรณีบริษัทมีหนี้สินเกินกว่าทรัพย์สินแสดงว่าบริษัทขาดเงินกองทุน (ตามกฎหมายบริษัทสำรองเงินกองทุนไว้ร้อยละสองของเงินสำรองประกันภัยแต่จัดไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท)

2. บริษัทฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐมนตรี นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัติเช่นบริษัทไปลงทุนประกอบธุรกิจอื่นตามประเภทที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวง แต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข แล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อฐานะการเงินของบริษัทเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

3. บริษัทหยุดประกอบธุรกิจประกันชีวิตโดยไม่มีเหตุอันสมควร

4. บริษัทประวิงการจ่ายเงินที่ต้องใช้ตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่าย หรือคืนโดยไม่มีเหตุอันควร หรือจ่ายคืนไปโดยไม่สุจริต

5. ถ้าบริษัทประกอบธุรกิจต่อไป จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

1.2 คุณสมบัติของคนกลางประกันภัย ที่จะประกอบอาชีพคนกลางประกันภัย พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาตรา 69 นายหน้าประกันชีวิตมาตรา 72 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 64 นายหน้าประกันวินาศภัยมาตรา 67 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิตและวินาศภัย ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(1) บรรลุนิติภาวะ

(2) มีภูมิลำเนาในประเทศไทย

(3) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ได้พ้นโทษแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(5) ไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(6) ไม่เป็นนายหน้าประกันชีวิต

(7) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันชีวิต หรือใบอนุญาตเป็นนายหน้า ประกันชีวิตในระยะเวลาสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(8) ได้รับการศึกษาวิชาประกันภัยจากสถาบันการศึกษาที่นายทะเบียนประกาศกำหนดหรือสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันภัยได้ตามหลักสูตรและวิชาการที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

หากผู้ใดฝ่าฝืนกระทำการเป็นตัวแทนประกันชีวิตหรือตัวแทนวินาศภัย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัย (Broker) หมายถึง ผู้ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตและวินาศภัยกับบริษัท โดยกระทำเพื่อบำเหน็จเนื่องจากการนั้น ซึ่งนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยจะเป็นผู้กระทำการแทนผู้เอาประกันภัย และไม่ต้องสังกัดกับบริษัทประกันชีวิตและวินาศภัยใดๆ ต่างกับตัวแทนประกันชีวิตและวินาศภัยที่ต้องสังกัดบริษัทประกันชีวิตและวินาศภัย นายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยจะหาลูกค้าเพื่อให้ทำประกันชีวิตและวินาศภัยกับบริษัทประกันชีวิตและวินาศภัยใดๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ก็เพื่อหวังค่าตอบแทนเป็นบำเหน็จจากการที่ได้ชี้ช่องหรือจัดการให้มีการทำสัญญาประกันชีวิตและวินาศภัยขึ้น การกระทำของนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยจึงกระทบต่อผู้เอาประกันชีวิตและวินาศภัย และบริษัทประกันชีวิตและวินาศภัย หากนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยไม่ยึดถือจรรยาบรรณ และมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ กฎหมายจึงเข้ามาควบคุมนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัย โดยพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเป็นนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน หากผู้ใดฝ่าฝืน กระทำการเป็นนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยซึ่งได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ สามารถกระทำการชี้ช่องหรือจัดการให้มีการทำสัญญาประกันต่อกับผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและวินาศภัยในต่างประเทศ ซึ่งต่างจากตัวแทนประกันชีวิตและวินาศภัยที่กฎหมายให้เฉพาะชักชวนแนะนำ หรือกระทำการใดๆ เพื่อให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทที่รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น

ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัย แบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ

- **บุคคลธรรมดา** บุคคลธรรมดาจะเป็นนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยได้ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) ต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ

(2) มีภูมิลำเนาในประเทศไทย

(3) ต้องไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(5) ไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิต หรือใบอนุญาตเป็นตัวแทนและนายหน้าประกันวินาศภัย ในระยะเวลา 3 ปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาต

(7) ได้รับการศึกษาวิชาประกันภัยจากสถาบันการศึกษาที่นายทะเบียนประกาศกำหนดหรือสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันภัยได้ตามหลักสูตรและวิธีการที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

(8) ต้องไม่เป็นตัวแทนประกันชีวิต หรือตัวแทนประกันวินาศภัย

(9) ต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทประกันภัยใดๆ

- **นิติบุคคล** นิติบุคคลจะเป็นนายหน้าประกันชีวิตและวินาศภัยได้ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) นิติบุคคลนั้นมีสำนักงานใหญ่ในประเทศไทย

(2) นิติบุคคลนั้นมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเป็นนายหน้าประกันชีวิตหรือวินาศภัย

(3) มีพนักงานหรือลูกจ้างที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้ทำการแทนนิติบุคคลดังกล่าว

(4) นิติบุคคลนั้นต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันภัยในระยะเวลา 3 ปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

3.2.2 กฎหมายการควบคุมคนกลางในประเทศไทย

3.2.2.1 การควบคุมคนกลางในประเทศไทย

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตและวินาศภัยฉบับปัจจุบันที่ใช้บังคับอยู่มีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะกับกาลสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังขยายตัวในปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยให้มีความสอดคล้องคล่องตัวและสามารถอำนวยประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัยเพิ่มขึ้น ตลอดจนควรกำหนดขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เสียใหม่ เพื่อให้สามารถควบคุมและกำกับดูแลกิจการธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงเห็นควรมีการปรับปรุงกฎหมายตราพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบันให้มีทิศทางเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมและไม่ให้อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย ขณะเดียวกันก็เป็นการควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยให้มีความมั่งคงทางการเงินให้สามารถตรวจสอบได้เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตและเป็นการ ยกฐานะธุรกิจประกันภัยในประเทศให้ทัดเทียมนานประเทศด้วย

คนกลางประกันภัยในประเทศไทยยังไม่มีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายของตนเอง แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ โดยควบคุมกำกับดูแลด้านความประพฤติ หรือจรรยามารยาทคนกลางประกันภัย หน่วยงานที่ดูแลนอกเหนือรัฐ คือสมาคมประกันชีวิต และสมาคมประกันวินาศภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชน เป็นเพียงลักษณะของการรวมตัวของผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกันเท่ากัน ส่งผลให้การควบคุมกำกับดูแลยังไม่ครอบคลุมและรัดกุมเพียงพอ

จากแนวความคิดดังกล่าวจึงได้มีการนำตัวบทกฎหมายและวิถีทางการเคลื่อนตัวของกฎหมายประกันภัยมาปรับใช้ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันมากขึ้น กล่าวคือ มีการกำหนดบทบัญญัติห้ามไม่ให้กระทำการ การกำหนดหน้าที่ที่ต้องกระทำการ และการกำหนดบทลงโทษให้สูงขึ้นเมื่อมีการฝ่าฝืน แนวคิดดังกล่าวมีมูลเหตุมาจากความประพฤติของคนกลางประกันภัยที่เกิดขึ้นในสังคมการประกันภัยกันเอง รัฐฯในฐานะเป็นผู้ควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคมจำเป็นต้องออกกฎเกณฑ์ต่างๆ เพิ่มขึ้น ทำให้ดูเสมือนหนึ่งผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยต้องอยู่ในที่คับแคบยิ่งขึ้น ซึ่งคาดว่ากฎหมายธุรกิจประกันภัยไทยในอนาคตอาจจะ

ผ่อนคลายลง การควบคุมได้หรือไม่ จำต้องย้อนไปถึงหลักมูลฐานของการกำหนดกฎระเบียบ และความประพฤติของคนกลางประกันภัยก็เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขเรียบร้อย ดังนั้นกฎหมายธุรกิจประกันภัยไทยในอนาคตจะเป็นไปในทิศทางใดหรือจะมีการวิวัฒนาการอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมซึ่งน่าจะมีลักษณะที่เป็นการอำนวยความสะดวกต่อการประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็จะมีความเข้มงวดในสภาพบังคับของกฎหมายเพิ่มขึ้นไปด้วย อย่างไรก็ตาม ในการตรากฎหมายธุรกิจประกันภัยเห็นว่าไม่ควรตรากฎหมายที่มีลักษณะเป็นการดักหน้าการประกอบธุรกิจมากเกินไปจนไม่สามารถปรับบทกฎหมายให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่ควรให้กฎหมายอยู่ในสภาพที่อาจจะล้าสมัย[24]

3.2.2.1.1 การลงโทษคนกลางประกันภัย กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ มีการกำหนดโทษเพียงเพิกถอนใบอนุญาตสถานเดียวซึ่งถือเป็นเรื่องวินัยของสังคม วัตถุประสงค์หลักของการลงโทษนั้นมิได้เพื่อลงโทษคนกลางประกันภัยที่กระทำผิดมารยาท หากแต่เพื่อที่จะปกป้องสาธารณชนและวงการธุรกิจประกันภัยให้รอดพ้นจากคนกลางประกันภัยที่ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของวิชาชีพ เหตุผลอีกประการที่สำคัญในการลงโทษคนกลางประกันภัย ก็เพื่อที่จะทำให้สาธารณชนทั่วไปเกิดความมั่นใจว่าในกรณีที่คนกลางประกันภัยได้ประพฤติผิดมารยาทอย่างร้ายแรงและเป็นเรื่องเสื่อมเสียในแง่ธุรกิจประกันภัย คนกลางประกันภัยผู้นั้นจะต้องถูกดำเนินการลงโทษ

3.2.2.1.2 การปฏิบัติหน้าที่ของคนกลางประกันภัย จำเป็นต้องดำเนินการให้สมประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ดังนั้นคนกลางประกันภัยจะต้องควบคุมตนเองในการดำเนินงานของตนให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งถ้าหากดำเนินการไม่ถูกต้อง อาจจะเป็นผลเสียต่อสังคมและธุรกิจประกันภัย ในขณะที่จำนวนคนกลางประกันภัยเพิ่มขึ้น การควบคุมวินัยและหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็น ฉะนั้นหลักเกณฑ์ ในเรื่องวินัยและหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพคนกลางประกันภัย รวมทั้งการบังคับในด้านมาตรฐานของบุคคลในวิชาชีพได้สร้างขึ้น เพื่อผลประโยชน์คนกลางประกันภัยมากเกินไป ผู้เอาประกันภัยหรือสังคมก็จะถูกเอาเปรียบจากการผูกขาดวิชาชีพ

---

[24] ธีรพันธ์ ดวงพลอย. (2548). "วิวัฒนาการของกฎหมายธุรกิจประกันภัยประเทศไทย." **วารสารประกันภัย.**

ความแตกต่างระหว่างองค์กร[25] วิชาชีพกับสมาคมวิชาชีพและองค์กรวิชาชีพกับองค์กรของรัฐหรือส่วนราชการ กล่าวคือ ในแง่ของการจัดตั้งสมาคมวิชาชีพสามารถจัดตั้งได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายเฉพาะรายขึ้นมารับรองและเป็นการจัดตั้งโดยสมัครใจของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นเอง แต่สำหรับองค์กรวิชาชีพอาจมีตัวแทนของรัฐเข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารองค์กรด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่สมาคมวิชาชีพ ไม่มีอำนาจฝ่ายเดียวเหนือสมาชิกเหมือนอย่างกรณีขององค์กรวิชาชีพ ความแตกต่างระหว่างองค์การวิชาชีพกับองค์การของรัฐหรือส่วนราชการในการจัดตั้งโดยกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบองค์การของรัฐหรือส่วนราชการไม่มีสมาชิกเหมือนอย่างองค์การวิชาชีพและองค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานไม่มีที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกและในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่องค์การของรัฐหรือส่วนราชการไม่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพ

3.2.3 ลักษณะของการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย

การจัดตั้งองค์กรโดยเฉพาะในการควบคุมกำกับดูแลคนกลางประกันภัย เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยสอดส่องดูแลเพื่อมิให้กระทำความผิด ในรูปแบบสภาหรือคณะกรรมการอันเป็นองค์กรในลักษณะเป็นกลุ่มบุคคล การประกอบวิชาชีพคนกลางประกันภัยจำเป็นต้องมีสถาบันหรือองค์กร (Organization) ซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางคอยช่วยสอดส่องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ในการศึกษา วิเคราะห์ปัญหากฎหมายการควบคุมคนกลางประกันภัย มีแนวคิดในเรื่องของการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจประกันภัย และกฎหมายการควบคุมคนกลางประกันภัยนั้น ควรมีลักษณะพื้นฐานดังนี้

(1) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการฝึกอบรมและพัฒนาจรรยาบรรณในการเป็นคนกลางประกันภัยที่ดี เพื่อความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ มิให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบ ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ ทั้งยังเป็นการรองรับการขยายตัวทางด้านธุรกิจประกันภัยในอนาคต และยกระดับคนกลางประกันภัยให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับต่างประเทศ

---

[25] **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.**

"องค์กร" หมายถึง **ส่วนประกอบย่อยของหน่วยใหญ่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือ "ขึ้นต่อกันและกัน"**

"องค์การ" หมายถึง **ศูนย์รวมของกิจการที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน (Organization).** หน้า 910.

(2) มีการพิจารณาบทลงโทษให้ครอบคลุมและรัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อควบคุมความประพฤติของคนกลางประกันภัย และคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เอาประกันภัยให้ได้รับความเป็นธรรมจากการกระทำของคนกลางประกันภัย

(3) พิจารณาการขอรับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจประกันภัยและการเป็นตัวแทนและนายหน้าประกันภัย เพื่อควบคุม และกำกับดูแลการประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยให้ได้รับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องการประกันภัยที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามระบบธุรกิจประกันภัยในอนาคต

(4) พิจารณาการระงับ การเพิกถอนใบอนุญาต หรือปฏิเสธการออกใบอนุญาตการประกอบธุรกิจประกันภัย และการเป็นคนกลางประกันภัย

(5) การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพการเป็นคนกลางประกันภัยให้เข้มงวดและรัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมในการให้บริการแก่ประชาชนให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของบุคคลทั่วไป

(6) การกำหนดขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและเจ้าพนักงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสามารถควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยและคนกลางประกันภัยให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความคล่องตัวและสามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้เอาประกันภัยได้รวดเร็วขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา

3.2.4 ขอบเขตของกฎหมายที่ใช้ควบคุม

ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มีการกำหนดคุณสมบัติของคนกลางประกันภัยไว้ในเรื่องการออกใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาตคนกลางประกันภัย และอำนาจหน้าที่ของคนกลางประกันภัย แต่ไม่ได้กำหนดมาตรฐานการกระทำความผิด อำนาจในการร้องทุกข์กล่าวโทษคนกลางประกันภัย และการสอบสวนการกระทำความผิดของคนกลางประกันภัยไว้

ดังนั้นวิธีการดำเนินงานด้านขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน และเจ้าพนักงานของรัฐตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 จึงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลไม่มีการอิงคณะกรรมการในการสอบสวนการกระทำความผิดของคนกลางประกันภัย เป็นเรื่องของนายทะเบียนกรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่จะต้องใช้ดุลพินิจจึงทำให้มาตรฐานการควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัยต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งไม่สอดรับกับ

สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับความเป็นธรรม หรืออยู่ในสถานะที่เสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย

ฉะนั้น เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานคนกลางประกันภัย และธุรกิจประกันภัยให้ทัดเทียมนานาประเทศ จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัยให้ครอบคลุมรัดกุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนำมาตรการการขับเคลื่อนทางกฎหมายและวิถีทางการเคลื่อนตัวของกฎหมายมาใช้ เช่นการกำหนดบทลงโทษให้สูงขึ้นเมื่อมีการฝ่าฝืนการกระทำความผิด การตั้งคณะกรรมการรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เข้มงวดขึ้น ซึ่งผู้ยื่นคำขอต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพทางความรู้ความสามารถ และมีจรรยาบรรณที่ดีในการเป็นคนกลางประกันภัยตามหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนดไว้ ดังนี้

1. แนวทางในการควบคุม ดูแลผู้ประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยในประเทศไทย

หลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านธุรกิจประกันภัยมีสาระสำคัญคือผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางด้านธุรกิจประกันภัยจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้ คือ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ร้ายแรงเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพได้ ต้องมีวุฒิทางการศึกษาผ่านการอบรมมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งกรมการประกันภัยได้มอบหมายให้สถาบันประกันภัยไทย เป็นผู้จัดการฝึกอบรมความรู้แก่ผู้ที่ประสงค์ขอรับใบอนุญาตตามหลักสูตรที่นายทะเบียนกำหนดไว้ผู้ที่จะขอรับในอนุญาตเป็นผู้ประกอบอาชีพทางการธุรกิจประกันภัยต้องผ่านการอบรมหรือประเมินก่อนจึงจะมีสิทธิได้รับใบอนุญาตในการประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยเพื่อทำให้องค์กรนั้นมีความเข็มแข็ง เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพนี้จำเป็นต้องใช้ทักษะความชำนาญ และความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ จึงจำเป็นต้องมีระยะเวลาในการอบรมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเพียงพอตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อคาดหวังให้ผู้ประกอบอาชีพมีศีลธรรมจรรยาบรรณในหน้าที่ นำไปสู่ความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาแนวทางที่จะส่งเสริมผู้ประกอบอาชีพให้มีความระมัดระวังในการทำงานไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

2. การกำกับดูแลของรัฐมนตรี

อำนาจการกำกับดูแลของรัฐมนตรี คือ การควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของธุรกิจประกันภัย ให้มีความมั่นคงทางด้านฐานะการเงินให้สามารถตรวจสอบได้เพื่อป้องกันการทุจริต และกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุมครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม หรือ

ไม่ให้ผู้บริโภคอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจการประกันภัย โดยการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับกาลสมัย และสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังขยายตัวในปัจจุบันและอนาคตให้มีความคล่องตัวและสามารถอำนวยประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัยมากขึ้น รวมถึงการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและเจ้าพนักงานให้ชัดเจนขึ้นเพื่อควบคุมดูแลความประพฤติของคนกลางประกันภัยให้ได้รับการยกระดับจนได้มาตรฐานการเป็นคนกลางประกันภัยที่ทัดเทียมกับต่างประเทศได้ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ อันเป็นการทำให้ผลการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานตลอดจนเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อที่จะสามารถเข้ารับตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้นจนกระทั่งก้าวไปสู่มาตรฐานการเป็นคนกลางประกันภัยมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นอาชีพที่ควรได้รับการยกย่อง

3.2.5 เหตุผลและความจำเป็นในการควบคุมคนกลางประกันภัย

กรมการประกันภัยเป็นหน่วยงานของภาครัฐที่คอยควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยและคนกลางประกันภัยอย่างใกล้ชิด เทียบเท่ากับหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปแทรกแซง ทั้งนี้เพราะธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่กระทบถึงความปลอดภัยและผาสุกแห่งสาธารณชนดังที่ได้กล่าวไปแล้ว เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เอาประกันภัยให้ได้รับความเป็นธรรมจากการกระทำของคนกลางประกันภัย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่กฎหมายจะต้องเข้าไปควบคุม เพราะบุคคลดังกล่าวมีความสำคัญต่อความเจริญและความน่าเชื่อถือของประชาชนต่อธุรกิจประกันภัย เนื่องจากมีเรื่องการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่การควบคุมไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการเงินเท่านั้นแต่เน้นหนักในด้านการมีคุณภาพและจรรยาบรรณเป็นสำคัญ เพราะปัญหาและอุปสรรคหลายๆ ประการที่ทำให้ธุรกิจประกันภัยไม่เจริญก้าวหน้าและไม่ได้มาตรฐานสากลเทียบเท่ากับต่างประเทศส่วนหนึ่งมาจากคนกลางประกันภัย อีกทั้งหน่วยงานของภาครัฐก็เป็นส่วนสำคัญ เราจะเห็นได้จากกฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งใช้ระบบกฎหมายแบบ Common Law ซึ่งให้ความสำคัญกับการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนและนายหน้าประกันภัย จนกระทั่งได้บัญญัติกฎหมายโดยเฉพาะขึ้นนั่นก็คือ The Insurance Brokers (Registration) Act 1977 ขึ้น นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกายังมี The Model Act หรือกฎหมายแม่แบบเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตตัวแทนและนายหน้า (Agents and Brokers Licensing Model Act) เพื่อให้มลรัฐต่างๆ ของสหรัฐอเมริกา นำมาใช้เป็นรูปแบบเดียวกัน ส่วนประเทศสิงคโปร์ ก็ได้บัญญัติกฎหมาย Insurance Intermediaries General 1999 ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศสิงคโปร์จะเน้นในเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถ และหาหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายของประเทศสิงคโปร์จะค่อนข้าง

เข้มงวดและได้ผล เพื่อเป็นควบคุมคนกลางประกันภัย ให้ปฏิบัติตนภายใต้กรอบของจรรยาบรรณที่พึ่งมีต่อผู้บริโภคหรือผู้เอาประกันภัย

ดังนั้น การควบคุมดูแลคนกลางประกันภัยเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องเข้าไปควบคุมดูแล เพราะคนกลางประกันภัยเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการเงินของผู้เอาประกันภัยไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม จึงควรมุ่งเน้นหนักในด้านการมีคุณภาพและจรรยาบรรณเป็นปัจจัยสำคัญ และหากพิจารณาถึงเหตุและปัญหาที่ทำให้ธุรกิจประกันภัยไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร จะเห็นได้ว่าส่วนหนึ่งของปัญหานั้นเกิดจากคนกลางประกันภัย และในฐานะรัฐผู้ควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยเป็นสำคัญ การควบคุมคนกลางประกันภัยจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้เขียนต้องวิเคราะห์ปัญหาและความจำเป็นในการควบคุมคนกลางประกันภัย

เนื่องจากปัจจุบันผู้เขียนรับราชการในกรมการประกันภัย และทำหน้าที่ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยโดยตรง ผู้เขียนได้ศึกษา และวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ ที่คนกลางประกันภัยกระทำการอันเป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและประชาชนโดยแยกออกเป็นกรณีๆ ไปดังต่อไปนี้

1) ปัญหาที่เกิดจากคนกลางประกันภัยมิได้บ่งบอกความจริงไว้ชัดเจนถึงข้อคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัย

ในการที่คนกลางประกันภัยจะได้รับค่าบำเหน็จก็ต่อเมื่อบุคคลที่เขาชักชวนชี้ช่องหรือจัดการให้ทำสัญญาประกันภัยกับบริษัทตกลงรับขอเอาประกันภัยและบริษัทตกลงรับประกันภัยแล้ว อีกทั้งผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันภัยให้กับบริษัทแล้ว บริษัทจึงจะจ่ายค่าบำเหน็จให้แก่คนกลางประกันภัย ดังนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าบำเหน็จ ในการชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการให้ทำสัญญาประกันภัย คนกลางประกันภัยอาจละเว้นไม่บอกความจริงบางอย่าง เช่น อธิบายว่าการประกันภัยรถยนต์ประเภทหนึ่งที่ให้ความคุ้มครองต่อความเสียหายของรถยนต์ทุกกรณีและทุกสาเหตุ โดยไม่บอกให้ผู้เอาประกันภัยทราบว่าในกรมธรรม์ประกันภัยมีข้อยกเว้นการคุ้มครองอย่างไรบ้าง เป็นต้น เพราะเกรงว่าผู้เอาประกันภัยจะไม่ซื้อความคุ้มครองในระหว่างอายุสัญญาประกันภัย กรณีเช่นผู้เอาประกันภัยได้มอบหมายให้บุตรชายซึ่งมีอายุ 17 ปี ยังถึงไม่เกณฑ์ที่จะสอบรับใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ได้ แต่มีความสามารถในการขับรถยนต์พอสมควร ให้ขับรถยนต์คันเอาประกันภัยไปซื้อของที่ตลาด เพราะเชื่อว่าถ้าเกิดอุบัติเหตุจะได้รับการชดใช้จากบริษัท โดยเชื่อตามที่คนกลางประกันภัยบอกไว้ว่าการประกันภัยรถยนต์ประเภทที่หนึ่งจะให้ความคุ้มครองทุกกรณี

เมื่อรถยนต์เกิดอุบัติเหตุจึงทราบจากบริษัทว่าถ้าผู้ขับขี่รถยนต์ในขณะเกิดเหตุไม่มีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ จะไม่ได้รับการชดใช้จากบริษัท

ในกรณีของการประกันชีวิต คนกลางประกันภัยไปพบผู้มุ่งหวัง แต่ผู้มุ่งหวังแจ้งว่ายังไม่สามารถทำประกันชีวิตได้ในขณะนี้ เนื่องจากเงินที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปลงทุนเปิดร้านอาหารได้ ขณะนี้อยู่ระหว่างหาแหล่งเงินกู้ คนกลางประกันภัยจึงแจ้งว่าเมื่อทำประกันชีวิตแล้วสามารถนำเงินกรมธรรม์ไปขอกู้ยืมเงินจากบริษัทโดยมีกรมธรรม์เป็นประกันได้ทันที โดยสามารถกู้ได้สูงสุดเท่ากับจำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้ ผู้เอาประกันภัยจึงตกลงทำประกันชีวิตในจำนวนเงินเอาประกันภัย 2 ล้านบาท เพราะต้องการนำเงินไปลงทุนเปิดร้านอาหารจำนวน 2 ล้านบาท และเมื่อนำกรมธรรม์ไปขอกู้เงินจากบริษัท จึงทราบว่าจะสามารถกู้เงินได้ก็ต่อเมื่อสิ้นปีที่สองของกรมธรรม์แล้ว และกู้ได้ไม่เกินจำนวนมูลค่าเงินสดที่มีอยู่ในกรมธรรม์ซึ่งน้อยกว่าเบี้ยประกันภัยที่ส่งไปแล้ว การกระทำของคนกลางประกันภัยดังกล่าว ถือว่ายังไม่ครบองค์ประกอบของความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 แต่เข้าข่ายเป็นการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 159 จะเห็นได้ว่าเป็นเพราะผู้เอาประกันภัยหลงเชื่อในคำบอกกล่าวของคนกลางประกันภัย จึงทำให้ไม่ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัย

ในกรณีนี้ตัวผู้เอาประกันภัยเองก็มีส่วนบกพร่องด้วย เพราะเมื่อได้รับกรมธรรม์ประกันภัยแล้วไม่ได้อ่านข้อยกเว้นการคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัยให้ละเอียด จะเห็นได้ว่าในการคุ้มครองความเสียหายต่อรถยนต์ มีข้อยกเว้นว่าไม่คุ้มครองความเสียหายในกรณีที่ผู้ขับขี่รถยนต์ในเวลาเกิดเหตุไม่มีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์

ในกรณีของการประกันชีวิตก็เช่นเดียวกัน เหตุที่ตกลงทำสัญญาประกันชีวิตในจำนวนเงินเอาประกันภัยสูงถึง 2 ล้านบาท เพื่อหวังว่าจะได้กู้เงิน 2 ล้านบาท จากการประกันชีวิตมาลงทุนเปิดร้านอาหาร

2) ปัญหาคนกลางประกันภัยให้ผู้เอาประกันภัยลงชื่อในคำขอเอาประกันภัย โดยไม่กรอกข้อความในคำขอเอาประกันภัย และกรอกข้อความในคำขอเอาประกันภัยแทนผู้เอาประกันภัยโดยให้ข้อความที่เป็นเท็จ

ในกรณีที่เป็นการประกันชีวิต คนกลางประกันภัยรู้ดีว่าผู้เอาประกันภัยมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ หากให้ผู้เอาประกันภัยแถลงข้อความในคำขอเอาประกันภัยเอง โดยแถลงข้อความที่เป็นจริง บริษัทจะปฏิเสธการรับประกันชีวิตของผู้เอาประกันภัย เพราะเป็นภัยที่ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือถ้ารับประกันได้ก็อาจต้องเพิ่มเบี้ยประกันภัยให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้คนกลางประกันภัยจึงดำเนินการแถลงข้อความอันเป็นเท็จแทนผู้เอาประกันภัยว่าผู้เอาประกันภัยมีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่เคยเจ็บป่วยด้วยโรคใดๆ ก่อนขอเอาประกันภัย บริษัทเชื่อถ้อยแถลงในคำขอเอาประกันภัยจึง ตกลงรับประกันชีวิตของผู้เอาประกันภัย ทำให้คนกลางประกันภัยได้รับค่าบำเหน็จจากบริษัท ต่อมาผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี บริษัทสามารถบอกล้างเป็นโมฆียะได้ตามสัญญาประกันชีวิต หากตรวจสอบแล้วพบว่าผู้เอาประกันภัยเคยเจ็บป่วยมาก่อนที่จะขอเอาประกันภัย

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อบริษัทได้บอกล้างสัญญาที่เป็นโมฆียะแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 892 ได้บัญญัติให้บริษัทต้องคืนค่าไถ่ถอนกรมธรรมประกันภัย ซึ่งถ้าการบอกล้างสัญญานั้นได้กระทำต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยยังมีชีวิตอยู่ก็ให้คืนแก่ผู้เอาประกันภัย แต่หากการบอกล้างสัญญานั้นได้กระทำต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตแล้ว ก็คืนแก่ทายาทของผู้เอาประกันภัย

ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัย ย่อมต้องมีจำนวนน้อยกว่าเบี้ยประกันภัยที่ส่งไปแล้ว เพราะเบี้ยประกันภัยที่ส่งไปแล้ว บริษัทได้นำไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการออกกรมธรรม์ และค่าใช้จ่ายในสำนักงานอื่น ๆ เป็นต้น

การกระทำของคนกลางประกันภัยดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน เพราะเงินที่ได้รับคืนมามีจำนวนน้อยกว่าเบี้ยประกันภัยที่จ่ายไป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 ได้กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยว่าให้บริษัทต้องคืนเบี้ยประกันภัยที่ชำระมาแล้วทั้งจำนวน กระนั้นก็ตามความเสียหายก็ยังคงมีอยู่ เพราะผู้เอาประกันภัยอาจนำเงินจำนวนที่ชำระเป็นเบี้ยประกันภัยไปลงทุนอย่างอื่นได้ เช่น ให้กู้ยืมโดย มีอสังหาริมทรัพย์จำนองเป็นประกัน เป็นต้น ผลประโยชน์ที่ขาดหายไปจึงมีจำนวนเท่ากับดอกเบี้ยที่จะได้รับจากการให้กู้ยืมเงิน

3) ปัญหาคนกลางประกันภัยรับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัท

ปัญหาคนกลางประกันภัยเก็บเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัท เป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง เพราะอาจส่งผลกระทบต่อผู้เอาประกันภัยทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครอง เพราะบริษัทไม่ทราบถึงการขอเอาประกันภัย เนื่องจากคนกลางประกันภัยไม่ส่งคำขอเอาประกันภัยและเบี้ยประกันภัยแก่บริษัท

ปัญหาคนกลางประกันภัยเก็บเบี้ยประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัทนี้ ผู้เขียนจะแยกวิเคราะห์โดยแยกออกเป็นประเด็นตามข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ผลในทางกฎหมายแตกต่างกัน ดังนี้คือ

กรณีที่ 1 คือกรณีที่บริษัททำหนังสือมอบอำนาจให้คนกลางประกันภัยรับเบี้ยประกันภัยแทนบริษัท และมอบใบเสร็จรับเงินของบริษัทเพื่อให้คนกลางประกันภัยออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยเมื่อมีการชำระเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัท ผลในทางกฎหมายถือว่าบริษัทได้รับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้ว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 820 มาตรา 315 มาตรา 318) แม้ว่าคนกลางประกันภัยจะยังไม่นำเงินเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากผู้เอาประกันภัยส่งให้แก่บริษัทก็ตาม

หากคนกลางประกันภัยมีเจตนาทุจริตนำเงินที่ได้รับมาจากผู้เอาประกันภัยไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว ย่อมถือเป็นความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 ผู้เสียหายได้แก่บริษัทที่รับประกันภัย เมื่อบริษัทเป็นผู้เสียหาย บริษัทสามารถที่จะดำเนินคดีแก่คนกลางประกันภัยได้ ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา เพราะบริษัทมีบุคลากรด้านกฎหมายอยู่พร้อม กรณีเช่นนี้ย่อมไม่มีผลกระทบถึงผู้เอาประกันภัย

อย่างไรก็ตาม หากบริษัทเห็นว่าไม่มีทางจะไล่เบี้ยเอากับคนกลางประกันภัยได้ ในบางครั้งบริษัทอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อรองกับผู้เอาประกันภัยเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยชำระเบี้ยประกันภัยซ้ำสอง ในกรณีเช่นนี้หากผู้เอาประกันภัยร้องขอให้กรมการประกันภัยช่วยเหลือ กรมการประกันภัยสามารถให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เอาประกันภัยได้ในฐานะที่เป็นผู้กำกับดูแลการประกอบธุรกิจของ

บริษัท เคยมีผู้เอาประกันภัยนำคดีไปฟ้องร้องต่อศาล และสู้คดีจนถึงชั้นศาลฎีกาและพิพากษาให้ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายชนะคดี[26]

กรณีที่ 2 คือกรณีที่บริษัทไม่ได้มอบอำนาจให้คนกลางประกันภัยรับเบี้ยประกันภัยแทนบริษัท อาจเป็นเพราะไม่ไว้ใจหรือด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตาม กรณีนี้บริษัทจะไม่มีการมอบใบเสร็จรับเงินของบริษัทให้แก่คนกลางประกันภัย คนกลางประกันภัยที่ต้องการนำเงินค่าเบี้ยประกันภัยไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เมื่อไปเก็บเบี้ยประกันภัยแล้วมักเขียนข้อความในกระดาษเปล่ามีข้อความว่าได้รับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้ว โดยอ้างว่าใบเสร็จที่เบิกมาจากบริษัทได้ใช้ออกให้กับผู้เอาประกันภัยรายอื่นไปหมดแล้ว วันหลังจะนำใบเสร็จตัวจริงมาให้ ในกรณีเช่นนี้บริษัทสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับผู้เอาประกันภัยได้

เคยมีคนกลางประกันภัยขอยืมใบเสร็จรับเงินจากคนกลางประกันภัยคนอื่นไปถ่ายเอกสาร แล้วออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย กรณีเช่นนี้ศาลฎีกาพิพากษาว่าไม่ผูกพันเจ้าหนี้ ยังถือไม่ได้ว่าเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้แล้ว เพราะผู้รับเงินไม่ใช่บุคคลเดียวกันกับผู้ถือใบเสร็จเป็นสำคัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 318

คำว่า **"ผู้ถือใบเสร็จ[27]"** หมายถึง บุคคลที่เจ้าหนี้ใช้ให้ถือใบเสร็จของเจ้าหนี้เพื่อไปรับชำระหนี้จากลูกหนี้ เช่น เจ้าหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ถือใบเสร็จของบริษัทไปเก็บเงินจากลูกหนี้ของบริษัท หรือพนักงานเก็บค่าไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น

"ใบเสร็จ[28]" หมายถึง เอกสารอันเป็นหลักฐานแสดงว่าเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้แล้ว ซึ่งต้องมีลายมือชื่อของเจ้าหนี้ หรือผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้เป็นสำคัญ และใบเสร็จนั้นต้องเป็นใบเสร็จที่ถูกต้อง ถ้าเป็นใบเสร็จปลอมผู้ชำระหนี้จะอ้างมาตรา 318 มิได้

---

[26] คำพิพากษาฎีกาที่ 1806/2500

[27] ปรียา วิศาลเวทย์. (2540). **เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายแพ่ง 2 : หนี้ ละเมิด.** หน้า 92.

[28] เสนีย์ ปราโมทย์,ม.ร.ว. ม.ป.ป. **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้.** หน้า 1350.

คนกลางประกันภัยที่ได้รับมอบอำนาจให้รับเบี้ยประกันภัยแทนบริษัท ต่อมาถูกบอกเลิกสัญญาจากบริษัท โดยทั่วไปบริษัทจะมีหนังสือแจ้งไปยังลูกค้าเพื่อให้ทราบว่าบุคคลผู้นี้ไม่ได้เป็นคนกลางประกันภัยของบริษัทแล้ว เพื่อจะได้ไม่ชำระเบี้ยประกันภัยให้กับคนกลางประกันภัยคนดังกล่าวอีก แต่หากคนกลางประกันภัยไม่ยอมคืนใบเสร็จรับเงินให้กับบริษัทและได้นำใบเสร็จรับเงินของบริษัทไปเก็บเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยรายอื่นที่เป็นลูกค้าของตน การชำระเบี้ยประกันภัยในกรณีเช่นนี้จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยได้กระทำไปโดยสุจริต เช่น บริษัทไม่ได้แจ้งให้ทราบเพราะความบกพร่องของพนักงานบริษัท เป็นต้น

แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยรู้ว่าคนกลางประกันภัยคนดังกล่าวถูกบริษัทบอกเลิกสัญญาไปแล้วยังยืนยันที่จะชำระเบี้ยประกันภัยอีก หรือไม่รู้เพราะความประมาทเลินเล่อของตนเอง กรณีเช่นนี้ ถือว่าเป็นการชำระเบี้ยประกันภัยโดยชอบมิได้

เมื่อยังไม่ถือว่าบริษัทได้รับเบี้ยประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจำต้องชำระเบี้ยประกันภัยอีกครั้ง และจะถือไม่ได้ว่าเป็นการชำระซ้ำสอง และหากคนกลางประกันภัยยักยอกนำเงินของผู้เอาประกันภัยไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว จะเข้าข่ายกรณีความผิดฐานยักยอกเงินของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้เสียหาย แต่ผู้เอาประกันภัยไม่สามารถเอาผิดกับคนกลางประกันภัยได้

ในทางแพ่งหากจะฟ้องร้องเรียกเงินคืนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี คือค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการเสียเวลาอีกด้วย

ในทางอาญา ผู้เอาประกันภัยบางคนไม่กล้าไปร้องทุกข์ บางคนกล้าร้องทุกข์ แต่พนักงานสอบสวนลงบันทึกประจำวันในคดีแล้วแต่ไม่มีการดำเนินคดีต่อ และไม่มีการออกหมายจับ บางครั้งพนักงานสอบสวนก็พยายามประนีประนอมและให้ถอนคำร้องทุกข์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นคดีความผิดส่วนตัว เพื่อจะได้ไม่ต้องทำคดีต่อไป เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจมีคดีมากไม่สามารถดำเนินการให้ได้ จึงพยายามที่จะลดคดีให้น้อยลง ทำให้คนกลางประกันภัยลอยนวลไปและไม่หลาบจำกับความผิดที่เกิดขึ้น ความเสียหายทั้งหลายจึงตกแก่ผู้เอาประกันภัย

DPU

4) ปัญหาคนกลางประกันภัยดำเนินการให้ผู้เอาประกันภัยปิดกรมธรรม์ประกันชีวิตของบริษัทหนึ่งแล้วไปขอเอาประกันชีวิตกับอีกบริษัทหนึ่ง

ปัญหาในกรณีนี้เกิดขึ้นเนื่องจากคนกลางประกันภัยไปชักชวนชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตกับบริษัทที่ตนเองเป็นตัวแทนประกันชีวิตอยู่ แต่บุคคลที่ถูกชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการแจ้งว่าตนเองมีกรมธรรม์ประกันชีวิตอยู่ที่บริษัทอื่นแล้ว และมีภาระที่จะต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยตามกรมธรรม์เดิมอยู่จึงไม่สามารถที่จะซื้อกรมธรรม์กับบริษัทใหม่ได้อีก หรืออาจเกิดขึ้นเนื่องจากคนกลางประกันภัยลาออกหรืออาจถูกบริษัทบอกเลิกการเป็นตัวแทน แล้วไปสมัครเป็นตัวแทนของบริษัทอื่น จึงไปชักชวนให้ลูกค้าของตนปิดกรมธรรม์เดิมและทำกรมธรรม์ใหม่กับบริษัทที่ตนเองเป็นตัวกลางประกันภัยอยู่

การปิดกรมธรรม์เก่าเพื่อทำกรมธรรม์ใหม่อาจใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) บอกเลิกสัญญาประกันชีวิต ถ้ากรมธรรม์เดิมยังชำระเบี้ยประกันภัยไม่ครบสองปี กรมธรรม์จะยังไม่มีมูลค่าเงินสด การบอกเลิกสัญญาในกรณีนี้จึงไม่จำต้องแสดงเจตนาไปยังบริษัท เพียงแต่ไม่ชำระเบี้ยประกันภัยงวดต่อไป ก็ถือเป็นการบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตแล้ว นับแต่สิ้นปีที่สองของกรมธรรม์เป็นต้นไป แต่ถ้ากรมธรรม์มีมูลค่าเป็นเงินสดเกิดขึ้น ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องการบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตจะต้องแสดงเจตนาไปยังบริษัท โดยนำกรมธรรม์ไปคืนบริษัท และบริษัทจะจ่ายมูลค่าเงินสดที่ปรากฏในตารางมูลค่ากรมธรรม์ประกันภัยคืนให้แก่ผู้เอาประกันภัย

(2) เปลี่ยนเป็นมูลค่าใช้เงินสำเร็จ การใช้สิทธิในกรณีนี้จะทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยต่อไป กรณีนี้จำนวนเงินเอาประกันภัยจะลดลง แต่สัญญายังคงมีผลบังคับใช้อยู่ตามระยะเวลาประกันภัยเดิม ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต ผู้รับประโยชน์จะได้รับเงินประกันชีวิตตามจำนวนเงินเอาประกันภัยที่ลดลง ซึ่งคนกลางประกันภัยจะแนะนำให้ผู้เอาประกันภัยเลือกใช้สิทธิดังกล่าวนี้ เมื่อคนกลางประกันภัยเห็นว่าผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยมาหลายปีแล้วทำให้มูลค่าเงินสดมีจำนวนสูงมากพอสมควร

(3) เปลี่ยนเป็นมูลค่าขยายเวลา การขอสิทธิขยายระยะเวลาประกันภัย มีผลทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยต่อไป การขยายระยะเวลาประกันภัยก็คือการที่บริษัทนำมูลค่าเงินสดตามกรมธรรม์มาซื้อการประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา ซึ่งการประกันชีวิตแบบนี้มีอัตราเบี้ยประกันภัยต่ำมาก เนื่องจากเป็นการซื้อความคุ้มครองการเสียชีวิตอย่างเดียวเช่นเดียวกับการประกันวินาศภัย ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตในระหว่างขยายเวลา ผู้รับประโยชน์

จะได้รับจำนวนเงินเต็มตามจำนวนเงินเอาประกันภัยเดิม ซึ่งจะแตกต่างกับการเปลี่ยนเป็นมูลค่าใช้เงินสำเร็จ แต่ในกรณีที่เป็นการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ มูลค่าเงินสดที่นำไปจ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยอาจยังมีเหลืออยู่เมื่อสัญญาครบกำหนด กรณีนี้หากผู้เอาประกันภัยยังมีชีวิตอยู่บริษัทก็จะจ่ายคืนให้แก่ผู้เอาประกันภัย

การปิดกรมธรรม์เดิมเพื่อขอซื้อกรมธรรม์ใหม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยเพราะเมื่ออายุของผู้เอาประกันภัยสูงขึ้นเบี้ยประกันภัยตามกรมธรรม์ใหม่ย่อมสูงขึ้นด้วยเพราะคนที่อายุมากย่อมมีความเสี่ยงมากกว่าคนที่มีอายุน้อย ข้อสำคัญคือ ผู้เอาประกันภัยบางรายที่ปิดกรมธรรม์เดิมไปแล้วแต่ไม่สามารถซื้อกรมธรรม์ใหม่ได้ เพราะมีสุขภาพแย่ลง บริษัทจึงปฏิเสธการรับประกันภัย หลังจากนั้นผู้เอาประกันภัยเกิดประสบอุบัติเหตุจากแผ่นดินไหวคลื่นสึนามิ ผู้ที่อยู่ในอุปการะของเขาก็จะได้รับความเดือดร้อน เพราะหากไม่มีการปิดกกรมธรรม์ ผู้รับประโยชน์ย่อมจะไม่ได้รับเงินประกันชีวิตเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

5) ปัญหาคนกลางประกันภัยเป็นตัวแทนบริษัทไม่จ่ายเงินตามกรมธรรม์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตแต่จัดให้ผู้รับประโยชน์เอาประกันชีวิตใหม่โดยเอาเงินที่บริษัทจ่ายชำระเป็นเบี้ยประกันภัยตามกรมธรรม์ใหม่

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากคนกลางประกันภัยเห็นว่าผู้เอาประกันภัยที่เป็นลูกค้าของตนเสียชีวิต ตนจึงจะขอรับเช็คที่ต้องจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยเพื่อนำไปให้กับผู้รับประโยชน์ ซึ่งโดยมากได้แก่คู่สมรสและบุตรของผู้เอาประกันภัย แต่เมื่อไปถึงบ้านของผู้เอาประกันภัยคนกลางประกันภัยก็พยายามให้ผู้รับประโยชน์ของผู้เอาประกันทำประกันชีวิตใหม่เพื่อตนเองจะได้ค่าบำเหน็จจากบริษัทอีกหากว่าผู้รับประโยชน์ตอบตกลง ซึ่งในบางครั้งเงินตามกรมธรรม์จะถูกจ่ายเป็นค่าเบี้ยประกันภัยไปทั้งหมด เช็คที่นำมาจ่ายจะได้ถูกนำกลับไปเพื่อหักล้างกับเบี้ยประกันภัยที่จะต้องชำระ ทั้งที่ผู้รับประโยชน์คือภรรยาของผู้เอาประกันภัยมีความจำเป็น ต้องนำเงินที่ได้รับจากบริษัทไปใช้จ่ายเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรของตน แต่ที่ทำไปเพราะทนต่อความโน้มน้าวของคนกลางประกันภัยไม่ไหวทำให้เกิดความลำบากแก่ภรรยาและบุตรของผู้เอาประกันภัยที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะการที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตไปรายได้ที่เคยได้รับก็ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวย่อมทำให้ครอบครัวของผู้เอาประกันภัยเดือดร้อนไปกับด้วย แทนที่จะได้รับเงินจากการประกันชีวิตเพื่อมาทดแทนรายได้ที่ขาดหายไปกลับต้องมาจ่ายเป็นค่าเบี้ยประกันภัยตามกรมธรรม์ที่ทำใหม่

3.2.6 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิเคราะห์

เนื่องจากการประกอบธุรกิจประกันภัย เป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชน ดังนั้นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายการควบคุมคนกลางประกันภัย ก็เพื่อส่งเสริมธุรกิจของคนกลางประกันภัย โดยกำหนดและควบคุมมาตรฐานคนกลางประกันภัย มิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลซึ่งไม่มีความรู้ความสามารถอันก่อให้เกิดภัยและความเสียหายแก่ประชาชนจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อ

(1) ส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพคนกลางประกันภัย

(2) ควบคุม กำกับดูแล และกำหนดมาตรฐานการให้บริการของคนกลางประกันภัย

(3) ควบคุมความประพฤติคนกลางประกันภัยให้ถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณตัวแทนและนายหน้าประกันภัย

(5) ส่งเสริมและจัดสวัสดิการคนกลางประกันภัยให้ได้มาตรฐานสากล

(6) ควบคุมการออกใบอนุญาต พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตคนกลางประกันภัย

(7) รับรองประกาศนียบัตรให้แก่คนกลางประกันภัยของสถาบันการฝึกอบรมต่างๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานคนกลางประกันภัยให้ทัดเทียมนานาประเทศ

(8) กำหนดบทลงโทษคนกลางประกันภัยเพื่อมิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

(9) ส่งเสริมช่วยเหลือแนะนำเผยแพร่และให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกันภัยเพื่อมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนกลางประกันภัย

(10) การคุ้มครองประชาชนในการควบคุมมารยาทคนกลางประกันภัย

การที่ผู้เอาประกันภัยให้ความไว้วางใจแก่คนกลางประกันภัยในเรื่องธุรกิจการเงินอาจเกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างคนกลางประกันภัยและผู้เอาประกันภัยได้ ทั้งนี้เพราะคนกลางประกันภัยมีวิธีที่จะหลบเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ จึงเป็นการยากที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของบรรดาคนกลางประกันภัย เพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้เอาประกันภัยในการให้ความไว้วางใจในด้านธุรกิจการเงินกับคนกลางประกันภัย

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัยในประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติกฎหมายในประเทศไทยแล้ว ปรากฏว่ายังไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยไว้โดยเฉพาะ จึงต้องอาศัยเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

จากการศึกษาถึงแนวทางในการบัญญัติกฎหมายที่เหมาะสมกับแนวทางในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนและนายหน้าประกันชีวิต และตัวแทนและนายหน้าประกันวินาศภัย จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ เป็นเพียงเครื่องมือของรัฐในการคุ้มครองมหาชนและสังคมส่วนรวม โดยมิได้บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกลางประกันภัยกับบุคคลอื่นไว้ ฉะนั้นกรณีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนหรือนายหน้าจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนและนายหน้า มาใช้บังคับ

ในการศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคนกลางประกันภัย โดยที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยของบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัย ให้มีฐานะที่มั่นคง มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย หรือ ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยและประชาชนทั่วไปให้ได้รับประโยชน์ตามสิทธิที่พึงได้รับตามสัญญาประกันภัย ทั้งนี้เพื่อมิให้ประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันภัยถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย โดยตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งได้แก่กรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย และราคาซึ่งได้แก่อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนดว่าต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน และนายทะเบียนมีอำนาจสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงทั้งกรมธรรม์ประกันภัยและอัตราเบี้ยประกันภัยที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้ว ทั้งนี้เพื่อให้กรมธรรม์และอัตราเบี้ยประกันภัยเกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคตลอดเวลาตามสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจของผู้รับประกันภัยแล้ว พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับยังเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมและกำกับดูแลการกระทำของคนกลางประกันภัยด้วย ดังได้กล่าวไว้แล้วว่าคนกลางประกันภัยเป็นบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้เอาประกันภัยตั้งแต่เริ่มต้นทำสัญญาจนกระทั่งสิ้นสุดสัญญา

ในบทนี้ ได้วิเคราะห์กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมคนกลางประกันภัยของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ โดยพิจารณาในแง่ของการบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติ เพื่อใช้ในการควบคุมคนกลางประกันภัย ซึ่งทำให้สามารถควบคุมการดำเนินธุรกิจคนกลางประกันภัยและให้ความคุ้มครองปกป้องผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยจากการกระทำชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการของคนกลางประกันภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายในเรื่องดังกล่าวในประเทศไทยต่อไป โดยจะทำการวิเคราะห์กฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัยของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย โดยจะแยกวิเคราะห์ออกเป็นในส่วนของลักษณะกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมขอบเขตของกฎหมาย และลักษณะอื่นๆ ที่ใช้ควบคุมคนกลางประกันภัยเป็นต้น

วิเคราะห์กฎหมาย

จากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคนกลางประกันภัยของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา (เฉพาะรัฐนิวยอร์คและรัฐแคลิฟอร์เนีย) และสิงคโปร์ ที่ผู้เขียนนำมาเปรียบเทียบไว้แล้วในตอนต้น ซึ่งจะขอวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1. วิเคราะห์โดยละเอียด

1. เนื่องจากคนกลางประกันภัยเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญกับธุรกิจประกันภัย ดังนั้นประเทศที่มีระบบประกันภัยที่ได้มาตรฐาน จำเป็นต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อควบคุมคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเงินของผู้ขอรับใบอนุญาตอย่างเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีกฎหมาย The Model Act ที่กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องได้รับการรับรองจากคณะกรรมการว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ ซื่อสัตย์และไว้วางใจได้ มีความรับผิดชอบทางด้านการเงินเป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป ส่วนในประเทศสิงคโปร์ กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินตามจำนวนที่กำหนดไว้ แต่กฎหมายของไทยตามมาตรา 64 ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ได้กำหนด

คุณสมบัติของคนกลางประกันภัยตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 แต่ก็ยังขาดบทบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสถานะทางการเงินของคนกลางประกันภัย เมื่อคนกลางประกันภัยผู้ใดถึงแก่ความตาย ล้มละลาย หรือไม่สามารถประกอบอาชีพนี้ต่อไปนี้ได้ หรือปรากฏในภายหลังว่าบุคคลนั้นขาดคุณสมบัติในการเป็นคนกลางประกันภัยด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องแจ้งแก่ผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตโดยไม่ชักช้า แต่กฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ให้อำนาจนายทะเบียนในการเพิกถอนใบอนุญาตของคนกลางประกันภัย แต่ก็ยังขาดบทบัญญัติที่ใช้ควบคุมคุณสมบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคล ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ กำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ขอใบอนุญาต หากต่ออายุ ครบสองครั้งติดต่อกัน ใบอนุญาตคราวต่อไปจะมีอายุห้าปี ซึ่งหากสถานะของบุคคลดังกล่าวเปลี่ยนไป ในระหว่างที่ใบอนุญาตยังไม่หมดอายุและนายทะเบียนไม่ทราบเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ก็ไม่มีมาตรการใดกำหนดให้บอกต่อนายทะเบียนในการเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งอาจทำให้นำใบอนุญาตไปใช้ในทางที่มิชอบได้

2. ในประเทศอังกฤษ กฎหมายกำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันการอบรมเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนายหน้าประกันภัย และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการหรือเห็นว่าบุคคลนั้น มีความรู้และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ ทำให้เห็นว่าต่างประเทศให้ความสำคัญกับบุคคลที่จะประกอบอาชีพ การเป็นตัวแทนนายหน้าประกันภัย ส่วนประเทศสิงคโปร์มีวิทยาลัยประกันภัย เพื่อให้บุคคลสอบผ่านการศึกษาระดับวุฒิบัตรด้านการประกันวินาศภัยจากวิทยาลัยประกันภัยเพื่อให้มีประสบการณ์ในธุรกิจประกันวินาศภัยก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นตัวแทนหรือได้รับประกาศนียบัตรในประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็มีองค์กรและสถาบันต่างๆ ที่ให้บริการเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่บรรดาตัวแทนและนายหน้าประกันภัย แต่ในประเทศไทยเองยังไม่มีกฎหมายหรือบทบัญญัติใดกำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันการอบรมหรือวิทยาลัยเกี่ยวกับการประกันภัย มีเพียงวิชาการประกันภัยที่สอดแทรกอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนของบางสถาบันเท่านั้น ผู้เขียนคิดว่าหากมีการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวขึ้น ก็จะเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถในวิชาชีพการประกันภัยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดจากกระทำความผิดของผู้หาประกัน

3. กฎหมายต่างประเทศได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการเก็บเบี้ยประกันภัย ซึ่งตัวแทนหรือตัวแทนและนายหน้าประกันภัยได้รับไว้จากการทำสัญญาประกันภัย โดยมีการป้องกันการเก็บเบี้ยประกันภัยอย่างรัดกุมเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลดังกล่าว และ

เป็นการรักษาผลประโยชน์ให้ผู้เอาประกันภัย แล้วเกิดความเสียหายตามที่เอาประกันไว้ ก็จะเป็นเหตุให้บริษัทประกันภัยปฏิเสธความรับผิดชอบได้ เป็นผลให้ผู้เอาประกันเสียเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่กฎหมายไทยตามมาตรา 79 ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 77 ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ว่ากรณีที่บริษัทได้ออกกรมธรรม์และส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์แล้ว ให้สันนิษฐานว่าผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ย ประกันภัยแก่บริษัทแล้ว หากแต่กรณีที่ตัวแทนและนายหน้าประกันภัยไม่ว่าจะได้รับมอบอำนาจหรือไม่ได้รับมอบอำนาจให้เก็บเบี้ยประกันภัยก็ตาม ให้บริษัทประกันภัยสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยเอากับตัวแทนและนายหน้าประกันภัยดังกล่าวได้ด้วย

4. ในประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามลดเบี้ยประกันภัย การเปลี่ยนกรมธรรม์ประกันภัยหรือการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จกับผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัยเพราะถือเป็นความผิดทางแพ่งและทางอาญา แต่สำหรับประเทศไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนักเพราะเห็นว่าไม่สำคัญ แต่หากมีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษทางอาญาก็จะเป็นการช่วยลดภาระของภาครัฐได้ในเรื่องของการไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงต่อผู้เอาประกันภัย เพื่อหวังว่าจะได้รับค่าบำเหน็จจากการขายประกัน และเป็นการผิดจรรยาบรรณหรือวินัยด้านวิชาชีพ

5. ตามบทบัญญัติของ Insurance Brokers (Registration) Act 1977 ได้กำหนดให้นายหน้าประกันภัยรวมทั้งลูกจ้างต้องชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่ากรณีที่เกิดขึ้นจากการประมาทเลินเล่อ ฉ้อฉล หรือความไม่ซื่อสัตย์อื่นๆ ก็ตาม นอกจากนี้ยังออกกฎเกณฑ์จัดตั้งกองทุนเงินช่วยเหลือ หรือการจ่ายเงินเพื่อการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย แต่ตามกฎหมายของไทยยังไม่มีบทบัญญัติในลักษณะนี้ ดังนั้นหากตัวแทนและนายหน้าประกันภัยกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลอื่น และได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัยที่เกี่ยวข้อง ก็จะเป็นการช่วยป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลอื่นได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันและเพื่อความยุติธรรม ก็อาจบัญญัติให้ยกเว้นความรับผิดและสิทธิไล่เบี้ยของบริษัทประกันภัยภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมก็ได้

6. กฎหมายของต่างประเทศมีบทบัญญัติการควบคุมทางด้านวินัยของผู้ประกอบอาชีพตัวแทนและนายหน้าประกันภัย อย่างของประเทศอังกฤษ Insurance Brokers (Registration) Act 1977 กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีความผิดทางวินัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐต่างๆ มีบทบัญญัติให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนหรือ

นายหน้าประกันภัยอาจถูกพัก เพิกถอนใบอนุญาตหรือปฏิเสธการต่อใบอนุญาตได้ เมื่อบุคคลนั้นถูกลงโทษในความผิดอุกฉกรรจ์ หรือกระทำการละเมิดต่อจรรยาบรรณในการประกันภัย ส่วนสิงคโปร์ก็มีการกำหนดให้เพิกถอนการจดทะเบียน กรณีตัวแทนนายหน้ากระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎข้อบังคับใดๆ หรือถ้าคณะกรรมการพบว่ามีความประพฤติไม่สมควรอันเป็นการร้ายแรงเกี่ยวกับการประกันภัย สำหรับในประเทศไทยก็มีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกัน ตามมาตรา 81 ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และมาตรา 76 ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนและนายหน้าประกันภัย ซึ่งเป็นมาตราเดียวกัน แต่จะสังเกตว่าตามมาตรา 76(3) และ มาตรา 81(3) ซึ่งกำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตเนื่องจากตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัยดำเนินงานทำให้เกิดหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประชาชน ไม่ได้บัญญัติการกระทำในลักษณะร้ายแรง ซึ่งห้ามตัวแทนนายหน้าประกันภัยกระทำ ซึ่งหากจะมีแนวทางในการปฏิบัติหรือมีบรรทัดฐานควบคุมความประพฤติผิดอันเป็นการกระทำในลักษณะร้ายแรง หรือละเมิดจรรยาบรรณก็จะเป็นการดี

7. ตามบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศอังกฤษและประเทศสิงคโปร์ ได้ให้สิทธิบุคคลที่ถูกปฏิเสธการออกใบอนุญาตเป็นตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัย สามารถร้องเรียนหรืออุทธรณ์ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เนื่องจากคุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนนายหน้าประกันภัยของต่างประเทศกำหนดไว้กว้างๆ แต่ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้บุคคลดังกล่าวสามารถร้องเรียนหรืออุทรณ์ได้ แต่หากจะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนนายหน้าประกันภัยให้กว้างขวางขึ้น หรือให้สิทธิผู้ที่ถูกปฏิเสธการออกใบอนุญาตสามารถร้องเรียนหรืออุทธรณ์ได้ ก็จะทำให้ตัวแทนนายหน้ามีคุณภาพสูงขึ้นกว่าเดิม

8. โดยหลักแล้ว กฎหมายของทุกประเทศจะบัญญัติว่าห้ามบริษัทฯ ไม่ให้จ่ายค่าบำเหน็จแก่ตัวแทนและนายหน้าประกันภัยที่ไม่มีใบอนุญาต นอกจากนี้ยังมีกฎเกณฑ์ในการจ่ายค่าบำเหน็จที่ เข้มงวดและรัดกุมด้วย เช่น มลรัฐ Illinoes ในประเทศสหรัฐ ส่วนในกฎหมายไทย ตามมาตรา 31(9) ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และมาตรา 33(8) ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า ห้ามจ่ายบำเหน็จให้แก่บุคคลที่ช่วยให้มีการทำสัญญาซึ่งไม่ใช่ตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัยของบริษัทฯ แต่ไม่ได้ห้ามตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัยจ่ายค่าบำเหน็จหรือ

ค่าตอบแทนแก่บุคคลที่ช่วยให้มีการทำสัญญา ดังนั้นจุดนี้อาจเป็นการเปิดช่องโหว่ให้ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตกระทำการหาประกันภัยและรับค่าบำเหน็จ ผ่านตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัยได้

9. กฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา กำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องอธิบายความจริงเกี่ยวกับข้อคุ้มครองในกรมธรรมประกันภัยที่ตนเสนอขาย หากมีการแถลงข้อความอันเป็นเท็จต้องได้รับโทษตามกฎหมาย และยังมีกฎหมายห้ามคนกลางประกันภัยกระทำการใดๆ อันเป็นการขัดขวางผู้เอาประกันภัยให้แถลงข้อความเท็จต่อบริษัทประกันภัย แต่ในประเทศไทยตามมาตรา 865 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีบทบัญญัติเอาไว้เฉพาะว่าให้ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ผู้ประกันภัยทราบเท่านั้น แม้แต่ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ก็มิได้มีบทบัญญัติใดๆ ห้ามคนกลางประกันภัยกระทำการชักชวนหรือให้มีการแถลงข้อความจริงอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงแก่ผู้รับประกัน รวมทั้งการเปิดเผยข้อความจริงในเรื่องการคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยแก่ผู้เอาประกันภัย จึงเป็นเหตุให้คนกลาง ประกันภัยอาศัยช่องว่างนี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย เพราะทำให้ผู้เอาประกันภัยเข้าใจผิดต่อข้อความจริงในกรมธรรม์ที่คนกลางประกันภัยเสนอขาย

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ 2535 ยังมีปัญหาทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานคนกลางประกันภัยของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับคนกลางประกันภัยของต่างประเทศ รวมทั้งเพื่อให้การควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยที่เอารัดเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยปัญหากฎหมายการควบคุมคนกลางประกันภัย พบว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังไม่มีความรัดกุมเพียงพอ จากการเทียบเคียงกฎหมายอื่นที่สามารถเทียบเคียงกันได้ เช่น พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ 2528 และพระราชบัญญัติสภาบัญชี พ.ศ. 2547 เป็นต้น พบว่าสามารถจะนำบทบัญญัติบางประการในกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวมาปรับใช้กับคนกลางประกันภัยผู้ที่กระทำให้เกิดหรืออาจจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยได้ในหลายกรณี

ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จำเป็นจะต้องมีกฎหมายที่มีเนื้อหาที่ทัดเทียมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐานของคนกลางประกันภัย จำเป็นจะต้องพัฒนากฎหมายควบคู่กันไปกับ

การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพคนกลางประกันภัยไปพร้อมๆ กัน โดยเน้นให้มีคนกลางประกันภัยที่เป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการยกระดับคนกลางประกันภัยให้มีมาตรฐานทั้งในด้านความรู้และจรรยาบรรณที่ดี ซึ่งกำหนดกรอบมาตรฐานการดำเนินธุรกิจที่ดี รวมทั้งส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลกันเองของภาคเอกชนเพื่อลดภาระของภาครัฐ และรัฐสามารถมอบหมายให้เอกชนสามารถใช้อำนาจรัฐได้เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลกันเอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลกันเองที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวมด้วยกันทั้งเพื่อให้คนกลางประกันภัยมีความมั่นคงในวิชาชีพของตน มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับคนกลางประกันภัยในนานาประเทศและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนจึงคิดว่าหากมีการปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายให้รัดกุม ชัดเจน และตรงประเด็นมากกว่านี้ ประกอบกับการจัดตั้งสถาบันการฝึกอบรมให้กับคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ อาจทำให้เกิดปัญหาน้อยลง หรืออาจไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้ อีกทั้งยังทำให้คนกลางประกันภัยเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจจากประชาชนยิ่งขึ้น และได้มาตรฐานเทียบเท่ากับต่างประเทศด้วย เพราะคนจะหันมาทำประกันภัยกันมากขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องอาศัยกลไกทางเศรษฐกิจ การเมืองควบคู่กันไปด้วย

4.2 วิเคราะห์โดยรวม

1. ระบบการควบคุมและส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในแต่ละประเทศนั้น ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของรายละเอียดปลีกย่อยเล็กน้อย แต่ก็มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกันนั่นคือการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เอาประกันภัยไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากการกระทำของบุคคลดังกล่าว

2. ในแต่ละประเทศจะมีการตราบทบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อควบคุมคนกลางประกันภัย (ตัวแทนและนายหน้าประกันภัย) โดยเฉพาะ แยกต่างหากออกจากประกันภัยส่วนอื่นๆ จึงทำให้กฎหมายมี ความชัดเจน ครอบคลุมและรัดกุมยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงคิดว่าในอนาคตอันใกล้ ประเทศไทยน่าจะมีการยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ หรือจัดทำพระราชบัญญัติเพื่อควบคุมและส่งเสริมคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ แยกออกจากพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ

3. ในประเทศสหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ มีบทบัญญัติกฎหมายครอบคลุมตัวแทนและนายหน้าประกันภัย แต่ประเทศอังกฤษ มีเพียง Insurance Brokers (Registration) Act 1977 ซึ่งใช้กับนายหน้าประกันภัยอย่างเดียว เนื่องจากประเทศอังกฤษใช้กฎหมายแบบ Common Law

4. ในแต่ละประเทศจะเรียกชื่อผู้หาประกันภัยแตกต่างกันไป เช่น Insurance Broker Insurance agent, Soliciting agent, Life Insurance Solicitor แต่เมื่อวิเคราะห์คำจำกัดความและบทบาทตามตัวบทกฎหมายแล้ว จะพบว่าบุคคลดังกล่าวมีความหมายใกล้เคียงกับกฎหมายทั้งสิ้น

5. เนื่องจากธุรกิจประกันภัย มีเรื่องการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นบทบัญญัติของกฎหมายประเทศสิงคโปร์ จึงมีข้อกำหนดให้คนกลางประกันภัยที่รับเงินค่าเบี้ยประกันภัยจากลูกค้าหรือผู้เอาประกันภัย หรือการชำระเงินของบริษัทประกันภัยให้แก่คนกลางประกันภัย เพื่อนำไปให้ผู้เอาประกัน คนกลางประกันภัย จะไม่นำเงินดังกล่าวไปชำระหนี้สินใดๆ ของบริษัทประกันภัยของผู้เอาประกันภัยตามจำนวนเงินเหล่านั้น ต้องมีการป้องกันอย่างเพียงพอในการรักษาเงินนั้น ทั้งนี้หากบริษัทประกันภัยไม่ได้รับชำระเบี้ยประกันภัยอย่างถูกต้องและครบถ้วนแล้ว เมื่อเกิดความเสียหายอาจเป็นเหตุให้บริษัทประกันภัยต้องรับผิดชอบ หากเป็นเหตุให้ผู้เอาประกันภัยเสียหายและไม่ได้รับความเป็นธรรม ในขณะที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ของประเทศไทยไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายข้อนี้กำหนดไว้ มีบัญญัติแต่เพียงว่ากรณีบริษัทได้ส่งมอบกรมธรรม์แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ให้สันนิฐานไว้ก่อนว่าผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันภัยแก่บริษัทไว้เรียบร้อยแล้ว

6. ในมลรัฐประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎเกณฑ์กำหนดว่าบุคคลที่หาประกันภัยจะต้องได้รับอนุญาตจากมลรัฐหนึ่งหรือหลายมลรัฐที่ตนดำเนินธุรกิจอยู่ ห้ามมีการจัดหากรมธรรม์ประกันภัยจากบริษัทประกันภัยต่างมลรัฐ ซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการในมลรัฐนั้นๆ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา ส่วนในประเทศสิงคโปร์ ห้ามหาประกันภัยสำหรับบริษัทประกันภัยต่างชาติ

7. ในประเทศสหรัฐอเมริกา เจ้าพนักงานของรัฐสามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายแทนประชาชนได้ หากความเสียหายที่เกิดขึ้น เกิดจากการกระทำของตัวแทนและนายหน้าประกันภัย แต่กฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 รวมทั้งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดเรื่องนี้ไว้

8. ในประเทศสิงคโปร์ การควบคุมคนกลางประกันภัย กฎหมายมีบทบัญญัติให้เอกชนควบคุม และกำกับดูแลกันเองในเรื่องของการออกใบอนุญาต, คุณสมบัติของคนกลางประกันภัย, การยกเลิกใบอนุญาต เพื่อเป็นลดภาระของภาครัฐ แต่ในประเทศไทยคนกลางประกันภัยจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุม และกำกับดูแลของภาครัฐเท่านั้น

9. ในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายกำหนดให้ตัวแทนประกันภัยและนายหน้าประกันภัย ต้องอธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยที่ตนเสนอขาย หากแถลงข้อความอันเป็นเท็จ อาจมีโทษตามกฎหมาย แต่ในประเทศไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 กำหนดไว้แต่เพียงเฉพาะให้ผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ผู้รับประกันภัยทราบ และไม่มีกฎหมายฉบับใด ระบุว่าให้ตัวแทนหรือนายหน้าประกันภัยที่กระทำการชักชวน หรือชี้ช่อง ต้องเปิดเผยข้อความจริงในเรื่องของความคุ้มครองตามกรมธรรม์แก่ผู้เอาประกันภัย ทำให้บุคคลเหล่านี้อาศัยช่องโหว่ทางกฎหมาย หาประโยชน์จากผู้เอาประกันภัยทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ได้รับข้อความที่เป็นจริง และเข้าใจผิดเกี่ยวกับความคุ้มครองในกรมธรรม์ และเกิดปัญหาฟ้องร้องกันอยู่เนื่องๆ ในปัจจุบัน

จากกรณีต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ไม่มีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายไทย แม้แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะมีก็แต่เพียงกฎหมายลักษณะละเมิดบัญญัติไว้ เพียงเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่กฎหมายละเมิดดังกล่าว มีขอบเขตความรับผิดชอบจำกัดอยู่ หากกฎหมายไทยมีกฎหมายกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของคนกลางประกันภัยไว้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงลงไป อาจช่วยลดปัญหาความเสียหาย และช่วยปกป้องผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้มากขึ้น

4.3. ผลดีผลเสีย

ผลกระทบจากการดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ตามแนวทางการควบคุมดูแลคนกลางประกันภัยให้ได้มาตรฐานสากลนั้น อาจมีทั้งผลดีและผลเสียดังนี้

ผลดี

(1) เพื่อเป็นการควบคุม ดูแลความประพฤติของคนกลางประกันภัยในอันที่อาจจะทำให้เกิดหรือยังไม่เกิดความเดือนร้อนต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง

(2) เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมต่อผู้บริโภค ไม่ให้ผู้บริโภคอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบและถูกเอารัดเอาเปรียบจากกระทำของคนกลางประกันภัย

(3) เป็นเครื่องยืนยันความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะให้บริการแก่ประชาชน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต

(4) เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานและประสานงานอันดีระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

(5) เพื่อยกระดับมาตรฐานคนกลางประกันภัยให้ทัดเทียมนานาประเทศให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป ให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ

(6) เพื่อให้สอดรับกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

(7) เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขและเรียบร้อยขึ้น

(8) เพื่อเป็นการลดปัญหาภาระภาครัฐ

ผลเสีย

(1) ทำให้เกิดความล่าช้าและสูญเสียเวลาในการปฏิบัติงานเนื่องจากขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนและยุ่งยากขึ้น

(2) ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยดูเสมือนต้องอยู่ในที่แคบลง เนื่องจากทำงานยากขึ้น

(3) เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในเรื่องของการส่งบุคลากรเข้าฝึกอบรม และเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ก่อนที่จะขอรับใบอนุญาตในการประกอบอาชีพคนกลางประกันภัย

(4) ขาดความยืนหยุ่นและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ข้อสรุป

เนื่องจากประเทศไทยมีอุปสรรคหลายประการในการยกระดับคนกลางประกันภัย ประการแรก คือ ความสามารถในการใช้ภาษาต่อประเทศไทย อันสืบเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันในการให้การศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน ตัวแทนและนายหน้าประกันภัยเป็นหัวใจสำคัญของการเจริญเติบโตในส่วนรวมของธุรกิจประกันภัย เนื่องจากระดับการศึกษาของตัวแทนและนายหน้าไม่เป็นมาตรฐานสากล ทำให้พื้นฐานของธุรกิจประกันภัยไม่มั่นคง การซื้อขายประกันภัยไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานของความต้องการคุ้มครองจากกรมธรรม์ประกันภัยที่เหมาะสมกับผู้เอาประกันภัย

DPU

ดังนั้น จึงสร้างปัญหาสะสมในด้านต่างๆ ทั้งในส่วนที่เป็นปัญหาจากคนกลางประกันภัยและจากผู้เอาประกันภัยด้วย

ส่วนความรู้ทางด้านประกันภัยของบุคคลากรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรให้ทัดเทียมกัน ในการกำหนดให้ตัวแทนและนายหน้ามีคุณวุฒิของการศึกษาใด ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ควรจะมีเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้การประสานงานเป็นไปอย่างเท่าเทียมกันและทันกัน

ฉะนั้นแนวทางในการควบคุมดูแลคนกลางประกันภัยให้ได้มาตรฐานสากลเทียบเคียงกับกฎหมายต่างประเทศ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจประกันภัยเจริญเติบโตทัดเทียม เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจ เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ในขณะเดียวกันก็เป็นการคุ้มครองประชาชนที่ถูกเอารัดเอาเปรียบและเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อยในสังคม

ผู้เขียนจึงเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า ควรมีการแยกกฎหมายคนกลางประกันภัย ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ออกจากคนกลางประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่ง เพราะหากวิเคราะห์ตามหน้าที่ในพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับแล้ว จะเห็นว่าคนกลางประกันภัยมีหน้าที่เพียงแต่ชักชวน ชี้ช่อง หรือจัดการให้ทำสัญญาประกันภัยเท่านั้น รวมถึง เห็นควรให้มีการจัดหน่วยงานหรือองค์กรพิเศษโดยเฉพาะขึ้นเพื่อให้ลดภาระภาครัฐ และให้หน่วยงานเหล่านี้ควบคุมดูแลกันเอง แต่อยู่ภายใต้บทบัญญัติที่กำหนดไว้หรือตราขึ้นใหม่

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่ากฎหมายพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 รวมถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีเนื้อหา สาระสำคัญและประเภทการควบคุมที่แตกต่างกันไป การนำมาปรับใช้กับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น จึงไม่สามารถนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนและนายหน้าประกันภัยมาปรับใช้กับคนกลางประกันภัยได้ ในฐานะที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายมหาชน แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกฎหมายเอกชน ด้วยเหตุผลดังนี้

1. ขอบเขตหน้าที่ของคนกลางประกันภัย ตามพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ได้ระบุไว้ชัดเจนคือ การชักชวน ชี้ช่องหรือจัดการให้ทำสัญญาประกันภัย ตามมาตรา 4 ซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องของตัวแทน ตามมาตรา 797

2. หน้าที่ของคนกลางประกันภัย ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ไม่สามารถมอบอำนาจให้กระทำการอื่นๆ แทนได้ แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถมอบหมายการใดๆ ให้ปฏิบัติแทนได้

DPU

บทที่ 5
สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย โดยการวิเคราะห์และเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 แล้ว จะเห็นว่าคนกลางประกันภัยเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อธุรกิจประกันภัย เนื่องจากธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมถึงความมั่นคงภาพพจน์ที่ดีและความน่าเชื่อถือของประเทศด้วย เพราะคนกลางประกันภัยคือบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายจากบริษัทประกันภัยให้มีหน้าที่ในการชักชวน ชี้ช่อง หรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาซื้อประกันภัยกับบริษัท เพราะหวังค่าจ้างและบำเหน็จตอบแทนจากการชักชวน สาเหตุที่ทำให้ธุรกิจประกันภัยของไทยไม่เติบโต และได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน ก็คือระบบคนกลางประกันภัยยังไม่ได้รับการพัฒนา อันเป็นผลมาจากมาตรการทางกฎหมายที่ยังอยู่ในวงแคบและมีขีดจำกัดในการขยายตัว และไม่มีบทบัญญัติกฎหมาย โดยเฉพาะเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมผู้หาประกันหรือคนกลางประกันภัยให้ได้มาตรฐานสากล ดังนั้นเพื่อเป็นการลดปัญหาจากกระทำของคนกลางประกันภัยผู้หาประกัน จึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติกฎหมายที่เข้มงวดและรัดกุมในการควบคุม และกำกับดูแลให้คนกลางประกันภัยต้องผ่านการอบรมและได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถจากบริษัทที่ได้รับการรับรองและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดก่อน รวมทั้งศีลธรรมจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพด้วย จึงสามารถออกมาประกอบอาชีพการเป็นคนกลางประกันภัยได้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมและตรวจสอบคุณสมบัติที่เข้มงวดและออกมาประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยแล้ว ก็ควรหามาตรการขั้นเด็ดขาด ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง และมีบทบัญญัติกฎหมายในการคุ้มครองและปกป้องประชาชน ผู้เอาประกันภัยให้ได้รับความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เอาประกันภัยเองด้วย

เนื่องจากคนกลางประกันภัยได้กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประชาชนหลายประการ ซึ่งเกิดจากการชักชวนให้มีการทำสัญญาประกันภัย โดยชี้แจงข้อคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ในกรณีที่เป็นการประกันภัย ก็จะจัดให้ผู้ขอเอาประกันภัยชีวิตลงชื่อในคำขอเอาประกันภัยแล้วดำเนินการแถลงข้อความอันเป็นเท็จแทนผู้เอาประกันภัย เพื่อที่จะให้บริษัทตกลงรับประกันชีวิต และหากได้มีการทำสัญญาประกันชีวิตไปจนล่วงพ้นเกินกว่าสองปีขึ้นไป จนกระทั่งกรมธรรม์ประกันภัย มีมูลค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัยแล้ว ก็จะจัดให้ผู้เอาประกันภัยปิดกรมธรรม์เพื่อขอเอาประกันชีวิตใหม่ ในกรณีที่มีการมรณะเกิดขึ้น คนกลางอาจได้รับมอบหมายให้จ่ายเงินตามกรมธรรม์ให้แก่ผู้รับประโยชน์ คนกลางประกันภัยจะใช้โอกาสนี้จัดให้ผู้รับประโยชน์ขอเอาประกันภัยชีวิตใหม่ โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นทางการเงินของผู้รับประโยชน์แต่อย่างใด เพราะหวังเพียงเพื่อจะให้ตนเองได้รับค่าบำเหน็จจากบริษัทแต่เพียงเท่านั้น

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ คนกลางประกันภัยได้เก็บเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระให้แก่บริษัทแล้วไม่นำส่งบริษัท ทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความเสียหายเมื่อมีภัยเกิดขึ้นอาจไม่ได้รับการชดใช้จากบริษัท เพราะกรมธรรม์ได้สิ้นผลบังคับจากสาเหตุที่บริษัทไม่ได้รับชำระเบี้ยประกันภัย หากการรับชำระเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยไม่ได้กระทำในนามบริษัท แต่ได้กระทำในนามของผู้เอาประกันภัย

สาเหตุแห่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย ได้บัญญัติถึงอำนาจที่จะอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยไว้น้อยเกินไป ทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายเป็นเหตุให้คนกลางประกันภัยกระทำการโดยหวังแต่ประโยชน์ของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดแก่ ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนที่เป็นผู้บริโภค

ด้วยเหตุที่ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจประกันภัย ซึ่งเป็นเพียงเครื่องมือของรัฐที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงมีอยู่เพียง 2 ฉบับเท่านั้น คือ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535

เท่านั้น แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติประกันภัยทั้ง 2 ฉบับ ยังมีข้อบกพร่องและความไม่ชัดเจนครอบคลุม จึงทำให้เกิดปัญหา การเอารัดเอาเปรียบจากคนกลางประกันภัย และเกิดข้อพิพาทขึ้นมากมายในปัจจุบัน ทำให้ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการประกอบอาชีพของคนกลางประกันภัย

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ในอนาคตประเทศไทยควรมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัยให้เข้มงวด รัดกุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

1. มาตรการในการควบคุมคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตการเป็นคนกลางประกันภัย

1.1 กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาต ต้องมีทรัพย์สินเพียงพอตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด

1.2 กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาต ต้องผ่านการฝึกอบรม และสอบความรู้ความสามารถจากสถาบันการอบรมที่ได้รับมาตรฐานตามที่กฎหมายรับรองแล้ว

1.3 คนกลางประกันภัยที่ถูกปฏิเสธการขอรับใบอนุญาต สามารถอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการการพิจารณาได้ตามหลักและวิธีการซึ่งได้กำหนดไว้ เพื่อความยุติธรรมแก่คนกลางประกันภัย

2. มาตรการในด้านตัวบทกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม

เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 รวมถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีใช้บังคับเพียงตัวแทนนายหน้าเท่านั้น ยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ เจาะจงประกอบกับกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่องหลายประการ ตั้งแต่ความไม่ชัดเจนในการควบคุมและกำกับดูแลบุคคลเหล่านี้ ความไม่ครอบคลุมในด้านของการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง ดังนั้นหากมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยในอนาคต ควรมีมาตรการที่ใช้เพื่อควบคุมคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ แยกต่างหากออกจากประกันภัยส่วนอื่นๆ จึงจะทำให้กฎหมายมี ความชัดเจน ครอบคลุมและรัดกุมยิ่งขึ้น

3. มาตรการในการควบคุมเกี่ยวกับจรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติ

เนื่องจากคนกลางประกันภัย เป็นบุคคลที่ต้องสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนั้นความประพฤติของคนกลางประกันภัยยังเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการฝึกอบรมในเรื่องศีลธรรม จรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติที่ต้องมีต่อผู้เอาประกันภัยในแง่ของความซื่อสัตย์สุจริต แต่จรรยาบรรณที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงมารยาท (ethics) ที่พึ่งมีในการประกอบอาชีพเท่านั้น ไม่ได้มีบทลงโทษขั้นเด็ดขาดในการลงโทษผู้กระทำผิดจึงทำให้เกิดปัญหาซ้ำซากขึ้นในสังคม ประชาชนผู้เอาประกันภัยจึงถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนกลางประกันภัยอยู่ตลอดเวลา จึงเห็นควรให้มีข้อกำหนดทางจรรยาบรรณในกฎหมาย ดังนี้

3.1 ให้บริการที่ดีมีคุณภาพ คือการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพโดยการจัดกรมธรรม์ที่มีคุณภาพที่ดี และตรงตามความต้องการของลูกค้าในการให้บริการที่ดีที่เหมาะสมตามสิทธิประโยชน์ที่ผู้เอาประกันภัยควรจะได้รับ ด้วยการพัฒนาตัวเองให้คุณภาพ มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3.2 ความซื่อสัตย์สุจริตผู้เอาประกันภัย ตรงไปตรงมา ไม่คดโกงไม่หลอกหลวง มีความจริงใจต่อผู้เอาประกันภัย บริษัท และเพื่อนร่วมงานทุกคน

3.3 จริยธรรมในการประกอบอาชีพคนกลางประกันภัย ควรทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎข้อบังคับของบริษัท และถูกต้องตามข้อปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพคนกลางประกันภัย

3.4 เปิดเผยข้อเท็จจริงในกรมธรรม์ต่อผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อความสมบูรณ์แห่งกรมธรรม์

3.5 ไม่เสนอให้ผู้เอาประกันภัยซื้อประกันภัยเกินความสามารถในการชำระเบี้ยประกันภัย หรือเสนอขายนอกเหนือจากเงื่อนไขในกรมธรรม์

3.6 ไม่เสนอลดเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการทำสัญญาประกันภัย

3.7 ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ ไม่ละทิ้งผู้เอาประกันภัยและรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยอย่างเต็มที่

3.8 หมั่นศึกษาหาความรู้ในวิชาการประกันภัยเพิ่มเติมอยู่เสมอ

3.9 ไม่กล่าวร้ายหรือทับถมบุคคลในอาชีพเดียวกัน หรือบริษัทประกันภัยอื่น

3.10ไม่เสนอให้ผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียกับการประกันภัย สละกรมธรรม์ประกันภัยฉบับเดิมเพื่อทำสัญญาประกันภัยใหม่ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้เอาประกันภัยเสียสิทธิประโยชน์ในกรมธรรม์

4. มาตรการในการควบคุม และกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย

4.1 ตามที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งก็คือกรมการประกันภัย กรมการประกันภัยเป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธุรกิจประกันภัยมีความมั่นคง แต่ยังไม่มีการกำหนดให้มีการกำกับดูแลกันเอง ดังนั้นเห็นควรแบ่งการกำกับดูแลออกเป็น 2 แบบ คือ การกำกับดูแลโดยภาครัฐ และการกำกับดูแลกันเอง

4.2 กำหนดให้บริษัทประกันภัยใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการคัดเลือกคนกลางประกันภัยให้ได้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 กำหนดให้การดำเนินงานของบริษัทอยู่ในขอบเขตที่กำหนด ป้องกันมิให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ถูกกระทำโดยทุจริตเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์จากกรมธรรม์และมีอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตการเป็นตัวแทนนายหน้าประกันวินาศภัยและประกันชีวิต เมื่อบุคคลดังกล่าวกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติพระราชบัญญัติ หรือเมื่อบุคคลดังกล่าวขาดคุณสมบัติการเป็นตัวแทนนายหน้า หรือดำเนินงานอันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน แต่ไม่ได้กล่าวถึงการรักษาภาพพจน์ที่ดีต่อสาธารณชนและมีความซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพคนกลางประกันภัย เพื่อก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ

4.4 กำหนดให้มีข้อห้ามคนกลางประกันภัย มิให้จ่ายค่าบำเหน็จให้แก่บุคคลที่ช่วยในการทำสัญญาประกันภัยซึ่งมิใช่คนกลางประกันภัย

4.5 หลังจากเกิดความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของคนกลางประกันภัยบริษัทประกันภัยควรใช้ความพยายามอย่างที่สุดในการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย

จากการศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมคนกลางประกันภัย ผู้เขียนได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศแล้ว ซึ่งต่างก็เป็นกฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคหรือประชาชนซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัย แต่สาเหตุที่ทำให้ธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยไม่ได้รับมาตรฐานสากล และไม่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน ก็เพราะปัญหาในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยในปัจจุบันสืบเนื่องมาจากความไม่เหมาะสม ความไม่ชัดเจน และไม่เพียงพอของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัย ประกอบกับไม่มีตัวบทกฎหมายที่ช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้หาประกันภัยได้มาตรฐานสากล และมีปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยๆ ที่เห็นได้ชัดคือ การที่คนกลางประกันภัยกรอกข้อความลงในใบคำขอเพื่อเก็บเบี้ยประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัทฯ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้เอาประกันภัยเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ที่ควรจะได้ ปัญหานี้เกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ของคนกลางประกันภัย จึงต้องพิจารณาว่าคนกลาง

ประกันภัยผู้นั้นได้รับมอบอำนาจจากบริษัทประกันภัยให้เก็บเบี้ยประกันภัยแทนบริษัทหรือไม่ หากเป็นกรณีที่ได้รับมอบอำนาจ ผู้เอาประกันภัยหรือผู้เสียหายดังกล่าวยังถือว่าเป็นเงินของผู้รับประกันภัย แต่ถ้ากรณีที่ไม่ได้รับมอบอำนาจ เงินดังกล่าวก็ยังคงถือว่าเป็นเงินของผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจึงตกเป็นผู้เสียหาย ดังนั้น การที่คนกลางประกันภัยนำเงินของผู้เอาประกันภัยไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย ไม่ว่าคนกลางประกันภัยจะได้รับมอบอำนาจหรือไม่ก็ตาม เพราะทำให้ผู้เอาประกันภัยไม่ได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ที่ตนซื้อไว้ซึ่งกฎหมายในประเทศไทยไม่ได้กำหนดว่าเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งกฎหมายอาญาด้วย อีกกรณีหนึ่ง คือ การที่คนกลางประกันภัยปกปิด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้เอาประกันภัย โดยไม่แจ้งให้บริษัททราบเพื่อต้องการให้บริษัทยอมรับประกันภัย ทั้งๆ ที่ผู้เอาประกันภัยได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้คนกลางประกันภัยทราบแล้ว หรือคนกลางประกันภัยก็ทราบดีอยู่แล้ว การเปิดเผยข้อเท็จจริงของคนกลางประกันภัยนั้น ย่อมถือว่ามีผลผูกพันกับบริษัทประกันภัย นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากการที่คนกลางประกันภัยกระทำการใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน รวมทั้งไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอหรือไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติจากนายทะเบียนตามที่กรมการประกันภัยได้กำหนดไว้ ถึงแม้ในบทบัญญัติกฎหมายจะมีการห้ามผู้กระทำการโดยมิได้รับอนุญาตและมีบทกำหนดโทษไว้ในกรณีที่ฝ่าฝืน แต่ไม่มีหลักเกณฑ์ว่าหากฝ่าฝืนแล้ว จะมีผลผูกพันต่อผู้รับประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัยไว้เพียงใด และยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้

ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่คนกลางประกันภัยเก็บเบี้ยประกันภัยแล้วไม่นำส่งบริษัท หรือนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวก็ดี หรือไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัย เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายในการควบคุมอัตราค่าจ้างหรือบำเหน็จสำหรับคนกลางประกันภัยในปีแรกค่อนข้างสูง แต่ในปีต่อมาเหลือน้อยมาก เป็นเหตุให้คนกลางประกันภัยทิ้งผู้เอาประกันภัยและไม่ติดตามผลงาน ปล่อยให้กรมธรรม์ของผู้เอาประกันภัยขาดอายุไปในที่สุด ปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ยังไม่รัดกุมและชัดเจนเพียงพอ อีกทั้งยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันยุคทันสมัยด้วย ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ที่เน้นหนักไปทางด้านการควบคุมนายหน้าประกันภัยมากกว่าตัวแทนประกันภัย ทำให้คนกลางประกันภัยมีหน้าที่เหมือนกับตัวแทนประกันภัย คือ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัย

อย่างไรก็ตาม ในการประกอบวิชาชีพของสถาบันคนกลางตามสัญญาประกันภัยมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป หากคนกลางประกันภัยดำเนินงานไม่ดี ไม่มีคุณภาพและไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว อาจเป็นเหตุให้ประชาชนผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยได้รับความเดือดร้อน และก่อให้เกิดความเสียหายต่อธุรกิจประกันภัยทั้งระบบได้ รัฐจึงมีความจำเป็นต้องกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพคนกลางประกันภัยด้วยการกำหนดเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะต้องได้รับใบอนุญาตและวิธีดำเนินการบางอย่างไว้ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535

จากการเปรียบเทียบคนกลางประกันภัย ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 กับตัวแทนทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะเห็นได้ว่าคนกลางประกันภัยเป็นตัวแทนทั่วไปประเภทหนึ่ง เพราะเป็นทั้งคนกลางประกันภัยและตัวแทนทั่วไป ต่อมาจึงเป็นผู้ชักชวนให้บุคคลทำสัญญากับผู้อื่นโดยหวังบำเหน็จ ทั้งคนกลางประกันภัยและตัวแทนทั่วไปต่างก็เกิดขึ้นจากกฎหมายลักษณะเอกเทศสัญญาว่าด้วยสัญญาเหมือนกัน เพียงแต่คนกลางประกันภัยชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตและวินาศภัยกับบริษัท เฉพาะกับบริษัทประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันภัยตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวเท่านั้น

จากการศึกษาวิจัย จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ยังไม่สมบูรณ์และชัดเจนเพียงพอที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันคนกลางประกันภัยปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะของผู้ประกอบวิชาชีพทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้เจริญก้าวหน้าและวิธีที่ถูกต้องได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ ถึงแม้ว่าจะมีการยกร่างแก้ไขพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนและไม่ควบคุมเท่าที่ควร ฉะนั้นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นใหม่โดยเฉพาะเพื่อควบคุมคนกลางประกันภัยให้ดำเนินการไปในทางที่ถูกที่ควร และเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคและต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำโดยด่วน ผู้เขียนจึงคิดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ควรมีการปรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. แก้ไขปรับปรุงคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัย

1.1 เพิ่มคุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัย ต้องจบการศึกษาขั้นต่ำมัธยมปลายหรือเทียบเท่าหรือผ่านการศึกษาวิชาประกันภัยหรือมีประสบการณ์โดยได้เคยทำงานด้านการประกันภัยในหน่วยงานของภาครัฐหรือภาคเอกชนตามที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

1.2 แก้ไขปรัปปรุงคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัยจากเดิมมีการพิจารณาว่าการขอรับใบอนุญาตใหม่ ต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตในระยะเวลา 3 ปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัยต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัย ทำนองเดียวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพด้านอื่น เช่น แพทย์ และทนายความเป็นต้น

1.3 กำหนดเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต และต่อใบอนุญาตใหม่พร้อมหนังสือแสดงความต้องการของบริษัทให้ผู้นั้นเป็นคนกลางประกันภัย และอาจกำหนดให้ต้องมีหนังสือรับรองจากบริษัทให้เรื่องความประพฤติหรือเรื่องอื่นๆ ตามที่นายทะเบียนเห็นสมควรให้ผู้ที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัยต้องผ่านการอบรมความรู้วิชาประกันภัยตามหลักสูตรที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

2. เพิ่มบทบัญญัติในการควบคุมการดำเนินงานของคนกลางประกันภัย

2.1 กำหนดให้บริษัทต้องร่วมรับผิดกับคนกลางประกันภัยต่อความเสียหายที่คนกลางประกันภัยได้ก่อขึ้น และเมื่อบริษัทฯได้ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคนกลางประกันภัยให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว ชอบที่จะได้รับชดใช้จากคนกลางประกันภัยนั้น และเพิ่มบทกำหนดโทษจำคุกในการกระทำของคนกลางประกันภัยในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ

2.2 กำหนดให้คนกลางประกันภัยที่ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ชื่อของตนออกนอกหน้าเป็นคนกลางประกันภัย ให้ถือว่าสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นจากการกระทำของคนกลางประกันภัยนั้น

3. การควบคุมในเรื่องของจรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติ

3.1 เพิ่มบทบัญญัติให้นายทะเบียนมีอำนาจออกประกาศว่าด้วยจรรยาบรรณของคนกลางประกันภัย และให้ถือว่าการกระทำที่ขัดต่อจรรยาบรรณที่นายทะเบียนประกาศถือเป็นเหตุอย่างหนึ่งที่นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตเป็นคนกลางประกันภัยได้

3.2 เพิ่มบทกำหนดโทษให้บุคคลที่กระทำการเป็นคนกลางประกันภัยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ต้องระวางโทษสูงขึ้น จากเดิมที่กำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกิน 1 ปี และปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. หน้าที่และความรับผิดชอบของคนกลางประกันภัย

4.1 กำหนดให้คนกลางประกันภัยที่ได้รับเงินเบี้ยประกันภัยจากลูกค้า ต้องหาทางป้องกันอย่างเพียงพอในการดูแลรักษาเงินของผู้เอาประกันภัยหรือผู้บริโภค มิฉะนั้นอาจถูกยกเลิกใบอนุญาต

4.2 คนกลางประกันภัยจะต้องอธิบายความจริงเกี่ยวกับความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยที่ตนเสนอขาย หากมีการแถลงข้อความอันเป็นเท็จ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้บริโภคเข้าใจผิดในความคุ้มครองหรือประโยชน์ที่ผู้เอาประกันภัยพึงได้รับ การกระทำดังกล่าวถือว่า มีความผิดและต้องได้รับโทษตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เช่น อาจถูกระงับหรือยกเลิกใบอนุญาต และปฏิเสธการต่อใบอนุญาต

5. พัฒนาและจัดตั้งสถาบันหรือวิทยาลัยการฝึกอบรมผู้ประกอบอาชีพคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ

เพื่อเป็นการควบคุมความรู้ความสามารถของคนกลางประกันภัยให้มีระบบระเบียบได้มาตรฐานสากล ผู้เขียนเห็นควรให้มีการจัดตั้งสถาบันที่จัดอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการเป็นคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ ซึ่งได้รับการรับรองจากคณะกรรมการฯ หรือสถาบันที่เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ และหากเห็นว่าสถาบันให้ความรู้และทักษะความชำนาญที่เพียงพอแก่การประกอบอาชีพคนกลางประกันภัย การดูแล การควบคุมและตรวจสอบสถาบันการอบรมและสอบคุณสมบัตินายหน้าประกันภัย โดยมีการดูแล ควบคุมหลักสูตรของสถาบันที่ได้รับอนุญาตแล้ว และมีการตรวจสอบการเป็นคนกลางประกันภัย มีการแต่งตั้งบุคคลเข้าไปตรวจสอบสถาบันที่ได้รับอนุญาตและอาจมีการส่งบุคคลเข้าไปร่วมดูแลการสอนด้วย บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งต้องมีหน้าที่ในการรายงานการเรียนการสอนของสถาบันว่าเพียงพอแล้วหรือยัง แต่ไม่มีสิทธิในการรบกวนเรื่องการเรียนการสอนหรือการสอบของสถาบัน และหากได้รับรายงานว่าการเรียนการสอนไม่สามารถให้ความรู้และทักษะที่เพียงต่อการประกอบอาชีพของคนกลางประกันภัยแล้ว สถาบันดังกล่าวต้องถูกเพิกถอนใบอนุญาต

6. การควบคุมการจ่ายค่าจ้างหรือบำเหน็จ

เนื่องจากการจ่ายค่าจ้างหรือบำเหน็จตามที่นายทะเบียนประกาศในประกันชีวิตกำหนดนั้น ในปีแรกคนกลางประกันภัยได้จะรับค่าจ้างหรือบำเหน็จในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 40% แต่ในปีต่อๆ มา ค่าจ้างหรือบำเหน็จกลับลดหลั่นลงตามลำดับ ดังนั้นในเรื่องของจ่ายค่าจ้างหรือบำเหน็จให้กับคนกลางประกันภัยตามประกาศนายทะเบียนนั้น เห็นควรให้ประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกปีในอัตราที่นายทะเบียนเห็นสมควร

7. ให้มีหน่วยงานที่ควบคุม และกำกับดูแลคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ

เนื่องจากคนกลางประกันภัยเป็นบุคคลที่ความสำคัญต่ออาชีพธุรกิจประกันภัยในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นผู้เขียนเห็นควรมีบทบัญญัติในการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมและกำกับดูแลคนกลางประกันภัยโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้คนกลางประกันภัยต้องขึ้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตในการประกอบอาชีพ รวมถึงด้านต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะเรื่องการเป็นคนกลางประกันภัยอิสระ หรือไม่สังกัดบริษัทใด ควรกำหนดให้คนกลางประกันภัยที่รับเงินเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัย ต้องมีการป้องกันอย่างมากในการดูแลรักษาเงินของผู้เอาประกันภัยนั้นๆ หากมีความจำเป็นจริงๆ หน่วยงานที่ดูแลสามารถเข้าแก้ไขได้ รวมถึงใช้มาตรการต่างๆ เข้าควบคุมหรือกำหนดบทลงโทษตามความเหมาะสม

อนึ่ง มาตรการในการควบคุมคนกลางประกันภัยดังกล่าว ควรอยู่ในความควบคุมดูแลของภาครัฐ หรือคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งขึ้น ผู้เขียนมีความเห็นว่ามาตรการต่างๆ ที่ได้เสนอแนะไว้ หากมีการบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การยกร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขระบบคนกลางประกันภัยเพราะสามารถสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือให้เกิดกับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันภัยและคนกลางประกันภัย จุดบกพร่องหลายๆ ประการของกฎหมายประกันภัยในประเทศ คือ ขาดความเข้มงวดและรัดกุมในเรื่องของบทลงโทษและความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้ควบคุมและกำกับดูแล การขาดบทบัญญัติดังกล่าวทำให้เกิด “กลุ่มมือปืนรับจ้าง” (คนกลางที่ทำหน้าที่หาประกัน) อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจประกันภัย ซึ่งเกิดผลเสียหายอย่างมากต่อธุรกิจประกันภัยและผู้เอาประกันภัย พฤติกรรมดังกล่าวยิ่งนับวันยิ่งแพร่หลายและสร้างปัญหามากขึ้นตามลำดับจนยากที่จะควบคุมปัญหาดังกล่าวทำให้ศาลนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนและนายหน้ามาบังคับใช้กับคนกลางประกันภัยเพราะบทบัญญัติใกล้เคียงกัน เป็นการอุดช่องโหว่ของกฎหมาย แต่จากการวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้ว

ข้างต้น พบว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้เท่าที่ควร ทำให้ผู้เขียนนำกฎหมายของต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย เพื่อเห็นถึงความเข้มงวด และรัดกุมของกฎหมายที่ใช้ควบคุมคนกลางประกันภัย สาเหตุสำคัญเนื่องมากจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกฎหมายเอกชน ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอว่าควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติประกันภันวินาศภัย และพระราชบัญญัติประกันชีวิต ทั้ง 2 ฉบับ โดยเพิ่มเติมมาตรการดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้เอาประกันภัยหรือผู้บริโภคและสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดกับประเทศให้ได้ระบบมาตรฐานสากล และเตรียมพร้อมสำหรับการเปิดตลาดการค้าเสรีในอนาคต

DPU

บรรณานุกรม

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กุศล บุญยืน.(2516). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทน นายหน้า** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร กรุงสยามการพิมพ์.

กมล สนธิเกษตริน. (2513). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนและนายหน้า จัดการงานนอกสั่ง** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภักดีประดิษฐ์.

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. (2534). **ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตัวแทนและนายหน้า.** กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม.

จิตติ ติงศภัทิย์. (2543). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย** (พิมพ์ครั้งที่ 11) . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิตติ ติงศภัทิย์. (2529). **หลักวิชาชีพกฎหมาย** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

จิ๊ด เศรษฐบุตร. (2518). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จำปี โสตถิพันธุ์. (2538). **หลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา.** กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.

ไชยยศ เหมพรัชตะ. (2540). **กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย** (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม.

ญาณีมโนพิโทกษ์. (2523). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนนายหน้า.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์ทหารราบ.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และวิชา มหาคุณ. (2523). **การตีความกฎหมาย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

บัญญัติ สุชีวะ. (2519). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประสิทธิ โฆวิไลกุล. (2538). **การตีความตามกฎหมาย สัญญาและกรมธรรม์ประกันภัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอนตุลา จำกัด.

ประเสริฐ ศุภมาตรา. (2489). **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทน นายหน้า จัดการงานนอกสั่ง.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาตร์.

ไพจิตร ปุญญพันธ์. (2519). **กฎหมายไทยเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายนานาชาติ.** คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ร.แลงกาต์. (2526). **ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

รองพล เจริญพันธ์. (2520). **กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.

วิชา มหาคุณ. (2527). **การใช้เหตุผลในทางกฎหมาย** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ.

สมยศ เชื้อไทย. (2527). **คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง:หลักทั่วไป ตามแนวคำสอน ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ ภาคทั่วไป : ความรู้กฎหมายทั่วไป** (พิมพ์ครั้งที่ 3) . กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.

บทความ

มารสิน บินฮริม. (2546, ตุลาคม - ธันวาคม). "ภาษีที่เกี่ยวกับธุรกิจประกันชีวิต." **วารสารประกันภัย,ฉบับที่ 112.**

สำนักประกันชีวิต. (2546, ตุลาคม – ธันวาคม). "Unit Link ประเทศยุโรปตะวันตก." **วารสารกรมการประกันภัย,ฉบับที่ 112.**

เอกสารอื่นๆ

กรมการประกันภัย. (2546, 24 มีนาคม). **วิสัยทัศน์ (Vision) 25 ปี.** กรมการประกันภัย.

กรมการประกันภัย. (2537, 6 –9 กันยายน). **รายงานการดูงานการประกันภัย** ณ ประเทศสิงคโปร์.

กรมการประกันภัย. (2539, 8 – 19 เมษายน). **รายงานการดูงานการประกันภัย.** ณ ประเทศสิงคโปร์.

กองนโยบายและระบบสารสนเทศ. (2544). **ภารกิจรับผิดชอบและผลการดำเนินการงาน 23 ปี.** กรมการประกันภัย.

กองนโยบายและระบบสารสนเทศ. (2544). **ยุทธศาตร์กรมการประกันภัยปี 2546 – 2550.** 24 ปี กรมการประกันภัย.

รายงานการศึกษาวิจัยเบื้องต้น. (2545).**โครงการวิจัยและพัฒนากฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย.** ของกรมการประกันภัย จัดทำโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานเรื่อง (2002, 15 October). **การส่งเสริมมาตรฐานในธุรกิจประกันภัยวินาศภัยของสิงคโปร์ Final Report Enhancing Standards in General in Surance in Singpore,Submitted by ; The Committee on Enhancement of Standards in General Tnsurance (CESGI)** แปลโดย ชัชวาล วยันหสุวรรณ. สำนักประกันชีวิต.

สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2528-2529). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย.** ในเอกสารทางวิชาการ ชุดที่ 4. ของสมาคมประกันวินาศภัย.

สำนักประกันวินาศภัย. (2543).**ลอยด์ในศตวรรษที่ 21, 22 ปี.** กรมการประกันภัย.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2523.

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528.

พระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ.2507.

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547.

วิทยานิพนธ์

ก่อศักดิ์ เจนสมุทรสิทธุ์. (2534). **การสอบสวนและพิจารณาคดีมารยาททนายความ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหนคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จตุพล หวังสู่วัฒนา. (2540). **ผลของการเลิกสัญญาต่างตอบแทน.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชิตาพร พิศลยบุตร. (2539). **การตีความกฎหมายประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนพัฒน์ จงเพิ่มวัฒนผล. (2535). **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับนายหน้าประกันภัย** . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญจะ เปี่ยมพงศ์สานต์. (2517). **ประกันวินาศภัย : สิทธิและความรับผิดของคู่สัญญาและผู้รับประโยชน์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริญญา บุญปทุมพงค์. (2532). **ตัวแทนเชิด.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

DPU

ประพีร์ อภิชาติสกล. (2542). **การศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS).** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิมิศร นองสุวรรณ. (2542). **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจขายตรง.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระศักดิ์ ทองสุทธิ์. (2537). **การฝึกอบรมเพื่อประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิณีนาถ เกียรติกังวาฬไกล. (2531). **ความรับผิดทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิรินธร อินทรสังขนาวิน. (2542). **ตัวแทนโดยปริยาย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยนตร์ โสตถิทัต. (2533). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัท.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี อนันต์โท. (2537). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและส่งเสริมตัวแทนนายหน้าประกันภัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สารสนเทศจากสื่ออิเลคทรอนิกส์

กฎหมายประกันภัยของสหรัฐอเมริกาข้อมูลทั่วไปทางกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับการประกันภัย. จาก **htt//www.naic.org/legal และhtt://public.leginfo.state.ny.us.**

ข้อมูลทั่วไปและกฎหมายทางอินเตอร์เน็ตเกี่ยวกับคนกลางประกันภัยของประเทศสิงค์โปร์. จาก **http;//agcvldb4.agc.gov.sg.**

ข้อมูลทั่วไปและกฎหมายทางอินเตอร์เน็ท. จาก **htt//www.mas.gov.sq/masmcm/bin/pt.1 subsidiary Legislation Administered.**

ข้อมูลทั่วไปและกฎหมายทางอินเตอร์เน็ท. จาก **htt//www.gia.org.sq/AMF.cfm.**

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

California Life and Health Insurance. Dearborn Financaial Publishing, 1997.

Irwin M. Taylor and Irving J. Sloan, J.D. (1983). **The Law of Insurance** (General Edition 3 rd ed.). Edition Oceeana Publications.

Janice E. Greider, Muriel L. Crawford and Williari T. Beadles. (1984). **Law and the Life Inurance Contract**. Richard D. Irwin.

Kenneth Black. JR. and Harold D. Skipper, JR. **Life Insurance** (12 th ed.).

Karen L. Hamilton, CPCU, Gregory Krohm, CPCP MRM. Kathleen Haeld Ettlinger, CPCU, AIC, CPIW. (1995). **State Insurance Regulation.** Insurance Institute of America.

Kenneth Black, JR. , Harold D. Skipper, JR. **Life Insurance** (12 th ed.). Prentice-Hall Internation, Inc.

Paul Pedley. (2003). **Essential law for Information professionals.** C1631/47 Ki 04030193 Publihed by Facet Publishing 7 Ridgmount Street London WC1E 7 AE. First Published.

Ray Hodgin, LLB,LLM. n.d. **Insurance Law Text and Materials**. School of Law University of Birmingham.

Roger Leroy Miller and Gaylord A. Jentz. **Business Law Today** (4 th ed.). New York.

Robert I. Mehr (1986). **Fundamentals of Insurance** (2 nd ed.). University of Illinois Urbana – Champaign.

The Right Honourable Lord Justice Mance, Iain Goldrein, QC.FRSA, Professor Robert Merkin. (2003). **Insurance Disputes**.

The Singapore Insurance Industry. **Historical Perpsective, Growth and Future outlook in Commemoration of the Site's** (10 th ed.). Anniversary Published by Singapore insurance Training Centre.

The Legal Environment of Insurance Volume 1 (4 th ed.). American Institute for Property and Liability Underwriters. July 1993.

OTHER MATERIAL

A. Powell. **Liability Insurance.** Distance Learning Division. Study Coures p.40.

DPU

ภาคผนวก

DPU

Singapore

Insurance

(CHAPTER 142)

Short title

1. This Act may be cited as the Insurance Act.

Interpretation

1A. In this Act, unless the context otherwise requires —

"accounting period" , relation to any insurer, means the period beginning from the commencement of its business in Singapore or 1st January of any year, as the case may be, and ending on 31st December of that year for which accounts relating to the insurance business carried on by the insurer in Singapore are kept and for which an insurance fund has been established under this Act, unless otherwise allowed by the Authority.

"actuary" means a Fellow of any prescribed professional body or institute;

"advocate and solicitor" means an advocate and solicitor of the Supreme Court or a foreign lawyer as defined in section 130A of the Legal Profession Act (Cap. 161);

"authorised reinsurer" means an insurer which is for the time being authorised under section 8A;

"Authority" means the Monetary Authority of Singapore established under the Monetary Authority of Singapore Act (Cap. 186);

"captive insurer" means an insurer whose registration is restricted to the carrying on of business which consists principally of risks of its related corporations, and includes a rent-a-captive insurer;

"company" has the same meaning as in section 4 (1) of the Companies Act (Cap. 50);

"corporation" has the same meaning as in section 4 (1) of the Companies Act;

"direct insurance broker" means a person who is for the time being registered under section 35X in respect of insurance policies relating to general business and long-term accident and health policies, other than insurance policies relating to reinsurance business;

"direct insurer" means any insurer other than a reinsurer , an authorised reinsurer or a captive insurer;

"director" has the same meaning as in section 4 (1) of the Companies Act (Cap. 50);

"directions" includes directives and notices;

"exempt financial adviser" has the same meaning as in the Financial Advisers Act (Cap. 110);

"financial advisory service" has the same meaning as in section 2(1) of the Financial Advisers Act;

"financial year" has the same meaning as in section 4 (1) of the Companies Act;

"general reinsurance broker" means a person who is for the time being registered under section 35X in respect of reinsurance of liabilities under insurance policies relating to general business;

"insurance agent" means a person who is or has been carrying on insurance business in Singapore as an agent for one or more insurers and includes an agent of a foreign insurer carrying on insurance business in Singapore under a foreign insurer scheme under Part IIA.

"insurance broker" means a person who is or has been carrying on insurance business in Singapore as an agent for insureds or intending insureds in respect of —

(a) insurance policies relating to general business and long-term accident and health policies, other than insurance policies relating to reinsurance business; or

(b) reinsurance of liabilities under insurance policies relating to —

(i) life business; or

(ii) general business;

"insurance intermediary" means a person who, as an agent for one or more insurers or as an agent for insureds or intending insureds, arranges contracts of insurance in Singapore;

"insured" includes reinsured and "insurer" includes reinsurer;

"licensed financial adviser" means a holder of a financial adviser's licence under the Financial Advisers Act;

"life reinsurance broker" means a person who is for the time being registered under section 35X in respect of reinsurance of liabilities under insurance policies relating to life business;

"limited liability partnership" has the same meaning as in section 2 (1) of the Limited Liability Partnerships Act 2005;

"partner" and "manager", in relation to a limited liability partnership, have the respective meanings assigned to them in section 2 (1) of the Limited Liability Partnerships Act 2005;

"registered insurance broker" means an insurance broker who is for the time being registered under section 35X;

DPU

"reinsurer" means an insurer whose registration is restricted to the carrying on of reinsurance business;

"related corporation" has the same meaning as in section 4 (1) of the Companies Act (Cap. 50);

"representative" , in relation to a licensed financial adviser or exempt financial adviser, has the same meaning as in the Financial Advisers Act (Cap. 110);

"registered insurer" means an insurer which is for the time being registered under section 8;

"statutory balance-sheet" and "statutory valuation" mean respectively a balance-sheet lodged with the Authority in order to comply with section 36 (1), and a valuation of which the results are shown in a valuation balance-sheet lodged with it on an actuarial investigation made in order to comply with section 37 (1).

Classification of insurance business and construction of references to matters connected with insurance

2. —(1) For the purposes of this Act, insurance business shall be divided into 2 classes —

(a) life business, which means all insurance business concerned with life policies, long-term accident and health policies, or both; and

(b) general business, that is to say, all insurance business which is not life business, and shall include the effecting and carrying out by any person, not being a person licensed under the Monetary Authority of Singapore Act (Cap. 186), Banking Act (Cap. 19), Finance Companies Act (Cap. 108) or Securities and Futures Act (Cap. 289); of contracts for fidelity bonds, performance bonds, administration bonds, bail bonds or customs bonds or similar contracts of guarantee, being contracts effected by way of business (and not merely incidental to some other business carried on by the person effecting them) in return for the payment of one or more premiums.

(2) For the purposes of this Act, the reinsurance of liabilities under insurance policies shall be treated as insurance business of the class and type to which the policies would have belonged if they had been issued by the reinsurer or authorised reinsurer.

(3) Notwithstanding anything in subsections (1) and (2), if the Authority is satisfied that any part of an insurer's business which belongs to a particular class or type of insurance business ought in the insurer's case to be treated as belonging to another class or type, the Authority may direct that it shall be so treated for the purposes of this Act.

DRAFT

(4) For the purposes of this Act, references to carrying on insurance business include the carrying it on through an agent, or as agent; but "insurer" does not include an insurance agent as such nor, in the case of a person who is both insurer and insurance agent, have reference to business done as an insurance agent.

(5) For the purposes of this Act and subject to subsection (5A), "Singapore insurer" means a person who is or has been carrying on insurance business in Singapore as an insurer; and references to carrying on insurance business, or any class of insurance business, in Singapore mean the receipt of proposals for, or issuing of, policies in Singapore or the collection or receipt in Singapore of premiums on insurance policies.

(5A) A person shall not be treated as carrying on insurance business, or any class of insurance business, in Singapore as an insurer if, apart from the collection or receipt of premiums in Singapore, he —

(a) carries out all activities in relation to his reinsurance business outside Singapore; and

(b) does not have any commercial or physical presence in Singapore for the purpose of carrying on such reinsurance business.

(6) The operation, otherwise than for profit, of a scheme or arrangement relating to service in particular offices or employments, and having for its object or one of its objects to make provision in respect of persons serving therein against future retirement or partial retirement, or against future termination of service through death or disability, or against similar matters, shall not be treated for the purposes of this Act as carrying on the business of insurance.

(7) For the purposes of this Act, no society registered under the Societies Act (Cap. 311) or organisation registered under the Mutual Benefit Organisations Act (Cap. 191) shall be deemed to be an insurer, and no agent for such a society, organisation or company shall as such be deemed to be an insurance agent; nor shall references in this Act to a policy or contract of insurance apply to any policy or contract whereby an insurance is effected with such a society or organisation.

(8) For the purposes of this Act —

(a) any reference to the last statutory balance-sheet or to the last statutory valuation shall be construed as referring to that last prepared or made and not superseded by the arrival of the date as at which another is to be prepared or made; and

DRAFT

(b) any reference to there being shown in a statutory balance-sheet or on a statutory valuation a surplus of assets over liabilities of an insurance fund shall be construed accordingly by reference to the prescribed form of balance-sheet or valuation balance-sheet and to the rules to be followed under this Act and the regulations in preparing it.

(9) The definitions set out in the First Schedule shall have effect for the construction of references in this Act to policies of insurance, policy owners and policy moneys.

PART IIB

INSURANCE INTERMEDIARIES

General

Insurance agent to operate under written agreement

35M. —(1) An insurance agent shall not arrange, or hold himself out as entitled to arrange, a contract of insurance as agent for a registered insurer unless an agreement in writing between the insurance agent and the insurer authorises the insurance agent to arrange, as agent for that insurer

(a) that contract;

(b) any contract of insurance; or

(c) any class of contracts of insurance which includes that contract.

(2) A registered insurer shall not cause or permit an insurance agent to arrange, or hold himself out as entitled to arrange, a contract of insurance as agent for that insurer unless an agreement in writing between the insurer and the insurance agent authorises the insurance agent to arrange, as agent for that insurer —

(a) that contract;

(b) any contract of insurance; or

(c) any class of contracts of insurance which includes that contract.

(3) Subsections (1) and (2) shall not apply in relation to any act or thing done by an employee of a registered insurer in the course of performing his duties as such an employee.

(3A) Subsection (1) shall not apply to —

(a) a licensed financial adviser;

DRAFT

(b) a person exempt from holding a financial adviser's licence in respect of any financial advisory service under section 23 (1) (*a*), (*b*), (*c*), (*d*) or (*e*) of the Financial Advisers Act (Cap. 110), other than a registered insurer; and

(c) a representative of a person referred to in paragraph (*a*) or (*b*),

where they arrange, or hold themselves out as entitled to arrange, a contract of insurance in respect of life policies, other than contracts for the reinsurance of liabilities under life policies, as agent for a registered insurer.

(3B) Subsection (1) shall not apply to a registered insurer and any insurance agent acting for that insurer where they arrange, or hold themselves out as entitled to arrange, a contract of insurance in respect of life policies, other than contracts for the reinsurance of liabilities under life policies, as agent for another registered insurer.

(3C) Subsection (2) shall not apply to a registered insurer in relation to an insurance agent who is a person specified in subsection (3A) or (3B).

(4) Any person who contravenes subsection (1) or (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $25,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $2,500 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

Application of sections 35O to 35R and 35T, 35TA, 35U and 35V

35N. —(1) Sections 35O and 35Q shall not apply to a general reinsurance broker or life reinsurance broker in respect of contracts for the reinsurance of liabilities under insurance policies.

(2) Section 35P shall not apply to —

(a) a licensed financial adviser or exempt financial adviser, or its representatives, in respect of life policies, other than life policies with accident and health benefits and contracts for the reinsurance of liabilities under insurance policies; or

(b) a general reinsurance broker or life reinsurance broker in respect of contracts for the reinsurance of liabilities under insurance policies.

(3) Sections 35R, 35T, 35U and 35V shall not apply to a licensed financial adviser or an exempt financial adviser, or its representatives, in respect of life policies, other than contracts for the reinsurance of liabilities under insurance policies.

(4) Section 35TA shall not apply to a licensed financial adviser or an exempt financial adviser, or its representatives, in respect of life policies, other than life policies with accident and health benefits and contracts for the reinsurance of liabilities under insurance policies.

Effect of payment to insurance intermediary

35O. —(1) Where a contract of insurance is arranged or effected by an insurance intermediary, payment to the insurance intermediary of moneys payable by the insured to the insurer under or in relation to the contract (whether in respect of a premium or otherwise) shall be a discharge, as between the insured and the insurer, of any liability of the insured under or in respect of the contract, to the extent of the amount of the payment.

(2) Payment to an insurance intermediary by or on behalf of an intending insured of moneys in respect of a contract of insurance to be arranged or effected by the insurance intermediary (whether the payment is in respect of a premium or otherwise) shall be a discharge, as between the insured and the insurer, of any liability of the insured under or in respect of the contract, to the extent of the amount of the payment.

(3) Payment by an insurer to an insurance intermediary of moneys payable to an insured (whether in respect of a claim, return of premiums or otherwise) under or in relation to a contract of insurance, shall not discharge any liability of the insurer to the insured in respect of those moneys.

(4) An agreement, insofar as it purports to alter or restrict the operation of subsection (1), (2) or (3), shall be void.

(5) Subsection (4) shall not render void an agreement between an insurance intermediary and an insured insofar as the agreement allows the insurance intermediary to set off, against moneys payable to the insured, moneys payable by the insured to the insurance intermediary in respect of premiums.

Pre-contract disclosure by insurance intermediary

35P. —(1) No insurance intermediary shall invite any person to make an offer or proposal to enter into a contract of insurance without disclosing to the person all material information, including —

(a) the name of the registered insurer;

(b) his relationship with the registered insurer;

(c) the premium charged by the registered insurer; and

(d) such other information as the Authority may prescribe or specify in directions.

(2) No insurance intermediary shall arrange any group policy for 2 or more persons where any person insured under the group policy all material information, including is liable to pay the premium without disclosing to every person insured under the group policy —

(a) the name of the registered insurer;

(b) his relationship with the registered insurer;

(c) the conditions of the group policy;

(d) the premium charged by the registered insurer; and

(e) such other information as the Authority may prescribe or specify in directions.

(2A) Any insurance intermediary who contravenes subsection (1) or (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $25,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both.

(3) In this section, "insurance intermediary" includes the group policy owner of any group policy.

Effect of payment to group policy owner and liability of insurer under group policy

35Q. —(1) This section applies to any group policy where any person insured under the group policy is liable to pay a premium.

(2) Payment to the group policy owner of moneys payable by any person insured under the group policy to the insurer under or in relation to the group policy (whether in respect of a premium or otherwise) shall be a discharge, as between the person insured and the insurer, of any liability of the person insured under or in respect of the group policy, to the extent of the amount of the payment.

(3) The registered insurer of a group policy shall pay the moneys due under the policy to the person insured or any person entitled through him if the person insured has paid the premium or is regarded as having paid the premium under subsection (2), and is entitled to the benefit under the policy.

DPU

Representation by insurance intermediary

35R. —(1) No insurance intermediary shall, with intent to deceive, make a false or misleading statement as to —

(a) any amount that would be payable in respect of a proposed contract of insurance; or

(b) the effect of any provision of a contract of insurance or a proposed contract of insurance.

(2) A reference in subsection (1) to making a misleading statement includes a reference to omitting to disclose any matter that is material to a statement.

(3) No insurance intermediary shall, with intent to deceive, in relation to a proposed contract of insurance —

(a) write on a form, being a form that is given or sent to an insurer, any matter that is material to the contract and is false or misleading in a material particular;

(b) omit to disclose to the insurer any matter that is material to the proposed contract;

(c) advise or induce the intending insured to write on a form, being a form that is given or sent to an insurer, any matter that is false or misleading in a material particular; or

(d) advise or induce the intending insured to omit to disclose to the insurer any matter that is material to the proposed contract.

(4) No insurance intermediary shall, with intent to deceive, in relation to a claim under a contract of insurance —

(a) fill up, in whole or in part, a form, being a form that is given or sent to an insurer, in such a way that the form is false or misleading in a material particular;

(b) omit to disclose to the insurer any matter that is material to the claim;

(c) induce the insured to fill up, in whole or in part, a form, being a form that is given or sent to the insurer, in such a way that the form is false or misleading in a material particular; or

(d) advise or induce the insured to omit to disclose to the insurer any matter that is material to the claim.

(5) Any person who contravenes subsection (1), (3) or (4) shall, notwithstanding that a contract of insurance does not come into being, be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both.

DRAFT

Insurance agent to act only for insurers entitled to carry on business in Singapore

35S. —(1) No person shall, without the approval of the Authority, act as an insurance agent for an insurer in respect of any insurance business which the insurer is not entitled to carry on in Singapore under this Act.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $25,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 years or to both.

(3) Where the Authority has, under section 7 of the Insurance Intermediaries Act (Cap. 142A) in force before 1st October 2002*, approved any person to act as an insurance agent for an insurer in respect of any insurance business which the insurer is not entitled to carry on in Singapore, the approval shall continue in force as if granted by the Authority under subsection (1).

*Date of commencement of section 20 of the Insurance (Amendment) Act 2001 (Act 41 of 2001).

Control of written communication used by insurance intermediary

35T. —(1) The Authority may, by notice in writing, require any insurance intermediary to submit to it any written communication which is for the time being in use by the insurance intermediary for describing the terms or conditions of, or the benefits to be or likely to be derived from, policies.

(2) Where the whole or part of any written communication referred to in subsection (1) is not in English, there shall be submitted with it a translation in English.

(3) A requirement made under subsection (1), unless it is otherwise provided therein, shall apply to all such written communication coming into use after the making of the requirement and before the Authority notifies the insurance intermediary that the requirement is withdrawn.

(4) If it appears to the Authority that any such written communication used by an insurance intermediary contravenes any provision of this Part, or is in any respect likely to mislead, the Authority may (after affording the insurance intermediary an opportunity to make representations orally or in writing), by notice in writing, direct the insurance intermediary to discontinue the use in Singapore of the written communication immediately or from such date as may be specified in the notice.

(5) For each occasion on which any insurance intermediary fails to comply with a requirement under subsection (1) or uses any written communication in contravention of subsection (4), the

insurance intermediary shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $25,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both.

(6) In this section, "written communication" includes any brochure, leaflet, circular or advertising matter, whether in electronic, print or other form.

Business conduct of insurance intermediaries

35TA. Without prejudice to the generality of section 64 (1) and (2), the Authority may make regulations or issue directions for or with respect to —

(a) the standards to be maintained by an insurance intermediary in the conduct of business under this Act, including the standards in relation to the obligation to disclose information to insureds;

(b) the qualifications, experience and training of an insurance intermediary and, where the insurance intermediary is a corporation or an association, of the officers, agents and employees of the insurance intermediary; and

(c) the procedure for the conduct of disciplinary control of insurance intermediaries and, where the insurance intermediary is a corporation or an association, of the officers, agents and employees of the insurance intermediary.

Obligation to furnish information to Authority

35U. The Authority may, by notice in writing, require any insurance intermediary to furnish it with information about any matter related to his business carried on in Singapore or elsewhere if, in the opinion of the Authority, it requires that information for the discharge of its functions under this Act.

Authority may prohibit person from carrying on business as insurance intermediary

35V. —(1) The Authority may, by order, prohibit any person from carrying on business as an insurance intermediary or from taking part, directly or indirectly, in the management of any insurance intermediary —

(a) where the person has been convicted, whether in Singapore or elsewhere, of an offence involving fraud, dishonesty or moral turpitude or the conviction for which involved a finding that he acted fraudulently or dishonestly; or

(b) where the Authority is satisfied that the person has —

(i) forged policyholders' signatures;

(ii) misappropriated policyholders' premiums;

DPU

(iii) contravened any provision of this Act;

(iv) given false, misleading or inaccurate information in its application to the insurer;

(v) wilfully misled any policyholder when assisting him to fill up the proposal form;

(vi) used dishonest means to meet the requirements set up by the insurer; or

(vii) been involved in any activity prejudicial to the public interest.

(2) Before prohibiting any person from carrying on business as an insurance intermediary or from taking part, directly or indirectly, in the management of any insurance intermediary, the Authority shall —

(a) give the person notice in writing of its intention to do so; and

(b) in the notice referred to in paragraph (*a*), call upon the person to show cause within such time as may be specified in the notice why he or it should not be prohibited from carrying on business as an insurance intermediary or from taking part, directly or indirectly, in the management of any insurance intermediary, as the case may be.

(3) If the person to whom notice has been given under subsection (2) —

(a) fails to show cause within the time given to him or it to do so or within such extended period of time as the Authority may allow; or

(b) fails to show sufficient cause,

the Authority shall give notice in writing to that person of the date on which the prohibition is to take effect.

(4) Any person who is aggrieved by a decision of the Authority under subsection (1) may, within 30 days of the decision of the Authority, appeal to the Minister in writing in accordance with Part IIIB.

(5) No insurer or insurance intermediary shall employ or otherwise deal with any person who has been issued an order under subsection (1) where any activity to be undertaken by the person pursuant to such employment or dealing is prohibited by the order.

(6) Any person who —

(a) fails to comply with an order of the Authority made under subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $75,000 or to imprisonment for a term not exceeding 2 years or to both;

DRAFT

(b) contravenes subsection (5) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 2 years or to both.

(7) Where the Authority has, under section 31 of the Insurance Intermediaries Act (Cap. 142A) in force before 1st October 2002, by order prohibited any person from carrying on business as an insurance intermediary or from taking part, directly or indirectly, in the management of any insurance intermediary, the order shall continue in force as if made by the Authority under subsection (1).

Conduct of Insurance Broking Business

Insurance broker not to carry on business unless registered

35W. —(1) No person shall carry on business as any type of insurance broker in Singapore unless-

(a) the person is registered by the Authority as that type of insurance broker; or

(b) the person is exempted from registration under section 35ZN.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $75,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 years or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $7,500 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

Registration of insurance brokers

35X. —(1) A person who desires to carry on business as an insurance broker shall apply in writing to the Authority for registration under this section and shall furnish such information as the Authority may require.

(2) Upon receiving an application under subsection (1), the Authority shall consider the application and may, subject to section 35Y —

(a) register the applicant with or without conditions; or

(b) refuse to register the applicant.

(3) The Authority may register the applicant as a direct insurance broker, general reinsurance broker, life reinsurance broker or a combination of any of these.

(4) Subject to subsection (5), any person who has been registered under section 16 of the Insurance Intermediaries Act (Cap. 142A) in force before 1st October 2002 as a direct general

DRU

insurance broker, general reinsurance broker, life reinsurance broker or a combination of any of these shall be deemed to be registered as such under subsection (2).

(5) Any person who is registered or deemed to be registered under this section as a direct general insurance broker immediately before the date of commencement of the Insurance (Amendment) Act 2003 shall, as from that date, be deemed to be registered as a direct insurance broker under subsection (2).

Registration requirements

35Y. —(1) The Authority shall not register any applicant under section 35X unless the applicant

(a) is a company;

(b) has a paid-up share capital which is not less than such amount as may be prescribed; and

(c) has in force a professional indemnity insurance policy, the cover of which is consistent with such limit and deductible requirements as may be prescribed.

(2) For the purposes of subsection (1) (*b*) and (*c*), the Authority may prescribe different amounts for different types of insurance brokers.

(3) In subsection (1) (*c*), "professional indemnity insurance policy" means a contract of insurance with an insurer under which a person is indemnified in respect of the liabilities arising out of or in the course of his business as an insurance broker.

Conditions of registration

35Z. —(1) The Authority may at any time add to, vary or revoke any existing condition of registration of an insurance broker or impose any new condition thereto.

(2) Any insurance broker which fails to comply with any of the conditions imposed by the Authority under subsection (1) or section 35X (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $50,000 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $5,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

Annual fees

35ZA. —(1) Every registered insurance broker shall pay to the Authority such annual fees as may be prescribed.

(2) The Authority may prescribe different annual fees for different types of registered insurance brokers.

(3) The Authority may exempt wholly or in part any registered insurance broker from the payment of the annual fees prescribed under this section.

Cancellation of registration

35ZB. —(1) The Authority may by order, at the request of the insurance broker or on any ground specified under subsection (2), cancel the registration of any insurance broker.

(2) The grounds referred to in subsection (1) are —

(a) that the insurance broker has not commenced business within 6 months after being registered;

(b) that the insurance broker has ceased to carry on the business for which it is registered;

(c) that, it appears to the Authority, the insurance broker has failed to satisfy any obligation to which it is subject by virtue of this Act;

(d) that there exists a ground on which the Authority would be prohibited by section 35Y from registering the insurance broker;

(e) that the insurance broker —

(i) proposes to make, or has made, any composition or arrangement with its creditors;

(ii) has gone into liquidation; or

(iii) has been wound up or dissolved;

(f) that the insurance broker is carrying on its business in a manner likely to be detrimental to the interests of policy owners for whom it is acting as an agent;

(g) that the insurance broker is unable to meet its obligations;

(h) that the insurance broker has contravened any provision of this Act or any condition imposed or any direction given by the Authority under this Act;

(i) that any of the officers of the insurance broker holding a managerial or executive position has been convicted of any offence under this Act;

(j) that the insurance broker has furnished false, misleading or inaccurate information, or has concealed or failed to disclose material facts, in its application for registration; and

(k) that it is in the public interest to cancel the registration.

(3) Before cancelling the registration of an insurance broker under this section otherwise than at its request, the Authority shall —

(a) give the insurance broker notice in writing of its intention to do so; and

DPU

(b) in the notice referred to in paragraph (*a*), call upon the insurance broker to show cause within such time as may be specified in the notice why its registration should not be cancelled.

(4) If the insurance broker to whom notice has been given under subsection (3) —

(a) fails to show cause within the time given to it to do so or within such extended period of time as the Authority may allow; or

(b) fails to show sufficient cause,

the Authority shall give notice in writing to the insurance broker of the date on which the cancellation of registration is to take effect.

(5) Any insurance broker which is aggrieved by a decision of the Authority under subsection (1) to cancel its registration as an insurance broker otherwise than at its request may, within 30 days of the decision of the Authority, appeal to the Minister in writing in accordance with Part IIIB.

(6) Notwithstanding the fact that the registration of an insurance broker has been cancelled under this section, so long as the insurance broker remains under any liability to an insurer, insured or intending insured, the insurance broker shall take such action as it considers necessary or as may be required by the Authority to ensure that reasonable provision has been or will be made for that liability.

(7) If the registration of a person as an insurance broker has been cancelled or has expired, sections 35ZC and 36 shall, unless the Authority otherwise directs, continue to apply in relation to the person in respect of matters that occurred before the cancellation or expiration as if its registration had not been cancelled or had not expired, as the case may be.

Duty to maintain net asset value

35ZC. Every registered insurance broker shall maintain a net asset value of such amount as may be prescribed.

Insurance broking premium accounts

35ZD. —(1) Subject to subsection (2), every registered insurance broker which receives any money —

(a) from or on behalf of an insured or intending insured for or on account of an insurer in connection with a contract of insurance or proposed contract of insurance; or

(b) from or on behalf of an insurer for or on account of an insured or intending insured,

DRAFT

shall, for the purposes of this section, establish and maintain a separate account with a bank licensed under the Banking Act (Cap. 19).

(2) Where the registered insurance broker is registered under section 35X to carry on business as more than one type of insurance broker, it shall establish and maintain separate accounts with a bank licensed under the Banking Act in respect of the carrying on of business of each type of insurance broker for which it is registered.

(3) The Authority may prescribe, in relation to an account established under subsection (1) or (2)-

(a) the types of moneys that must be paid into or withdrawn from such account;

(b) the manner in which moneys should be paid into or withdrawn from such account;

(c) the manner in which moneys held in such account are to be invested;

(d) the manner in which the proceeds from the investment of moneys held in such account are to be distributed;

(e) the rights and obligations of any party in relation to moneys held in such account; and

(f) any other matter which the Authority considers to be incidental to or necessary for this section.

(4) A lien or claim on the moneys in any account established by any registered insurance broker under subsection (1) or (2) shall be void unless the moneys in the account are for fees due and owing to the registered insurance broker.

(5) A charge or mortgage on the moneys in any account established by any registered insurance broker under subsection (1) or (2) shall be void.

(6) Any registered insurance broker which contravenes subsection (1) or (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $100,000.

(7) In this section, "moneys" means any sum received by a registered insurance broker as agent for an insured or intending insured, including policy moneys, premiums and claims payments.

Negotiation and placement of risk with unregistered insurer

35ZE. —(1) Subject to sections 35ZF and 35ZG, no registered insurance broker shall, in the course of its business as such, negotiate any contract of insurance with an insurer (directly or indirectly) except with a registered insurer acting in the course of its business as such.

DRAFT

(2) The reference in subsection (1) to a contract of insurance shall not apply to —

(a) reinsurance;

(b) business relating to risks outside Singapore; or

(c) such other risks as may be prescribed.

(3) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $25,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 years or to both.

(4) In subsection (2), "risks outside Singapore" means any risk which would be classified as an offshore policy as defined in the First Schedule had the risk been underwritten by a registered insurer in Singapore.

Permission to negotiate and place risk with unregistered insurer

35ZF. —(1) Where in any particular case the Authority is satisfied that, by reason of the exceptional nature of the risk or other exceptional circumstances, it is not reasonably practicable to comply with section 35ZE, the Authority may permit any registered insurance broker —

(a) to negotiate the contract of insurance with such insurer as the insurance broker sees fit; and

(b) if in the opinion of the Authority the case requires it, to effect the contract of insurance and receive the premium in Singapore on behalf of such insurer.

(2) Where the Authority has, under section 23 (5) of the Insurance Intermediaries Act (Cap. 142A) in force before 1st October 2002, granted any registered insurance broker permission to negotiate with any unregistered insurer as the insurance broker sees fit and, if the case requires it, to effect the contract of insurance and receive the premium in Singapore on behalf of the insurer, the permission shall continue in force as if granted by the Authority under subsection (1).

Negotiation and placement of risk with foreign insurer

35ZG. —(1) Without prejudice to section 35ZF, a registered insurance broker may negotiate any contract of insurance referred to in section 35ZE with a foreign insurer under a foreign insurer scheme under Part IIA if he is authorised to do so under a licence issued by the Authority.

(2) Any person who wishes to obtain a licence under subsection (1) shall apply to the Authority in such manner as the Authority may determine and furnish such information as the Authority may require.

(3) In issuing a licence under subsection (1), the Authority may impose such conditions as it thinks fit and may at any time add to, vary or revoke such conditions.

(4) The issue of a licence by the Authority under subsection (1) shall be subject to the payment of such annual fees as may be prescribed.

(5) Section 35ZB shall apply, with the necessary modifications, in relation to the cancellation of a licence issued under subsection (1).

(6) Where, immediately before 1st October 2002, a person has a licence under section 8 of the Insurance Intermediaries Act (Cap.142A) in force before that date, he shall be deemed to have been issued, subject to the same terms and conditions but only in so far as they are not inconsistent with the provisions of this Act, with a licence under subsection (1) to negotiate contracts of insurance referred to in section 35ZE with such foreign insurers under any foreign insurer scheme under Part IIA as the Authority may determine.

Restriction as to receipt and payment of remuneration

35ZH. —(1) An insurer shall not pay to a registered insurance broker, and a registered insurance broker shall not receive from an insurer, in respect of the arranging or effecting of contracts of insurance by the insurance broker with the insurer, remuneration at a rate or on a basis that has been varied, having regard solely to all or any of the following:

(a) the number of contracts so arranged or effected;

(b) the total amount of premiums paid or payable under such contracts;

(c) the total amount of sums insured under such contracts.

(2) Subsection (1) shall not apply to the receipt and payment of profit commissions.

(3) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $5,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

(4) This section shall not apply to general reinsurance brokers and life reinsurance brokers in respect of contracts for the reinsurance of liabilities under insurance policies.

DRAFT

Control of take-over of insurance broker

35ZI. —(1) This section shall apply to and in relation to all individuals whether resident in Singapore or not and whether citizens of Singapore or not, and to all bodies corporate or unincorporate, whether incorporated or carrying on business in Singapore or not.

(2) No person shall enter into an agreement to acquire shares of a registered insurance broker by virtue of which he would, if the agreement is carried out, obtain effective control of that insurance broker without first notifying the Authority of his intention to enter into the agreement and obtaining the approval of the Authority to his entering into the agreement.

(3) For the purposes of this section —

(a) a person shall be regarded as obtaining effective control of a registered insurance broker by virtue of an agreement if the person alone or acting together with any associate or associates would, if the agreement is carried out —

(i) acquire or hold, directly or indirectly, 20% or more of the issued share capital of the insurance broker; or

(ii) control, directly or indirectly, 20% or more of the voting power of the insurance broker;

(b) a reference to entering into an agreement to acquire shares includes —

(i) a reference to a person making or publishing a statement, however expressed, that expressly or impliedly invites a holder of shares to offer to dispose of his shares to the first person; and

(ii) a reference to a person obtaining a right to acquire shares under an option, or to have shares transferred to himself or to his order, whether the right is exercisable presently or in the future and whether on fulfilment of a condition or not;

(c) a reference to the voting power in a registered insurance broker is a reference to the total number of votes that might be cast in the general meeting of the insurance broker; and

(d) a person, A, is an associate of another person, *B*, if —

(i) *A* is the spouse or a parent or remoter lineal ancestor, or a son, daughter or remoter issue, or a brother or sister, of *B*;

(ii) *A* is a partner of *B*;

(iii) *A* is a corporation of which *B* is an officer;

(iv) where *B* is a corporation, *A* is an officer of *B*;

(v) *A* is an employee or employer of *B*;

DPU

(vi) *A* is an officer of any corporation of which *B* is an officer;

(vii) *A* is an employee of an individual of whom *B* is an employee;

(viii) *A* is a corporation whose directors are accustomed or under an obligation, whether formal or informal, to act in accordance with the directions, instructions or wishes of *B* or, where *B* is a corporation, of the directors of *B*;

(ix) *B* is a person who is accustomed or under an obligation, whether formal or informal, to act in accordance with the directions, instructions or wishes of *A* or the directors of *A*, where A is a corporation;

(x) *A* is a corporation in which *B* is in a position to control not less than 20% of the voting power in *A*; or

(xi) where *B* is a corporation, *A* is a person who is in a position to control not less than 20% of the voting power in *B*.

(4) Any person who contravenes subsection (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $25,000 or to imprisonment for a term not exceeding 2 years or to both.

Approval or removal of chief executive officer and director of insurance broker

35ZJ. —(1) No registered insurance broker shall appoint a person as its chief executive officer or director in Singapore unless it has obtained the approval of the Authority.

(1A) Where a registered insurance broker has obtained the approval of the Authority to appoint a person as its chief executive officer or director under subsection (1), the person may be re-appointed as chief executive officer or director, as the case may be, of the registered insurance broker immediately upon the expiry of the earlier term without the approval of the Authority.

(2) If at any time it appears to the Authority that a chief executive officer or director of a registered insurance broker has failed to perform his functions or is no longer a fit and proper person to be so appointed, the Authority may, in writing, direct the insurance broker to remove the chief executive officer or director, as the case may be.

(3) For the purpose of determining whether to grant its approval under subsection (1) or whether the chief executive officer or director has failed to perform his functions under subsection (2), the Authority shall, without prejudice to any other matter that it may consider relevant, have regard to such criteria as may be prescribed.

DRAFT

(4) Before directing the registered insurance broker to remove its chief executive officer or any director under subsection (2), the Authority shall —

(a) give the registered insurance broker notice in writing of its intention to do so; and

(b) in the notice referred to in paragraph (*a*), call upon the registered insurance broker to show cause within such time as may be specified in the notice why the chief executive officer or director, as the case may be, should not be removed.

(5) If the registered insurance broker referred to in subsection (4) —

(a) fails to show cause within the time given to it to do so or within such extended period of time as the Authority may allow; or

(b) fails to show sufficient cause,

the Authority shall give notice in writing to the insurance broker of the date on which the direction to remove the chief executive officer or director, as the case may be, is to take effect.

(6) Any person who is aggrieved by a decision of the Authority under subsection (1) or (2) may, within 30 days of the decision of the Authority, appeal to the Minister in writing in accordance with Part IIIB.

(7) Any registered insurance broker which fails to comply with any direction of the Authority under subsection (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $150,000.

(8) Any approval by the Authority for a registered insurance broker to appoint a person as its chief executive officer or director in Singapore under section 26 of the Insurance Intermediaries Act (Cap. 142A) in force before 1st October 2001 shall continue in force as if approved by the Authority under subsection (1).

(9) Nothing in section 152 of the Companies Act (Cap. 50) shall prevent the Authority from exercising any power under subsection (2).

(10) In this section, "chief executive officer" means any person by whatever name described, who is —

(a) in the direct employment of, or acting for, or by arrangement with a registered insurance broker; and

(b) directly responsible for the conduct of any type of business of the insurance broker in Singapore.

DRAFT

Restriction on granting of unsecured loans or advances to director and employee of or adviser engaged by registered insurance broker

35ZK. —(1) Without prejudice to section 162 of the Companies Act, no registered insurance broker shall, on or after 1st October 2002, in respect of its business in Singapore, grant, directly or indirectly, any unsecured loan or unsecured advance —

(a) to a director of the insurance broker, other than a director who is its employee; or

(b) to an employee of the insurance broker, including a director who is its employee, or a person engaged by the insurance broker to provide technical advice to clients, which in the aggregate and outstanding at any one time exceeds the sum of $3,000.

(2) No registered insurance broker shall, on or after 1st October 2002 —

(a) increase the amount of any unsecured loan or unsecured advance granted to any person referred to in subsection (1) (*a*) before that date; or

(b) increase the amount of any unsecured loan or unsecured advance granted to any person referred to in subsection (1) (*b*) before that date if the total amount granted to that person will exceed the sum stated in that subsection.

(3) Any registered insurance broker which contravenes subsection (1) or (2) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $12,500 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $1,250 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

(4) In this section, "director" includes the spouse, father, step-father, mother, step-mother, son, step-son, daughter, step-daughter, brother or sister of a director.

Holding out as registered insurance broker

35ZL. —(1) No person shall hold himself out to be registered as a direct insurance broker, general reinsurance broker or life reinsurance broker unless he is registered under this Act as such.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $50,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $5,000 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

DPU

Use of words "insurance broking"

35ZM. —(1) No person, other than a registered insurance broker or an insurance broker who is exempt from registration under section 35ZN (1) (*a*), (*b*), (*c*), (*d*), (*e*) or (*ea*), shall —

(a) use the words "insurance broking" or any of its derivatives in any language, or any other word indicating that that person carries on business as an insurance broker in the name, description or title under which it carries on business in Singapore; or

(b) make any representation to such effect in any bill head, letter paper, notice, advertisement, publication or writing, including in electronic form, or in any other manner.

(2) Nothing in this section shall prohibit an association of insurance brokers from using the words "insurance broking" or any of its derivatives in any language as part of its name or description of its activities, subject to the Authority's prior written approval.

(3) Nothing in this section shall apply to the use of the words "life insurance broking" or any of its derivatives.

(4) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding $12,500 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $1,250 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

(5) Any association of insurance brokers that, immediately before 1st October 2002, had been using the words "insurance broking" or any of its derivatives in any language, in any bill head, letter paper, notice, advertisement, publication or writing or in any other manner, shall be deemed to have been granted approval under subsection (1) to use such words in the same manner.

Exempt insurance brokers

35ZN. —(1) The following persons (referred to in this section as exempt insurance brokers) shall be exempt from registration as insurance brokers:

(a) a bank licensed under the Banking Act (Cap. 19);

(b) a merchant bank approved as a financial institution and approved to carry on business as an insurance broker under the Monetary Authority of Singapore Act (Cap. 186);

(c) a licensed financial adviser under the Financial Advisers Act (Cap. 108A);

(d) a holder of a capital markets services licence under the Securities and Futures Act (Cap. 289);

DRAFT

(e) a finance company which has been granted an exemption from section 25 (2) of the Finance Companies Act (Cap. 108) to carry on business as an insurance broker;

(ea) a direct insurer registered to carry on life business; and

(f) such other persons or class of persons as may be prescribed, subject to such conditions as the Authority may impose.

(2) Subject to this Act, sections 35ZD, 35ZE, 35ZF and 35ZH shall, with the necessary modifications, apply to the persons referred to in subsection (1) (other than persons referred to in subsection (1) (*f*)) in respect of their business as insurance brokers as if they are registered insurance brokers.

(2A) For the avoidance of doubt, references in subsection (2) to specific sections in this Act that apply to the persons referred to in that subsection do not include references to any regulations made under those sections unless the Authority prescribes that such regulations so apply.

(3) The Authority may prescribe or specify in directions the provisions of this Act that apply to the persons referred to in subsection (1) (*f*).

(4) The Authority may by written directions impose such conditions or restrictions as it deems fit on an exempt insurance broker or a class of exempt insurance brokers.

(5) The Authority may withdraw an exemption granted to any person under this section if the person contravenes any provision of this Act applicable to him or if the Authority considers it necessary in the public interest.

(6) A withdrawal of an exemption under subsection (5) shall not operate so as to —

(a) avoid or affect any agreement, transaction or arrangement, relating to any contract of insurance entered into by the person, whether the agreement, transaction or arrangement was entered into before or after the withdrawal of the exemption; or

(b) affect any right, obligation or liability arising under any agreement, transaction or arrangement referred to in paragraph (*a*).

(7) Any exempt insurance broker who is aggrieved by a decision of the Authority to withdraw the exemption under subsection (5) may, within 30 days of the decision, appeal in writing to the Minister in accordance with Part IIIB.

(8) Any exempt insurance broker who contravenes any condition or restriction imposed by the Authority under subsection (4) shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a

fine not exceeding $12,500 and, in the case of a continuing offence, to a further fine not exceeding $1,250 for every day or part thereof during which the offence continues after conviction.

Registers maintained by Authority

35ZO. —(1) The Authority shall establish and maintain one or more registers in respect of the following persons:

(a) registered insurance brokers;

(b) persons removed by registered insurance brokers as directed by the Authority in exercise of its powers under section 35ZJ;

(c) persons against whom a prohibition order is made under section 35V; and

(d) such other persons as may be prescribed.

(2) The Authority may prescribe the manner in which the registers are established or maintained, including the details or particulars required to be entered in the registers.

(3) Any person may, upon payment of the prescribed fee, inspect and take an extract from the registers established under subsection (1), and any such extract, certified by the Authority to be a true copy, shall be admissible as evidence in any legal proceedings.

America

1. This act shall be known as the California Insurance Code.

2. The provisions of this code in so far as they are substantially the same as existing statutory provisions relating to the same subject matter shall be construed as restatements and continuations thereof, and not as new enactments.

3. All persons who, at the time this code goes into effect, hold office under any of the acts repealed by this code, which offices are continued by this code, continue to hold the same according to the former tenure thereof.

4. No action or proceeding commenced before this code takes effect, and no right accrued, is affected by the provisions of this code, but all procedure thereafter taken therein shall conform to the provisions of this code so far as possible.

5. Unless the context otherwise requires, the general provisions hereinafter set forth shall govern the construction of this code.

6. Division, part, chapter, article, and section headings contained herein shall not be deemed to govern, limit, modify or in any manner affect the scope, meaning, or intent of the provisions of any division, part, chapter, article, or section hereof.

7. Whenever, by the provisions of this code, a power is granted to a public officer or a duty imposed upon such an officer, the power may be exercised or the duty performed by a deputy of the officer or by a person authorized pursuant to law by the officer, unless it is expressly otherwise provided.

8. Writing includes any form of recorded message capable of comprehension by ordinary visual means. Whenever any notice, report, statement or record is required or authorized by this code, it shall be made in writing in the English language unless it is otherwise expressly provided.

9. Whenever any reference is made to any portion of this code or of any other law of this State, such reference shall apply to all amendments and additions thereto now or hereafter made.

10. "Section" means a section of this code unless some other statute is specifically mentioned and "subdivision" or "subsection" means a subdivision or subsection of the section in which that term occurs unless some other section is expressly mentioned.

11. The present tense includes the past and future tenses; and the future, the present.

12. The masculine gender includes the feminine and neuter.

13. The singular number includes the plural, and the plural the singular.

14. "County" includes "city and county."

15. "City" includes "city and county."

16. As used in this code the word "shall" is mandatory and the word "may" is permissive, unless otherwise apparent from the context.

17. "Oath" includes affirmation.

18. "Signature" or "subscription" includes mark when the signer or subscriber can not write, such signer's or subscriber's name being written near the mark by a witness who writes his own name near the signer's or subscriber's name; but a signature or subscription by mark can be acknowledged or can serve as a signature or subscription

to a sworn statement only when two witnesses so sign their own names thereto.

19. "Person" means any person, association, organization, partnership, business trust, limited liability company, or corporation.

DPU

20. "Commissioner" means the Insurance Commissioner of this State.

20.5. Whenever in this code the terms "State Industrial Accident Commission" or "Industrial Accident Commission" or "commission," relating to the said "State Industrial Accident Commission" or the said "Industrial Accident Commission," appear, said terms shall mean "Division of Industrial Accidents," including "administrative director" of said division or "appeals board," or both, as the context may require.

21. "Division," and "department," in reference to the government of this state, mean the Department of Insurance of this state.

21.5. (a) "Administrative law bureau" or "administrative hearing bureau" means the unit within the Department of Insurance that provides administrative hearings.

(b) An administrative law judge appointed by the commissioner pursuant to civil service rules shall be employed within the administrative law bureau and shall not be supervised directly by the commissioner or supervised directly or indirectly by an employee in the legal branch of the department.

22. Insurance is a contract whereby one undertakes to indemnify another against loss, damage, or liability arising from a contingent or unknown event.

23. The person who undertakes to indemnify another by insurance is the insurer, and the person indemnified is the insured.

24. "Admitted," in relation to a person, means entitled to transact insurance business in this State, having complied with the laws imposing conditions precedent to transaction of such business.

25. "Nonadmitted," in relation to a person, means not entitled to transact insurance business in this State, whether by reason of failure to comply with conditions precedent thereto, or by reason of inability so to comply.

26. "Domestic" means organized under the laws of this State, whether or not admitted.

27. "Foreign" means not organized under the laws of this State, whether or not admitted.

28. "State" means the State of California, unless applied to the different parts of the United States. In the latter case, it includes the District of Columbia, the commonwealths and the territories.

DRAFT

29. "Mortgage" includes a trust deed, "mortgagor" includes a trustor under such trust deed, "mortgagee" includes a beneficiary under such trust deed, or a trustee exercising powers or performing duties granted to or imposed upon him thereunder, and "lien" in respect to real or personal property includes a charge or incumbrance arising out of a trust deed.

30. "Resident" means residing in this State, "nonresident" means not residing in this State.

31. "Insurance agent" means a person authorized, by and on behalf of an insurer, to transact all classes of insurance other than life insurance.

An insurance agent is also authorized to transact 24-hour care coverage, as defined in Section 1749.02.

32. A life agent means an insurance agent authorized, by and on behalf of a life, disability or life and disability insurer, to transact life, disability or life and disability insurance.

A life agent may be authorized to transact 24-hour care coverage, as defined in Section 1749.02, pursuant to the requirements of subdivision (b) of Section 1749 or subdivision (h) of Section 1749.3.

32.5. "Life and disability insurance analyst" means a person who, for a fee or compensation of any kind, paid by or derived from any person or source other than an insurer, advises, purports to advise, or offers to advise any person insured under, named as beneficiary of, or having any interest in, a life or disability insurance contract, in any manner concerning that contract or his or her rights in respect thereto.

33. "Insurance broker" means a person who, for compensation and on behalf of another person, transacts insurance other than life with, but not on behalf of, an insurer.

33.5. "Fire and casualty broker-agent" means a person licensed pursuant to Section 1625.

34. "Insurance solicitor" means a natural person employed to aid a fire and casualty broker-agent acting as an insurance agent or insurance broker in transacting insurance other than life.

35. "Transact" as applied to insurance includes any of the following:

(a) Solicitation.

(b) Negotiations preliminary to execution.

(c) Execution of a contract of insurance.

(d) Transaction of matters subsequent to execution of the contract and arising out of it.

DRAFT

36. "Paid-in capital" or "capital paid-in" means:

(a) In the case of a foreign mutual insurer not issuing or having outstanding capital stock, the value of its assets in excess of the sum of its liabilities for losses reported, expenses, taxes, and all other indebtedness and reinsurance of outstanding risks as provided by law. Such foreign mutual insurer shall not be admitted, however,
unless its paid-in capital is composed of available cash assets amounting to at least two hundred thousand dollars ($200,000.00).

(b) In the case of a foreign joint stock and mutual insurer, its paid-in capital computed, according to its desire, pursuant to the provisions of subdivision (a) or subdivision (c) of this section. If computed pursuant to the provisions of subdivision (a), its admission is subject to the qualification therein expressed.

(c) In the case of all other insurers, the lower of the following amounts:

(1) The value of its assets in excess of the sum of its
liabilities for losses reported, expenses, taxes, and all other indebtedness and reinsurance of outstanding risks as provided by law.

(2) The aggregate par value of its issued shares of stock, including treasury shares.

For the purpose of computing paid-in capital or capital paid-in, shares of stock are not taken as liabilities.

37. Provisions of this code relating to a particular class of insurance or a particular type of insurer prevail over provisions relating to insurance in general or insurers in general.

38. Unless expressly otherwise provided, any notice required to be given to any person by any provision of this code may be given by mailing notice, postage prepaid, addressed to the person to be notified, at his residence or principal place of business in this State. The affidavit of the person who mails the notice, stating the facts of such mailing, is prima facie evidence that the notice was thus mailed.

39. If any provision of this code, or the application thereof to any person or circumstance, is held invalid, the remainder of the code, or the application of such provision to other persons or circumstances, shall not be affected thereby.

DPU

40. The existence of insurers formed prior to the date this code takes effect shall not be affected by the enactment of this code nor by any repeal of the laws under which they were formed, but such insurers shall thereafter operate under the provisions of this code.

41. All insurance in this State is governed by the provisions of this code.

42. The designation of insurance coverage as "group" in any code or law of this State other than this code does not authorize its representation as a group coverage or as a group policy, certificate or contract by any person licensed or certificated by the commissioner unless the policy providing the coverage is defined as group insurance by a specific provision of this code or of the laws of the state in which the policy, certificate or contract is issued. This section shall apply only to life, disability and workmen's compensation insurance.

44. Any person who willfully and knowingly makes, circulates, or transmits to another any false written or printed statement for the purpose of damaging the financial condition or stability of any insurance company doing business in this state is guilty of a misdemeanor punishable by a fine of not more than one thousand dollars ($1,000).

45. (a) "Electronic funds transfer" means any transfer of funds, other than a transaction originated by check, draft, or similar paper instrument, that is initiated through an electronic terminal, telephonic instrument, or computer or magnetic tape, so as to order, instruct, or authorize a financial institution to debit or credit an account. Electronic funds transfer shall be accomplished by an automated clearinghouse debit, an automated clearinghouse credit, a Federal Reserve Wire Transfer (Fedwire), or an international funds transfer, at the option of the insurer.

(b) For purposes of this section:

(1) "Automated clearinghouse" means any federal reserve bank, or an organization established by agreement with the National Automated Clearing House Association, that operates as a clearinghouse for transmitting or receiving entries between banks or bank accounts and that authorizes an electronic transfer of funds between those banks or bank accounts.

(2) "Automated clearinghouse debit" means a transaction in which any department of the state, through its designated depository bank, originates an automated clearinghouse transaction

debiting the taxpayer's bank account and crediting the state's bank account for the amount of tax. Banking costs incurred for the automated

clearinghouse debit transaction by the taxpayer shall be paid by the state.

(3) "Automated clearinghouse credit" means an automated clearinghouse transaction in which the taxpayer, through its own bank, originates an entry crediting the state's bank account and debiting its own bank account. Banking costs incurred by the state

for the automated clearinghouse credit transaction may be charged to the taxpayer.

(4) "Fedwire" means any transaction originated by the taxpayer and utilizing the national electronic payment system to transfer funds through federal reserve banks, pursuant to which the taxpayer debits its own bank account and credits the state's bank account. Electronic funds transfers may be made by Fedwire only if prior approval is obtained from the department and the taxpayer is unable, for reasonable cause, to make payments pursuant to paragraph (2) or (3). Banking costs charged to the taxpayer and to the state may be charged to the taxpayer.

(5) "International funds transfer" means any transaction originated by the taxpayer and utilizing "SWIFT," the international electronic payment system to transfer funds in which the taxpayer debits its own bank account, and credits the funds to a United States

bank that credits the state's bank account. Banking costs charged to the taxpayer and to the state may be charged to the taxpayer.

46. The Legislature hereby declares its intent that the term "workmen's compensation" shall hereafter also be known as "workers' compensation." In furtherance of this policy it is the desire of the Legislature that references to the term "workmen's compensation" in

this code be changed to "workers' compensation" when such code sections are being amended for any purpose. This act is declaratory and not amendatory of existing law.

47. "Surplus line broker" means a person licensed under Section 1765 and authorized to do business under Chapter 6 (commencing with Section 1760) of Part 2 of Division 1.

48. A "surplus line broker certificate" means a certificate issued by a surplus line broker to an insurance purchaser as evidence of the placement of insurance with an eligible nonadmitted insurer in accordance with the requirements of Sections 1764, 1764.1, and 1764.2.

100. Insurance in this state is divided into the following classes:

(1) Life

(2) Fire

(3) Marine

(4) Title

(5) Surety

(6) Disability

(7) Plate glass

(8) Liability

(9) Workmen's compensation

(10) Common carrier liability

(11) Boiler and machinery

(12) Burglary

(13) Credit

(14) Sprinkler

(15) Team and vehicle

(16) Automobile

(17) Mortgage

(18) Aircraft

(19) Mortgage guaranty

(19.5) Insolvency

(19.6) Legal insurance

(20) Miscellaneous

101. Life insurance includes insurance upon the lives of persons or appertaining thereto, and the granting, purchasing, or disposing of annuities.

102. Fire insurance includes:

(a) Insurance against loss by fire, lightning, windstorm, tornado, or earthquake.

(b) Insurance against loss of, or destruction of, or damage to, any of the following property, when such insurance includes loss thereof by fire and excludes coverage of property while in the custody of, or possession of, or being transported by, any carrier for hire or in the mail:

1. Accounts, books, maps, manuscripts, indexes and other valuable papers, documents and records incidental to the business or profession or activity in which the insured is engaged,

DPU

resulting from any cause, but excluding any article constituting stock in trade or used as a sample or sold or held for sale.

2. Moneys, stamps, coins, bullion, securities, notes, drafts, acceptances or instruments of like kind or character, resulting from any cause, except:

(i) Forgery.

(ii) Any dishonest, fraudulent or criminal act of any officer, employee, partner, director, trustee or authorized representative of the insured.

(c) Insurance by means of an all-risk policy of the type commonly known as the "Personal Property Floater" against any and all kinds of loss of or damage to, or loss of use of, any personal property other than merchandise.

The provisions of Section 2070 shall not apply to insurance written pursuant to subdivisions (b) or (c).

103. Marine insurance includes insurance against any and all kinds of loss of or damage to:

(a) Vessels, craft, aircraft, cars, automobiles and vehicles of every kind (excluding aircraft and automobiles operating under their own power or while in storage not incidental to transportation), as well as all goods, freights, cargoes, merchandise, effects, disbursements, profits, money, bullion, securities, choses in action,

evidences of debt, valuable papers, bottomry and respondentia interests and all other kinds of property, and interests therein, in respect to, appertaining to or in connection with any and all risks or perils of navigation, transit, or transportation, including war

risks, on or under any seas or other waters, on land or in the air, or while being assembled, packed, crated, baled, compressed or similarly prepared for shipment or while awaiting the same, or during any delays, storage, transshipment, or reshipment incident thereto including marine builder's risks, and all personal property floater risks.

(b) Person or to property in connection with or appertaining to a marine, inland marine, transit or transportation insurance including liability for loss of or damage arising out of or in connection with the construction, repair, maintenance or use of the subject matter of such insurance (but not including life insurance or surety bonds);

but except as herein specified, shall not mean insurances against loss by reason of bodily injury to the person. Inland marine insurance shall be deemed to include hull insurance on water

pleasure craft not used for commercial purposes of a size and type to be determined by the commissioner.

(c) Precious stones, jewels, jewelry, gold, silver and other precious metals, whether used in business or trade or otherwise and whether the same be in course of transportation or otherwise.

104. Title insurance means insuring, guaranteeing or indemnifying owners of real or personal property or the holders of liens or encumbrances thereon or others interested therein against loss or damage suffered by reason of:

(a) Liens or encumbrances on, or defects in the title to said property;

(b) Invalidity or unenforceability of any liens or encumbrances thereon; or

(c) Incorrectness of searches relating to the title to real or personal property.

105. Surety insurance includes:

(a) The guaranteeing of behavior of persons and the guaranteeing of performance of contracts (including executing or guaranteeing bonds and undertakings required or permitted in all actions or proceedings or by law allowed), other than insurance policies and other than for payments secured by a mortgage, deed of trust, or other instrument constituting a lien or charge on real estate.

(b) Insurance against loss resulting from the forgery or alteration of any instrument of any kind or character or of any signature thereon. Nothing in this section shall be deemed to limit any of the powers of title insurers.

(c) Any of the following insurance when included as a part of contract containing any such guarantee of behavior or performance or in a contract indemnifying any bank, banker, broker, financial or moneyed corporation or association, any state, political subdivision, public or municipal corporation, or any officer of any state, political subdivision, public or municipal corporation: Insurance indemnifying the insured named therein against loss or destruction from any cause of any evidences of debt of any kind or character, evidences of ownership of any kind or character, deeds, mortgages, warehouse receipts, bills of lading, certificates of stock, bonds, notes, drafts, checks, instruments of similar character, stamps, documents, money, precious metals of any kind or character, refined or unrefined, and articles made therefrom, jewelry, watches, necklaces, bracelets, gems and precious and semiprecious stones, and also against loss or damage, except by fire, to the insured's premises, furnishings, fixtures, equipment, safes and

vaults therein caused by burglary, robbery, holdup, theft or larceny or attempt thereat. No such insurance indemnifying against loss of any property as specified herein shall indemnify against loss of any such property occurring while in the mail or in the exclusive custody or possession of a common carrier for the purpose of transportation, except for the purpose of transportation by an armored motor vehicle.

(d) No insurance may be written as surety insurance if it falls within the definition of financial guaranty insurance as set forth in Section 12100.

106. (a) Disability insurance includes insurance appertaining to injury, disablement or death resulting to the insured from accidents, and appertaining to disablements resulting to the insured from sickness.

(b) In statutes that become effective on or after January 1, 2002, the term "health insurance" for purposes of this code shall mean an individual or group disability insurance policy that provides coverage for hospital, medical, or surgical benefits. The term "health insurance" shall not include any of the following kinds of insurance:

(1) Accidental death and accidental death and dismemberment.

(2) Disability insurance, including hospital indemnity, accident only, and specified disease insurance that pays benefits on a fixed benefit, cash payment only basis.

(3) Credit disability, as defined in subdivision (2) of Section 779.2.

(4) Coverage issued as a supplement to liability insurance.

(5) Disability income, as defined in subdivision (i) of Section 799.01.

(6) Insurance under which benefits are payable with or without regard to fault and that is statutorily required to be contained in any liability insurance policy or equivalent self-insurance.

(7) Insurance arising out of a workers' compensation or similar law.

(8) Long-term care.

107. Plate glass insurance includes insurance against breakage of glass.

108. Liability insurance includes:

(a) Insurance against loss resulting from liability for injury, fatal or nonfatal, suffered by any natural person, or resulting from liability for damage to property, or property interests of others but does not include worker's compensation, common carrier liability,
boiler and machinery, or team and vehicle insurance.

(b) (1) With respect to operations or property covered by a policy of liability insurance as defined in subdivision (a), insurance of medical, hospital, surgical and funeral loss or expense of the insured or other persons injured, and in the case of an automobile liability policy disability benefits to the insured or other persons injured and in the event of their death, funeral and accidental death benefits to their dependents, beneficiaries or personal representatives irrespective of legal liability of the insured, when issued with or supplemental to the insurance defined in subdivision (a);

(2) When issued with or supplemental to the insurance defined in subdivision (a), disability insurance covering the insured and members of his household, or other persons who customarily operate any automobile covered by such a policy and who are named in such policy; and such disability insurance may cover against accidental injury, death or dismemberment caused by any or all hazards as defined in such coverage;

(c) Insurance covering injuries sustained by an insured resulting from a tort committed by a third party against which such third party is not himself covered by liability insurance;

(d) Insurance coverage against the legal liability of the insured, and against loss, damage, or expense incident to a claim arising out of the death or injury of any person as the result of negligence or malpractice in rendering professional services by any person who holds a certificate or license issued pursuant to Chapter 5 (commencing with Section 2000) of Division 2 of the Business and Professions Code, a license issued pursuant to the Osteopathic Initiative Act, or license as a community clinic defined in subdivision (a) of Section 1203 of the Health and Safety Code, or a license as a health facility pursuant to Chapter 2 (commencing with Section 1250) of Division 2 of the Health and Safety Code.

(e) The provisions of this code relating to disability insurance do not apply to insurance defined in this section.

108.1. Insurers admitted to transact liability insurance are also deemed to be admitted to transact workers' compensation insurance for the purpose of covering those persons defined as employees of subdivision (d) of Section 3351 of the Labor Code.

109. Workmen's compensation insurance includes insurance against loss from liability imposed by law upon employers to compensate employees and their dependents for injury sustained by

the employees arising out of and in the course of the employment, irrespective of negligence or of the fault of either party.

110. Common carrier liability insurance includes insurance against loss resulting from liability of a common carrier for accident or injury, fatal or nonfatal, to any person but does not include liability or workmen's compensation insurance.

111. Boiler and machinery insurance includes insurance against loss of property and liability for damage to persons or property from explosion of, or accident to, boilers, tanks, pipes, pressure vessels, engines, wheels, electrical machinery, or apparatus connected therewith or operating thereby.

112. Burglary insurance includes:

(a) Insurance against loss by burglary or theft or both.

(b) Insurance against loss of, or destruction of, or damage to, any of the following property, resulting from any cause, when such insurance includes loss thereof by burglary or theft, or both, and excludes coverage of property while in the custody of, or possession of, or being transported by, any carrier for hire or in the mail: Moneys, stamps, coins, bullion, securities, notes, drafts, acceptances or instruments of like kind or character, accounts, books, maps, manuscripts, indexes and other valuable papers, documents and records incidental to the business or profession or activity in which the insured is engaged.

(c) Insurance by means of an all-risk policy of the type commonly known as the "Personal Property Floater" against any and all kinds of loss of or damage to, or loss of use of, any personal property other than merchandise.

113. Credit insurance includes insurance of persons engaged in business against loss by reason of extending credit to those dealing with them, and insurance against loss from the failure of persons to meet existing or contemplated obligations to the insured. However, no insurance may be written as credit insurance if it falls within the definition of financial guaranty insurance as set forth in Section 12100.

114. Sprinkler insurance includes insurance against loss through damage by water to goods or premises arising from the breakage or leakage of sprinklers, pumps, or other apparatus placed for extinguishing fires, or loss arising from the breakage or leakage of water pipes, or through accidental injury to such sprinklers, pumps, or other apparatus.

115. Team and vehicle insurance includes insurance against loss through damage or legal liability for damage, to property caused by the use of teams or vehicles other than ships, boats, or railroad rolling stock, whether by accident or collision or by explosion of engine, tank, boiler, pipe, or tire of the vehicle, and insurance against theft of the whole or part of such vehicle.

116. (a) Automobile insurance includes insurance of automobile owners, users, dealers, or others having insurable interests therein, against hazards incident to ownership, maintenance, operation, and use of automobiles, other than loss resulting from accident or physical injury, fatal or nonfatal, to, or death of, any natural person.

(b) Automobile insurance also includes any contract of warranty, or guaranty that promises service, maintenance, parts replacement, repair, money, or any other indemnity in event of loss of or damage to a motor vehicle or a trailer, as defined by Section 630 of the Vehicle Code, or any part thereof from any cause, including loss of or damage to or loss of use of the motor vehicle or trailer by reason of depreciation, deterioration, wear and tear, use, obsolescence, or breakage if made by a warrantor or guarantor who is doing an insurance business.

(c) Automobile insurance also includes any agreement that promises repair or replacement of a motor vehicle, or part thereof, after a mechanical or electrical breakdown, at either no cost or a reduced cost for the agreement holder. However, automobile insurance does not include a vehicle service contract subject to Part 8 (commencing with Section 12800) of Division 2, or an agreement deemed not to be insurance under that part.

(d) The doing or proposing to do any business in substance equivalent to the business described in this section in a manner designed to evade the provisions of this section is the doing of an insurance business.

116.5. An express warranty warranting a motor vehicle lubricant, treatment, fluid, or additive that covers incidental or consequential damage resulting from a failure of the lubricant, treatment, fluid, or additive, shall constitute automobile insurance, unless all of the following requirements are met:

(a) The obligor is the primary manufacturer of the product. For the purpose of this section, "manufacturer" means a person who can prove clearly and convincingly that the per unit cost of owned or leased capital goods, including the factory, plus the per unit cost of nonsubcontracted labor, exceeds twice the per unit cost of raw materials. "Manufacturer" also means a person who

has formulated or produced, and continuously offered in this state for more than nine years, a motor vehicle lubricant, treatment, fluid, or additive.

(b) The commissioner has issued a written determination that the obligor is a manufacturer as defined in subdivision (a). An obligor shall provide the commissioner with all information, documents, and affidavits reasonably necessary for this determination to be made. Approval by the commissioner shall be obtained prior to January 1, 2004, or prior to the issuance of a warranty subject to this section, whichever is later. If the commissioner determines that the obligor is not a manufacturer, the obligor may obtain a hearing in accordance with Chapter 4.5 (commencing with Section 11400) of Part 1 of Division 3 of Title 2 of the Government Code.

(c) The agreement covers only damage incurred while the product was in the vehicle.

(d) The agreement is provided automatically with the product at no extra charge.

116.6. (a) Notwithstanding Section 116, a warranty issued by the warrantor of a vehicle protection product shall constitute an express warranty, as defined in Section 1791.2 of the Civil Code, and shall not constitute automobile insurance if the warrantor complies with all of the following requirements:

(1) The warrantor maintains an insurance policy with an admitted insurer providing coverage for 100 percent of the warrantor's obligations under the warranty. The insurance policy shall allow the warrantyholder to make a direct claim for payment from the insurer upon the failure of the warrantor to pay any covered claim within 60 days after a complete proof-of-loss has been filed with the party designated in the warranty. In addition, all of the following shall apply:

(A) The warrantor shall file with the commissioner a copy of the insurance policy. At any time, a warrantor may have on file with the commissioner only one active policy from one insurer.

(B) The insurer's liability under the policy shall not be negated by a failure of the warrantor, for any reason, to report the issuance of a warranty to the insurer or to remit moneys owed to the insurer.

(C) No policy cancellation by an insurer shall be valid unless a notice of the intent to cancel the policy is filed with the commissioner not less than 30 days prior to the effective date of the cancellation, or, in the event that the cancellation is due to fraud, material misrepresentation, or defalcation by the warrantor, not less than 10 days prior to that date.

DRAFT

(D) In the event an insurer cancels a policy that a warrantor has filed with the commissioner, the warrantor shall do either of the following:

(i) File a copy of a new policy with the commissioner, before the termination of the prior policy, providing no lapse in coverage following the termination of the prior policy.

(ii) Discontinue acting as a warrantor as of the termination date of the policy until a new policy becomes effective and is accepted by the commissioner.

(2) The warrantor does not use the words insurance, casualty, surety, mutual, or any other words descriptive of the casualty, insurance, or surety business or deceptively similar to the name or description of any insurance company or casualty or surety company in the vehicle protection product name or warranty or in any advertising or other materials provided to prospective purchasers.

(3) The warranty has been issued to a customer that is insured under a comprehensive vehicle insurance policy for the vehicle covered by the warranty agreement.

(4) The warranty is in writing and provides all of the following:

(A) The benefits are limited to the difference between the actual cash value of the stolen vehicle and the vehicle's replacement cost, temporary vehicle rental expenses, reimbursement for insurance policy deductible, and registration fees and taxes on a replacement vehicle or a fixed amount for those benefits.

(B) A statement that the warrantyholder shall be entitled to make a direct claim against the insurer covering the obligations of the warranty upon the failure of the warrantor to pay any covered claim within 60 days after a complete proof-of-loss has been filed with the party designated in the warranty.

(C) A disclosure stating clearly the name, address, and telephone number of the insurer covering the obligations of the warrantor.

(D) A toll-free telephone number established and operated by the warrantor for the warrantyholder to call for questions about the warranty or the procedures to file a claim.

(E) A statement that clearly indicates the terms of the warranty, whether new or used cars are eligible for the vehicle protection product, the method for calculating the benefits paid and provided to the warrantyholder, and the procedure for filing a claim under the warranty.

(F) A disclosure in 10-point type or larger that reads as follows: "This agreement is a product warranty and is not insurance. It is not subject to state insurance laws but is subject to state law concerning warranties."

(G) A disclosure in 10-point type or larger that reads as follows: "To be eligible for this warranty, the warrantyholder must have comprehensive insurance coverage on the vehicle that is protected by the antitheft device."

(5) The benefit is payable upon the theft of the vehicle, as defined in the warranty, and subject to the satisfaction of the procedural proof of claim requirements of the warranty.

(b) For purposes of this section, the following definitions shall apply:

(1) "Warrantor" means the manufacturer or provider of a vehicle protection product who, under the terms of a vehicle protection product warranty, is the contractual obligor to the purchaser of a vehicle protection product.

(2) (A) "Vehicle protection product" means a vehicle protection device, system, or service that is installed on, or applied to, a vehicle, is designed to deter the theft of a vehicle, and includes a written warranty that provides if the product fails to deter the theft of the vehicle, that the warrantyholder shall be paid specified incidental costs by the warrantor as a result of the failure of the device, system, or service to perform pursuant to the terms of the warranty.

(B) For purposes of this section, "vehicle protection product" shall also include alarm systems, window etch products, body part marking products, steering locks, pedal and ignition locks, fuel and ignition kill switches, and electronic, radio, and satellite tracking devices.

(c) The commissioner may issue a stop order pursuant to Section 12921.8 to a warrantor who is in violation of the requirements of this section.

(d) A warrantor shall have the burden of proving that a claim filed in compliance with the terms and conditions of the warranty is not covered by the warranty. A warrantor shall have the burden of proving that a claim settlement amount fulfills the promises contained in the warranty.

(e) The requirements of this section shall not apply under either of the following conditions:

DRAFT

(1) The warrantor is a manufacturer of motor vehicles, as defined pursuant to Section 672 of the Vehicle Code, or a distributor of motor vehicles, as defined pursuant to Section 296 of the Vehicle Code.

(2) The warranty only provides for the repair or replacement of the vehicle protection product subsequent to a mechanical or electrical breakdown of the vehicle protection product.

(f) Nothing in this section is intended to affect any pending litigation.

117. Mortgage insurance includes the guaranteeing of the payment of the principal, interest and other sums agreed to be paid under the terms of any note or bond secured by mortgage, or other sums secured under the terms of any such mortgage, in its entirety, or of any undivided or other partial interest in any such mortgage, or in a group of such mortgages, and the guaranteeing or insuring, directly or indirectly, against loss thereon.

118. Aircraft insurance includes insurance of aircraft owners, users, dealers or others having insurable interests therein, against loss through hazards incident to ownership, maintenance, operation and use of aircraft, other than against loss resulting from accident or physical injury, fatal or nonfatal, to any natural person.

119. Mortgage guaranty insurance includes insurance against financial loss by reason of the nonpayment of principal, interest and other sums agreed to be paid under the terms of any note or bond or other evidence of indebtedness secured by a mortgage, deed of trust, or other instrument constituting a lien or charge on real estate.

119.5. Insolvency insurance includes insurance against loss arising from the failure of an insolvent insurer to discharge its obligations under its insurance policies.

119.6. Legal insurance includes the assumption of a contractual obligation to reimburse the insured against all or a portion of his fees, costs, and expenses related to or arising out of services performed by or under the supervision of an attorney who is an active member of the bar of any jurisdiction or jurisdictions of the United States, in which these legal services are performed.

Legal insurance does not include any of the following:

(a) Retainer contracts made by an individual lawyer or law firm with an individual client with the fee based on an estimate of the nature and the amount of services that will be provided to that specific client, and similar contracts made with a group of clients involved in the same or closely related legal matters (such as class actions);

(b) Plans providing no benefits other than consultation and advice on matters in connection with, or a part of, referral services.

(c) Plans providing limited benefits on simple legal matters on a voluntary and informal basis, not involving a legally binding promise, in the context of an employment or educational or similar relationship; or

(d) Legal services provided by labor unions or employee associations to their members in matters relating to employment or occupation.

(e) Legal service incidental to other insurance coverages.

The foregoing is not intended as an exclusive list of legal services plans or arrangements which do not constitute legal insurance as defined by this section.

120. Miscellaneous insurance includes insurance against loss from damage done, directly or indirectly by lightning, windstorm, tornado, earthquake or insurance under an open policy indemnifying the producer of any motion picture, television, theatrical, port, or similar production, event, or exhibition against loss by reason of the interruption, postponement, or cancellation of such production, event, or exhibition due to death, accidental injury, or sickness preventing performers, directors, or other principals from commencing or continuing their respective performance or duties; and any insurance not included in any of the foregoing classes, and which is a proper subject of insurance.

121. Except as otherwise stated, the enumeration in this chapter of the kinds of insurance in a particular class does not limit any such kind to any one of such particular classes, inasmuch as the classification of similar insurance may vary with the subject matter, risk, and connected insurances; but the fact that similar kinds of insurance occur in different classes does not extend or change the scope of any such class.

122. (a) An insurer admitted for all the classes of insurance defined in Sections 102, 107, 108, 112 and 120 is authorized, in addition to the underwriting powers granted by such classes, to include any and all insurance described in paragraph (b) in a policy

which contains fire coverage written on a form complying with either Section 2070 or Section 2071 and which provides insurance covering only noncommercial risks and covering either residence properties (not more extensive than a four-family dwelling) and appurtenances, or the contents thereof other than merchandise, or both.

(b) Such insurance is any or all insurance against all risks of physical loss of, damage to, or personal liability (except workmen's compensation) for injury to person or damage to property incident to, any or all of the following:

(1) The location described and property covered by the fire insurance policy as described in subdivision (a),

(2) Personal effects,

(3) Boats not over 16 feet in length (including furnishings, equipment, outboard motors, and trailers); provided the physical loss or damage coverage does not exceed five hundred dollars ($500),

(4) Personal property intended primarily for residential or recreational use, (excluding boats except as provided above),

(5) Farm implements or self-propelled vehicles, excluding automobiles and aircraft, and,

(6) Horses, including accouterments and vehicles or implements to be drawn thereby.

123. An insurer admitted to transact liability insurance may extend such insurance on noncommercial or farm risks to include insurance of the legal liability of the insured for damage to property caused by use of "teams" or "vehicles" as the meaning thereof is limited by Section 115.

124. "Financial guaranty insurance" means that insurance as defined by Section 12100.

125. This chapter shall be known and may be cited as the California Risk Retention Act of 1991.

126. The Legislature finds and declares that the provisions of this chapter are for the purpose of providing a means for a bona fide for-profit or nonprofit association or individual business to insure against liability and those obligations imposed by statute.

127. Unless the context otherwise requires, the general provisions hereinafter set forth shall govern the application of this chapter and supersede any other provisions of law in conflict.

128. The purposes of this chapter are as follows:

(a) To regulate the formation and operation of risk retention groups and purchasing groups in this state formed pursuant to the federal Liability Risk Retention Act of 1986, to the extent permitted by that law.

DRAFT

(b) To promote the formation and operation of risk retention groups and purchasing groups in this state. Californians who are experiencing difficulty in obtaining liability coverage are encouraged to form and operate risk retention and purchasing groups in this state.

(c) To authorize the formation of a risk retention group for directors and officers of corporations, whether for profit or nonprofit, who are engaged in the same line of business with respect to the liability risks faced by those officers and directors within the meaning of the federal Liability Risk Retention Act of 1986.

130. The following definitions govern this chapter:

(a) "Commissioner" means the Insurance Commissioner of this state or the commissioner, director, or superintendent of insurance of any other state.

(b) "Domicile," for purposes of determining the state in which a purchasing group is domiciled, means the following:

(1) For a corporation, the state in which the purchasing group is incorporated and registered to do business pursuant to the federal Liability Risk Retention Act (15 U.S.C. Sec. 3901 and following).

(2) For an unincorporated entity, the state of its principal place of business and in which it is registered to do business under the federal Liability Risk Retention Act (15 U.S.C. 3901 and following).

(c) "Hazardous financial condition" means that, based on its present or reasonably anticipated financial condition, a risk retention group is unlikely to be able to do either of the following:

(1) Meet obligations to policyholders with respect to known claims and reasonably anticipated claims.

(2) Pay other obligations in the normal course of business.

(d) "Insurance" means primary insurance, excess insurance, reinsurance, surplus lines insurance, and any other arrangement for shifting and distributing risk that is determined to be insurance under the laws of this state.

(e) (1) "Liability" means legal liability for damages including costs of defense, legal costs and fees, and other claims expenses because of injuries to other persons, damage to their property, or other damage or loss to the other persons resulting from or arising out of any of the following:

DRAFT

(A) Any business, whether profit or nonprofit, trade, product, services, including professional services, premises, or operations.

(B) Any activity of any state or local government, or any agency or political subdivision thereof.

(2) "Liability" includes financial responsibility required by the state for any activity for which an individual is required to obtain a license or certificate to provide a service. For purposes of this subdivision, a state agency has discretion to accept or deny proof of financial responsibility.

(3) "Liability" does not include personal risk liability or an employer's liability with respect to its employees other than legal liability under the Federal Employers' Liability Act (45 U.S.C. Sec.51 et seq.).

(f) "Personal risk liability" means liability for damages because of injury to any person, damage to property, or other loss or damage resulting from any personal, familial, or household responsibilities or activities, rather than from responsibilities or activities referred to in subdivision (f).

(g) "Plan of operation or a feasibility study" with respect to risk retention groups chartered in California includes analysis which presents the expected activities and results of a risk retention group including, at a minimum, all of the following:

(1) Information to demonstrate that its members are engaged in businesses or activities similar or related with respect to the liability to which those members are exposed by virtue of any related, similar, or common business, trade, product, services, premises, or operations.

(2) For each state in which it intends to operate, the coverages, deductibles, coverage limits, rates, and rating classification systems for each line of insurance the group intends to offer.

(3) Historical and expected loss experience of the proposed members and national experience of similar exposures, to the extent that this experience is reasonably available.

(4) Pro forma financial statements and projections.

(5) Appropriate opinions by a qualified, independent casualty actuary, including a determination of minimum premium or participation levels required to commence operations and to prevent a hazardous financial condition.

DRAFT

(6) Identification of management, underwriting and claims procedures, marketing methods, managerial oversight methods, investment policies and reinsurance agreements.

(h) "Public entity" includes the state, the Regents of the University of California, a county, city, district, public authority, public agency, and any other political subdivision or public corporation in the state.

(i) "Purchasing group" means any group which does all of the following:

(1) Has as one of its purposes the purchase of liability insurance on a group basis.

(2) Purchases that insurance only for its group members and only to cover their similar or related liability exposure, as described in paragraph (3).

(3) Is composed of members whose businesses or activities are similar or related with respect to the liability to which members are exposed by virtue of any related, similar, or common business, trade, product, services, premises, or operations.

(4) Is domiciled in any state.

(j) "Risk Retention Administration Account" means an account within the Insurance Fund to be used as a depository of moneys received under this chapter or appropriated by the Legislature for the purpose of administering this chapter.

(k) "Risk retention group" means any corporation, public entity, or other limited liability association formed under the laws of any state, Bermuda, or the Cayman Islands that meets all of the following criteria:

(1) Whose primary activity consists of assuming and spreading all, or any portion, of the liability exposure of its group members.

(2) Which is organized for the primary purpose of conducting the activity described under paragraph (1).

(3) Which is either of the following:

(A) Chartered and licensed as a liability insurance company and authorized to engage in the business of insurance under the laws of any state.

(B) Before January 1, 1985, was chartered or licensed and authorized to engage in the business of insurance under the laws of Bermuda or the Cayman Islands and, before that date, has certified to the insurance commissioner of at least one state that it satisfied the capitalization requirements of that state, except that any group is considered to be a risk retention group only if it has been

DPU

engaged in business continuously since that date and only for the purpose of continuing to provide insurance to cover product liability or completed operations liability as those terms were defined in the Product Liability Risk Retention Act of 1981 before the date of the enactment of the federal Liability Risk Retention Act of 1986.

(4) Does not exclude any person from membership in the group solely to provide for members of the group a competitive advantage over that person.

(5) Has as its members only persons who comprise the membership of the risk retention group and as its owners only persons who comprise the membership of the risk retention group and who are provided insurance by that group.

(6) Whose members are engaged in businesses or activities similar or related with respect to the liability of which those members are exposed by virtue of any related, similar, or common business trade, product, services, premises, or operations.

(7) Whose activities do not include the provision of insurance other than for the following:

(A) Liability insurance for assuming and spreading all or any portion of the liability of its group members.

(B) Reinsurance with respect to the liability of any other risk retention group or any members of that other group that is engaged in businesses or activities so that the group or member meets the requirement described in paragraph (6) from membership in the risk retention group that provides that reinsurance.

(8) The name of which includes the phrase "risk retention group."

(l) "State" means any state of the United States or the District of Columbia.

131. (a) An entity seeking to be licensed in this state as a risk retention group shall be organized under the laws of this state and licensed as a liability insurance company pursuant to Article 3 (commencing with Section 699) of Chapter 1 of Part 2.

(b) An entity that has not completed its chartering and licensing as a risk retention group in its domiciliary state is subject to the requirements of Article 8 (commencing with Section 820) of Chapter 1 of Part 2.

(c) In addition to the requirements of Article 3 (commencing with Section 699) of Chapter 1 of Part 2, a risk retention group licensed in this state shall submit to the commissioner a feasibility

DRAFT

study or plan of operations and all other documentation required by the federal Liability Risk Retention Act of 1986 (15 U. S.C. Section
3901 et seq.) to be submitted by a risk retention group to a nonchartering state.

132. Risk retention groups chartered, incorporated, or licensed in states other than this state and seeking to do business as a risk retention group in this state shall file a notice of operation with the commissioner of its intention to do business in this state. The
notice shall be filed with the commissioner within 60 days of the filing by the group of any notice filed with its chartering state of its intention to do business in this state, but in no event may a notice of intended operation be filed with the commissioner less than
60 days prior to the group commencing business in this state. In doing business in this state the risk retention group shall observe and abide by the laws of this state including the following:

(a) A risk retention group shall submit to the commissioner all of the following:

(1) A statement identifying the state or states in which the risk retention group is chartered and licensed as a liability insurance company, date of chartering, its principal place of business, and other information, including information on its membership, as the commissioner of this state may require to verify that the risk retention group is qualified under subdivision (k) of Section 130.

(2) A copy of its plan of operations or a feasibility study and revisions of the plan or study submitted to the state in which the risk retention group is chartered and licensed. However, the provision relating to the submission of a plan of operation or a feasibility study does not apply with respect to any line or classification of liability insurance which (A) was defined in the Product Liability Risk Retention Act of 1981 before October 27, 1986, and (B) was offered before that date by any risk retention group which had been chartered and operating for not less than three years before that date.

(3) A statement of registration which designates the commissioner as its agent for the purpose of receiving service of legal documents or process.

(4) A registration filing fee shall accompany the statement of registration, which shall be deposited in the Risk Retention Administration Account, which is hereby created within the Insurance Fund. Notwithstanding Section 13340 of the Government Code, moneys in the account are continuously appropriated to the department for purposes of this chapter.

DRAFT

(b) Any risk retention group within this state shall submit to the commissioner all of the following:

(1) Upon commencement of business within this state and annually thereafter, a copy of the group's annual financial statement submitted to the state in which the risk retention group is chartered and licensed which shall be certified by an independent public accountant and contain a statement of opinion on loss and loss adjustment expense reserves made by a member of the American Academy of Actuaries or a qualified loss reserve specialist.

(2) Upon request by the commissioner, a copy of each examination of the risk retention group as certified by the commissioner or public official conducting the examination and all documentation received as part of the examination.

(3) Upon request by the commissioner, a copy of any outside audit performed with respect to the risk retention group.

(c) (1) As authorized under the federal Liability Risk Retention Act of 1986 (15 U.S.C. Sec. 3902(a)(1)(B)), each risk retention group is liable for the payment of premium taxes and taxes on premiums for business done or located within this state, and shall report to the commissioner the gross premiums written, less returned premiums, on business done within this state. The risk retention group is subject to taxation, and any applicable fines and nonconformance fees related thereto, on the same basis as a foreign admitted insurer. Nonconformance fees shall be paid to the department and deposited in the Risk Retention Administration Account within the Insurance Fund.

(2) To the extent licensed surplus line brokers are utilized pursuant to Chapter 6 (commencing with Section 1760) of Part 2, they shall report to the commissioner the premiums for direct business for risks resident or located within this state which those licensees have placed with or on behalf of, a risk retention group not chartered in this state.

(d) Any risk retention group, its agents and representatives shall comply with Article 6.5 (commencing with Section 790) of Chapter 1 of Part 2.

(e) Any risk retention group shall comply with the laws of this state regarding deceptive, false, or fraudulent acts or practices. However, if the commissioner seeks an injunction regarding that conduct, the injunction shall be obtained from a court of competent jurisdiction.

DRAFT

(f) Any risk retention group shall submit to an examination upon request by the commissioner to determine its financial condition if the commissioner of the jurisdiction in which the group is chartered and licensed has not initiated an examination or does not initiate an examination within 60 days after a request by the commissioner of
this state.

(g) Every application form for insurance from a risk retention group and every policy issued by a risk retention group shall contain in 10-point type on the front page and the declaration page, the following notice:

"NOTICE

This policy is issued by your risk retention group. Your risk retention group may not be subject to all of the insurance laws and regulations of your state. State insurance insolvency guaranty funds are not available for your risk retention group."

(h) The following acts by a risk retention group are hereby prohibited:

(1) The solicitation or sale of insurance by a risk retention group to any person who is not eligible for membership in that group.

(2) The solicitation or sale of insurance by, or operation of, a risk retention group that is in a hazardous financial condition.

(i) No risk retention group may offer insurance policy coverage prohibited by Section 533.5 or declared unlawful by the Supreme Court of California.

(j) The risk retention group shall make its initial registration by filing the materials specified in subdivision (a). The initial registration is valid until December 31 of the year in which it was made, as long as the risk retention group is in compliance with this
chapter. To maintain the registration in force, the risk retention group shall continue in compliance with this chapter and shall file the following items with the commissioner on or before December 31 of each year:

(1) An annual reporting statement on a form prescribed by the commissioner.

(2) An annual renewal fee to be determined by the commissioner, limited to the actual cost of administering this section, not to exceed three hundred dollars ($300).

(3) Any other information required by the commissioner to determine whether the risk retention group is in compliance with the requirements of this chapter.

DPU

(k) The risk retention group shall notify the commissioner in writing of any changes in the information provided according to subdivision (a) within 30 days of the effective date of the change.

133. (a) No risk retention group shall be required or permitted to join or contribute financially to any insurance insolvency guaranty fund, or similar mechanism, in this state, nor shall any risk retention group, or its insureds or claimants against its insureds,
receive any benefit from any such fund for claims arising under the insurance policies issued by that risk retention group.

(b) When a purchasing group obtains insurance covering its members' risks from an insurer not authorized in this state or a risk retention group, no such risks, wherever located, shall be covered by any insurance guaranty fund or similar mechanism in this state.

(c) When a purchasing group obtains insurance covering its members' risks from an authorized admitted insurer, only risks located in this state shall be covered by the state insurance guaranty fund.

(d) A risk retention group shall not participate in this state's joint underwriting associations, California Automobile Assigned Risk Plan, Fair Access to Insurance Requirements Plan, and market assistance plans.

134. (a) A purchasing group that intends to do business in this state shall, prior to doing business, furnish notice to the commissioner which does the following:

(1) Identify the state in which the group is domiciled.

(2) Specify the lines and classifications of liability insurance which the purchasing group intends to purchase.

(3) Identify the insurance company or companies from which the group intends to purchase its insurance and the domicile of that company.

(4) Specify the method by which, and the person or persons, if any, through whom insurance will be offered to its members whose risks are resident or located in this state.

(5) Identify the principal place of business of the group.

(6) Provide other information that may be required by the commissioner to verify that the purchasing group is qualified under subdivision (i) of Section 130.

DRAFT

(b) The purchasing group shall register with and designate the commissioner as its agent solely for the purpose of receiving service of legal documents or process, for which a filing fee in the amount of three hundred dollars ($300) shall be submitted to the commissioner for deposit in the Risk Retention Administration Account within the Insurance Fund, except that these requirements do not apply in the case of a purchasing group that did all of the following:

(1) Was domiciled before April 1, 1986, and is domiciled on and after October 27, 1986, in any state of the United States.

(2) Before October 27, 1986, purchased insurance from an insurance carrier licensed in any state, and since October 27, 1986, purchased its insurance from an insurance carrier licensed in any state.

(3) Was a purchasing group under the requirements of the Product Liability Risk Retention Act of 1981 before October 27, 1986. (4) Does not purchase insurance that was not authorized for purposes of an exemption under that act, as in effect before October 27, 1986.

(c) Any purchasing group which was doing business in this state prior to the enactment of this chapter shall, within 30 days after January 1, 1990, furnish notice to the commissioner pursuant to subdivision (a) and furnish information that may be required pursuant to subdivisions (b) and (c).

(d) Each purchasing group which is required to give notice pursuant to subdivision (a) shall also furnish information as may be required by the commissioner to:

(1) Verify that the entity qualifies as a purchasing group.

(2) Determine where the purchasing group is located.

(3) Determine appropriate tax treatment.

(4) Verify that the purchasing group is in compliance with the requirements of this chapter.

(e) Any purchasing group that intends to do business in this state shall make its initial registration by submitting to the commissioner the materials listed in subdivision (a). The registration is valid until December 31 of the year in which it was made, as long as the purchasing group is in compliance with this chapter. To maintain the registration, the purchasing group shall continue to comply with the provisions of this chapter.

DRAFT

Additionally, the purchasing group shall file the following documents with the commissioner on or before January 31 of each year:

(1) An annual reporting statement on a form prescribed by the commissioner.

(2) An annual renewal fee, to be determined by the commissioner, limited to the actual cost of administering this section, not to exceed two hundred dollars ($200).

(3) Any other information required by the commissioner to determine whether the purchasing group is in compliance with the requirements of this chapter or other applicable provisions of this code.

(f) The purchasing group shall notify the commissioner in writing of any changes in the information provided according to subdivision (a) within 30 days of the effective date of the change.

135. (a) No purchasing group may offer insurance policy coverage prohibited by Section 533.5 or declared invalid by the Supreme Court of California.

(b) A purchasing group which obtains liability insurance from an insurer not admitted in this state or a risk retention group shall inform each of the members of the group which have a risk resident or located in this state all of the following:

(1) The risk is not protected by an insurance insolvency guaranty fund in this state.

(2) The risk retention group or such insurer may not be subject to all insurance laws and regulations of this state.

136. The powers authorized by this chapter shall only be exercised to the extent these powers are not preempted by the Product Liability Risk Retention Act of 1981, as mended by the Risk Retention Amendments of 1986.

137. (a) No person, firm, association, or corporation shall act or aid in any manner in soliciting, negotiating, or procuring liability insurance in this state from a risk retention group unless that person, firm, association, or corporation is licensed as a fire and

casualty broker-agent in accordance with Chapter 5 (commencing with Section 1621) of Part 2 and is authorized to act as an insurance broker; except salaried employees or officers of a risk retention group, provided no part of the compensation of such person is on a commission basis or otherwise based on production of business.

DRAFT

(b) No person, firm, association, or corporation shall act or aid in any manner in soliciting, negotiating, or procuring liability insurance from an insurer not authorized to do business in this state on behalf of a purchasing group located in this state unless that person, firm, association, or corporation is licensed as a surplus line broker in accordance with Chapter 6 (commencing with Section 1760) of Part 2. A nonresident person may be licensed as a surplus lines broker for purposes of placing insurance on behalf of a purchasing group.

(c) Any person, firm, association, or corporation licensed pursuant to Chapter 5 (commencing with Section 1621) of Part 2, on business placed with risk retention groups or written through a purchasing group, shall inform each prospective insured of the provisions of the notice required by subdivision (g) of Section 132 in the case of a risk retention group and subdivision (b) of Section 135 in the case of a purchasing group.

138. There shall be no civil liability on the part of any agent or broker who places liability insurance coverage on behalf of any risk retention group which is incorporated and licensed in this state in the event of an insolvency by the risk retention group.

140. The commissioner may order a purchasing group or risk retention group to cease and desist from the solicitation or sale of insurance by, or the operations of, a risk retention group or purchasing group whose officers, organizers, or directors have engaged in any of the acts or omissions set forth in subdivision (a) of Section 1668.5. That order shall be made in accordance with the procedures set forth in Article 14.5 (commencing with Section 1065.1) of Chapter 1 of Part 2.

769. (a) After a written agency or written brokerage contract, where the broker-agent represents the insurer, has been in effect for at least one year, it shall not be terminated or amended by an insurer, except by mutual agreement, unless 120 days' advance written notice has been given by the insurer to the broker-agent.

(b) The advance notice required by this section does not apply if the broker-agent has done any of the following:

(1) Exceeded his or her binding authority under the agency or brokerage contract.

(2) Violated the written underwriting rules or regulations of the insurer, a copy of which has been provided to the broker-agent, which misleads the insurer concerning the nature or extent of a risk.

DRAFT

(3) Failed to comply with the fiduciary requirements set forth in Section 1733, 1734, 1734.5, or 1735.

(4) Failed, either within 10 days after written notice upon failure to remit funds within the time limits set forth in the agency or brokerage contract or within 30 days after written demand if the agency or brokerage contract does not set forth time limits, to remit funds due and owing to the insurer.

(5) Had his or her license suspended or revoked by the commissioner.

(6) Engaged in fraudulent acts affecting his or her relationship with the insurer or its insureds.

(7) Transferred ownership, control, or servicing of policies written with the insurer to another insurer, or to an entity directly or indirectly owned or controlled by an insurer or to an entity directly or indirectly owning or controlling an insurer.

(c) When a broker-agent's contract is terminated as provided by this section, the rights, duties, and obligations set forth in the terminated contract of the broker-agent having property rights in renewals shall continue solely with respect to policies then in force or renewed as provided by this section until those policies are canceled in accordance with law, placed by the broker-agent with another insurer, or have expired. The broker-agent's authority during the period following notice of termination of his or her contract shall be governed by the written contract between the broker-agent and the insurer, except that, after the receipt of the notice of termination, the broker-agent shall not bind new risks on behalf of the insurer, renew policies except as permitted by this section, or otherwise increase the obligation of the insurer, without the express approval of the insurer or in accordance with the terms of an existing policy.

(d) If a terminated broker-agent is unable, after making a good faith effort, to place existing policies with another insurer, the insurer then insuring the risk shall, at the broker-agent's request, renew any insurance contract written by the broker-agent for the

insurer for one policy term or a period of one year, whichever is shorter. Where the insurer is prohibited by subdivision (c) of Section 1861.03 from nonrenewing the risk, the insurer shall continue to compensate the broker-agent for servicing the policies written by the insurer prior to termination of the broker-agent relationship until the insurer can cancel or nonrenew the policyholder pursuant to statute or the broker-agent moves the policyholder to another insurer but, in no event, shall the insurer's obligation to compensate the broker-agent exceed three years after

termination of the broker-agent's contract, unless otherwise provided by terms of the contract. The renewal shall be at the insurer's premium rates ineffect on the date of renewal and at prevailing commission rates for that class or line of business in effect on the date of renewal for broker-agents whose contracts are not terminated. An insurer shall not be precluded from paying a commission to a terminated broker-agent pursuant to this section at a level the insurer is paying at the time it provides notice to the broker-agent that it is terminating the contract or as set forth in the written agreement, providing that there has not been any unilateral change in the commission paid by the insurer within 180 days of the notice of the broker-agent's termination. An insurer shall be allowed to subtract from the three-year time period provided to a broker-agent upon termination, the time period that elapsed during which the broker-agent is involved in a rehabilitation program with an insurer.

(e) (1) Notwithstanding any other provision of this section, no insurer shall be required to renew any policy of insurance or compensate a terminated broker-agent pursuant to the provisions of this section if any of the following apply:

(A) The broker-agent is no longer the broker-agent of record with respect to the policy, or the broker-agent has transferred ownership, control, or servicing of policies written with the insurer to another insurer or an entity owned or controlled, directly or indirectly, by another insurer or to an entity owning or controlling, directly or indirectly, another insurer.

(B) The broker-agent has died or has become unable to conduct his or her business affairs.

(C) The broker-agent has failed, either within 10 days after written demand upon failure to remit funds within the time limits set forth in the agency or brokerage contract or within 30 days after written demand if the agency or brokerage contract does not set forth time limits, to remit funds due and owing to the insurer.

(D) The broker-agent has failed to follow the written instructions of the insurer, a copy of which has been provided to the broker-agent, generally applicable to the renewal of policies.

(E) The commissioner has determined that the renewal of the policy would threaten the solvency of the insurer.

(F) The insurer suffers the withdrawal of reinsurance covering all or part of the risk and this withdrawal of reinsurance is likely to threaten, in the opinion of the commissioner, the financial integrity or solvency of the insurer.

(G) The insurer has withdrawn from the State of California in accordance with Sections 1070 to 1076, inclusive.

(2) Nothing in this subdivision shall be construed to authorize the nonrenewal of a good driver discount policy as defined and issued pursuant to the provisions of Sections 1861.02, 1861.025, and 1861.03.

(f) This section shall not apply to a life insurer, an agent of a life insurer, a disability insurer, a nonprofit hospital service plan, an agent of a disability insurer or nonprofit hospital service plan, an agent who is the employee of an insurer, or to an agent who,

by contractual agreement either represents only one insurer or group of affiliated insurers or who is required by contract to submit risks to a specified insurer or group of affiliated insurers prior to submitting them to other insurers.

(g) This section does not apply to any management contract of a managing general agent as defined in Section 1735, but it shall continue to apply to any agency or brokerage contract of a managing general agent or any portion of a management contract authorizing a managing general agent to act in his or her capacity as an insurance agent as defined in Section 1621, or an insurance broker as defined in Section 1623.

(h) (1) For purposes of this section, a "rehabilitation program" shall include, but not be limited to, all of the following:

(A) Written communication to the broker-agent outlining the fact that the broker-agent is on rehabilitation status.

(B) Identification by the company of problem areas.

(C) Mutual agreement on performance objectives and specific dates for accomplishment.

(D) Length of rehabilitation plan to be negotiated, but not less than six months.

(2) For purposes of subdivision (d), a good faith effort is satisfied by a terminated broker-agent who markets his or her book of business to other insurers that underwrite the same or similar lines of insurance, consistent with the interests of the policyholders.

An insurer who terminates a broker-agent shall be entitled to be informed of the marketing activity and to obtain copies of any correspondence reflecting these efforts. However, nothing in this section shall be interpreted to allow the insurer to require the terminated broker-agent to

obtain written rejections of an agency appointment from other insurers, or written rejections from individual policyholders.

(i) An insurer that takes action, other than terminating the written agency or brokerage contract, solely for the purpose of avoiding the provisions of subdivision (a) shall be required to extend existing policies pursuant to the applicable provision of subdivision (d) if both of the following apply:

(1) The action is designed to impact only a specific agency or agencies and the business produced by them. (2) The action results in the cancellation or nonrenewal of substantially all of the agency's or agencies' business.

(j) This section shall apply to written agency contracts becoming effective on or after January 1, 1987. The amendments to this section by the act adding this sentence also apply to any written agency contract amended after January 1, 1988.

(k) The amendments to this section made by the act adding this subdivision shall apply to any written brokerage contract becoming effective, or amended, on or after January 1, 1996.

769.2. (a) In determining the amount of an insurer's rollback obligation pursuant to Section 1861.01 or any regulations promulgated to implement this section, each insurer shall be given full credit for all premium taxes, commissions, and brokerage expenses that the insurer actually paid during the rollback period. No insurer shall be required or permitted to seek, directly or indirectly, reimbursement from the state of any premium taxes paid on premiums earned during the rollback period or reimbursement from any employee or third-party contractor of an insurer of any compensation paid to them for services rendered during the rollback period.

(b) The provisions of this section and the findings and declarations in support thereof take effect immediately upon enactment and apply to any order, settlement agreement, consent decree, or any other resolution of an insurer's rollback obligation pursuant to Section 1861.01 that occurs after the effective date of this section.

(c) Nothing in this section shall be deemed in any regulatory or judicial proceeding or for any other purpose to constitute legislative intent to endorse or approve any regulations on the issue of Proposition 103 rollback refunds.

769.55. Notwithstanding any other provision of this code, for the purposes of Chapter 6 (commencing with Section 520) through Chapter 11 (commencing with Section 675), inclusive of

Part 1 of Division 1, the obligation of an insurer to furnish any notice to its insured required by law may be carried out by an insurer's general agent, provided, however, that an insurer's delegation of a notice obligation to a general agent shall not limit or negate the insurer'sresponsibility or liability if the general agent fails to provide the required notice.

As used in this section, "general agent" means a licensed fire and casualty broker-agent who, pursuant to a written contract with an admitted insurer manages the transaction of one or more classes ofinsurance written by the insurer and has the power to (1) appoint, supervise, and terminate local agents, (2) accept or decline risks,

and (3) collect premium moneys from producing broker-agents.

Nothing in this section shall provide an exemption from Article 5.4 (commencing with Section 769.80) to any fire and casualty broker-agent who is otherwise subject to that article.

769.80. This act shall be known and may be cited as the Managing General Agents Act.

769.81. As used in this article:

(a) "Actuary" means a person who is a member in good standing of the American Academy of Actuaries, the Casualty Actuarial Society, or the Society of Actuaries, and is qualified to sign a statement of actuarial opinion on loss reserves.

(b) "Insurer" means any person, firm, association, or corporation duly licensed as an insurer and operating under a certificate of authority in this state.

(c) "Managing General Agent" (MGA) means any person, firm, association, artnership, or corporation who negotiates and binds ceding reinsurance contracts on behalf of an insurer or manages all or part of the insurance business of an insurer (including the

management of a separate division, department or underwriting office) and acts as an agent for that insurer whether known as an MGA, manager, or other similar term, who, with or without the authority,either separately or together with affiliates, produces, directly or indirectly, and underwrites an amount of gross direct written premium

equal to or more than 5 percent of the policyholder surplus as reported in the last annual statement of the insurer in any one quarter or year together with one or more of the following: (1) adjusts or pays claims in excess of an amount determined by the

commissioner, or (2) negotiates reinsurance on behalf of the insurer.

DRAFT

Notwithstanding the above, the following persons shall not be considered as MGAs for the purposes of this act:

(1) An employee of the insurer.

(2) A United States manager of the United States branch of an alien insurer.

(3) An underwriting manager which, pursuant to contract, manages the insurance operations of the insurer, is under common control with the insurer, subject to the holding company regulatory act, and whose compensation is not based on the volume of premiums written.

(4) The attorney-in-fact authorized by and acting for the subscribers of a reciprocal insurer or interinsurance exchange under powers of attorney.

(d) "Underwrite" means the authority to accept or reject risk on behalf of the insurer.

769.82. (a) No producer shall act in the capacity of an MGA with respect to risks located in this state for an insurer which holds a certificate of authority unless that producer is licensed as a fire and casualty broker-agent or as a life agent in this state.

(b) No producer shall act in the capacity of an MGA representing an insurer domiciled in this state with respect to risks located outside this state unless that producer is licensed as a fire and casualty broker-agent or as a life agent in this state.

(c) The commissioner may require a fidelity bond in an amount acceptable to him or her for the protection of the insurer.

(d) The commissioner may require the MGA to maintain an errors and omissions policy. If a policy is not generally available at a reasonable cost, the commissioner may, by rule, suspend the requirement of this subdivision until that coverage becomes generally available at a reasonable cost.

769.83. No producer acting in the capacity of an MGA shall place business with an insurer unless there is in force a written contract between the parties which sets forth the responsibilities of each party and where both parties share responsibility for a particular function, specifies the division of such responsibilities, and which contains the following minimum provisions:

(a) The insurer may terminate the contract for cause upon written notice to the MGA. The insurer may suspend the underwriting authority of the MGA during the pendency of any dispute regarding the cause for termination.

(b) The MGA shall render accounts to the insurer detailing all transactions and remit all funds due under the contract to the insurer on not less than a monthly basis.

(c) All funds collected for the account of an insurer shall be held by the MGA in a fiduciary capacity in a bank or savings association the deposits of which are insured by the Bank Insurance Fund or the Savings Association Insurance Fund of the Federal Deposit Insurance Corporation. This account shall be used for all payments on behalf of the insurer. The MGA may retain no more than three months estimated claims payments and allocated loss adjustment expenses. The requirements of this subdivision shall be in addition to the requirements of Sections 1734 and 1735.

(d) Separate records of business written by the MGA shall be maintained. The insurer shall have access to and the right to copy all accounts and records related to its business in a form usable by the insurer and the commissioner shall have access to all books, bank accounts, and records of the MGA in a form usable to the commissioner. Those records shall be retained by the MGA, and shall be the joint property of the insurer and MGA.

(e) The contract may not be assigned in whole or part by the MGA.

(f) Appropriate underwriting guidelines including:

(1) The maximum annual premium volume.

(2) The basis of the rates to be charged.

(3) The types of risks which may be written.

(4) Maximum limits of liability.

(5) Applicable exclusions.

(6) Territorial limitations.

(7) Policy cancellation provisions.

(8) The maximum policy period.

The insurer shall have the right to cancel or nonrenew any policy of insurance, except as limited by any other provision of this code.

(g) If the contract permits the MGA to settle claims on behalf of the insurer:

(1) All claims shall be reported to the insurer in a timely manner.

(2) A copy of the claim file shall be sent to the insurer at its request or as soon as it becomes known that the claim is subject to any of the following:

DRU

(A) Has the potential to exceed an amount determined by the commissioner or exceeds the limit set by the company, whichever is less.

(B) Involves a coverage dispute.

(C) May exceed the MGA's claims settlement authority.

(D) Is open for more than six months.

(E) Is closed by payment of an amount set by the commissioner or an amount set by the insurer, whichever is less.

(3) All claim files shall be the joint property of the insurer and MGA. However, upon an order of liquidation of the insurer such files shall become the sole property of the insurer or its estate; the MGA shall have reasonable access to and the right to copy the files on a timely basis.

(4) Any settlement authority granted to the MGA may be terminated for cause upon the insurer's written notice to the MGA or upon the termination of the contract. The insurer may suspend the settlement authority during the pendency of any dispute regarding the cause for termination.

(h) Where electronic claims files are in existence, the contract shall address the timely transmission of the data.

(i) If the contract provides for a sharing of interim profits by the MGA, and the MGA has the authority to determine the amount of the interim profits by establishing loss reserves or controlling claim payments, or in any other manner, interim profits will not be paid to the MGA until one year after they are earned for property insurance business and five years after they are earned on casualty business and not until the profits have been verified pursuant to Section 769.84.

(j) The MGA shall not do any of the following:

(1) Bind reinsurance or retrocessions on behalf of the insurer, except that the MGA may bind facultative reinsurance contracts pursuant to obligatory facultative agreements if the contract with the insurer contains reinsurance underwriting guidelines including, for both reinsurance assumed and ceded, a list of reinsurers with which such automatic agreements are in effect, the coverages and amounts or percentages that may be reinsured and

DPU

commission schedules. This paragraph shall not operate to prohibit transactions which are subject to Chapter 6.5 (commencing with Section 1781.1) of
Part 2 of Division 1, if the MGA has complied with all of the requirements of that chapter.

(2) Commit the insurer to participate in insurance or reinsurance syndicates.

(3) Appoint any agent without assuring that the agent is lawfully licensed to transact the type of insurance for which he or she is appointed.

(4) Without prior approval of the insurer, pay or commit the insurer to pay a claim over a specified amount, net of reinsurance, which shall not exceed 1 percent of the insurer's policyholder's surplus as of December 31 of the last completed calendar year.

(5) Collect any payment from a reinsurer or commit the insurer to any claim settlement with a reinsurer, without prior approval of the insurer. If prior approval is given, a report shall be promptly forwarded to the insurer.

(6) Permit any agent appointed pursuant to paragraph (3) to serve on the insurer's board of directors.

(7) Jointly employ an individual who is employed with the insurer.

(8) Appoint a sub-MGA.

769.84. (a) The insurer shall have on file an independent financial examination, in a form acceptable to the commissioner, of each MGA with which it has done business.

(b) If an MGA establishes loss reserves, the insurer shall annually obtain the opinion of an actuary attesting to the adequacy of loss reserves established for losses incurred and outstanding on business produced by the MGA. This is in addition to any other
required loss reserve certification.

(c) The insurer shall periodically (at least semiannually) conduct an onsite review of the underwriting and claims processing operations of the MGA.

(d) Binding authority for all reinsurance contracts or participation in insurance or reinsurance syndicates shall rest with an officer of the insurer, who shall not be affiliated with the MGA.

(e) Within 30 days of entering into or termination of a contract with an MGA, the insurer shall provide written notification of such appointment or termination to the commissioner. Notices of appointment of an MGA shall include a statement of duties which the applicant is expected to

DRAFT

perform on behalf of the insurer, the lines of insurance for which the applicant is to be authorized to act, and any other information the commissioner may request.

(f) An insurer shall review its books and records each quarter to determine if any producer has become, by operation of Section 769.81, an MGA as defined in that section. If the insurer determines that a producer has become an MGA pursuant to the above, the insurer shall promptly notify the producer and the commissioner of that determination and the insurer and the producer shall fully comply with this article within 30 days.

(g) An insurer shall not appoint to its board of directors an officer, director, employee, any agent appointed pursuant to paragraph (3) of subdivision (j) of Section 769.83, or controlling shareholder of its MGAs. This subdivision shall not apply to relationships governed by Article 4.7 (commencing with Section 1215) of Chapter 2 of Part 2 of Division 1.

769.85. The acts of the MGA are considered to be the acts of the insurer on whose behalf it is acting. An MGA may be examined as if it were the insurer.

769.86. (a) If the commissioner finds after hearing that any personhas violated any provision of this article he or she may order any of the following:

(1) For each separate violation, a penalty in an amount not to exceed twenty-five thousand dollars ($25,000).

(2) Revocation or suspension of the producer's license. (b) Hearings held pursuant to subdivision (a) shall be conducted in accordance with Chapter 5 (commencing with Section 11500) of Part 1 of Division 3 of Title 2 of the Government Code, except that the hearings shall be conducted by administrative law judges chosen under Section 11502 or appointed by the commissioner.

(c) The decision, determination, or order of the commissioner pursuant to subdivision (a) shall be subject to judicial review.

(d) Nothing contained in this section shall affect the right of the commissioner to impose any other penalties provided for in this code, nor limit any other authority required or authorized by this code to be exercised by the commissioner.

(e) Nothing contained in this article is intended to or shall in any manner limit or restrict the rights of policyholders, claimants, and auditors.

DRAFT

769.87. The commissioner may adopt reasonable rules and regulations for the implementation and administration of this article.

930. The provisions of this article shall apply to all domestic, foreign, and alien insurers doing business in this state.

931. (a) Each domestic, foreign, and alien insurer doing business in this state shall annually, on or before the first day of March of each year, file with the National Association of Insurance Commissioners a copy of its annual statement convention blank, along with any additional filings as prescribed by the commissioner for the

preceding year. The information filed with the National Association of Insurance Commissioners shall be in the same format and scope as that required by the commissioner and shall include the signed jurat page and the actuarial certification. Any amendments and addendums to the annual statement filing subsequently filed with the commissioner shall also be filed with the National Association of Insurance Commissioners.

(b) Each year, on or before the following dates, every domestic, foreign, and alien insurer doing business in this state shall make and file with the National Association of Insurance Commissioners, in the number, form, and methods prescribed by the commissioner, a copy of the quarterly statements exhibiting its condition and affairs for the period beginning on January 1 of the current calendar year through the end of each quarter of the current year as described below. These quarterly filings shall cover the period of time beginning January 1 of the current year through and including the last day of the quarter for which the report is being made. The first quarter filing shall be filed on or before May 15th of every year. The second quarter filing shall be filed on or before August 15th of every year. The third quarter filing shall be filed on or before November 15th of every year. If any of these dates fall on a day other than a business day, then the filing is due to the National Association of Insurance Commissioners by the first business day preceding that date. The information filed with the National Association of Insurance Commissioners shall include a jurat page. A copy of any amendments and addendums to the quarterly statement filings subsequently filed with the commissioner shall also be filed with the National Association of Insurance Commissioners.

(c) Foreign insurers that are domiciled in a state which has a law substantially similar to subdivision (a) of this section shall be deemed in compliance with this section.

DRAFT

932. In the absence of actual malice, members of the National Association of Insurance Commissioners, their duly authorized committees, subcommittees, and task forces, their delegates, National Association of Insurance Commissioners' employees, and all others charged with the responsibility of collecting, reviewing, analyzing, and disseminating the information developed from the filing of the annual statement convention blanks shall be acting as agents of the commissioner under the authority of this article and shall not be subject to civil liability for libel, slander, or any other cause of action by virtue of their collection, review, and analysis or dissemination of the data and information collected from the filings required herein.

933. All financial analysis ratios and examination synopses concerning insurers that are submitted to the department by the National Association of Insurance Commissioners' Insurance Regulatory Information System are confidential and may not be disclosed by the department.

934. The commissioner may suspend, revoke, or refuse to renew the certificate of authority of any insurer failing to file its annual or quarterly statement with the National Association of Insurance Commissioners when due or within any extension of time which the commissioner, for good cause, may grant.

DPU

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล	นางสาวมลฑา พราหมเภทย์
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2527
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งนิติกร 7 ว กองนิติการ กลุ่มคดีปกครอง กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

DPU